

KURULUŞLAR ARASI ASGARİ STANDARTLAR

Acil Durum Programlamada Toplumsal
Cinsiyete Dayalı Şiddet İçin

KURULUŞLAR ARASI ASGARİ STANDARTLAR

Acil Durum Programlamada Toplumsal
Cinsiyete Dayalı Şiddet İçin

Telif Hakkı UNFPA, 2019.

GİRİŞ	v
TEŞEKKÜR BÖLÜMÜ	xviii

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMEL STANDARTLAR

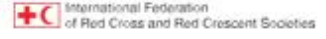
STANDART 1: TCDŞ kılavuz ilkeleri.....	2
Kılavuz Notu 1: Ayrımcılık ve diğer erişim engelleri nedeniyle TCDŞ riski altında olan kadın ve kızlar	6
Kılavuz Notu 2: Cinsel istismara maruz kalan çocuklar	7
Kılavuz Notu 3: Cinsel şiddete maruz kalan ergenlik dönemindeki erkek çocukları ve yetişkin erkekler	8
STANDART 2: Kadın ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi.	10
Kılavuz Notu 1: Kadınların ve kız çocuklarının katılımının önündeki kısıtlamaların üstesinden gelme.	13
Kılavuz Notu 2: Tüm kadınların ve kız çocuklarının katılımının sağlanması.	14
Kılavuz Notu 3: Kadınların ve kız çocuklarının katılımı ve güçlendirilmesini desteklemek için erkekleri ve erkek çocukları dâhil etme.	15
Kılavuz Notu 4: Kadınlar ve kız çocuklarının güçlendirilmesi ve katılımını izleme.	16
STANDART 3: Personel Bakımı ve Desteği.	18
Kılavuz Notu 1: TCDŞ Temel Yetkinliklerini Bağlamlandırma.....	20
Kılavuz Notu 2: Personel güvenliğini ve bakımını destekleyerek program kalitesini iyileştirmek.	22
Kılavuz notu 3: Cinsel sömürü ve istismardan koruma.	22

BÖLÜM İKİ

PROGRAM STANDARTLARI

STANDART 4: TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için Sağlık Hizmeti	26
Kılavuz Notu 1: Tecavüze maruz kalanların klinik yönetimi.	31
Kılavuz Notu 2: Asgari İlk Hizmet Paketi.	32
Kılavuz Notu 3: TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak için özel hizmetler	32
STANDART 5: Psikososyal Destek.....	36
Kılavuz Notu 1: Akıl sağlığı ve psikososyal destek: KADK Müdahale Piramidi.	41
Kılavuz Notu 2: Bireysel ve grup psikososyal destek.	42
STANDART 6: TCDŞ Vaka Yönetimi.....	44
Kılavuz Notu 1: TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin alma hakkı olan ortak hizmetler	48
Kılavuz Notu 2: Zorunlu ihbar	49
Kılavuz Notu 3: Cinsel istismara maruz kalan çocuklar için bakım.	49
STANDART 7: Yönlendirme Sistemi.	52
Kılavuz Notu 1: Yönlendirme Sistemi ve TCDŞ kılavuz ilkeleri.	55
Kılavuz Notu 2: Fonksiyonel yönlendirme sistemi unsurları	56
Kılavuz Notu 3: Topluluk bağlılığı ve farkındalık yaratma.	57
STANDART 8: Kadınların ve Kız Çocuklarının Güvenli Alanları.	60
Kılavuz Notu 1:	62
Kılavuz Notu 2: Kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanlar oluşturmaya yönelik yol gösterici hususlar	64

Kılavuz Notu 3: Kadınlar ve kız çocuklarının güvenli alan faaliyetleri.....	65
Kılavuz Notu 4: Kadınlar ve kız çocuklarının güvenli alan personel rolleri ve kapasite gelişimi.	66
STANDART 9: Güvenlik ve Risk Azaltma.....	68
Kılavuz Notu 1: Kadınlar ve kız çocukları için risk kategorileri ve azaltma stratejileri.....	72
Kılavuz Notu 2: Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik risklerin değerlendirilmesi ve izlenmesi.	74
Kılavuz Notu 3: Cinsel sömürü ve istismardan koruma.....	74
STANDART 10: Adalet ve Adli Yardım.	76
Kılavuz Notu 1: Adalete erişim.....	79
Kılavuz Notu 2: Adli Yardım.	81
Kılavuz Notu 3: Gayriresmî adalet ve alternatif uyuşmazlık mekanizmaları.	81
Kılavuz Notu4: Güvenlik.....	82
STANDART 11: Hijyen Kitleri, Nakit ve Kupon Yardımı	84
Kılavuz Notu 1: Hijyen kiti içeriği ve dağıtımı.....	87
Kılavuz Notu 2: Kadınlar ve kız çocukları için hijyen kiti dağıtımı ve güvenliği.....	89
Kılavuz Notu 3: Nakit ve Kupon Yardımı.....	89
STANDART 12: Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları.....	92
Kılavuz Notu 1: Acil durumlarda geçim kaynakları programlama.	95
STANDART 13: Dönüşen Sistemler ve Sosyal Normlar	98
Kılavuz Notu 1: TCDŞ'yi önleme çalışması.....	101
Kılavuz Notu 2: Kadınlar ve kız çocuklarına yönelik hesap verebilirlik.	102
Kılavuz Notu 3: Sosyal ve davranış değişikliği iletişimi.....	103
BÖLÜM ÜÇ	SÜREÇ STANDARTI
STANDART 14: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişilerin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı.....	106
Kılavuz Notu 1: TCDŞBYS ve diğer sistemler	110
Kılavuz Notu 2: Bilgi paylaşım protokolü.....	111
Kılavuz Notu 3: Ulusal TCDŞ veri sistemleri.....	112
Kılavuz Notu 4: TCDŞ ihbar ve iletişimi.....	112
STANDART 15: TCDŞ Koordinasyonu.....	114
Kılavuz Notu 1: TCDŞ kümelenme/sektör veya çalışma grubu temel işlevleri.	117
Kılavuz Notu 2: TCDŞ koordinasyon üyeliği.....	119
Kılavuz Notu 3: TCDŞ Sorumluluk Alanı.....	119
STANDART 16: Ölçme, İzleme ve Değerlendirme.....	122
Kılavuz Notu 1: Durum Tespiti.....	126
Kılavuz Notu 2: Eylemde hesap verebilirlik: katılımcı yaklaşımlar	126
Kılavuz Notu 3: TCDŞ araştırması ve değerlendirmesi için etik hususlar ve öğrenme etkinlikleri.....	128
Kılavuz Notu 4: Araştırma yoluyla öğrenme.....	129
SONNOTLAR.....	131
KAYNAKÇA.....	140

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ), küresel bağlamda kadınlar ve kız çocukları için korkunç bir gerçeklik ve insan hakları ihlalidir. Acil durumlarda şiddet, sömürü ve istismar riski artar. Aynı zamanda, sağlık ve hukuk sistemleri dâhil ulusal sistemler ile topluluk ve sosyal destek ağları zayıflar. Bu sistemlerin çöküşü cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri de dâhil olmak üzere sağlık hizmetlerine ve yasal hizmetlere erişimi azaltabilir ve faillerin sorumlu tutulmadığı bir cezasızlık ortamına yol açabilir. Sistemler ve hizmetler kesintiye uğradığında veya ortadan kaldırıldığında kadınlar ve kız çocukları, cinsel şiddet, yakın partner şiddeti, sömürü ve istismar, çocuk yaşta evlilik, kaynakların reddi ve zararlı geleneksel uygulamalar gibi insan hakları ihlalleri açısından daha da yüksek risklerle karşı karşıya kalır. TCDŞ kadınlar ve kız çocuklarının, ailelerinin ve topluluklarının sağlığı, psikososyal ve ekonomik refahı üzerinde önemli ve uzun süreli etkilere sahiptir.

“Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet”, bir kişinin iradesi dışında gerçekleşen, erkekler ve kadınlar arasındaki sosyal olarak atfedilen (yani cinsiyet) farklılıklara dayanan her türlü zararlı eylem için bir şemsiye terimdir. Bu, fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar veya acıya neden olan eylemleri, bu tür eylemlere yönelik tehditleri, zorlamayı ve diğer özgürlükten yoksun bırakma durumlarını içerir. Bu eylemler kamuya açık veya özel alanlarda gerçekleşebilir. “TCDŞ” terimi, en yaygın hâliyle, dünyadaki her toplumda var olan erkekler ve kadınlar arasındaki sistematik eşitsizliğin, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin birçok şeklinin birleştirici ve temel niteliği olarak nasıl etki ettiğinin altını çizmek için kullanılır. “Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” terimi aynı zamanda, erkeklik ve kadınlık normları ile ilgili toplumsal cinsiyet eşitsizliğini güçlendirmek gibi açık bir amaçla işlenen cinsel şiddeti içerir.

Uluslararası insan hakları hukuku kapsamında, uluslararası sözleşmelerde, özellikle de Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinde açıkça ifade edildiği gibi, TCDŞ eylemleri ihlal olarak kabul edilir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge, kadına yönelik şiddeti “kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya ızdırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem” olarak tanımlamaktadır. Bildirge, şiddetin “kadınlar üzerinde erkekler tarafından tahakküm kurulmasına ve kadınlara karşı ayrımcılığa yol açan ve kadınların tam bir şekilde ilerlemesinin engellenmesine yol açan, erkekler ve kadınlar arasındaki tarihsel olarak eşit olmayan güç ilişkilerinin bir tezahürü” olduğunu vurgulamaktadır.

TCDŞ bir insan hakları ihlalidir

TCDŞ, uluslararası insan hakları hukukunu, insancıl hukuku ve toplumsal cinsiyet eşitliği ilkelerini ihlal eder. Uluslararası insancıl hukuk, çatışma zamanlarında kadınlar ve kız çocukları da dâhil olmak üzere siviller için koruma sağlar. Müteselsil BM Güvenlik Konseyi kararları, cinsel şiddetin bir savaş silahı olarak kullanılmasını özellikle yasaklamıştır. Kız çocukları ve kadınların insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam olarak kullanmaları, sürdürülebilir kalkınma ve barış için bir ön koşuldur. İnsani yardım aktörlerinin, TCDŞ'yi önlemek ve TCDŞ'ye müdahale etmek için etik bir zorunluluğu vardır. Bu şiddeti önleme ve şiddete müdahale etme görevimizi yerine getirmemek ya da en kötüsü, riski artıracak şekilde insani destek sağlamak ahlaki olarak kabul edilemez.

TCDŞ'nin önlenmesi ve azaltılması ve buna müdahale, insani yardım ortamlarında hayat kurtaran müdahaleler olarak sınıflandırılır. İnsani müdahalede yer alan tüm kurumların, TCDŞ'den etkilenenleri koruma sorumluluğu vardır. Bu, TCDŞ riskini azaltmak için TCDŞ'ye karşı topluluk direnişini teşvik etmek için girişimler tasarlayarak, bakım ve destek hizmetlerine erişim konusunda risk altındaki TCDŞ'ye maruz kalanlar ile diğer kadınları ve kız çocuklarını destekleyerek ve TCDŞ'yi önlemek ve TCDŞ'ye sürdürülebilir bir şekilde müdahale etmek için sistemler kurmak için yerel ve ulusal kapasiteleri (hükümet, diğer yetkililer ve sivil toplum) güçlendirerek program müdahalelerinin uygulanmasını içerir.

Asgari Standartların amacı nedir?

Bu kaynak, acil durumlarda TCDŞ'yi önleme ve TCDŞ'ye müdahale programlaması için 16 Asgari Standart sunmaktadır. Bir bütün olarak, 16 Asgari Standart, özel TCDŞ programlaması üzerinde çalışan kurumların TCDŞ'yi önlemek ve TCDŞ'ye müdahale etmek ve çok sektörlü hizmetler sunmak için neyi başarması gerektiğini tanımlar.

*“Yeterli kalite”,
(1) iyi uygulamayı yansıtmak ve
(2) zarar vermemek anlamına gelir.*

Asgari Standartların amacı, acil durumlarda **asgari** TCDŞ önleme ve müdahale programlamasını neyin oluşturduğuna dair ortak bir anlayış oluşturmaktır. “Asgari”, “yeterli kalitede” anlamına gelir; bu kaynağın amaçları kapsamında, **yeterli kalite**, (1) iyi uygulamayı yansıtmak ve (2) zarar vermemek anlamına gelir. Bu nedenle, bu kaynaktaki her Standart, o belirli programatik unsurun yeterli kalitede olması için nelerin başarılması gerektiğine dair ortak bir anlaşmayı temsil eder. Bir TCDŞ program aktörü, Standartlarda ana hatlarıyla belirtilen programatik bir unsuru uygulamaya karar verdiğinde, bu müdahale asgari olarak Standartta göre uygulanmalıdır.

Asgari Standartlar çerçevesinde ana hatları çizilen eylemler, insani krizler süresince TCDŞ'ye özel programlama ve koordinasyon sağlamak için çalışan aktörler için geçerlidir. Standartlar evrenselidir; bağlamda kavramsallaştırılmaları gerekmesine rağmen, tüm acil durum bağlamları için geçerlidir (aşağıdaki “Bağlamda Asgari Standartların Uygulanması”na bakın). Bazı standartların diğerlerinden daha öncelikli olduğu zamanlar olabilir. Öncelik verme, bazı Asgari Standartların doğası gereği diğerlerinden daha önemli olduğu anlamına **gelmez**; daha ziyade, öncelik verme, belirli hizmetlerin kalitesindeki potansiyel zarar veya eksiklikler de dâhil olmak üzere, bağlamın analizine dayalı olarak stratejik odaklanmaya ihtiyaç duyulabileceği anlamına gelir. Öncelik verme aynı zamanda TCDŞ Kılavuz İlkeleri (bakınız Standart 1) ve “zarar vermeme” ilkesi doğrultusunda TCDŞ hizmetlerinin güvenli bir şekilde uygulanması anlamına gelir.

Merkezi Acil Müdahale Fonu (CERF), sağlık sağlayıcılarını desteklemek ve bir dizi uygun psikososyal müdahale oluşturulmasını ve erişilebilir olmasını sağlamak birincil önceliklerdir.

16 Asgari Standart, TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler arasında hesap verebilirliği artırmayı, program kalitesini iyileştirmeyi ve zarar verebilecek uygulamalara (örneğin, TCDŞ'ye maruz kalanları veya diğerlerini riske atma) karşı koruma sağlamayı amaçlamaktadır. Standartlar aracılığıyla, küresel TCDŞ Sorumluluk Alanı, TCDŞ program aktörlerine insani yardım ortamlarında TCDŞ önleme ve müdahale konusunda etkili eylem sağlamak için uygulama rehberliği sağlamayı amaçlamaktadır. Standartlar, kadınların ve kız çocuklarının kendilerini korumalarında kilit aktörler olduğunu ve program döngüsü boyunca koruma risklerini ve çözümlerini belirlemede aktif ortaklar olmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Kadınların ve kız çocuklarının katılımı, kaliteli bir TCDŞ müdahale hizmetleri oluşturmak için kritik öneme sahiptir. Bu bakımdan, acil durumun başlangıcından itibaren kadınların ve kız çocuklarının katılımı daha iyi insani sonuçlar doğuracaktır.

Bu kaynak, TCDŞ programlamayı uygulamada sınırlı deneyime sahip olanlar da dâhil olmak üzere tüm TCDŞ uygulayıcıları için faydalı olacak şekilde tasarlanmıştır. Kaynağın yapısı hakkında daha fazla bilgi için lütfen aşağıdaki "Bağlamda Asgari Standartların Uygulanması" başlıklı bölüme bakın.

TCDŞ programlamaya kesişen bir yaklaşım uygulamak

Kesişimsellik, insanların bir arada var olan kimliklerine (örneğin cinsiyet ve/veya etnik kökene dayalı eşitsizlik) dayalı olarak örtüşen (yani kesişen) baskı, ayrımcılık ve ötekileştirme biçimlerini deneyimlediklerini anlamak için bir çerçevedir. Etkili ve hesap verebilir TCDŞ programlaması, belirli bir bağlamda kadınların ve kız çocuklarının yaşadığı çeşitli ve kesişen yapısal baskı, ayrımcılık ve eşitsizlik biçimlerine dikkat etmelidir.

Küresel ataerkillik bağlamında tüm kadınlar ve kız çocukları ayrımcılığa maruz kalsa da, tüm kadınlar ve kız çocukları baskı ve eşitsizliği aynı şekilde yaşamamaktadır. Çoklu eşitsizlikler riskleri ve TCDŞ deneyimlerini şekillendirebilir. Kesişen eşitsizliklerle karşı karşıya kalan kadınlar ve kız çocukları arasında engelli kadın ve kız çocukları, ergenlik dönemindeki kız çocukları, yaşlı kadınlar, çeşitli cinsel yönelimler ve cinsiyet kimliklerine sahip kadın ve kız çocukları, HIV ve AIDS taşıyan kadın ve kız çocukları ile etnik ve dini azınlıklardan kadın ve kız çocukları yer almaktadır. TCDŞ riskinin artmasına yol açan diğer ayrımcılık biçimleri arasında sosyoekonomik statü, doğum ülkesi ve sığınma statüsü dâhil yasal statü yer alır.

Uygulamada, kesişen bir mercek uygulamak, topluluk üyelerini ve bir krizin başlangıcından itibaren, özellikle çeşitli kadınları ve kız çocukları TCDŞ riskini artıran ve TCDŞ müdahale hizmetlerine, anlamlı ve güvenli dâhil olma ve katılıma erişimde engeller yaratan kesişen yapısal baskı biçimlerini ele almak için stratejiler belirlemek, analiz etmek ve tayin etmek için dâhil etmek anlamına gelir.

Kadınları ve kız çocuklarını TCDŞ önleme ve müdahalesinde merkeze almak

TCDŞ'ye özel programlama, belgelenmiş daha yüksek TCDŞ riskine ve insani yardıma güvenli ve adil erişim eksikliğine yol açan yapısal ve sistemik toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılık nedeniyle kadın ve kız çocuklarına odaklanır. Kadınlar ve kız çocukları, TCDŞ'nin çeşitli biçimlerine maruz kalmakta

ve sistemik toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve diğer kesişen ayrımcılık biçimleri nedeniyle hizmetlere erişimde TCDŞ'den kurtulmada birçok ek engelle karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle, Asgari Standartlar, özellikle erkekler ve erkek çocuklar için geçerli olan bölümler dışında kadın zamirlerini

kullanmaktadır.

Asgari Standartlar ayrıca, cinsel şiddete maruz kalan çocuk ve ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocukların uygun ve yaşa duyarlı müdahale hizmetlerine, çocuk koruma aktörleri ile yakın iş birliği içinde ve mevcut rehberlik doğrultusunda erişmelerini sağlamaya özel önem vermektedir.

Bazı aktörler, farklı cinsel yönelimlerine ve cinsiyet kimliklerine sahip kadınlara, kız çocuklarına, erkeklere, erkek çocuklarına ve ikili cinsiyet kimliklerinin dışında yer alan bireylere karşı uygulanan şiddeti tanımlamak için “toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” terimini kullanırlar, çünkü bu şiddet “cinsiyet normlarına karşı koyanları cezalandırma arzusundan kaynaklanmaktadır”. TCDŞ program aktörleri, farklı cinsel yönelimlere ve cinsiyet kimliklerine sahip kadınlar ve kız çocuklarının karşılaştığı belirli engelleri ve riskleri ele almalıdır.

Erkekler ve erkek çocukları da cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Öncelikle kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesi, azaltılması ve bunlara müdahale edilmesini amaçlayan bu Asgari Standartlar, TCDŞ'ye maruz kalan erkeklerin ihtiyaçlarını karşılayan hizmetlere zamanında erişimlerini desteklemek için rehberlik sağlamaktadır. Erkekler ve erkek çocuklar, yaş, engellilik, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve kesişen diğer eşitsizliklere dayalı olarak güç ve statülerinin azalması nedeniyle istismarın hedefi olabilmektedir. Homofobi, bifobi ve transfobi, cinsel şiddet de dâhil olmak üzere şiddet riskini artırmaktadır. Engelli erkekler ve erkek çocukları da cinsel şiddet dâhil olmak üzere artan bir şiddet riskiyle karşı karşıyadır.

Toplumsal cinsiyet normları, çatışma ortamlarında erkeklere yönelik belirli cinsel şiddet türlerine de katkıda bulunabilmektedir. Böyle durumlarda erkekler, erkeklik ve kadınlıkla ilgili toplumsal cinsiyet eşitsizliği normlarının bazı cinsel şiddet türlerine maruz kalmalarını artıracığı şekilde “kısırlaştırma” için hedef olabilirler; erkeklere yönelik bu şiddet, erkek olmanın ve erkek gücünü kullanmanın ne anlama geldiğine dair toplumsal olarak inşa edilmiş fikirlere dayanmaktadır.

TCDŞ programlaması öncelikle kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddete odaklansa da, TCDŞ program aktörleri, cinsel şiddet ve istismardan kurtulan erkeklerin hayat kurtarıcı desteğe erişimini sağlamak için sağlık hizmetleri de dâhil olmak üzere çocuk koruma ve koruma hususlarında diğer aktörlerle koordinasyon içinde olmalıdır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi

Bireysel, topluluk ve toplumsal düzeylerde toplumsal cinsiyet eşitsizliği TCDŞ olarak kendini göstermektedir. Kadınlar ve kız çocukları dünyanın her yerinde sosyal güç ve etki, kaynakların kontrolü, bedenlerinin kontrolü ve kamusal yaşama katılım açısından dezavantajlıdır- bunların hepsi toplumsal olarak belirlenmiş cinsiyet rolleri ve sistemik eşitsizliğin bir sonucudur. TCDŞ bu dengesizlik bağlamında ortaya çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği yaşamın hemen her alanında kendini göstermektedir. Bu yapısal eşitsizlikler, kadınların bireyler, aileler, topluluklar ve Devlet tarafından uygulanan şiddet biçiminde yaşadıkları gücün kötüye kullanılmasıyla sonuçlanmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ele alınması, TCDŞ'nin ve tüm insani yardım programlarının temel bir yönüdür. İnsani yardım eylemine toplumsal cinsiyet eşitliğini dâhil etmek, insani yardım stratejileri ve müdahalelerinin etkisini artırır. Tüm insani yardım uygulayıcılarının, kurumlarının ve programlarının toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ele alması ve insani acil durumlarda programlamayı bilgilendirmek için cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış verileri kullanması çok önemlidir. *İnsani Yardım Eyleminde Cinsiyet El Kitabı*, kadınlar ve kız çocuklarının temel hizmetlere, korumaya ve fırsatlara ilişkin haklarının savunulmasını sağlamak için insani yardım aktörlerinin sorumluluklarını ve hesap verebilirliğini vurgulamaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği programlaması, TCDŞ'ye yönelik uzun vadeli çabalar için esastır ve herhangi bir insani müdahalenin başlangıcından itibaren başlatılmalıdır. TCDŞ programı aktörleri de dâhil olmak üzere tüm aktörlerin aktörleri de dâhil olmak üzere tüm aktörlerin toplumsal cinsiyet eşitliği ve TCDŞ programlamasının tamamlayıcı ve birbirinin yerine geçemez olduğunu anlaması önemlidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi, TCDŞ programlamanın her yönüne entegre edilmesi gereken ve kesişen konulardır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ve kadınlar ile kız çocuklarının güçlendirilmesi programlarının sektörel çalışmalara etkin bir şekilde entegrasyonu, TCDŞ önleme ve müdahale çabalarını geliştirmektedir.

İnsani yardım acil durumlarıyla ilgili koşullar, bir acil durumun başlangıcından önce var olan pek çok TCDŞ biçimi riskini artırabilmektedir; bununla birlikte, şiddetin altında yatan nedenler, ister acil durumlarda ister daha istikrarlı zamanlarda olsun, cinsiyete dayalı ayrımcılığı ve eşit olmayan gücü teşvik eden ve/veya bunlara göz yuman tutumlar, inançlar, normlar ve yapılarla ilişkilidir. TCDŞ'yi ayrımcılık ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğindeki köklerine bağlamak, yalnızca etkilenen nüfusların acil ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmayı değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik uzun vadeli sosyal ve kültürel değişimi teşvik eden insani yardım eylemlerinde mümkün olduğunca erken stratejiler uygulamayı da gerektirmektedir. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddete müdahale etmenin ve güvenlikleri ile refahlarını korumanın anahtarı, şiddetin cinsiyete dayalı doğasının yanı sıra nedenlerini ve sonuçlarını anlamak ve kadınların güçlenmesine elverişli bir ortamda hizmet sunmaktır.

Ulusal sistemlerin güçlendirilmesi

Birincil sorumluluk Devletlerindir ve Devletler vatandaşlarını korumak için harekete geçmelidir; bununla birlikte, yetkili Birleşmiş Milletler kuruluşları, etkilenen topluluklara koruma ve insani yardım sağlama sorumluluklarını yerine getirmeleri için ulusal makamları desteklemek üzere hareket etmektedir. Ulusal ortakların ve yerel kuruluşların katılımı yoluyla ulusal sistemlerin güçlendirilmesi, etkili bir TCDŞ müdahalesinin ayrılmaz bir parçasıdır ve özellikle acil durumlarda önemlidir.

Bir "ulusal sistem" öncelikle hükümet sistemlerine (ulusal, altulusal ve yerel düzeylerde) atıfta bulunur ve işleyen sağlık, koruma ve yasal sistemlere katkıda bulunan hükümet dışı kuruluşlar, topluluk temelli kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları gibi diğer paydaşları içerebilmektedir. Doğrudan savunuculuk ve ulusal makamlarla ortak bir şekilde çalışma, ulusal acil durum müdahale planlaması, programları ve bütçelerinde kadınları ve kız çocuklarını korumaya yönelik önlemlere öncelik verilmesini ve müdahalelerin uluslararası en iyi uygulamaları yansıtmasını sağlayabilmektedir. 16 Asgari Standart, yerel kadın hareketleri de dâhil olmak üzere ulusal ortakların mevcut programları geliştirme, genişletme ve/veya büyütme ve acil durum sonrasında hizmetlerin sürekliliğini sağlama kapasitelerini devreye sokmaya ve güçlendirmeye yardımcı olmak için kullanılabilir.

Mülteciler, haklı nedenlere dayanan zulüm korkusu veya bir çatışma, yaygın şiddet veya kamu düzenini ciddi şekilde bozan diğer koşullar nedeniyle kendi ülkeleri dışında bulunan kişilerdir. Bu kişiler, sonuç olarak, uluslararası korumaya ihtiyaç duyarlar.

Sığınmacılar, yetkililer tarafından henüz mülteci statüsü belirlenmemiş ancak sığınma başvurusunda mülteci olabilecekleri temelinde koruma hakkı verilen kişilerdir.

Ülkelerine Geri Dönen Kişiler, kendi ülkelerine geri dönen ancak henüz tam olarak (yeniden) entegre olmamış olan eski mültecilerdir.

Kendi Ülkeleri İçinde Yerinden Edilmiş Kişiler, özellikle silahlı çatışmaların, genel şiddet durumlarının, insan hakları ihlalleri veya doğal veya insan kaynaklı afetler sonucu olarak veya bunların etkilerinden kaçınmak için evlerini veya mutat meskenlerini terk etmeye veya terk etmeye zorlanmış veya mecbur bırakılmış kişi veya kişi grupları ile uluslararası kabul görmüş bir devlet sınırını geçmemiş olanlar.

Bazı durumlarda, ulusal makamlar insani ilkelere bağlı kalmayabilir ve korumayı engelleyebilir veya suistimali devam ettirebilir. Bu her türlü bağlam göz önüne alındığında, ulusal sistemlerle çalışmaya yönelik özel yaklaşımın, yardımın hem insani ilkeler hem de “zarar vermeme” yaklaşımıyla uyumlu olarak sağlanması için bağlamın kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına dayanması önem arz etmektedir.

Yerel ortaklar ayrıca, TCDŞ’yi önleme, azaltma ve TCDŞ’ye müdahale etme önlemleri de dâhil olmak üzere insani bağlamlarda hayati bir rol oynamaktadır. Asgari Standartlar, yerel ve ulusal aktörlerle ortaklık kurmayı ve mevcut ulusal ve yerel kapasiteleri güçlendirmeyi gerektiren Yeni Çalışma Şekli ile uyumlu olarak bu rolü vurgulamaktadır. 2016 Dünya İnsani Zirvesi, yerelleştirmenin onurlu ve etkili bir insani müdahalenin sağlanması için temel olduğunu ve özellikle insani eylemin “mümkün olduğunca yerel, gerektiği kadar uluslararası” olması gerektiğini kabul etmiştir. İlgili Büyük Pazarlık, yerel aktörlerin çalışmalarını daha iyi ilişki kurmak, onları güçlendirmek ve teşvik etmek için daha bilinçli ve kesin çabalar gösterilmesi gerektiğinin altını çizmiştir. TCDŞ önleme ve müdahale aktörleri için yerel kadın hareketleri, kadınların önderliğindeki sivil toplum ve kadın hakları ağları ile ortaklık, insani yardım faaliyetlerinde kadınlara ve kız çocuklarına yönelik TCDŞ’ye karşı yerelleştirilmiş eylemi destekleme ve sürdürme fırsatı sunmaktadır.

Koordinasyon

Acil durumlar meydana geldiğinde iyi bir koordinasyon sağlamak için, insani yardımın koordinasyonu için birincil mekanizma olan Kuruluşlar Arası Daimî Komite (KADK), küme yaklaşımını oluşturmuştur. Kümeler, su, sağlık ve lojistik gibi insani yardım eyleminin ana sektörlerinin her birinde hem BM hem de BM dışı kuruluşlardan oluşan insani yardım kuruluşları gruplarıdır. Küresel düzeyde, TCDŞ koordinasyonu, Küresel Koruma Kümesi içinde UNFPA tarafından yönetilen TCDŞ Sorumluluk Alanı tarafından yürütülmektedir. TCDŞ Sorumluluk Alanı, bu Asgari Standartların geliştirilmesi yoluyla, TCDŞ’ye maruz kalanlar için müdahale, bakım ve iyileşme ve önlemeve failin hesap verebilirliği de dâhil olmak üzere saha düzeyinde TCDŞ’ye tutarlı, kapsamlı ve koordineli bir yaklaşımı teşvik etmeyi amaçlar. Mülteci bağlamlarında, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), mülteci müdahalesine liderlik ve ülkesel, bölgesel ve küresel düzeylerde uluslararası koruma, yardım ve çözümleri koordine etme konularında yetkilidir. Mülteci Koordinasyon Modeli, tematik alanları ve müdahale sektörlerini kapsayan net bir koordinasyon yapısı içerir.³⁰ Bağlam ve kapasiteye bağlı olarak, diğer kuruluşlar, ortaklar veya hükümet, TCDŞ alt çalışma grubuna UNHCR ile koordineli olarak birlikte liderlik edebilir.

“Acil durum” nedir?

Acil durum, doğal afet, çatışma veya halk sağlığı tehdidinden etkilenen sivillerin yaşamının veya refahının, acil ve uygun önlem alınmadığı takdirde risk altında olduğu veya olacağı ve olağanüstü bir müdahale ve istisnai önlem gerektiren herhangi bir durumdur.³¹

TCDŞ Kılavuz İlkeler ve Yaklaşımlar

Aşağıda belirtilen yol gösterici ilkeler ve yaklaşımlar, tüm Asgari Standartların temelini oluşturur ve Asgari Standartlar boyunca "TCDŞ Kılavuz İlkeleri" olarak anılır:

- **TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım:** Maruz kalan merkezli bir yaklaşım, TCDŞ'ye maruz kalanların haklarına ve isteklerine saygı duyulduğu, güvenliklerinin sağlandığı ve onlara onurlu ve saygılı bir şekilde davranıldığı destekleyici bir ortam yaratır. TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım, aşağıda belirtilen kılavuz ilkelere dayanmaktadır:
 - **Güvenlik:** TCDŞ'ye maruz kalanların ve çocuklarının güvenliği ve emniyeti birincil hususlardır.
 - **Gizlilik:** TCDŞ'ye maruz kalanlar, hikâyelerini kime anlatacaklarını veya anlatmayacaklarını seçme hakkına sahiptir ve onlar hakkındaki her türlü bilgi, yalnızca bilgilendirilmiş onamları ile paylaşılmalıdır.
 - **Saygı:** Yürütülen tüm eylemler, TCDŞ'ye maruz kalanın seçimlerine, isteklerine, haklarına ve onuruna saygı ile yönlendirilmelidir. Yardımcıların rolü, iyileşmeyi kolaylaştırmak ve TCDŞ'ye maruz kalana yardım etmek için kaynaklar sağlamaktır.
 - **Ayrımcılık yapmama:** TCDŞ'ye maruz kalanlar, yaşları, engelleri, cinsel kimlikleri, dinleri, uyrukları, etnik kökenleri, cinsel yönelimleri veya diğer tüm özellikleri ne olursa olsun eşit ve adil muamele görmelidir.
- **Hak temelli yaklaşım:** Hak temelli bir yaklaşım, herkesin özgür bir şekilde ve haysiyetle, şiddetten, sömürden ve suistimalden uzak, insan hakları hukuku ilkelerine uygun olarak yaşama hakkına sahip olmasını sağlamak için ayrımcılığın ve eşitsizliğin temel nedenlerini analiz etmeyi ve ele almayı amaçlar.
- **Topluluk temelli yaklaşım:** Topluluk temelli bir yaklaşım, etkilenen nüfusların, korunmaları ve insani yardım sağlanması ile ilgili stratejiler geliştirmede ortaklar olarak aktif bir şekilde yer almalarını sağlar. Bu yaklaşım, koruma risklerini ve çözümlerini belirlemek ve mevcut topluluk temelli koruma mekanizmalarını geliştirmek için insani müdahalenin tüm aşamalarında kadınların, kız çocuklarının ve diğer risk altındaki grupların doğrudan katılımını içerir.
- **İnsani ilkeler:** İnsanlık, bağımsızlık ve tarafsızlık gibi insani ilkeler, Asgari Standartların uygulanmasını desteklemeli ve etkilenen nüfuslara erişimi sürdürmek ve etkili bir insani müdahale sağlamak için esastır.
- **"Zarar vermeme" yaklaşımı:** "Zarar vermeme" yaklaşımı, insani aktörlerin eylemleri sonucunda insanları daha fazla zarara maruz bırakmaktan kaçınmak için gerekli tüm önlemleri almayı içerir.
- **Ortaklık İlkeleri:** Ortaklık İlkeleri, insani yardım alanındaki tüm aktörlerin eşitlik, şeffaflık, sonuç odaklı yaklaşım, sorumluluk ve tamamlayıcılık ilkelerini takip etmeleri için bir çerçeve oluşturur. İlkeler, yerel ve ulusal insani müdahale kapasitesinin rolünü vurgulamaya ve etkilenen nüfuslara karşı hesap verebilirliğe dayalı insani yardım eyleminin etkinliğini artırmaya çalışır.³²
- **Çocuğun yüksek yararı:** Cinsel istismara maruz kalan çocuk ve ergen kız ve erkek çocuklar, kendilerini etkileyen tüm kararlarda kendi yüksek yararının değerlendirilmesi, belirlenmesi ve öncelikli olarak dikkate alınması hakkına sahiptir.³³

Yukarıdaki kılavuz ilkeler ve yaklaşımlar, krizden etkilenenlere koruma ve yardım sağlamaya yönelik kapsayıcı insani sorumlulukla bağlantılıdır. TCDŞ ile ilgili programlamayı planlarken ve uygularken tüm insani yardım aktörleri için temel işlevi görürler. Aşağıdaki hususların altını çizmek önemlidir:

- TCDŞ, insan hakları konusunda çeşitli ihlalleri kapsamaktadır. TCDŞ'yi önleme ve azaltma, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve şiddet içermeyen/saygılı inanç ve normları teşvik etmeyi içerir.
- TCDŞ'ye maruz kalanlar ve risk altındaki kişilerle ilgili güvenlik, saygı, gizlilik ve ayrımcılık yapmama her zaman hayati önem taşıyan hususlardır.
- Sonuçları iyileştirmek ve “zarar vermemek” için TCDŞ ile ilgili müdahaleler bağlama özel olmalıdır.
- Katılım ve ortaklık, etkili bir TCDŞ müdahalesi ve önlenmesinin mihenk taşlarıdır.³⁴

Bu Asgari Standartları kimler kullanmalı?

Asgari Standartlar, TCDŞ'ye özel programlama uygulayan aktörler ve kuruluşlar için tasarlanmıştır. TCDŞ program aktörleri, TCDŞ'ye özel eğitim almış ve/veya TCDŞ programlama üzerinde çalışma deneyimine sahip personeldir; bir TCDŞ kuruluşu, TCDŞ'nin önlenmesi ve TCDŞ müdahalesi için hedeflenen programları uygular.³⁵

Asgari Standartlar aşağıdaki şekillerde kullanılabilir:

- Acil durumlarda TCDŞ programlamanın minimum kalitesine ilişkin ortak anlaşma ve ölçülebilir beklentiler oluşturmak.
- Kaliteli programlamayı iyileştirmek ve müdahalelerin etkinliğini izlemek.
- Tüm paydaşlar arasında hesap verebilirliği artırmak.
- Personeli veya ortakları eğitmek.
- Savunuculuğa kılavuzluk etmek.

TCDŞ program aktörleri ayrıca Asgari Standartları, “hazırlıklı olma ve kriz başlangıcından kalkınmaya geçişe kadar her acil durum aşamasında uygulanan özel TCDŞ önleme ve müdahale hizmetleri gerektiren” Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Koruma Eylem Çağrısı, Sonuç 5 kapsamında verilen taahhütleri yerine getirmek için bir araç olarak kullanabilirler.³⁶

TCDŞ Kılavuz İlkeler ve yaklaşımlar, TCDŞ ile ilgili programlamayı planlarken ve uygularken tüm insani yardım aktörleri için temel işlevi görür.

Her bir Asgari Standart ne içerir?

16 Asgari Standart, TCDŞ'ye maruz kalan ve/veya TCDŞ riski altında olan kişilerin ihtiyaçlarını etkin bir şekilde karşılamak için gereken çeşitli unsurları temsil eder. Asgari Standartlar birbiriyle ilişkili ve birbirine bağlıdır ve bu nedenle **kapsamlı** bir müdahale seti olarak anlaşılacak üzere tasarlanmıştır. Bunlar üç bölümde gruplandırılmıştır: Temel Standartlar, Program Standartları ve Süreç Standartları:

TEMEL STANDARTLAR Üç Temel Standart , bireysel olarak kritiktir ve ayrıca tüm Asgari Standartların uygulanması için temel teşkil etmektedir; tüm program unsurlarını ve eylemlerini desteklemelidirler.	TCDŞ Kılavuz İlkeleri
	Kadınlar ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi
	Personel Bakımı ve Desteği
PROGRAM STANDARTLARI 10 Program Standardı acil durumlarda TCDŞ'ye müdahale etmek, azaltmak ve önlemek için rehberlik sağlar. Temel TCDŞ programlama unsurlarını yansıtır.	TCDŞ'ye maruz kalanlar için Sağlık Hizmetleri
	Psikososyal Destek
	TCDŞ Vaka Yönetimi
	Yönlendirme Sistemleri
	Kadın ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar
	Güvenlik ve Risk Azaltma
	Adalet ve Adli Yardım
	Hijyen Kitleri, Nakit ve Kupon Yardımı
	Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları
	Dönüşen Sistemler ve Sosyal Normlar
SÜREÇ STANDARTI Üç Süreç Standardı , TCDŞ programlamanın unsurlarının uygulanması için kritik süreçler hakkında rehberlik sağlar.	TCDŞ'ye Maruz Kalanların Verilerinin Toplanması ve Kullanımı
	TCDŞ Koordinasyonu
	Ölçme, İzleme ve Değerlendirme

Her standart şu unsurları içerir: giriş metni, Temel Eylemler, Göstergeler, Kılavuz Notlar ile Araçlar ve Kaynaklar. Standardın kendisini takip eden metin, temel kavramları ve standardın neden önemli olduğunu tanımlar.

TCDŞ'nin önlenmesi ve azaltılması birbiriyle örtüşmesine rağmen, önleme genellikle TCDŞ'nin ilk olarak ortaya çıkmasını önlemek için harekete geçmek anlamına gelir (örneğin, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik eden faaliyetleri artırmak veya TCDŞ'ye katkıda bulunan uygulamaları ele almak için topluluklarla çalışmak).

Azaltma, TCDŞ'ye maruz kalma riskinin azaltılması anlamına gelir (örneğin, "sıcak noktalar" raporlarının risk azaltma stratejileri yoluyla derhal ele alınmasını sağlama). KADK, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Müdahalelerini İnsani Yardım Eylemlerine Entegre Etme Kılavuzunda: *Riski azaltma, dayanıklılığı teşvik etme ve iyileşmeye yardımcı olma* (KADK TCDŞ Kılavuzları) TCDŞ'yi ele almak için tüm insani aktörler için sorumluluklar belirlemiştir.³⁷

Standart: Her Asgari Standardın başlangıcındaki Standart beyanı, özel TCDŞ programlaması üzerinde çalışan kuruluşların TCDŞ'yi önlemek ve TCDŞ'ye müdahale etmek için ne yapması gerektiğini tanımlar ve insani yardım ortamlarında TCDŞ'ye maruz kalanlara çok sektörlü hizmetler sunar. Asgari Standartlar evrenseldir ve **tüm** bağlamlarda uygulanmalıdır.

Kilit Eylemler: Kilit Eylemler, Standardı gerçekleştirmeye yönelik faaliyetlerdir ve ayrıca uygulamayı bağlama oturtmak için bir araçtır. Standart tüm ortamlarda geçerli olsa da, bazı eylemler tüm ortamlar veya insani yardım müdahalesinin tüm aşamaları için geçerli olmayabilir. Ayrıca, belirli bir Kilit Eylemin etkili bir şekilde uygulanması, bir bağlamdan diğerine biraz farklı görünebilir. Kilit Eylemler, acil bir durumda gerçekleştirilmeleri en muhtemel aşama için önerileri içerir: hazırlıklı olma, müdahale veya iyileştirme. Bazı eylemler bir aşamaya özgü olsa da, çoğu eylem her zaman gerçekleştirilir.

- **Hazırlıklı olma:** Karmaşık acil durumların artan sıklığı ve bunların toplumların istikrarını bozma kapasiteleri göz önüne alındığında, müdahalenin her ortamda hızlı ve işlevsel olmasını sağlamak için hazırlıklı olmak kritik önem taşır. Acil duruma hazırlıklı olmanın ilk aşamalarından itibaren birçok temel eylem koordineli bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Acil duruma hazırlıklı olma çalışmaları acil durumların etkisini tahmin etme, müdahale etme ve bu durumdan kurtulma yeteneğini güçlendirirken, yeterli kapasite ve bilgiyi sağlamaya odaklanmalıdır.
- **Müdahale:** Acil durum müdahalesi, hayat kurtarmak, sağlık üzerindeki etkileri azaltmak, kamu güvenliğini ve korunmasını sağlamak ve etkilenen nüfustaki kadınların, kız çocuklarının, erkek çocukların ve erkeklerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için insani bir kriz sırasında veya hemen sonrasında acil durum hizmetlerinin ve kamu yardımının sağlanmasını içerir.³⁸ Bu aşama, özellikle uzun süren güvensizlik ve yerinden edilme durumlarında, birkaç gün veya hafta ile aylar ve hatta yıllar arasında değişebilir.³⁹
- **İyileşme:** İyileşme, rahatlamaı takip eden süreçtir ve uzun vadeli yeniden yapılanma ve kalkınmaya geçişi destekler. İyileştirme eylemleri, bir insani müdahalenin başlangıcından itibaren öngörülür ve hafifletildiği takdirde en etkilidir.⁴⁰ İyileştirme, krizin getirdiği riskleri azaltma çabaları da dâhil olmak üzere, krizden etkilenen toplulukların, tesislerinin, geçim kaynaklarının ve yaşam koşullarının restorasyonunu ve iyileştirilmesini içerir.

Göstergeler: Bu kaynakta sağlanan Göstergeler, uygulayıcılar tarafından kendi özel bağlamlarına uyarlanabilecek örneklerdir. Göstergeler, bir Standarda ulaşıp ulaşılmadığını ve yeterli kalitede olup olmadığını gösteren sinyallerdir.

Kılavuz Notlar: Kılavuz Notlar, genellikle ortaya çıkan belirli zorlukların üstesinden gelmek (veya belirli fırsatlardan yararlanmak) konusunda Standart veya pratik önerilerle ilgili öncelikli konular hakkında daha fazla bilgi ve tavsiye sağlar. Ayrıca iyi uygulamaları ve ipuçlarını sağlar.

Araçlar ve Kaynaklar: Bu bölüm, Standardı yerine getirmek için pratik araçlar ve ek kaynaklar sağlar.

Bu Standartlar diğer kılavuzlar ve standartlarla nasıl bağlantılıdır?

Asgari Standartlar, uluslararası en iyi uygulamaya dayanmaktadır ve Sphere Projesi ve İnsani Yardım Sözleşmesi ile İnsani Yardım Müdahalesinde *Asgari Standartlar*,⁴¹ İnsani Yardım Ortamlarında Çocuk Koruma İttifakı tarafından geliştirilen *İnsani Yardım Eyleminde Çocuk Koruma Asgari Standartları*, Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önleme ve Müdahale için⁴² *UNFPA Asgari Standartları* ve KADK TCDŞ kılavuzları da dâhil olmak üzere mevcut küresel kılavuz ve teknik standartları bütünleştirir.⁴³ Asgari Standartlar, mevcut araçlar tarafından bilgilendirilir ve bunları tamamlar ve diğer standartlar ve kılavuzlarla birlikte kullanılması amaçlanmıştır (örneğin, *Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocukların Bakımı: İnsani yardım ortamlarında sağlık ve psikososyal hizmet sağlayıcılara yönelik kılavuzlar*).

Asgari Standartlar nasıl geliştirildi?

Küresel ve saha düzeyindeki TCDŞ uygulayıcılarının katılımı, kaynağın kanıtlara ve var olan veya ortaya çıkan en iyi uygulamalara dayalı ilgili, saha bilgisi olan bir araç olmasını sağlamak için Asgari Standartların geliştirilmesinde kritik öneme sahipti. Kasım 2018 ile Ocak 2019 arasında 14 ülkede (Bangladeş, Kamerun, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Fiji, Ürdün, Mali, Nijerya, Filipinler, Sırbistan, Somali, Güney Sudan, Sudan, Suriye ve Yemen) yapılan istişareler, yapılandırılmış geri bildirim sağladı. Özel TCDŞ programlama deneyimine sahip çok çeşitli aktörler (uygulanabildiği yerlerde hükümet ortakları, uluslararası ve yerel sivil toplum kuruluşları, BM kuruluşları ve bağışçılar dâhil olmak üzere yerel ortaklar) katıldı ve önemli geri bildirimler sağladı. Bu çabalar, her Standardı geliştirmeye ve en kesin ve güncel kanıtları yakalamaya hizmet etmiştir.

Asgari Standartları bağlamda uygulama

Asgari Standartları bağlama oturtmak önemlidir çünkü: (1) Asgari Standartları belirli bir bağlama uyarlamak, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan, yeterli kalitede ve TCDŞ'ye maruz kalanların değişen ihtiyaçlarına yanıt veren ilgili TCDŞ programlaması ile sonuçlanacaktır; ve (2) bir süreç olarak bağlama oturtmak, kaliteli, hesap verebilir TCDŞ önleme ve müdahale hizmetlerinin geliştirilmesine ve sunulmasına yatırım yapan güçlü bir uygulayıcılar topluluğu oluşturmaya yardımcı olur.

Bir TCDŞ program aktörü, Asgari Standartlardan bir program unsurunu uygulamayı taahhüt ederse, bu aktör, program unsurunu Standarda uygun şekilde uygulamalıdır. Tüm Standartlar, (1) Standarda ulaşmak ve (2) uygulamayı bağlama oturtmak için kapsamlı olmayan bir Kilit Eylemler listesi içerir. Standartlar tüm ortamlarda uygulanabilir olsa da, tüm Kilit Eylemler tüm ortamlar veya bir insani yardım müdahalesinin tüm aşamaları için geçerli olmayabilir.

Her Standardın etkin bir şekilde uygulanması, Kilit Eylemlerinin esnekliğini ve/veya uyarlanmasını gerektirebilir. Bununla birlikte, her Standardın ana açıklaması– kalın harflerle yazılan ilk cümle – değiştirilmemelidir. Her Standardı elde etmek için Kilit Eylemlere öncelik vermek veya bağlama uygun eklemeler yapmak yardımcı olabilir.

Yukarıda açıklandığı üzere, 16 Asgari Standart, TCDŞ'ye maruz kalanları ve TCDŞ riski altındaki kadınları ve kız çocuklarını etkili bir şekilde desteklemek için gereken programa dair çeşitli unsurları temsil eder. Bireysel TCDŞ aktörleri, 16 standardın tamamının uygulanmasından sorumlu değildir. Çoğu program unsuru, diğer ortaklarla koordinasyon gerektirecektir. Bununla birlikte, TCDŞ üzerinde çalışan ortakların bazı müdahaleleri diğerlerinden önce sıraya almasını düşünmesinin gerekli olduğu durumlar olabilir. Örneğin, bir acil durumun akut evresinde, TCDŞ müdahale hizmetleri ve risk azaltma faaliyetleri gibi hayat kurtarıcı olarak kabul edilen program unsurlarına öncelik verilmesi önerilir. Çok sektörlü hizmetlerin bulunduğu uzun süreli bir krizde, yeterli kaliteyi elde etmek veya sürdürmek için Asgari Standartlar kullanılabilir. Bir insani yardım ortamının herhangi bir noktasında, önleme faaliyetleri uygulanmadan önce müdahale hizmetleri oluşturulmalıdır.

Neyin başlatılması, sürdürülmesi, güçlendirilmesi veya daha iyi koordine edilmesi gerektiğinin toplu olarak belirlenme süreci, bağlama oturtmanın merkezinde yer alır. Bu süreç esnasında, TCDŞ program aktörleri, öncelik verilmesi gereken müdahaleleri belirleyebilir; bunlar uyumlu çaba, destek ve potansiyel olarak finansman gerektirebilir. Öncelik verme, bazı standartların doğası gereği diğerlerinden daha önemli olduğu anlamına gelmez, ancak odaklanmanın zarar riskini azaltmaya ve yerinde olmayan veya yeterli kalitede olmayan program unsurlarını ele almaya odaklanması gerektiği anlamına gelir. Öncelik verme ayrıca, programa dair belirli unsurları uygulamadan önce bir risk değerlendirmesinin tamamlanmasını sağlamak anlamına gelir. Ayrıca insani yardım ortamlarında TCDŞ programlaması için planlama ve bütçeleme yapanlar, TCDŞ Hizmetlerini TCDŞ Kılavuz İlkeleri doğrultusunda güvenli bir şekilde uygulamak için kurumsal kapasiteyi değerlendirmeye ve oluşturmaya teşvik edilir.

16 ASGARİ STANDART

1 TCDŞ KILAVUZ İLKELERİ

TCDŞ programlamasının tüm yönleri, gizlilik, güvenlik, ayrımcılık yapmama ve TCDŞ'ye maruz kalanlar da dâhil olmak üzere kadınlar ve kız çocuklarının seçimlerine, haklarına ve haysiyetine saygı gösterilmesini korumak ve teşvik etmek için TCDŞ'ye

maruz kalan kişiyi merkeze alır.

2 KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLARININ KATILIMI VE GÜÇLENDİRİLMESİ

Kadınlar ve kız çocukları, TCDŞ'yi önlemek ve TCDŞ'ye maruz kalanları kaliteli hizmetlere erişimini desteklemek için insani yardım sektörünü etkilemede aktif ortaklar ve liderler olarak görev almaktadır.

3 PERSONEL BAKIMI VE DESTEĞİ

TCDŞ personeli, temel yetkinlikleri karşılamak için işe alınır ve eğitilir ve-güvenlikleri ile esenlikleri desteklenir.

4 TCDŞ'YE MARUZ KALANLAR İÇİN SAĞLIK HİZMETLERİ

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, cinsel ve yakın partner şiddeti ile diğer TCDŞ biçimleri için sağlık hizmetleri de dâhil olmak üzere kaliteli, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan sağlık hizmetlerine ve şiddetin etkilerini önlemek ve/veya azaltmak için yönlendirmelere erişim sağlar.

5 PSİKOSOSYAL DESTEK

Kadınlar ve kız çocukları, iyileşme, güçlendirme ve toparlanmaya odaklanan kaliteli, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan psikososyal desteğe güvenli bir şekilde erişim sağlarlar.

6 TCDŞ VAKA YÖNETİMİ

TCDŞ'ye maruz kalanlar, mevcut hizmetleri almak için koordineli bakım ve destek dâhil uygun, kaliteli vaka yönetimi hizmetlerine erişim sağlarlar.

7 YÖNLENDİRME SİSTEMLERİ

TCDŞ'ye maruz kalanları zamanında, güvenli ve gizli bir şekilde uygun, kaliteli, çok sektörlü hizmetlere ulaştırmak için yönlendirme sistemleri bulunmaktadır.

8 KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLARI İÇİN GÜVENLİ ALANLAR

Yalnızca kadınlar ve kız çocuklarına yönelik güvenli alanlar mevcut ve erişilebilirdir ve iyileşmeyi, esenliği ve güçlenmeyi destekleyen kaliteli hizmetler, bilgiler ve faaliyetler sağlar.

9 GÜVENLİK VE RİSK AZALTMA

TCDŞ aktörleri, insani yardım sektörlerinde TCDŞ riskinin azaltılması ve TCDŞ'ye maruz kalanlara yönelik desteğin entegrasyonunu savunmakta ve desteklemektedir.

10 ADALET VE ADLİ YARDIM

Hukuk ve adalet aktörleri, TCDŞ'ye maruz kalanların haklarını koruyan ve adalete erişimlerini teşvik eden güvenli ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan hukuk hizmetlerine erişmelerini destekler.

11 HİJYEN KİTLERİ, NAKİT VE KUPON YARDIMI

Kadınlar ve kız çocukları, TCDŞ riskini azaltmak ve güvenlik ile haysiyeti temin etmek için hijyen kiti ve/veya nakit para ve kuponlar alır.

12 EKONOMİK GÜÇLENDİRME VE GEÇİM KAYNAKLARI

Kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları, çok sektörlü bir TCDŞ müdahalesinin bir parçası olarak ekonomik desteğe erişim sağlarlar.

13 DÖNÜŞEN SİSTEMLER VE SOSYAL NORNLAR

TCDŞ programlaması, zararlı sosyal normları ve sistemik toplumsal cinsiyet eşitsizliğini kadınlara ve kız çocuklarına karşı sorumlu olacak şekilde ele alır.

14 TCDŞ'YE MARUZ KALANLARIN VERİLERİNİN TOPLANMASI VE KULLANILMASI

TCDŞ'ye maruz kalanların verileri, hizmet sunumunu iyileştirmek amacıyla TCDŞ'ye maruz kalanların tam bir şekilde bilgilendirilmiş onamı ile yönetilir; güvenli ve etik bir şekilde toplanır, saklanır, analiz edilir ve paylaşılır.

15 TCDŞ KOORDİNASYONU

Koordinasyon, riskleri azaltmak ve TCDŞ'yi önlemek ve TCDŞ'ye müdahale etmek için zamanında, somut eylemlerle sonuçlanır.

16 ÖLÇME, İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Etik ve güvenli bir şekilde toplanan bilgiler, TCDŞ programlarının kalitesini ve kadınlara ve kız çocuklarına karşı sorumluluğu geliştirmek için kullanılır.

Teşekkür Bölümü

Bu kaynak, kuruluşlar arası iş birliğinin ve sahaya dayalı TCDŞ uzmanlarıyla yapılan kapsamlı istişarenin ürünüdür ve dünya çapındaki TCDŞ program aktörlerinin katkıda bulunduğu zaman ve önemli girdiler olmadan sonuç vermeye başlayamazdı. Tüm katkıları tanımak için yeterli alan yok; burada listelenen kişilerin çoğunun, isimleri eklenmemiş olan meslektaşlarına içerde danıştığını biliyoruz. Asgari Standartların geliştirilmesine destek sunan herkese gerçekten minnettarız.

Asgari Standartların geliştirilmesi, üç eş başkan tarafından yönetilen bir TCDŞ Sorumluluk Alanı Görev Ekibi tarafından yönetilmiştir: Emily Krasnor, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA); Sarah Cornish-Spencer, Uluslararası Kurtarma Komitesi; ve Christine Heckman ve Catherine Poulton, UNICEF. Görev Ekibi, TCDŞ Sorumluluk Alanından Jennifer Chase'i; Yükselen Seslerden Natsnet Ghebrebrhan; IOM'dan Kevin McNulty, Mercy Corps; Monica Noriega; TCDŞ Kılavuzlarından Erin Patrick; George Washington Üniversitesi Küresel Kadın Enstitüsü'nden Alina Potts; UNHCR'den Janis Ridsdel; Dünya Sağlık Örgütü'nden (DSÖ) Elisabeth Roesch; İrlanda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Konsorsiyumundan Fiona Shanahan; Uluslararası Plan'dan Alexandra Shaphren ve Uluslararası Tıp Birlikleri'nden (IMC) Micah Williams'ı içermektedir.

Asgari Standartlar'ın taslağı Inbal Sansani tarafından hazırlanmıştır. Emily Krasnor (UNFPA) Asgari Standartların geliştirilmesine öncülük etmiş ve girişimin gözetimini sağlamıştır.

Asgari Standartların geliştirilmesinde Görev Ekibine ek olarak birkaç uzman yer almıştır. Görev Ekibi, her bir Standardı iyileştirmek; en kesin ve güncel kanıtları yakalamak için birçok konu uzmanına danışmıştır. Bu tartışmalara katılan kilit kişiler arasında şu kişiler yer almaktadır: Suhaila Aboud, Raya Alchukr, Emmanuelle Compingt, Mira Cuturillo, Dabney Evans, Siobhan Foran, Astrid Haaland, Maria Holtsberg, Mehreen Jaswal, Joanina Karubaga, Leigh-Ashley Lipscomb, Laura Marchesini, Melanie Megevand, Sinéad Murray, Meghan O'Connor, Holly Radice, Sonja Rostogi, Kate Rougvie, Stefanie Ruehl, Alejandro Sanchez, Danielle Cornish-Spencer, Graciela Van der Pol ve Masumi Yamashina.

Saha düzeyindeki TCDŞ uygulayıcılarından geri bildirim toplamak, kaynağın kanıtlara ve var olan veya ortaya çıkan en iyi uygulamalara dayalı kapsayıcı, saha bilgisi olan bir araç olmasını sağlamak için kritik öneme sahipti. Kasım 2018'den Şubat 2019'a kadar 14 ülkede (Bangladeş, Kamerun, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Ürdün, Mali, Fiji, Filipinler, Nijerya, Somali, Güney Sudan, Sudan, Suriye, Sırbistan, Yemen) yapılan istişareler yapılandırılmış Asgari Standartlar hakkında geri bildirim toplamaya hizmet etmiştir. Oturlara özel TCDŞ programlama deneyimine sahip çok çeşitli aktörler katılmıştır.

Kaynak ayrıca TCDŞ Sorumluluk Alanı çekirdek üyeliği, Eylem Çağrısı Yürütme Kurulu, saha tabanlı TCDŞ Alt Kümesi Koordinatörleri ve Bölgesel TCDŞ Danışmanlarının (REGA) katkılarından da yararlanmıştı.

Asgari Standartların geliştirilmesi ECHO, Avrupa Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları; Danimarka Hükümeti; ve ABD Dış Afet Yardım Ofisi (OFDA) tarafından cömertçe desteklenmiştir.

Avrupa Komisyonu
Sivil Koruma
ve İnsani Yardım
Operasyonları
Departmanı
tarafından finanse
edilmektedir

Bu girişim, Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hayata geçirilmiştir. Burada ifade edilen görüşler hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin resmi görüşünü yansıtmak amacıyla alınmamalıdır ve Avrupa Komisyonu, içerdiği bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu değildir.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

KURULUŞLAR ARASI ASGARI STANDARTLAR

Acil Durum Programlamada Toplumsal
Cinsiyete Dayalı Şiddet İçin

Temel Standartlar

1	TCDŞ Kılavuz İlkeleri	2
2	Kadınlar ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi	10
3	Personel Bakımı ve Desteği	18

1 TCDŞ Kılavuz İlkeleri

TCDŞ programlamasının tüm yönleri, gizlilik, güvenlik, ayrımcılık yapmama ve TCDŞ'ye maruz kalanlar da dâhil olmak üzere kadınlar ve kız çocuklarının seçimlerine, haklarına ve haysiyetine saygı gösterilmesini korumak ve teşvik etmek için TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alır.

TCDŞ Kılavuz İlkeleri, TCDŞ programlamasının tüm yönlerini ve dolayısıyla bu kaynakta özetlenen tüm Standartların temelini oluşturur. **TCDŞ programlamasının her ögesi boyunca TCDŞ Kılavuz İlkelerine bağlılık zorunludur.** TCDŞ Kılavuz İlkelerine göre programları uygulayarak, TCDŞ

program aktörleri kadınlara ve kız çocuklarına verilen zararı en aza indirebilir ve TCDŞ önleme ve müdahalelerinin etkinliğini en üst düzeye çıkarabilir.

TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım, TCDŞ programlamasının tüm yönleri için geçerli olan dört TCDŞ Kılavuz İlkesinden oluşur. TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım, TCDŞ'ye maruz kalanların güçlendirilmesini **teşvik eden destekleyici bir ortam yaratır** ⁴⁴. İyileşme sürecini yönlendirmesi için onu yardım sürecinin merkezine koyar. TCDŞ deneyimlerinin genellikle TCDŞ'ye maruz kalanların kontrol duygusunu etkilediğini kabul ederek, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım, TCDŞ'ye maruz kalanların yardım süreci boyunca birincil aktör ve karar verici olmasını sağlayarak TCDŞ'ye maruz kalan kişinin eylemliliğini ve özerkliğini kabul etmeyi ve saygı duymayı amaçlar.

TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşım, hizmet sağlayıcıların TCDŞ'ye maruz kalanlarla olan ilişkilerinin, hayatta bir destek ve empati kaynağı olma potansiyeline sahip olduğunu vurgular.

Bu, yardım eden kişilerin TCDŞ'ye maruz kalanlarla tüm karşılaşmalarını bağlantı kurma ve güven inşa etme fırsatı olarak görmeleri gerektiği anlamına gelir. ⁴⁵

TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşım, TCDŞ'ye maruz kalanlara olumlu bir ilgi göstermenin ve hizmet sağlayıcıların onlara inandıklarını ve onları, deneyimlerini veya yaşadıklarını yargılamadıklarını iletmenin önemini vurgular.

Zarar vermeme

“Zarar vermeme” kavramı, insani yardım kuruluşlarının “orada bulunarak ve yardım sağlayarak farkında olmadan verebilecekleri zararı en aza indirmek” için çaba göstermesi gerektiği anlamına gelir. Bu tür istenmeyen olumsuz sonuçlar geniş kapsamlı ve karmaşık olabilir. İnsani yardım aktörleri, TCDŞ Kılavuz İlkeleri izleyerek “zarar vermeme” ilkesini güçlendirebilir.

Kaynak: KADK TCDŞ Kılavuzları, s.45.

KİLİT EYLEMLER TCDŞ Kılavuz İlkeleri

	Hazırlıklı olma	Müda hale	İyileşti rme
TCDŞ konusunda uzmanlaşmış program personeli ve gönüllüler, TCDŞ, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve TCDŞ Kılavuz İlkeleri konusunda eğitilir ve her zaman TCDŞ Kılavuz İlkelerini destekleyecek tutum, bilgi ve becerilerle donatılmıştır.	✓	✓	✓
Gizliliği sürdürmek için sistemler ve protokoller kurulur ve uygulanır ve TCDŞ program personeli gizlilik taahhütlerini imzalar.	✓	✓	✓
TCDŞ program personeli, yönlendirmeler de dâhil olmak üzere hizmet sunumunun herhangi bir yönünden önce TCDŞ'ye maruz kalanların bilgilendirilmiş rızasını veya onayını belgeler.	✓	✓	✓
Kadınlar ve kız çocuklarıyla görüşmeler kadın personel ve gönüllüler tarafından yürütülmektedir.	✓	✓	✓
TCDŞ'ye maruz kalanlarla tüm etkileşimler de dâhil olmak üzere kadınlar ve kız çocuklarıyla toplantılar, kadınların ve kızların kendilerine gizli ve güvenli hizmetler sağlanacağına dair güvenebilecekleri özel ortamlarda gerçekleştirilir.	✓	✓	✓
Cinsel istismara maruz kalan çocuklar ⁴⁶ ve engelli kadınlar ve kız çocuklarıyla ⁴⁷ bilgilendirilmiş rıza ve onaylarına ilişkin protokoller izlenir.	✓	✓	✓
Cinsel istismara maruz kalan çocukları destekleyen TCDŞ program personeli ve gönüllüleri, çocuk koruma konusunda uzmanlaşmış aktörlerle birlikte çocuklar ile ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocuklarıyla iletişim için en iyi uygulamalar ve TCDŞ'ye maruz kalan çocukları desteklemek için iyi uygulama kılavuzları konusunda eğitilir.	✓	✓	✓
Personel, yardım sağlamaya katılan diğer aktörlerle, yalnızca TCDŞ'ye maruz kalanın talep ettiği ve onayladığı gerekli bilgileri paylaşır.	✓	✓	✓
Personel, aile, arkadaşlar, toplum hizmeti veya TCDŞ ve sağlık hizmeti çalışanları gibi TCDŞ'ye maruz kananlara yardım eden kişilerin güvenlik ve emniyetinin farkındadır ve kamp güvenliğinden, polisten veya diğer kanun uygulayıcı makamlardan, saha memurlarından veya diğerlerinden güvenli ve uygun bir şekilde yardım talep eder.	✓	✓	✓
TCDŞ Kılavuz İlkeleri, kadınların ve kız çocuklarının güvenli alanlarında ve çok sektörlü hizmet sunum noktalarında yerel dillerde gösterilmekte ve toplum eğitimi çabalarına ve materyallerine dâhil edilmektedir.	✓	✓	✓
Daha geniş topluluktan kadınlar ve kız çocuklarıyla dinleme oturumları ve bireysel danışan geri bildirim oturumları, TCDŞ'ye özel programların TCDŞ Kılavuz İlkelerine uyduğundan emin olmak için düzenli geri bildirim ister. İzleme; gizlilik, güvenlik, ayrımcılık veya saygı ihlalleri gibi istenmeyen zararlı sonuçları tespit etmek için kurulmuştur.	✓	✓	✓

yapılacaklara dair kararlar **Hizmet sağlayıcılar, TCDŞ'ye maruz kalanların kendi durumlarında uzman olduklarına güvenirlir.** Aksine, TCDŞ'ye maruz kalana göre güçlü bir konuma yerleştirilen hizmet sağlayıcılar, TCDŞ'ye maruz kalana desteklerini, bakış açılarını, görüşlerini veya tercihlerini empoze ederse, istemeden TCDŞ'ye maruz kalanın kendini güçsüz, zorlanmış veya istismara uğramış hissettiği başka bir deneyim yaşamasına neden olabilirler.⁴⁸

TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşım, TCDŞ'ye maruz kalan her bireyin fiziksel, psikolojik, duygusal, sosyal, kültürel ve ruhsal yönlerini anlamayı ve kabul etmeyi ve iyileşmeyi desteklemek ve kolaylaştırmak için bunların üzerine inşa edilmesini içerir. Bu güçlere dayalı yaklaşım, TCDŞ'ye maruz kalanların mevcut başa çıkma ve problem çözme yollarına sahip olduğunu kabul eder ve kadınlar ve kız çocuklarının doğuştan gelen direncine dayanır.

TCDŞ Kılavuz İlkeleri

TCDŞ Kılavuz İlkeleri, **TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşımı** destekler ve TCDŞ'ye maruz kalanların haklarını temsil eder; bu ilkeler TCDŞ'ye maruz kalanların doğuştan gelen güçlerine erişmeleri açısından desteklenmeleri için takip edilmelidir.

- **Güvenlik**, hem fiziksel güvenlik ve emniyet hem de psikolojik ve duygusal güvenlik duygusu anlamına gelir. ⁴⁹ TCDŞ'ye maruz kalanın, çocuklarının ve diğer aile üyelerinin ve ona yardım edenlerin güvenliği ve emniyeti tüm aktörler için bir numaralı öncelik olmalıdır. ⁵⁰ Bir TCDŞ vakasını veya bir istismar geçmişini açıklayan kadınlar ve kız çocukları, genellikle fail(ler)den, failleri koruyan kişilerden veya itibar ve diğer faktörlere ilişkin ataerkil anlayış nedeniyle kendi aileleri veya topluluklarından daha fazla şiddet ve misilleme riski altındadır. ⁵¹ Yakın partner şiddeti ve çatışmayla ilgili/politik kaynaklı cinsel şiddet, TCDŞ'ye maruz kalan kişi ve çevresindekiler için özellikle karmaşık güvenlik riskleri oluşturabilir. ⁵²

Bu Asgari Standartlar boyunca, kilit eylemler, programlama faaliyetlerinin kapsayıcı insani “zarar vermeme” ilkesini desteklemesini sağlamak da dâhil olmak üzere, risk analizlerinin ve doğrudan kadınlar ve kız çocukları ile etkileşimin önemine dikkat çeker.

- **Gizlilik**, bir kişinin hikâyesini kiminle paylaşacağını veya kiminle paylaşmayacağını seçme hakkını ifade eder. Her TCDŞ'ye maruz kalan kendi hikâyesinin sahibi olduğundan, olayla veya TCDŞ'ye maruz kalanla ilgili herhangi bir bilgiyi açıklama kararı yalnızca TCDŞ'ye maruz kalana aittir. Gizlilik, güvenliği, güveni ve güçlendirmeyi teşvik eder ve destekler. Gizlilik, TCDŞ'ye maruz kalan hakkında bilgiye erişimi olan herhangi birinin, TCDŞ'ye maruz kalanın açık izni ve bilgilendirilmiş onamı olmadan bu bilgilerin hiçbirini paylaşmaması gerektiği anlamına gelir. ⁵³ Gizliliği ihlal etmek, TCDŞ'ye maruz kalanları ve diğerlerini daha fazla zarar görme riskiyle karşı karşıya bırakabilir. Eğer TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler, önleme ve müdahale faaliyetleri sırasında gizliliğe saygı göstermezlerse, diğer kadınlar ve kız çocukları yardım istemekten vazgeçebilirler. Ancak, Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi'nde ana hatlarıyla belirtilen bazı gizlilik sınırları bulunmaktadır.
- **Saygı** Kadınların, kız çocuklarının ve TCDŞ'ye maruz kalanların seçimlerine, haklarına ve haysiyetine **saygı**, TCDŞ'ye maruz kalanların hizmet sunumunun tüm alanlarında birincil aktörler olmasını gerektirir. ⁵⁴ Tüm eylemler, TCDŞ'ye maruz kalanların seçimlerine, isteklerine, haklarına ve onuruna saygı ile yönlendirilmelidir. TCDŞ'ye maruz kalanın haysiyetine ve kendi kaderini tayin hakkına saygı, TCDŞ programı aktörlerinin, TCDŞ'ye maruz kalanın seçimleri konusunda yargılayıcı olmamasını ve destek hizmetlerini reddetmeye karar verdiği zamanlar da dâhil olmak üzere, TCDŞ'ye maruz kalanın seçim hakkını savunmasını gerektirir.

Zorunlu ihbarın eylem gerektirdiği durumlarda bile, TCDŞ'ye maruz kalanın seçimi TCDŞ program aktörlerinin müdahalesine rehberlik etmelidir (bakınız Kılavuz Not 2 Standart 6'daki: TCDŞ Vaka Yönetimi zorunlu ihbar etme hakkında). TCDŞ'ye maruz kalanın karar vermesine saygı ilkesi, gücü tekrar onun himayesine geçirir, dayanıklılığına ve kendi durumunu anlama becerisine saygı duyar ve iyileşme yolculuğunu destekler.

- **Ayrımcılık yapmama**: TCDŞ programları, kesişen bir analizle bilgilendirilmelidir (bakınız Giriş). Personel, kapsayıcı programlamaya ilişkin bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmalıdır. TCDŞ'ye özel programlama tüm kadınların ihtiyaçlarına göre uygun hale getirilmelidir ve kız çocukları için

TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım, her bir TCDŞ'ye maruz kalanın:

- Kendisine saygı, nezaket ve empati ile inanılması ve davranılması gerektiğini;
- Eşsiz olduğunu ve farklı güçleri, kaynakları ve başa çıkma mekanizmaları olduğunu;
- TCDŞ'ye farklı tepki verdiğini ve sonuç olarak farklı ihtiyaçları olacağını ve
- Başına ne geldiğini ve bundan sonra ne olacağını kimin bilmesi gerektiğine karar verme hakkına sahip olduğunu kabul eder.

Kaynak: UNFPA 2012, Modül 2.

yaş, engellilik, ırk, ten rengi, din, milliyet, etnik köken, cinsel yönelim, cinsel kimlik, HIV durumu, sosyal sınıf, siyasi görüş veya herhangi bir diğer özelliğe bağlı olarak kadınlara ve kız çocuklarına yönelik artan riskleri dikkate alan kesişimsel cinsiyet analizine dayalı. TCDŞ programlama öncelikle kadınlar ve kız çocuklarına karşı şiddet üzerine odaklanmasına rağmen, erkekler ve erkek çocuklar da cinsel şiddet yaşayabilmektedir. TCDŞ programı aktörleri cinsel şiddet ve istismara maruz kalan erkek TCDŞ'ye maruz kalan kişinin hayat kurtarıcı desteğe erişimini sağlamak için sağlık, çocuk koruma,

LGBTQI (lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel, eşcinsel, interseks) ve engellilik aktörleriyle koordinasyon içinde olmalıdır (bakınız TCDŞ'ye maruz kalanlar ve Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi).

TCDŞ kılavuz İlkeleri birbiriyle ilişkilidir ve karşılıklı olarak birbirini güçlendirir. Örneğin, güvenlik ve saygıyı teşvik etmek için gizlilik esastır.

Kesişimsellik nedir?

"Kesişimsellik", kadınların ve kız çocuklarının deneyimlerini, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, heteroseksizm, ırkçılık, engelli ayrımcılığı ve sınıf eşitsizlikleri gibi çoklu güç ve baskı biçimlerinin, TCDŞ'ye maruz kalmayı ve şiddetle ilgili hizmetlere erişimi nasıl etkilediğine dair bir anlayış içinde konumlandırmaktadır.

Daha fazla görüş için Giriş kısmına bakınız.

ŞEKİL 1. TCDŞ Kılavuz İlkelerinin Özeti

TCDŞ'ye maruz kalanlara saygısızlık etmek ve TCDŞ'ye maruz kalan kişileri suçlayan tutumları teşvik etmek.	<i>yerine</i>	TCDŞ'ye maruz kalanlara haysiyetli bir şekilde ve saygıyla davranmak.
Hizmet sağlayıcıların görüşlerini empoze etmek veya TCDŞ'ye maruz kalanlara nasıl veya ne yapacaklarını söylemek; TCDŞ'ye maruz kalanların güçsüzlük duygularına katkıda bulunmak.		TCDŞ'ye maruz kalanların seçme hakkına saygı duymak.
TCDŞ'ye maruz kalanların kişisel bilgilerini izinsiz ifşa etmek; TCDŞ'ye maruz kalanların utancını ve damgalanmasını arttırmak.		Mahremiyeti ve gizliliği korumak.
Kadınlara ve kız çocuklarına karşı ayrımcılık yapmak ve marjinal gruplardan dışlamak.		Ayrımcılık yapmama ilkesine saygı göstermek.
TCDŞ'ye maruz kalanlardan bilgilerin tamamını saklamak.		TCDŞ'ye maruz kalanlara tam bilgi sağlamak.

Göstergeler

- Gönüllüler ve topluluk çalışanları da dâhil olmak üzere, TCDŞ Kılavuz İlkeleri konusunda eğitim almış ve eğitim sonrasında TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan tutum, bilgi ve becerilerinde gelişim gösteren TCDŞ program personelinin yüzdesi.⁵⁵
- TCDŞ program personelinin ve gizlilik taahhütlerini imzalayan TCDŞ'ye maruz kalanlar doğrudan çalışan diğer personelin yüzdesi (hedef yüzde 100).
- TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin bilgilendirilmiş rıza belgelerini içeren yönlendirmelerin yüzdesi (hedef yüzde 100).

Kılavuz Notları

1. Ayrımcılık ve diğer erişim engelleri nedeniyle TCDŞ riski yüksek olan kadınlar ve kız çocukları

TCDŞ riski yüksek olan kadın ve kız çocukları arasında ergenlik dönemindeki kız çocukları, engelli kadın ve kız çocukları, etnik veya dini azınlık gruplarından kadın ve kız çocukları, çeşitli cinsel yönelim veya cinsiyet kimliklerine sahip kadın ve kız çocukları ile yaşlı kadınlar bulunmaktadır (daha fazla görüş için Giriş'e bakınız). Bu gruplar artan cinsel şiddet riskleriyle karşı karşıyadır; yakın partner şiddeti; çocuk yaşta evlilik; fırsatların, hizmetlerin ve kaynakların reddi; ve cinsel sömürü ve istismar. Bu kişiler genellikle görünmez, hizmetlere erişimde ve destek ağlarına katılmada ek engellerle karşılaşır ve TCDŞ programlamasından eşit şekilde yararlanmak için belirli hedefli eylemlere ihtiyaç duyarlar. Kesişen baskı sistemlerinin analizi,

TCDŞ programlamasını bilgilendirmeli ve insani yardım krizinde artan riskle karşı karşıya kalan kadınlara ve kız çocuklarına ulaşmaya öncelik verme konusunda TCDŞ program aktörlerine rehberlik etmelidir. Bu kaynak boyunca, kilit eylemler, TCDŞ'ye özel programlamanın tüm kadınlar ve kız çocukları için erişilebilir olmasını sağlamak için hedeflenen faaliyetleri vurgulamaktadır.

Ergenlik dönemindeki kız çocukları

10 ila 19 yaş arasındaki ergenlik dönemindeki kız çocukları, insani yardım bağlamında herhangi bir nüfusun en hassas kesimleri arasındadır; en yüksek koruma riskleriyle karşı karşıyadırlar, ancak en görünmez topluluklardan biridirler.⁵⁶ Ergenlik döneminde, kız çocukları kademeli olarak çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecindedir ve fiziksel gelişimleri, sosyal ve kültürel beklentileri, ekonomik durumları, yaşam deneyimleri ve afet, çatışma ve yerinden edilme gibi deneyimleri de dâhil olmak üzere pek çok faktör onların yetişkin rollerine ve sorumluluklarına geçiş hızını etkiler.

TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler, yüksek cinsel şiddet, çocuk yaşta evlilik ve/veya erken gebelik, kadın sünneti ve/veya kesme, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, güvenli olmayan kürtaj ve sosyal/ psikolojik problemleri hedef almalıdır.⁵⁷ TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler ayrıca ergenlik dönemindeki kız çocuklarının heterojen bir grup olmadığını kabul etmeli ve yaş (10 ila 14 yaş aralığında daha genç ergenlik dönemindekiler; 15 ila 19 yaş aralığında daha büyük ergenlik dönemindekiler), medeni durum, aileden ayrı düşme, refakatsiz veya yetim olma durumları, HIV durumu, etnik köken, okul içinde veya dışında ve ev içinde veya dışında çalışma, hamile veya emziren annelik, engellilik, anne veya birincil bakımveren rolü, cinsel yönelim, cinsel kimlik ve cinsel sömürü deneyimi de dâhil olmak üzere farklılıklarla kız çocuklarının tam "evreni"ni⁵⁸ görmeyi taahhüt etmelidir.^{59, 60}

DUR! Zarar Verme.

TCDŞ'ye yönelik farkındalık yaratma faaliyetleri genellikle TCDŞ'ye maruz kalanların şiddet deneyimlerini açıklamaya karar vermeleriyle sonuçlanır. Bu nedenle, TCDŞ'ye yönelik tüm farkındalık yaratma çalışmaları, TCDŞ'ye maruz kalanların desteğe nasıl erişebilecekleri hakkında bilgi içermelidir. "Zarar vermeme" ilkesine saygı göstermek için, müdahale hizmetlerinin henüz kurulmadığı yerlerde TCDŞ hakkında toplumda farkındalık yaratma faaliyetleri yapılması genellikle tavsiye edilmez.

Bakınız Standart 7: Yönlendirme Sistemleri.

Ergenlik dönemine girerken, genç ergenlik dönemindeki kız çocukları, ihtiyaç duyabilecekleri tüm becerilere veya fiziksel ve bilişsel kapasitelere henüz sahip olmasalar da, yetişkin rolleri ve sorumluluklarını üstlenmeye başlarlar.⁶¹ TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler, şefkatli bakım ve erişilebilir, kabul edilebilir ve daha genç ve daha büyük ergenlik dönemindeki kız çocukları için uygun hizmetler sağlamayı taahhüt etmelidir.⁶²

Çocuk koruma hizmetleriyle iş birliği içinde, TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler, TCDŞ'ye maruz kalan ergenlik dönemindeki kız çocuklarını uygun şekilde desteklemek için ekiplerinin kapasitesini

geliştirmeli ve kız çocuklarının yüksek yararını, güvenliğini ve esenliğini tüm kararların merkezine yerleştirmelidir. Gelişim, yaş ve güvenlik ve hizmetlere erişimini anlama ve bunlar hakkında karar verme kapasitesinin doğru bir değerlendirmesine dayanarak, TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler, güvenlik planlaması ve hizmetler için yönlendirme sonuçlarını en az zarar verecek seçeneği seçerek ve uygun olduğu durumlarda bakımverenlerini de dâhil ederek TCDŞ'ye maruz kalan ergenlik dönemindeki kız çocukları ile birlikte olumlu ve olumsuz bir şekilde değerlendirmelidir.

Engelli kadınlar ve kız çocukları

Herhangi bir topluluğun yaklaşık yüzde 15'i engelli olabilir;⁶³ bu, çatışmaların ve/veya doğal afetlerin yaralanmalardan kaynaklanan yeni kayıplarla ve sağlık hizmetlerine sınırlı erişimin yol açtığı insani yardım bağlamlarında artmaktadır. Gelişmiş ülkelerde engelli kişiler arasında şiddet oranları engelli olmayan kişilere göre 4 ila 10 kat daha fazladır.⁶⁴ Bunun kadın ve kız çocuklarının insani yardım ortamlarında korunması açısından önemli etkileri vardır.⁶⁵ Zihinsel engelli kadınlar ve kız çocukları cinsel şiddete karşı özellikle hassastır.⁶⁶ Evlerinde tecrit edilen zihinsel, psikososyal veya fiziksel engelliler, tecavüz ve yakın partner şiddetini ihbar etmektedir.⁶⁷ Ayrıca engelli kişilerin bulunduğu hanelerde orantısız bir şekilde bakımveren rolü üstlenen kadın ve ergenlik dönemindeki kız çocukları, yardım ararken veya gelir elde etmeye çalışırken aşağıdaki durumlarda taciz ve sömürüye maruz kalabilirler. Ailelerin, TCDŞ hizmet sağlayıcılarının ve topluluk üyelerinin tutumları, engelli kişilerin güvenli ve etkili hizmetlere ve yardıma erişmelerinin önündeki en büyük engeller veya en büyük kolaylaştırıcılar olabilir.⁶⁸

Lezbiyen, transseksüel, biseksüel ve eşcinsel kadınlar ve kız çocukları

Farklı cinsel yönelimlere ve cinsiyet kimliklerine sahip kadınlar ve kız çocukları, ayrımcılık ve aile ve toplum tarafından reddedilme ve zarar görme tehditleri nedeniyle bir toplulukta en izole ve risk altındaki bireyler arasında olabilir. Tüm insani yardım ortamlarında, yasaklanmış heteronormatif cinsiyet rollerine uymayan kadınlar ve kız çocuklar, gerçek veya algılanan cinsel yönelimleri, cinsiyet kimlikleri veya cinsiyet ifadeleri nedeniyle zulüm, ayrımcılık ve şiddet riski altındadır. Bakımverenler, toplum normalalarının ikili cinsiyetlere atfettiği beklentilere uygun olmayan cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği sergileyen kız çocuklarını istismar edebilir ve onları heteroseksüel evliliğe zorlayabilir. Kadınlar ve kız çocukları, özellikle nefret suçu olarak işlenen ve yanlış bir şekilde "düzeltici" bir önlem olarak gerektirilen cinsel şiddet riski altında olabilir.⁶⁹

TCDŞ'ye Maruz Kalan Çocuklarla Çalışmanın Kılavuz İlkeleri

1. Çocuğun yüksek yararını desteklemek
2. Çocuğun güvenliğini sağlamak
3. Çocuğu rahatlatmak
4. Uygun gizliliği sağlamak
5. Çocuğu karar verme sürecine dâhil etmek
6. Her çocuğa adil ve eşit davranmak
7. Çocukların dayanıklılıklarını güçlendirmek

Kaynak: UKK ve UNICEF 2012, s. 89.

2. Cinsel istismara maruz kalan çocuklar

Çocukların cinsel istismarı, bildirilen sayıların gösterdiğinden daha sık meydana gelmektedir.⁷⁰ Küçük çocuklar ve ergenlik çağındaki kız ve erkek çocuklar, yaşları, vücut ölçüleri, yetişkinlere bağımlılıkları ve karar alma süreçlerine sınırlı katılımları nedeniyle hassastır. Çocuklukta cinsel istismar aile ortamında ortaya çıkabilir; fail genellikle çocuğun ve çocuğun güven ilişkisi içinde olduğu

birinin yakınıdır. Fiziksel ve/veya zihinsel/ gelişimsel engelleri olan, ülke içinde yerinden edilmiş veya mülteci olan, refakatsiz ve/veya ailelerinden ve bakımverenlerinden ayrı düşmüş ya da sokakta, bir kurumda, bakım merkezinde veya kötü niyetli hane halkıyla birlikte yaşayan kız ve erkek çocuklar, yüksek istismar riski altındadır.⁷¹ Kız çocukları için yaşa bağlı belirli TCDŞ biçimleri arasında kadın sünneti ve/veya kesme ve çocuk yaşta evlilik yer alır. TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörlerin, cinsel istismara maruz kalan genç ve ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocuklara desteklerini bildirmek için çocuk koruma, eğitim ve sağlık aktörleri gibi diğer aktörlerle TCDŞ Kılavuz İlkelerini paylaşmaları önemlidir. *Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocukların Bakımında kapsamlı rehberlik sağlanmaktadır.* İnsani yardım ortamlarında sağlık ve psikososyal hizmet sağlayıcıları için kılavuz ilkeler. Bu Asgari Standartlar genelinde, cinsel istismara maruz kalan çocukların ihtiyaçlarını toplu olarak karşılamak için TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörleri çocuk koruma aktörleriyle etkin bir şekilde koordine etmelerini desteklemek için kilit eylemler ve rehberlik sağlanmaktadır.

Daha fazla bilgi için ayrıca İnsani Yardım Eylemlerinde Çocuk Koruma (CPMS) için Asgari Standartlar, Standart 9: Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete bakın.

Bilgilendirilmiş rıza ve bilgilendirilmiş onay

Bilgilendirilmiş rıza, eşit güç ilişkisi içindeki kişiler tarafından özgürce ve gönüllü olarak bilgilendirilmiş bir seçim yapmak anlamına gelir. TCDŞ'ye maruz kalan kişi, mevcut tüm seçenekler hakkında bilgilendirilmeli ve kabul etmeden önce, gizliliğin sınırları da dâhil olmak üzere risklerin yanı sıra neye rıza gösterdiğini tam olarak anlamalıdır. Hizmet sağlayıcının bireysel inançlarından bağımsız olarak, TCDŞ'ye maruz kalan kişiye tüm seçenekler sunulmalıdır. TCDŞ'ye maruz kalan kişiye herhangi bir görüşme, sınav, değerlendirmeye vb. rıza göstermesi için baskı yapılmamalıdır. TCDŞ'ye maruz kalan kişinin herhangi bir zamanda rızasını geri çekmesine izin verilir.

Bilgilendirilmiş onay, hizmetlere katılmak için ifade edilen istekliliktir. Tanımı gereği bilgilendirilmiş onay veremeyecek kadar küçük olan, ancak hizmetleri anlayacak ve hizmetlere katılmayı kabul edecek kadar büyük olan küçük çocuklar için, çocuğun "bilgilendirilmiş onayı" aranır.

Kaynak: UKK ve UNICEF 2012, s. 16.

3. Cinsel şiddete maruz kalan ergenlik dönemindeki erkek çocuklar ve yetişkin erkekler

Erkek çocuklara ve erkeklere yönelik cinsel şiddet, genellikle diğer erkekler tarafından, erkekleri hadım etmenin ve ailelerini ve topluluklarını güçsüzleştirmenin bir yolu olarak silahlı çatışma veya etnik şiddet bağlamında işlenir. Erkek çocuklar da genellikle aile fertleri veya çocuğun tanıdığı diğer erkekler tarafından işlenen cinsel istismar riski altındadır. Geleneksel eril normlar, ergenlik dönemindeki erkek çocuklar ve erkeklerin açıklama yapmasını ve yardım aramasını zorlaştırabilir ve ayrıca aile, arkadaşlar ve hizmet sağlayıcılardan şefkatli tepkilerinin olmamasına neden olabilir.⁷²

Artan güç ve statüye sahip diğer erkekler tarafından cinsel şiddete maruz kalan erkekler ve erkek çocukları arasında engelli erkek ve erkek çocukları, ergenlik çağındaki erkek çocukları, yaşlı erkekler, çeşitli cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimliklerine sahip erkek ve erkek çocukları, HIV ve AIDS taşıyan erkek ve erkek çocukları ve etnik ve dini azınlıklardan erkekler ve erkek çocukları bulunmaktadır.

Erkekler ve erkek çocukları için artan cinsel şiddet riskine yol açan diğer ayrımcılık biçimleri arasında sosyoekonomik statü, doğduğu ülke ve sığınma statüsü dâhil yasal statü yer almaktadır.

Cinsel şiddetin erkekler ve erkek çocukları üzerindeki etkilerinin çoğu, kadınların ve kız çocuklarının yaşadıklarına benzerdir; ancak, bu nüfusa en iyi şekilde hizmet verebilmek için hizmet sağlayıcıların anlaması gereken bazı özel deneyimler vardır. ⁷³ Öncelikli olarak kadınlara ve kız çocuklarına hizmet sağlamak üzere kurulmuş ve/veya bunu kadınların ve kız çocuklarının güvenli alanları aracılığıyla yapan kuruluşların, erkek ve erkek çocukların işaatlarına nasıl yanıt verecekleri konusunda net prosedürlere sahip olmaları gerekecektir. Vakanın erkekler için uygun hizmet giriş noktalarına sahip bir hizmet sağlayıcısına (örneğin, TCDŞ'ye maruz kalan erkekler için klinik bakım konusunda eğitim almış bir sağlık aktörü veya başka bir koruma veya akıl sağlığı aktörü) yönlendirilmesi için protokollerin hazır olması gerekir. Eğer bu tür seçenekler mevcut değilse, bir kuruluş TCDŞ'ye maruz kalan kişiyle yakındaki bir sağlık kliniği gibi alternatif bir yerde çalışabilir. ⁷⁴

Araçlar ve Kaynaklar

Crehan, P. et al. (2015). *Kadına ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet: Cinsel ve Cinsiyetçi Azınlık Kadınlara Yönelik Şiddet Hakkında Briefing. Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet (VAWG) Kaynak Kılavuzu. Washington, DC: Dünya Bankası.* http://www.vawgresourceguide.org/sites/vawg/files/briefs/vawg_resource_guide_sexual_and_gender_minority_women_final.pdf.

HelpAge International (2017). *Yaşlı Kadınlara Yönelik Şiddet. Müzakere Dokümanı Kasım 2017.* <http://www.helpage.org/download/5a1848be4c5ee>.

UKK ve Kadınlar Mülteci Komisyonu (2015). *"Mümkün olduğunu görüyorum": İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlamasında Engellileri Dâhil Etme Kapasitesinin İnşası.* <http://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2015/06/Building-Capacity-for-Disability-Inclusion-in-Gender-Based-Violence-Programming-in-Humanitarian-Settings-v2.pdf>.

UKK ve Kadınlar Mülteci Komisyonu (2015). *TCDŞ ve Engellileri Dâhil Etme Araç Takımı.* <https://gbvresponders.org/response/disability-inclusion-2/> adresinden ulaşılabilir.

Yaş ve Engellilik Konsorsiyumu (2017). *Yaş ve Engellilik Eğitim Kursu – Eğitim El Kitabı. Londra: Yaş ve Engellilik Konsorsiyumu adına RedR UK.* https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ADCAP_Training%20Handbook%202017.pdf adresinden ulaşılabilir.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) (2018). *Engelli Gençler: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Sonlandırılması ve Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı ile Haklarının Uygulanması Üzerine Küresel Çalışma.* https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Final_Global_Study_English_3_Oct.pdf.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) (2015). *Farklı Cinsel Yönelimlere ve Cinsiyet Kimliklerine Sahip Kişilerin Korunması: UNHCR'nin Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel ve İnterseks Sığınmacı ve Mültecileri Koruma Çabalarına İlişkin Küresel Bir Rapor.* <https://www.refworld.org/docid/566140454.html>.

Kadın ve Kız

2 Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi

Kadınlar ve kız çocukları, TCDŞ'yi önlemek ve TCDŞ'ye maruz kalanları kaliteli hizmetlere erişimini desteklemek için insani yardım sektörünü etkilemede aktif ortaklar ve liderler olarak görev almaktadır.

Kadınlar ve kız çocukları, kendi korunmalarında kilit aktörlerdir ve TCDŞ program döngüsü boyunca koruma risklerini ve çözümlerini belirlemede aktif ortaklar olmaları çok önemlidir. Acil bir durumun başlangıcından itibaren kadınların ve kız çocuklarının katılımı, daha iyi insani sonuçlar ve kaliteli TCDŞ müdahale hizmetleri ile sonuçlanır. Anlamli katılım, onları güçlendirir ve görüş ve endişelerini paylaşacakları bir alanı teşvik eder.⁷⁵ Örneğin, kadınların ve kız çocuklarının aktif katılımı, hizmet sağlayıcıların erişilebilir bir alanda hizmet kurmasını destekleyebilir, hizmetler hakkında farkındalığı artırabilir (bakınız Standart 7: Yönlendirme Sistemleri) ve TCDŞ müdahalelerinin kalitesini ve tüm insani müdahaleyi değerlendirebilir.

Kadınların ve kız çocuklarının katılımı, mevcut kapasiteleri ve kaynakları üzerine inşa ederek topluluğun direncini artırır. İnsani yardım aktörlerinin eylemleri, özellikle acil durumlarda resmi müdahale sistemleri ve hizmetleri zayıf olabileceği veya bulunmayabileceği için, kadınların yönlendirdiği ve toplum temelli mevcut koruma mekanizmalarını sürekli olarak desteklemeli ve geliştirmeye yardımcı olmalıdır. Ayrıca, bir krizden doğrudan etkilenen topluluklar, müdahalede son derece önemli olabilecek ve kadınların ve kız çocuklarının itibarını geri kazanmalarına yardımcı olmak ve bireysel direnci güçlendirmek de dâhil olmak üzere değer verilmesi gereken beceri ve yeterliliklere sahiptir. Etkilenen topluluktan kadın ve kız çocuklarının bireysel olarak ve yerel kadın hareketleri ile grupları aracılığıyla katılımı yerel kapasiteyi geliştirir, sahiplenmeyi teşvik eder, dayanıklılık sağlar ve sürdürülebilirliği geliştirir.⁷⁶

Kadınların ve kız çocuklarının düzenli geri bildirim veya hesap verebilirlik mekanizmaları yoluyla katılımı, risk azaltma faaliyetleri ve daha geniş topluluk katılımı yoluyla ele alınabilecek insani yardım programlarının istenmeyen zararlı sonuçlarının izlenmesini destekler (bakınız Standart 9: Güvenlik ve Risk Azaltma). Etkilenen nüfustan kadın ve kız çocuklarına danışılarak toplanan bilgiler, programları bilgilendirmeli; hizmetlere, önleme ve azaltma faaliyetlerine erişimi desteklemelidir. Kadınların ve kız çocuklarının katılımı, ötekileştirilenlerin de söz sahibi olmasını sağlamanın yollarını bulmak da dâhil olmak üzere, daha etkili, bağlama dayalı bir müdahale için izleme ve değerlendirme verilerinin doğruluğunu artırmaya yardımcı olur.⁷⁷ TCDŞ programlamasına karşı tepkilerden kaçınmak ve hizmetlere katılmaları için desteklemek için, erkekler ve erkek çocuklarla, özellikle topluluk liderleriyle ilişki kurmakta fayda vardır. Kadın ve erkek karar vericileri ve topluluk üyelerini dâhil etmek, daha geniş topluluk anlayışını kolaylaştırarak ve TCDŞ programlaması için destek sağlayarak karşı çıkmaları azaltabilir.

KİLİT EYLEMLER

Kadın ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi

	Hazırlıklı olma	Müda hale	İyileşti rme
Kadınlar ve kız çocuklarıyla üç ayda bir (en az) TCDS riskleri ve yardım dağıtımı ve hizmetlerine vb. katılımlarına ve erişimlerine ilişkin kısıtlamalar hakkında (ör. zamanlama, yerler, faaliyetlerin güvenliği vb.) istişare etmek; bu riskleri ele almak için stratejiler geliştirmek ve danışılanlara ve daha geniş topluluğa geri bildirim sağlamak.	✓	✓	✓
Kadınların ve kız çocuklarının, katılımlarını kolaylaştırarak (örneğin, onları personel ve gönüllü olarak işe almak, ulaşım ve çeviri sağlamak) program döngüsünün her aşamasında TCDS programlamasının tasarımı bilgilendirmelerini sağlamak.	✓	✓	✓
Kadınlar ve kız çocuklarına yönelik istişareler ve hizmetler aracılığıyla katılımın önündeki engelleri ve riskleri belirlemek ve ele almak; belirli kadınlar ve kız çocukları için artan TCDS riskleri yaratan belirli engellerin ve ayrımcılığın daha iyi anlaşılmasını teşvik etmek. ⁷⁸	✓	✓	✓
Kadınlar ve kız çocuklarıyla birlikte, en fazla ötekileştirme ve riskle karşı karşıya olanları belirlemek ve katılımlarını sağlamak için yaklaşımlar tasarlamak.	✓	✓	✓
Kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarıyla yapılan tüm odak grup görüşmelerinin ve önemli bilgilendirici görüşmelerin kadınlar tarafından yürütüldüğünden; belirli fiziksel alanlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları için özel odak grup görüşme soruları ile tüm kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları için erişilebilir olduğundan emin olmak.	✓	✓	✓
Aşağıda belirtilenler de dâhil, uluslararası katılım standartlarına ⁷⁹ saygı göstermek: <ul style="list-style-type: none">• Kadınların ve kız çocuklarının kendilerini özgür bir şekilde ifade etmelerine izin verilir, isteksiz olmaları durumunda katılmaları zorunlu değildir ve travmatize edici veya utanç verici olabilecek bilgileri toplum içinde vermeleri istenmez;• Kadın ve kız çocukları ile ilgilenen personel, istişarenin amacını açıklamalı, geri bildirim için fırsatlar sağlamalı ve gizliliği sağlamalıdır. Katılım hiçbir zaman koruma risklerine yol açmamalıdır.⁸⁰	✓	✓	✓
Daha büyük ergenlik dönemindeki kız çocuklarının ve daha yaşlı kadınların topluluk liderliği yapılarında temsil edilmesini desteklemek ve kadın liderlerin kadın hakları, liderlik becerileri, müzakere becerileri ve topluluk önünde konuşma konularında kapasite gelişimini desteklemek.	✓	✓	✓
Kadın önderliğindeki yerel kadın örgütlerinde ve ayrıca toplumsal cinsiyet eşitsizliğine ve/veya acil durum ortamlarında TCDS müdahalesi ve önlenmesini ele alan ergenlik dönemindeki kız çocuklarının ağları ve ergenlik dönemindeki kız çocukları önderliğindeki gençlik gruplarını belirlemek, onlarla ortak olmak ve onları desteklemek (örneğin, finansman ve kapasite güçlendirme ile ve uygun koordinasyon forumlarında seslerini yükselterek).	✓	✓	✓
Mesleki eğitim, mikro işletmeler, finansal yönetim ve doğal kaynak yönetimi gibi ekonomik güçlendirme faaliyetlerine kadınları ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarını dâhil etmek için geçim kaynağı aktörleri ile yakın ilişki kurmak (bakınız Standart 12: Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları).	✓	✓	✓
Ergenlik dönemindeki kız çocuklarının güçlenmesini ve yaşam becerilerini geliştirmek için fırsatlar sağlayan eğitim programlarını belirlemek ve geliştirmek.	✓	✓	✓
Güç dengesizliklerini açıkça ele alan ve kadınların ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarının liderliğini ve anlamlı karar vermelerini teşvik eden TCDS programlaması uygulamak.	✓	✓	✓
Düşük okuryazarlığa sahip topluluklar için resim gibi iletişim materyallerinin yerel olarak alakalı, tercüme edilmiş, kabul edilebilir ve uygun olduğundan emin olmak için topluluklarla etkileşim kurmak (bakınız Standart 7: Yönlendirme Sistemleri).	✓	✓	✓
Kadınları ve kız çocuklarını, Güvenlik Konseyi'nin 1325 ⁸¹ sayılı TCDS hizmetlerini kabul etme kararında belirtildiği gibi, çatışma çözümü ve barış süreçlerine karar verme.	✓	✓	✓

Katılım, güçlendirmenin önemli bir yönüdür. Güçlendirme, kadınların kararlar alarak, kendi gündemlerini belirleyerek, beceriler kazanarak (ve/veya becerilerinin ve bilgilerinin tanınmasını sağlayarak), sorunları çözümlenerek ve özgüvenlerini geliştirerek hayatlarının kontrolünü ellerine almaları anlamına gelen bir süreçtir.⁸² Güçlendirme, kadınların varlıklarını kontrol etmelerine ve hayatlarını etkileyen politikaları, süreçleri ve kurumları (cinsiyet ayrımcılığını ve eşitsizliği güçlendiren ve sürdüren yapılar ve kurumlar dâhil) etkilemelerine olanak tanır. Güçlendirme kavramının, anlamlı seçimler yapma yeteneği kazanmanın önemini vurgulayan sosyal değişim çalışmasında⁸³ uzun bir geçmişi vardır.⁸⁴

Güçlendirme, kadınları ve kız çocuklarını kendilerini erkekler ve erkek çocukları ile eşit olarak karar verme yetkisine sahip ve yetkili olarak algılamaya yönlendiren süreçleri içermelidir. Bu süreçler, kadınların ve kız çocuklarının kendilerini hareket etme ve kararları etkileme kapasitesine ve hakkına sahip olduklarını görmeleri için olumsuz sosyal normları ortadan kaldırmayı içermelidir.⁸⁵ Güçlendirilmek için, kadınlar ve kız çocukları hem haklarından (örneğin eğitim ve sağlık hakkı) ve kaynaklara ve fırsatlara (örneğin toprak ve istihdam) erişimden eşit şekilde yararlanmalı; hem de bu hakları kullanma, yeteneklerini sonuna kadar kullanma ve stratejik seçimler ve kararlar alma konusunda yetki ve emniyete sahip olmalıdır.⁸⁶ Güçlendirme programları genellikle TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin ifşa edilmesine yol açan güç, kontrol ve şiddete ilişkin zorlu görüşmeleri içerdiğinden, kadınlar ve kız çocuklarına yönelik güçlendirme müdahaleleri, müdahale hizmetlerinin mevcut veya kurulmuş olmasını gerektirir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ele alınması, katılım ve güçlendirme programlamasının temel bir yönüdür. Tüm insani yardım ve TCDSŞ programları uygulayıcıları toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ele almalı, insani acil durumlarında programlamayı bilgilendirmek için cinsiyete ve yaşa göre ayrıştırılmış verileri kullanmalı ve diğer sektörlerde toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmelidir (bakınız *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Müdahalelerini İnsani Yardım Eylemlerine Entegre Etme Kılavuzu: Riski azaltmak, dayanıklılığı artırmak, iyileşmeye yardımcı olmak ve Giriş*).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ele alınması, katılım ve güçlendirme programlamasının temel bir yönüdür.

TCDSŞ önleme ve müdahale programlaması, kadınlar ve erkekler, kız ve erkek çocukları arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin belirlenmesi ve ele alınması ile ve kadınların ve kız çocuklarının haklarını talep etme kapasitelerini ve özgüvenlerini aktif olarak geliştirmeyi gerektirir (bakınız Standart 13: Dönüşen Sistemler ve Sosyal Normlar). Bu eşit olmayan güç ilişkilerini anlamak, katılımcı yaklaşımları uygulamak ve kadın ve kız çocuklarının insani yardım müdahalesinde aktif ortaklar olarak yer almasını sağlamak için kritik öneme sahiptir. Güçlendirici bir ortam, her zaman daha geniş topluluk yaşamında bir sahiplik ve aidiyet duygusunu teşvik etmelidir.⁸⁷ TCDSŞ program aktörleri, krizden etkilenenlerin programlamasının tüm yönlerini etkilemesi için insani yardım alanının kadınların ve kız çocuklarının katılımını ve liderliğini harekete geçirmeye ve güçlendirmeye elverişli bir ortam olmasını sağlamak için birlikte

çalışmalıdır. TCDŞ önleme yaklaşımları, kadın ve kız çocuklarının eylemliliğini artırmanın ve eşitsizliği sürdüren sistemleri dönüştürmek için hareket etme alanlarını genişletmenin önemini de kabul eder. Güçlendirmeye yönelik kapsamlı bir yaklaşım, kadın liderliğini, karşı tepkilerden kaçınmak ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik olumlu değişiklikleri teşvik etmek için erkekleri ve erkek çocukları güvenli bir şekilde dâhil etmeye teşvik etmelidir. Katılımın önündeki engellerin ele alınması gerekse de, topluluk üyelerinin isteksiz olmaları durumunda katılmaları zorunlu değildir.

Göstergeler

- Erişimde artan engellerle karşılaşılabilecek tüm kadın ve kız çocuklarının anlamlı katılımını sağlamak için güvenli ve damgalayıcı olmayan bir şekilde özel forumlar oluşturulmuştur.
- İnsani İhtiyaçlara Genel Bakış, toplumsal cinsiyet analizine ve cinsiyete ve yaşa göre ayrılaştırılmış verilere dayanmaktadır.⁸⁸
- Yerel kadın örgütleriyle doğrudan istişareler gerçekleştirilmiş ve girdileri İnsani İhtiyaçlara Genel Bakış/ İnsani Yardım Müdahale Planına entegre edilmiştir.⁸⁹
- TCDŞ koordinasyon mekanizmasının aktif üyeleri olan kadın liderliğindeki örgütlerin ve grupların yüzdesi.
- Ülke bazlı havuza alınan fonlardan doğrudan fon alan kadın liderliğindeki örgütlerin ve grupların yüzdesi.

Kılavuz Notları

1. Kadınların ve kız çocuklarının katılımının önündeki kısıtlamaların üstesinden gelmek

Kadınları ve kız çocuklarını içeren tüm faaliyetler hakkında onlar bilgilendirilmelidir; örneğin, toplantıları veya faaliyetleri planlarken, kadınların ve kız çocuklarının güvenli ve kolay bir şekilde katılabilmelerini sağlamak için zaman ve yer konusu dikkate alınmalıdır.⁹⁰ Katılımın önündeki geleneksel engeller kriz sırasında değişmiş olabilir ve insani yardım müdahalesi geliştikçe değişecektir; güvenlik endişeleri, kadınların ve kız çocuklarının katılımını daha da kolaylaştıracak veya engelleyebilecek şekilde değişmiş olabilir. Kadınların ve kız çocuklarının katılımının önündeki kısıtlamaların üstesinden gelmek için birkaç faktörü göz önünde bulundurmak gerekir:

- Toplantı ve faaliyetlerin zamanı ve yeri ile bunların nasıl belirlendiği ve iletildiği;
- Seyahat gerekli mi (Güvenli mi? Ulaşım var mı ve erişilebilir mi? TCDŞ programı aktörü güvenli seyahati nasıl destekleyebilir? Ergenlik dönemindeki kız çocuklarının, yaşlı kadınların veya engelli kadın ve kız çocuklarının yalnız seyahat etmemesi için düzenlemeler yapılması gerekli midir?);
- Mobilite (Kadınlar ve kız çocukları evlerini/sığınma evlerini terk etmekte ve hareket etmekte özgürler mi? Kadınların ve kız çocuklarının hareket etmesini beklemek yerine mobil birimler oluşturulmalı mı?);

- Zamanın tazmini (yani, yiyecek/içecek veya gıda dışı ürünler gibi aynı tazminat);
- Kadınların ve kız çocuklarının katılımını kolaylaştırmak için “bekçilerin” (örneğin, topluluk liderleri ve dini liderler veya kadınların ve kız çocuklarının erişimini engelleyebilecek veya mümkün kılacak diğerleri) katılımı;

Kadın hakları aktivistleri, hem TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik hizmetlere hem de sosyal değişim modellerine nasıl yaklaşılacağına merkezinde yer alan kadınların deneyimleri, riskleri ve bakış açıları hakkında uzman bilgisine sahiptir.

- Mekânların emniyeti, güvenliği ve topluluk tarafından kabul edilebilirliği;
- Kadınların ve kız çocuklarının katılımını sağlamaya yönelik sosyal yardım stratejileri (örneğin, hedef topluluklardan gönüllülerin dâhil edilmesi ve çocuk bakım tesislerinin sağlanması); ve
- Kolaylaştırma (Hangi kadın ve kız çocuğu grupları, hangi kolaylaştırıcılar ve diğer grup üyeleriyle konuşurken kendilerini güvende hissedecek?).⁹¹

Zaman ve diğer kısıtlamalar, acil durum ortamlarında yakınlık kurmayı daha zor hale getirebilse de, kadınların ve kız çocuklarının aktif katılımını artıracığından, çabalar güveni teşvik etmelidir.⁹² TCDŞ'ye maruz kalan kişiler de dâhil olmak üzere en ötekileştirilmiş kadın ve kız çocukları için, güvenli katılımı kolaylaştırmak adına genellikle güvenli alanlar, statik veya hareketli gibi özel forumlar oluşturmak gereklidir (bakınız Standart 8: Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar).

Bir insani yardım müdahalesinin yerelleştirilmesi, kapasitenin güçlendirilmesine ve insani yardım ortamlarında TCDŞ'yi ele almak için yerel öncelikleri tanımlamak için yerel ve ulusal kadın hareketlerine kaynak ve araçlar sağlamaya odaklanmalıdır. Yerel kadın örgütlerine yatırım yapmak, yalnızca TCDŞ hizmetlerinin uzun vadede sürdürülebilir ve uygulanabilir olmasını sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda maddi, entelektüel ve finansal kaynakların, TCDŞ ile ilgili ulusal eylemi hızlandırmak ve acil durum sonrası hizmetlerin uzun vadeli sürdürülebilirliği sağlamak için en iyi konumda olan yerel kadın örgütlerine aktarılmasını temin edecektir. Kadın hakları aktivistleri, hem TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik hizmetlere hem de sosyal değişim modellerine nasıl yaklaşılacağına merkezinde yer alan kadınların deneyimleri, riskleri ve bakış açıları hakkında uzman bilgisine sahiptir.⁹³

İnsani yardım aktörleri, özellikle acil durumlarda resmî müdahale sistemleri ve hizmetleri zayıf olabileceğinden veya mevcut olmayabileceğinden, kadın önderliğindeki ve toplum temelli mevcut koruma mekanizmalarını sürekli olarak desteklemeli ve geliştirmeye yardımcı olmalıdır.

2. Tüm kadın ve kız çocuklarının katılımının sağlanması

İnsani yardım sağlama telaşında, aktörler çoğu zaman en ötekileştirilmiş kadın ve kız çocuklarına yönelik katılım ve hizmetlerin önündeki engelleri değerlendirip ele almakta başarısız olmaktadır. TCDŞ'yi önleme ve müdahale programları tasarlanırken, etkilenen nüfus içinde en çok dışlanan ve ötekileştirilenlere özel ihtimam gösterilmelidir (bakınız Giriş).

TCDŞ riski daha yüksek olan kadın ve kız çocuk grupları arasında engelli kadın ve kız çocukları, etnik ve dini azınlıklar, yaşlı kadınlar, ergenlik dönemindeki kız çocukları, göçmenler, HIV ve AIDS taşıyıcısı kadınlar ve kız çocukları, ticari cinsel sömürüye maruz kalan kadın ve kız çocukları ile lezbiyen, biseksüel ve transseksüel kadınlar yer almaktadır. Bu ötekileştirilmiş gruplardan erkekler ve erkek çocukları da cinsel şiddet açısından yüksek risk altındadır ve hizmetlere erişimi desteklemek için özel eylemlere ihtiyaç duyarlar.⁹⁴

Kadınların ve kız çocuklarının haklarından yoksun bırakılmaları bazen sosyal olarak en dışlanmış topluluklar arasında en şiddetli şekilde görülmektedir. Tüm kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak için, en çok dışlananları bilgi ve hizmetlerle buluşturmak için genellikle farklı stratejiler uygulamak gerekir. Aynı zamanda, hedefe yönelik yardım, belirli grupları damgalamayacak veya izole etmeyecek şekilde yürütülmelidir.⁹⁵

Örneğin, engelli kadınlar ve kız çocukları, yerinden edilme ve çatışmalar sırasında sıklıkla ihmal edilmekte ve dışlanmaktadır. Genellikle veri toplamaya dâhil edilmezler ve bu nedenle temel hizmetlere ulaşamazlar. Değerlendirmelerde sayılmadıklarında, program tasarımında, uygulanmasında, izlenmesinde veya değerlendirilmesinde dikkate alınmazlar.⁹⁶ Engelli kadın ve kız çocuklarının sesleri, kapsayıcı TCDŞ önleme ve müdahale programlarının oluşturulmasını bilgilendirmelidir. Katılım, pasif içerme anlamına gelmez, engelli kadın ve kız çocuklarına ve onların çıkarlarına hizmet eden gruplara aktif olarak ulaşmayı ve girdilerine değer vermeyi gerektirir.

3. Kadınların ve kız çocuklarının katılımını ve güçlendirilmesini desteklemek için erkekleri ve erkek çocukları dâhil etmek

Erkekleri ve erkek çocuklarını TCDŞ'yi önleme ve TCDŞ'ye müdahale etme çabalarına dâhil etmek, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini sürdüren zararlı sosyal normları dönüştürmek ve kadınlar ile kız çocuklarının sağlık ve güvenliğini desteklemek için kritik öneme sahiptir.⁹⁷ Bazı erkekler ve erkek çocuklar TCDŞ'nin faili olsa da, diğerleri ortak, savunucu ve müttefik olma kapasitesine sahiptir. Kadınlar ve kız çocukları tarafından bilgilendirilen ve yönlendirilen özel stratejiler, erkek liderleri ve beklemlerini, özellikle dini ve topluluk liderlerini, TCDŞ'nin önlenmesi ve TCDŞ'ye müdahale edilmesi için stratejik müttefikler olarak belirlemek üzere tasarlanmalı ve uygulanmalıdır (bakınız Standart

13: Dönüşen Sistemler ve Sosyal Normlar). Olumlu erkek değişim faktörleri belirlendikten sonra, ayrımcı sosyal normlara meydan okumak için olumlu cinsiyet tutum ve davranışlarını modelleyebilirler. Erkeklerin ve erkek çocukların geleneksel toplumsal cinsiyet normlarının ve uygulamalarının dışına çıkmak için desteklendiklerini hissettikleri ortamlar yaratmak önemlidir. TCDŞ'ye katkıda bulunan toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal normlar yaşam döngüsü boyunca yaygın olsa da, toplumsal cinsiyet eşitliği mesajlarına veya alternatif erkeklik kavramlarına daha açık olabilecekleri için genç erkekler ve erkek çocuklarına bazen TCDŞ'yi önlemede ortak olarak erişmesi daha kolaydır.⁹⁸

Erkeklerin katılımı, TCDŞ'yi önleme ve müdahaleye yönelik kapsamlı çabaların bir parçası olmak için kadınlara ve kız çocuklarına karşı sorumlu olmalıdır. Erkekleri ve erkek çocuklarını dâhil etmeye yönelik müdahaleler, birbirleriyle ilişki kurdukları sürece kadın ve erkeklerin rollerini ele almalıdır; erkeklere ve kadınlara yönelik hâkim tutum ve davranışlar ile cinsiyet rollerine dayalı olarak

Kadınların ve kız çocuklarının katılımı, mevcut kapasiteleri ve kaynakları üzerine inşa ederek topluluğun direncini artırır.

kaynaklara farklı erişim ve kontrolleri bu çabaların bir parçası olmalıdır. Bir acil durum bağlamı, olumlu, şiddet içermeyen etkileşimleri teşvik etmek ve iş birliğini güçlendirmek adına birlikte çalışmak için bireysel, topluluk ve/veya kurumsal düzeylerde yeni giriş noktaları oluşturabilir.⁹⁹

4. Kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesinin ve katılımının izlenmesi

Aşağıda yer alan sorular, program döngüsü boyunca kadınların ve kız çocuklarının katılımının izlenmesini destekleyebilir:

- Katılım/erişim/liderlik: Tüm ötekileştirilen gruplardan kadınlar ve kız çocukları programa nasıl katılım sağlıyor? Katılımlarının kapsamı nedir (katılım koşulları güvenli mi, zamanında mı, kendileri tarafından bilgilendiriliyorlar mı)? Katılımın önünde hangi engeller yaşanmaktadır ve bunlar nasıl aşılabılır? Hangi eylemler kız çocuklarının ve/veya kadınların karar alma veya liderlik süreçlerine katılımını artırabilir? Ulaşılması gereken özellikle risk altındaki kadın ve kız çocukları alt grupları var mı?
- Olumsuz sonuçlar/olumsuz etkiler: Proje, kadınların ve kız çocuklarının durumunu kötüleştiriyor mu? Hangi şekillerde? Ne ölçüde? Bu olumsuz etkiyi ne değiştirebilir?
- Eşitlik: Belirli kadın grupları, kız çocukları veya diğer risk altındaki gruplar kapsam dışı tutuluyor mu? Kime ulaşamıyor?
- Güçlendirme: Kadınlar ve kız çocukları program müdahaleleriyle güçlendiriliyor mu? Nasıl? Ne ölçüde? Güçlendirilmelerini başka ne artırabilir?¹⁰⁰

Araçlar ve Kaynaklar

Abdul Latif Jamal Poverty Action Lab (J-PAL) (2018). *Etki Değerlendirmelerinde Kadınların ve Kız Çocuklarının Güçlenmesini Ölçmek İçin Pratik Bir Kılavuz*. <https://www.povertyactionlab.org/research-resource/practical-guide-measuring-women-and-girls-empowerment-impact-evaluations>.

Eylem Yardımı (2016). *Ön Cephe: İnsani Yardım Eyleminde Kadınların Liderliğini Harekete Geçirmek*. <https://actionaid.org.au/resources/on-the-frontline-catalysing-womens-leadership-in-humaniter-action/>.

Cornwall, A. (2014). "Kadınların Güçlendirilmesi: Ne İşe Yarar ve Neden?" Özel Sayıda: *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma Yardımı*, *Journal of International Development*, Cilt. 28, Sayı 3. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jid.3210>.

Uluslararası Kurtarma Komitesi (UKK) (2018) *İnsani Ortamlarda Ergenlik Dönemindeki Kız Çocuklarının Korunması ve Güçlendirilmesi için Kız Çocuklarını Ön Plana Çıkaran Program Modeli ve Kaynak Paketi*. <https://gbvresponders.org/adolescent-girls/girl-shine/> adresi üzerinden ulaşılabilir.

Nüfus Konseyi (2010) *Kız Çocuğu Merkezli Program Tasarımı: Ergenlik Dönemindeki Kız Çocukları Programlarını Geliştirmek, Güçlendirmek ve Genişletmeye Yönelik Bir Araç Takımı*. <https://www.popcouncil.org/research/girl-centered-program-design-a-toolkit-to-develop-strengthen-and-expand-ado>.

Rahman, M.A. (2013). "Kadınların Güçlendirilmesi: Kavram ve Ötesi", *Global Journal of Human Social Science Sociology and Culture*, Cilt. 13, Sayı 6. https://globaljournals.org/GJHSS_Volume13/2-Womens-Empowerment-Concept.pdf.

UNICEF & UNFPA (2016). *Irak için Ergenlik Dönemindeki Kız Çocuklarının Araç Takımı*. <https://gbvguidelines.org/en/documents/adolescent-girls-toolkit-iraq/>.

STANDART

3

Personel Bakımı ve Desteği

TCDŞ personeli, temel yetkinlikleri karşılamak için işe alınır ve eğitilir ve güvenlikleri ile esenlikleri desteklenir.

TCDŞ programlama, uzmanlaşmış bilgi, beceri ve tutumlara sahip özel personele bağlıdır. **Bu standartta “personel”, istihdam durumlarına bakılmaksızın tüm TDCŞ program ekip üyelerini ifade eder.** Bu, özellikle acil durumlar, insani müdahalenin uzun süreli ve/veya iyileşme aşamalarına geçtiğinde, topluluk düzeyinde değerli ve uzmanlaşmış roller oynayan gönüllü personeli içerir. Bu meslektaşlar genellikle program tasarımı ve uygulamasında ele alınması gereken benzersiz zorluklar ve riskler yaşarlar.¹⁰¹

İnsan kaynakları, acil durumlarda TCDŞ'ye müdahale edecek personelin kapasitesini sürekli olarak geliştirmeli ve **tüm personel**, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım

(bakınız Standart 1: TCDŞ Kılavuz İlkeleri) ve temel TCDŞ programlama kavramları konusunda eğitilmelidir. Acil bir durumda, TCDŞ programlaması üzerinde çalışan personel, bağlama özel sorumluluklarını (rneğin, TCDŞ vaka yönetimi, psikososyal destek, TCDŞ'yi nleme, kadınların güçlendirilmesi ve geçim kaynakları) yerine getirmek için eğitim almalıdır. Yöneticiler, TCDŞ'yi nleme ve müdahale eğitimine katılım için zaman ayırarak personel kapasitesinin geliştirilmesine yatırım yapmalıdır. Kaliteli programlama ve personel refahını sağlamak için yöneticiler ayrıca sürekli denetim, rehberlik ve öğrenme fırsatları sağlamalıdır.

TCDŞ program personeli ve özellikle toplum gönüllüleri, acil durumlarda TCDŞ üzerinde çalışmanın baskısı ve stresi nedeniyle dayanıklılıklarına ve güvenliklerine yönelik benzersiz tehditlerle karşı karşıya olduğundan,^{102,103,104} kuruluşların personel güvenliğini ve esenliğini korumak ve geliştirmek için yasal ve ahlaki bir yükümlülüğü vardır.¹⁰⁵ Bu, fiziksel ve psikolojik sağlık ve güvenliğe yönelik riskleri azaltmak için anlamlı eylemlerde bulunmayı içerir. “zen yükümlülüğü”, “kuruluşun personeline zarar verebilecek veya yaralanmasına neden olabilecek öngörülebilir riskleri azaltmak veya başka bir Şekilde ele almak için feragat edilemez bir görevi” oluşturur.^{106,107} Büyük stres aynı zamanda kuruluşun ve yönetimin yetersiz desteğinden kaynaklanabileceğinden,¹⁰⁸ yöneticilerinin sağlıklı bir çalışma ortamı yaratmada ve sürdürmede temel rolü vardır.

KİLİT EYLEMLER

Personel Bakımı ve Desteği

	Hazırlıklı Olma	Müda hale	İyileşti rme
Kaliteli programlamayı kolaylaştırmak için kadın personel ve etnik çeşitlilik dâhil olmak üzere yeterli personel, kaynaklar ve desteğe sahip bir TCDŞ program ekibi oluşturmak.	✓	✓	✓
Bilgi, kapasite ve tutumlardaki boşlukları belirlemek, personel kapasitesini oluşturmak ve belirlenen ihtiyaçları ele almak için bir strateji geliştirmek adına program alanları arasında dâhilî bir personel kapasite değerlendirmesi yapmak.	✓	✓	✓
Acil durumlarda TCDŞ için TCDŞ Temel Yetkinlik Çerçevesi doğrultusunda belirli sorumluluklara sahip iş profilleri geliştirmek.	✓	✓	✓
TCDŞ müdahale hizmetleri sunan tüm personele teknik ve psikososyal destek sağlamak için düzenli denetim oluşturmak.	✓	✓	✓
Destek ihtiyaçlarının bireysel stres ve travma deneyimlerine göre farklı ¹⁰⁹ olacağını kabul ederek, TCDŞ üzerinde çalışan tüm personel için psikososyal desteğe erişim tesis etmek.	✓	✓	✓
TCDŞ eğitim kaynaklarını tüm personelle paylaşmak.	✓	✓	✓
Acil durumlarda personel refahını teşvik etmek ve sağlıklı bir çalışma ortamı sağlamak: <ul style="list-style-type: none"> Personel için öz bakım ve güvenliğe öncelik vermek (örneğin, net iş tanımı, sistematik işe alma ve operasyonel destek, haftada en az bir gün izin, net çalışma saatleri, uygun sigorta ve tıbbi tahliye, ebeveynlik izni, dinlenme ve rahatlama veya karmaşık insani acil durumlarda personel için ev izni, personel refahı faaliyetleri vb.); Personel için sağlık hizmetlerine ve psikososyal desteğe erişimi teşvik etmek;¹¹⁰ Personelin yaşam kalitesi ve güvenlik endişelerini tartışabileceği alanlar yaratmak. 	✓	✓	✓
Müdahale bağlamında personelin refahını korumak ve teşvik etmek için finanse edilen ve eyleme dönüştürülebilir bir planın olmasını sağlamak. ¹¹¹	✓	✓	✓
Acil durum müdahale tekliflerinin, TCDŞ programlama müdahalelerinde yeterli personel için uygun finansmanı ve acil duruma müdahale eden tüm personel için denetimi içermesini sağlamak.	✓	✓	✓
Yönetim personelinin TCDŞ, kişisel bakım, stres yönetimi teknikleri ve sağlıklı bir iş-yaşam dengesi üzerinde çalışmanın zorlukları hakkında açık sözlü olmasını sağlamak.	✓	✓	✓
Şikâyetlerin ciddiye alındığı ve tanımlanmış politika ve prosedürlere göre hareket edildiği bir kurum kültürünü teşvik etmek.	✓	✓	✓
Hem topluluk üyeleri hem de hizmet sağlayıcılar olarak ikili rollerini içerdiği doğasında olan baskıları ve riskleri göz önünde bulundurarak, topluluk çalışanlarının ve gönüllülerin güvenlik ve esenliğini korumak için belirli önlemlerin alınmasını sağlamak. ¹¹²	✓	✓	✓

Göstergeler

- Tüm TCDŞ programı iş profilleri TCDŞ Temel Yeterlilik çerçevesi ile uyumludur.
- Tüm ön saflarda yer alan TCDŞ programı personeli, personel güvenliğini ve hizmet kalitesini sağlamak için bir TCDŞ uzmanıyla aylık destek ve denetim oturumlarına erişebilir.
- Tüm TCDŞ programlarının, personel güvenliğini ve esenliğini korumak ve geliştirmek için uygulanabilir bir planı ve ilgili bütçesi vardır.
- Görevlendirmeleri sırasında yerleşik ve sürekli destek alan TCDŞ programı personelinin yüzdesi.
- Tüm ön saflarda çalışan personel için haftalık iletişim saatlerine ilişkin sınırlar belirlenir ve korunur (haftada 16 iletişim saati).

Kılavuz Notları

1. TCDŞ temel yetkinliklerini bağlama oturtma

2014 yılında, TCDŞ Sorumluluk Alanı, İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Program Yöneticileri ve Koordinatörleri için Temel Yetkinlikler geliştirmiştir.¹¹³ Çerçevesi, etkili TCDŞ önleme ve müdahale programlaması için gerekli olan mesleki ve teknik becerileri, yetenekleri ve bilgileri kapsayan bir dizi temel yetkinliği kapsamaktadır (aşağıdaki kutuya bakınız). Çerçeve, temel yetkinliklere dayalı olarak işe alım uygulamalarını¹¹⁴ desteklemek için geliştirilmiştir ve personel alımı ve dağıtımı, kapasite geliştirme ve TCDŞ program yöneticileri ve koordinatörleri için performans değerlendirmeleri için faydalı rehberlik sağlamaktadır. Adayların nitelikleri ve deneyimleri ne olursa olsun ön yargılarını, tutumlarını ve inançlarını da dikkate almak gerekir.

TCDŞ program uzmanlarının temel yetkinlikleri için standartların uygulanması önemlidir, ancak deneyimin, bağlamsal bilginin, ilişkilerin, topluluklara erişim ve etkilenen nüfusun anlaşılmasının değeri azımsanamaz. Örneğin, ileri dereceler için bir gereklilik, saha ortamlarında deneyimli meslektaşlar için bir engel oluşturabilir.¹¹⁵ Yerel kadınlar ve kuruluşlar, kadınların hayatlarının nasıl olduğunu, topluluklarında şiddetin nasıl görüldüğünü, insanların şiddet hakkında nasıl konuştuğunu ve kadın ve erkek arasındaki eşitsiz gücün nasıl tezahür ettiğini ve sürdürüldüğünü yakından anlayan uzman “bilen kimseler”dir. Yerel bilgi, ilgili ve güvenli programlamayı, hizmet sunumunu ve savunuculuğu destekler.¹¹⁶ TCDŞ Temel Yetkinlik çerçevesinin bir parçası olarak, yerel yardım görevlilerinin mesleki bilgilerini, yeterliliklerini ve becerilerini anlamak ve güçlendirmek çok önemlidir. Başlangıçta çeşitli nedenlerden dolayı erişim ve ayrıcalıklı ilgili temel yetkinlikleri karşılamayabilirler, ancak bağlama göre benzersiz derecede değerli bilgi ve becerilerine katkıda bulunmaları için desteklenmelidirler.

İnsani Yardım Bağlamlarında Çalışan TCDŞ Program Yöneticileri ve Koordinatörleri için Yetkinlikler

- TCDŞ Kılavuz İlkeleri de dâhil olmak üzere, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşımı anlar ve uygular.
- Toplumsal cinsiyet eşitliğine inanır ve toplumsal cinsiyet analizini insani yardım programlarına uygular, teşvik eder ve entegre eder.
- TCDŞ'ye (sağlık, psikososyal destek, güvenlik ve yasal müdahaleyi içerir) yönelik çok sektörlü bir müdahale hakkında bilgi sahibi olduğunu gösterir ve bilgiyi uygulayabilir.
- İnsani mimari hakkında bilgi sahibi olduğunu gösterir ve bu mimariyle etkin bir şekilde etkileşime girer.
- Mevcut TCDŞ önleme teorisi hakkında bilgisini gösterir ve insani müdahalenin farklı aşamalarında uygun TCDŞ önleme ve davranış değişikliği stratejilerini belirler ve uygular.
- Aşağıdakiler de dâhil olmak üzere temel TCDŞ araçlarını bulur, benimser ve uygular: İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Müdahalelerinin Koordinasyon El Kitabı (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Sorumluluk Alanı, 2019); Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgileri
- Yönetim Sistemi (GBVIMS); Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Etik ve Güvenlik
- Acil Durumlarda Cinsel Şiddetin Araştırılması, Belgelenmesi ve İzlenmesine Yönelik Öneriler ve İnsani Ortamlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Bütünleştirici Müdahale KADK Kılavuz İlkeleri(KADK 2015a).
- TCDŞ program personelinin kapasitesini geliştirmek için yetişkin öğrenimi kavramlarını anlar ve uygular.
- Topluluklarla etkileşim kurmak ve onları harekete geçirmek için katılımcı yaklaşımlar uygular.
- Yenilikçi TCDŞ programlaması oluşturmak için eleştirel düşünme ve problem çözme yöntemlerini uygulamak ve TCDŞ ile ilgili bağlamı, eğilimleri ve güvenlik açıklarını eleştirel olarak analiz etmek de dâhil olmak üzere TCDŞ önleme ve müdahalesi için stratejik planlamasağlar.
- Temel insani yardım finansman süreçleri de dâhil olmak üzere, TCDŞ önleme ve müdahalesi için etkili bağış toplama anlayışını gösterir.
- TCDŞ'yi önleme ve müdahale ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere destek için savunuculuk yapar.
- TCDŞ'yi önleme ve TCDŞ'ye müdahaleyi yaygınlaştırmak için diğer sektörleri destekler.
- Veri toplama, yönetme, paylaşma ve uygulamaya ilişkin kritik konuları – etik dâhil– anlar.
- Etkili koordinasyonu teşvik etmek için iş birliği bir ortam sağlar.
- Empati kurma ve gösterme, aktif dinleme ve saygılı iletişimi sunma ve teşvik etme de dâhil olmak üzere duygusal zekayı kullanır.

Kaynak: TCDŞ Sorumluluk Alanı Öğrenme Görev Gücü Ekibi 2014, s. 4-5.

2. Personel güvenliğini ve bakımını destekleyerek program kalitesini artırma

İnsani yardım kuruluşları, personelin fiziksel ve psikolojik sağlık ve güvenliğini sağlamalıdır. TCDŞ üzerinde çalışan personel, çalışmalarının doğası gereği ek ve benzersiz güvenlik riskleriyle karşı karşıya kalabilir. Bu nedenlerle, kuruluşlarının emniyet ve güvenlik ekibi, olası tehditleri ve koruma endişelerini ele almalı ve bunlara müdahale etmelidir.

TCDŞ'ye maruz kalan kişilerle çalışmak özellikle stresli olabilir. Personelin günlük stres, kümülatif stres, tükenmişlik, temsili/ikincil travma ve kritik olay stresi yaşamayı yaygındır. Temsili/ikincil travma, personelin TCDŞ'ye maruz kalan kişilerle ilişki kurma yeteneğindeki bir değişiklik ve strese başa çıkma yeteneğinin azalmasıyla tanımlanabilir. Tipik olarak, diğer insanların acılarına uzun süre maruz kaldıktan sonra zamanla gelişen kümülatif bir süreçtir. TCDŞ koordinatörleri ve yöneticileri, personelinin stres düzeylerinin farkında olmalı ve personel güvenliğini ve esenliğini tanımak ve desteklemek için rutin mekanizmalar oluşturmalıdır. Örneğin, TCDŞ ekip toplantıları, bireysel toplantılar, vaka yönetimi denetimi ve klinik denetim, refahı kontrol etmek için düzenli fırsatlar olabilir.¹¹⁷

TCDŞ program personelinin tamamı iş performansını ve genel refahlarını destekleyecek fiziksel ve zihinsel sağlıklarına dikkat etmeleri için desteklenmesi, stresi yönetmek için olumlu faaliyetler ve stresi yönetmek için çıktıları bulmayı içerebilir.¹¹⁸ Yöneticiler, çeşitli personelin destek ihtiyaçlarının stres ve travmanın düzeyine ve maruziyetine dayalı olarak farklı olacağını kabul etmeli ve kaynakları daha yüksek düzeyde strese karşı karşıya kalan bireyleri desteklemek için tahsis etmelidir. Özellikle vaka çalışanları, genellikle TCDŞ'ye maruz kalan kişilerle yakın bir şekilde çalışır, hikâyelerini dinler ve ilgi, şefkat ve kaygı ile müdahale verir. Zamanla, uygun destek ve denetim olmadan vaka çalışanları bunalmış ve yorgun hissetmeye başlayabilir ve hatta kendilerini umutsuz ve çaresiz hissedebilirler. Vaka çalışanının tükenmelerini önlemek ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere en iyi bakım ve hizmetleri sunma kapasitelerini geliştirmek için denetçiler ve kuruluşlar, personelin refahına yönelik bir taahhütte bulunmalı ve bunu teşvik etmek için uygulanabilir adımlar atmalıdır.¹¹⁹

Liderlik, personel güvenliğini ve esenliğini ön planda tutan, TCDŞ üzerinde çalışan tüm personelin güvenliğine öncelik veren, fiziksel ve ruhsal sağlıklarına özen gösterebildiği ve gerektiğinde destek isteyebildiği bir organizasyon kültürünün oluşturulmasında kritik bir rol oynamaktadır. TCDŞ personeli için kendi kendine bakım ve uygun desteğin sağlanması, tüm yöneticiler için temel bir sorumluluktur.¹²⁰

Projeler başlamadan önce gözetmenin ve/veya yöneticinin rolü açıkça tanımlanmalıdır. Personel ihtiyaçlarını desteklemek için politikalar, protokoller ve kaynaklar hazır olmalıdır ve yöneticiler, personelin ne zaman artan stres ve/veya tükenmişlik belirtileri yaşadığını belirleyebilmelidir. Ekip etkileşimini ve bilgilendirme alanlarını destekleyen bir organizasyon ortamı, dolaylı temsili riskini azaltabilir.¹²¹

3. Cinsel sömürü ve istismarın önlenmesi

Cinsel sömürü ve istismardan korunma (CSİK), uluslararası insani yardım, kalkınma ve barışı koruma aktörlerinin, yardım görenler, etkilenen nüfusun diğer üyeleri¹²² ve diğer insani personele karşı Birleşmiş Milletler, sivil toplum (STK) ve hükümetler arası kuruluş personeli tarafından cinsel sömürü ve istismar olaylarını önleme ve bunlara müdahale etme sorumluluklarını ifade eder.

Tüm insani yardım kuruluşlarının etkili ve kapsamlı CSİK mekanizmalarını adapte etmesi veya geliştirmesi, finanse etmesi ve uygulaması gerekmektedir. Tüm personelin onurlu ve saygılı bir şekilde muamele görme ve taciz, cinsel taciz, yetkinin kötüye kullanılması veya ayrımcılığın olmadığı bir ortamda çalışma hakkı vardır. Cinsel sömürü ve istismardan korunmak, personel bakım ve desteğinin kritik bir parçasıdır.

Kendi Personeli Tarafından Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunmaya İlişkin Asgari Çalışma Standartlarının temel unsurları aşağıdaki gibidir:

1. Yönetim ve koordinasyon: etkili politika geliştirme ve uygulama, iş birliğine dayalı düzenlemeler, CSİK'ye adanmış özel departman/odak kişisi.
2. Yerel topluluk katılımı ve desteği: Faydalanıcıların CSİK hakkında farkındalığını artırmak için ne yapılması gerektiği ve etkili topluluk temelli şikâyet mekanizmalarının nasıl oluşturulacağı konusunda genel merkezden sahaya etkili ve kapsamlı iletişim.
3. Önleme: personel arasında cinsel sömürü ve istismar konusunda farkındalığı artırmak için etkili ve kapsamlı mekanizmalar; etkili işe alım ve performans yönetimi.
4. Müdahale: dâhilşikâyetler ve yürürlükte olan soruşturma prosedürleri. ¹²³

Yöneticiler ve insan kaynakları personeli, tüm personelin CSİK konusunda eğitim almasını ve bir davranış kuralları imzalamasını sağlamaktan sorumludur. Personel, şüpheli olayları rapor etme konusundaki bireysel sorumluluklarını anlamalı ve zorunlu ihbar için yürürlükte olan mekanizmaları bilmelidir.

Cinsel sömürü ve istismara maruz kalan kişiler TCDŞ'ye maruz kalan kişilerdir ve mevcut TCDŞ hizmetlerine yönlendirilmelidirler; paralel bir yönlendirme yolu oluşturulmamalıdır. TCDŞ müdahale sistemi, insani yardım aktörleri veya diğer yükümlülük sahipleri tarafından işlenen cinsel sömürü ve istismara maruz kalmaları durumunda, kadınların ve kız çocuklarının desteğe erişmeleri için uygun yönlendirme sistemidir.

Araçlar ve Kaynaklar

Antares Foundation (2012). *İnsani Yardım Çalışanlarında Stres Yönetimi – İyi Uygulama Kılavuz İlkeleri*, 3. baskı. Amsterdam. https://www.antaresfoundation.org/filestore/si/1164337/1/1167964/managing_stress_in_humanitarian_aid_workers_guidelines_for_good_practice.pdf.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Sorumluluk Alanı (GBV Sorumluluk Alanı) Öğrenme Görev Gücü Ekibi (2014). *İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Uzmanları Program Yöneticileri ve Koordinatörleri için Temel Yetkinlikler*. <http://gbvaor.net/wp-content/uploads/sites/3/2015/04/Core-Competencies.pdf>.

_____ (2016). *Asgari Çalışma Standartları Kendi Personelinin Cinsel Sömürü ve İstismarına Karşı Korunma*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/3_minimum_operating_standards_mos-psea.pdf.

KADK Küresel Koruma Kümesi Çalışma Grubu ve Acil Durumlarda Akıl Sağlığı ve Psikososyal Destek için KADK Referans Grubu (2010). *Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek: Koruma Programı Yöneticileri Neleri Bilmelidir? Cenevre: KADK.* https://interagencystandcommittee.org/system/files/legacy_files/MHPSS%20Protection%20Actors.pdf.

People in Aid (2003). *Yardım Personelinin Yönetiminde ve Desteklenmesinde İyi Uygulamalar İlkeleri'nde People in Aid.* London. <https://reliefweb.int/report/world/people-aid-code-good-practice-management-and-support-aid-personnel>.

The KonTerra Group (2016). *Personel Bakımının Temel İlkeleri: Uluslararası Yardım ve Kalkınma Kuruluşlarında Dayanıklılığı Güçlendirme Uygulamaları.* Washington, D.C. <http://www.konterragroup.net/admin/wp-content/uploads/2017/03/Essential-Principles-of-Staff-Care-FINAL.pdf>.

Koordinasyon için Birleşmiş Milletler Sistemi İcra Kurulu Başkanı (CEB) (2018). *Yüksek Riskli Ortamdaki Personelin Bakım Yükümlülüğü ile ilgili İşlevler Arası Görev Gücü Raporu* https://www.unsceb.org/CEBPublicFiles/2018.HLCM_.17%20-%20Duty%20of%20Care%20Task%20Force%20%E2%80%93%20Progress%20Report_0.pdf.

KURULUŞLAR ARASI ASGARI STANDARTLAR

Acil Durum Programlamada Toplumsal
Cinsiyete Dayalı Şiddet İçin

Program Standartları

4	TCDŞ'ye maruz kalanlar için Sağlık Hizmetleri	26
5	Psikososyal Destek	36
6	TCDŞ Vaka Yönetimi	44
7	Yönlendirme Sistemleri	52
8	Kadın ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar	60
9	Güvenlik ve Risk Azaltma	68
10	Adalet ve Adli Yardım	76
11	Hijyen Kitleri, Nakit ve Kupon Yardımı	84
12	Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları	92
13	Dönüşen Sistemler ve Sosyal Normlar	98

TCDŞ'ye maruz kalanlar için Sağlık Hizmetleri

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, cinsel ve yakın partner şiddeti ile diğer TCDŞ biçimleri için sağlık hizmetleri de dâhil olmak üzere kaliteli, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan sağlık hizmetlerine ve şiddetin etkilerini önlemek ve/veya azaltmak için yönlendirmelere erişim sağlar.

Bu Asgari Standart, (1) TCDŞ'ye maruz kalan kişilere bakım sağlayan sağlık aktörleri; ve (2) TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak için iş birlikçi müdahalelerde sağlık aktörleri ile destek ve kapasite güçlendirme sağlayan ve koordine koordine hâlinde olan TCDŞ program aktörleri içindir.

Kaliteli, gizli, yaşa uygun ve şefkatli sağlık hizmetlerine erişim, acil durumlarda TCDŞ'ye karşı çok sektörlü bir müdahalenin kritik bir bileşenidir. Yeterli sağlık hizmetleri yalnızca kadınlar, kız çocukları ile diğer risk altındaki gruplar için hayat kurtaran bakım sağlamak için hayati önem taşımakla kalmaz, aynı zamanda bir toplumun insani bir acil durumun yarattığı yıkımın üstesinden gelmesi için de gereklidir.¹²⁴

Sağlık hizmeti sağlayıcıları genellikle TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için bazen ilk ve tek temas noktasıdır. Acil durumlarda TCDŞ'ye müdahalenin ön saflarında yer alırlar; koruma ve diğer endişelerin belirlenmesinde, fiziksel ve duygusal/psikolojik ihtiyaçların ele alınmasında, önleme stratejilerinin geliştirilmesinde ve diğer hizmetlere yönlendirmelerin sağlanmasında merkezi bir rol oynayabilirler.¹²⁵ Sağlık hizmetleri TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin cinsiyetini, yaşını ve özel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak gizli, yargılayıcı olmayan ve ayrımcı olmayan bir şekilde sağlanmalıdır. Hizmetlere erişimde engellerle karşılaşan kadın ve kız çocuklarının, cinsel istismara maruz kalan erkeklerin ve çocuklara

uygun hizmet sağlanmasına ihtiyaç duyan cinsel istismara maruz kalan çocukların benzersiz ihtiyaçlarına özel önem gösterilmelidir (Bakınız Kılavuz Not 1, 2 ve 3'e ve Standart 1: TCDŞ Kılavuz İlkeleri).

TCDŞ'ye Sağlık Müdahalesi: Genel Bir Bakış

1. Temel duygusal ihtiyaçları ele almak için TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bakım ve birinci basamak destek (yani psikolojik ilk yardım).
2. Yakın partner şiddetine maruz kalanların belirlenmesi ve bakımı.
3. Cinsel şiddete maruz kalanlar için klinik bakım.
4. Sağlık çalışanlarının eğitimi.
5. Hizmet sunumu için koordinasyon, güvenli ve etik veri toplama.
6. Ruh sağlığı bakımı veya ek hizmetlere yönlendirme.

Kaynak: DSÖ 2017a.

KİLİT EYLEMLER

TCDŞ'ye maruz kalanlar için Sağlık Hizmetleri

	Hazırlık olma	Müda hale	İyileşti rme
Kadınların ve kız çocuklarının potansiyel maruziyetten sonraki 72 saat içinde TSP almasını sağlamak için malzemeleri önceden yerleştirmek.	✓		
MISP'te belirtildiği gibi, bir acil durumun başlangıcında (hiçbir ihtiyaç değerlendirmesi gerekli değildir) kadınların ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarının üreme sağlığı hizmetlerine anında erişimini sağlamak için sağlık personeli ile birlikte çalışmak. ¹²⁶		✓	✓
Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) standart protokollerine dayalı olarak, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin yüksek kalitede, hayat kurtaran sağlık hizmetlerine erişimini sağlamak için sağlık personeli ile birlikte çalışmak. ¹²⁷	✓	✓	✓
Sağlık kuruluşunun hazır olup olmadığını ve sağlık hizmeti sunumunu değerlendirmek için sağlık hizmeti aktörleriyle birlikte çalışmak ve yeterli bir sağlık müdahalesinin mevcut ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için erişilebilir olmasını sağlamak için boşlukları ele almayı savunmak.	✓		
Ebeler ve hemşireler de dâhil olmak üzere sağlık hizmeti sağlayıcılarının, TCDŞ önleme ve müdahale, tecavüz ve yakın partner şiddetinin klinik yönetimi dâhil olmak üzere eğitim, destek ve denetim yoluyla TCDŞ'ye maruz kalan kişilere kaliteli bakım sunma kapasitesini artırmak.	✓	✓	✓
Özellikle yaşamı tehdit eden yaralanmalar veya cerrahi müdahale gerektiren yaralanmaların daha karmaşık bakım sağlayan bir tesise yönlendirilmesinin gerektirdiği durumlarda, sağlık ve diğer hizmetler arasında ve farklı sağlık hizmetleri basamakları arasında güvenli yönlendirme sistemleri kurmak ve sürdürmek.	✓	✓	✓
TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin sağlık hizmetleri alması için ulaşım seçenekleri de dâhil olmak üzere güvenli erişimi geliştirmek için topluluklarla birlikte çalışmak.	✓	✓	✓
Sağlık sektörü toplantılarında ve faaliyetlerinde sürekli bir TCDŞ odak kişinin bulunmasını ve bir sağlık sektörü odak kişinin TCDŞ toplantılarına katılmasını sağlamak.		✓	✓
Sağlık personeli ve sağlık dışı personel, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ihtiyaçları ve TCDŞ'ye maruz kalan kişinin yaşına, cinsiyetine ve gelişim aşamasına uygun, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan, şefkatli bakımı teşvik etmenin önemi konusunda eğitmek ve desteklemek için sağlık hizmeti aktörlerine destek sağlamak.	✓	✓	✓
Yönlendirme ve temel destek için önemli giriş noktaları olan toplum sağlığı sağlayıcılarının, geleneksel doğum görevlilerinin ve diğer topluluk temelli sağlık aktörlerinin kapasitesini güçlendirmek.	✓	✓	✓
Vakaların takibini ve yönlendirilmesini sağlamak için sağlık aktörleriyle birlikte çalışmak.	✓	✓	✓
Vakaların takibini ve yönlendirilmesini sağlamak için sağlık aktörleriyle birlikte çalışmak. Topluluğu, eğer güvenliyse toplumsal cinsel şiddete maruz kalanları yönlendirmenin aciliyeti ve prosedürleri hakkında bilgilendirmek için sağlık hizmeti sağlayıcıları ve toplum liderleriyle birlikte çalışmak.	✓	✓	✓
Güvenliyse, genellikle acil durumlarda artan yakın partner şiddeti ve çocuk yaşta evliliklerinin sağlık üzerindeki sonuçları hakkında bilgi yaymak ve toplulukları dâhil etmek.	✓	✓	✓
Acil durum başlangıcından hemen sonra ve geçiş aşamalarında kapsamlı üreme sağlığı hizmetlerini yeniden kurmak ve ulusal sağlık sistemlerini güçlendirmek.		✓	✓

Bakımı kolaylaştırmak için, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler sağlık tesislerine güvenli ve kolay erişime sahip olmalıdır. TCDŞ'ye maruz kalan pek çok kişi, utanç duyguları, suçlanma korkusu, sosyal damgalanma, eşler/aileler tarafından reddedilme ve diğer olası tepkiler nedeniyle şiddeti bir sağlık hizmeti (veya başka herhangi bir) sağlayıcısına açıklamayacaktır.¹²⁸ Sağlık hizmeti sağlayıcılarının, eğitime ve şiddete maruz kalan kadın ve kız çocuklarına etkin bakım sağlamak için devam eden desteğe ihtiyaçları vardır. Hizmet sağlayıcılar, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan tutumlar sergilemezlerse ve TCDŞ'yi nasıl tartışacakları ve ele alacakları konusunda uygun şekilde eğitilmiş, donanımlı, becerili ve bilgili değillerse, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler TCDŞ ile ilgili sağlık problemlerini açıklamaktan veya yardım istemekten vazgeçebilir. TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hizmetlere erişimini artırmak için aşağıdaki hususlar önemlidir:

- Kadın personelin bulunması;
- Sağlık çalışanının, yargılayıcı olmayan bir şekilde doğru soruları sorması;
- Sağlık kuruluşunda danışma için özel alanlar, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere sağlık hizmeti sağlanması için protokoller, temel ilaçlar ve malzemeler ve belgeler ve yönlendirme için gizli mekanizmalar bulunması;
- Tesisteki iletişim materyallerinin, mevcut hizmet türlerini açıkça tanımlaması ve
- Sağlayıcı, TCDŞ'nin herhangi bir açıklamasının saygı, sempati ve gizlilikle karşılanacağını açıkça belirtir.

Bazı bağlamlarda, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin sağlık hizmetlerine erişmeden önce polise bildirmeleri gerekir ki bu da en iyi uygulamaya aykırıdır. TCDŞ ve sağlık hizmeti aktörlerinin, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin önce sağlık hizmetlerine erişebilmelerini sağlamak ve ardından TCDŞ olaylarını polise ihbar edip etmemeye karar vermelerini sağlamak için polisle koordinasyon içinde olması şiddetle tavsiye edilir. TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin önce polise rapor vermelerini gerektiren zorunlu ihbar etme prosedürleri, TCDŞ'ye maruz kalanların potansiyel olarak hayat kurtarıcı sağlık yardımı aramasını geciktirir veya engeller. Sağlık hizmetleri birinci önceliklidir ve ihbar etme koşulları ne olursa olsun sağlanmalıdır.¹²⁹ TCDŞ Daimi Operasyon Prosedürleri ve sağlık, polis ve TCDŞ program aktörleri arasındaki yönlendirme yolları, TCDŞ'ye maruz kalanların nerede ve ne zaman rapor vereceğini seçme hakkını desteklemeli ve sağlık hizmetlerine zamanında erişimini kolaylaştırmalıdır. Sağlık hizmeti sağlayıcıları, bakım sağlama ve varsa TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin vaka yönetimi hizmetlerine yönlendirme

Zorunlu ihbar

Sağlık hizmeti sağlayıcıları, cinsel şiddeti ve yakın partner şiddetini polise veya yetkililere bildirmeye ilişkin yasa ve yükümlülüklerden haberdar olmalıdır. Zorunlu ihbar genellikle TCDŞ'ye maruz kalan kişileri (özellikle çocukları) korumayı amaçlarsa da, bazı durumlarda TCDŞ Kılavuz İlkeleriyle çelişebilir (bakınız Standart 1). Ayrıca, yetişkinler söz konusu olduğunda, zorunlu ihbar, onların özerkliklerini ve kendi kararlarını verme yeteneklerini etkiler. Kadınların misilleme yaşayabileceği, çocuklarının velayetini kaybetmekten korkabileceği veya yasal sonuçlarla karşılaşabileceği (örneğin, evlilik dışı seksin yasa dışı olduğu ülkelerde) güvenlik endişelerini de beraberinde getirir.

Eşcinsel ilişkilerin suç sayıldığı ülkelerde, farklı cinsel yönelimlere ve cinsiyet kimliklerine sahip kişiler, zorunlu ihbarın gerekli olduğu durumlarda sağlık hizmetleri arama konusunda tereddüt edebilir. Sağlık hizmeti sağlayıcıları, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin seçimleri ve böyle bir durumda gizlilik sınırlamaları hakkında tam olarak bilgilendirilmelerini sağlamak için yasal yükümlülüklerini (varsa) ve mesleki uygulama kurallarını anlamalıdır. Sağlık hizmeti sağlayıcıları, TCDŞ'ye maruz kalanların zorunlu ihbar gerekliliklerinden haberdar olmalarını sağlayarak, bir sağlık ziyareti sırasında neyi açıklayacakları konusunda bilinçli kararlar vermelerine yardımcı olabilir.

sorumluluğuna sahiptir (bakınız Standart 6: Vaka Yönetimi). Güvenli, hassas, gizli, erişilebilir (örneğin, ücretsiz veya düşük maliyetli, erişimi kolay, yargılayıcı olmayan) sağlık hizmetleri programları, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için acil ve hayat kurtaran bakımı kolaylaştırabilir; fiziksel olarak ve bireysel TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için ruh sağlığı yararları ve aileler, topluluklar ve toplumlar için geniş kapsamlı yararlarla sonuçlanan bir iyileşme sürecini başlatabilir. ¹³⁰ Sağlık hizmeti sağlayıcıları ayrıca psikososyal destek, hukuk, barınma veya diğer hizmetleri sağlayan diğer kurumlara yönlendirmelidir. ¹³¹ Gizlilik, saygı ve güvenlik desteklenmezse, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler partnerlerinden, ailelerinden ve/veya topluluk üyelerinden gelen ek zarar veya şiddet riskine maruz kalabilir.

Acil bir durumun akut aşamasında, cinsel şiddetin önlenmesi ve yönetimi, hastalık, travma, sakatlık ve ölümü önleyen hayat kurtarıcı bir faaliyet olarak kabul edilir ve Minimum İlk Hizmet Paketi'nin (MISP) temel bileşenleri arasındadır. ¹³² MISP, her acil durumun başlangıcında uygulanması gereken uluslararası bir bakım standardıdır ve Sphere Cinsel Üreme Sağlığı ve HIV Standartlarının bir parçasıdır. ¹³³ Bu paket, temel sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlar ve özellikle kadınlar ve kız çocukları arasında hastalık ve ölüm oranını önlemek için tasarlanmış bir dizi koordineli öncelikli eylemler aracılığıyla şiddetin TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin üzerindeki uzun vadeli olumsuz etkilerini azaltmaya

Minimum İlk Hizmet Paketi (MISP)

- Sağlık sektörünün/kümesinin, MISP'nin uygulanmasına öncülük edecek bir kuruluşun tanımlamasını sağlamak;
- Cinsel şiddeti önlemek ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ihtiyaçlarına cevap vermek;
- HIV ve diğer cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların bulaşmasını önlemek ve bunlardan kaynaklı hastalık ve ölüm oranını azaltmak;
- Anne ve yenidoğan çok fazla hastalık ve ölüm oranını önlemek;
- İstenmeyen gebelikleri önlemek; ve
- Kapsamlı cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerini mümkün olan en kısa sürede birinci basamak sağlık hizmetlerine entegre etmeyi planlamak. Altı sağlık sistemi bloğunu ele almak için sağlık sektörü/küme ortaklarıyla birlikte çalışmak

Kaynak: Krizlerde Üreme Sağlığı hakkında IAWG 2011.

yardımcı olur. MISP, CERF hayat kurtarma kriterlerini karşılayarak bu fonları sağlık hizmetleri programları ¹³⁴ ve hazırlık planlaması için kullanılabilir hale getirir (bakınız Kılavuz Not 2). Tecavüz ve yakın partner şiddetine maruz kalanlar için sağlık hizmetlerine erişim, insani müdahalede büyük bir boşluk olarak belirlenmiştir; tecavüz ve yakın partner şiddetinin klinik yönetimi için yerleşik protokollerin uygulanmasını sağlamaya kritik bir ihtiyaç vardır. ¹³⁵ Sağlık hizmeti sağlama sistemleri, tecavüz, yakın partner şiddeti ve diğer TCDŞ biçimlerinin sonuçlarının klinik yönetimini sağlayacak şekilde donatılmalıdır (bakınız Kılavuz Notu 1). Bu, birinci basamak destek/psikolojik ilk yardım, acil gebelikten korunmanın sağlanması, HIV temas sonrası profilaksi, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların tedavisi, Hepatit B aşılması, yakın partner şiddetine maruz kalanların belirlenmesi ve bakımı (devam eden ve daha ciddi şiddet, yaralanmaların tedavisi ve diğer fiziksel bakım ihtiyaçları) ve depresyon, intihar düşünceleri veya teşebbüsleri ve travma sonrası stres bozukluğu gibi ruhsal sağlık durumlarının değerlendirilmesi ve yönetimini içerir.

Sağlık hizmeti sağlayıcıları, ayrıca çocuk yaşta evliliğe maruz kalanların sağlık ihtiyaçlarını (örneğin, yüksek hamilelik riski, zorla cinsel aktivitenin sağlık üzerindeki etkileri) ve kadın sünneti/kesme ile ilgili komplikasyonlar (örneğin, ağrı, kanama, idrar yolu ve vajinal enfeksiyonlar, menstruasyon problemleri, doğum komplikasyonları vb.) ele alabilmelidir.

Güvenli, hassas, gizli ve erişilebilir sağlık hizmetleri programları, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için acil ve hayat kurtaran bakımı kolaylaştırabilir ve bir iyileşme sürecini başlatabilir.

Hizmetler kurulduktan sonra sağlık hizmetlerinin yararları ve yerleri hakkında ve yalnızca kısa bir süre içinde etkili olan acil kontrasepsiyon ve HIV profilaksisi gibi tecavüz sonrası bakımın bazı yönlerinin aciliyetine ilişkin olarak toplulukları bilgilendirmek esastır ve olaya mümkün olduğunca yakın bir yerde sağlanmalıdır. Bir acil durumun başlamasından sonraki 72 saat içinde temas sonrası profilaksinin (TSP) olması zorunludur. Malzemeleri, kadınların ve kız çocuklarının potansiyel temasından sonraki 72 saat içinde TSP alabilmeleri için önceden yerleştirilmelidir.

Bu standarttaki kilit eylemler, sağlık hizmetlerinin kurulmasını desteklemek ve ilgili savunuculuğu yürütmek için sağlık hizmetleri aktörleriyle yakın bir şekilde çalışması gereken TCDŞ program personeli ile ilgilidir. *KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri ve Tecavüz ve Yakın Partner Şiddeti TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin Klinik Yönetimi: İnsani Yardım Ortamlarında Kullanım İçin Protokoller Geliştirmek*, program döngüsü içerisinde temel sağlık hizmetleri de dâhil olmak üzere sağlık programlarını uygulayan kuruluşlar için geçerli olan eylemleri ana hatlarını çizmekte ve sağlık sektöründen TCDŞ koordinasyonuna katılmaları için TCDŞ odak kişileri tayin etmenin önemini belirtmektedir.

Göstergeler

- Tüm sağlık tesisleri, ulusal veya uluslararası protokollere dayalı olarak tecavüze maruz kalanların hizmetlerinin klinik yönetimi için eğitimli personele, yeterli malzemeye ve donanıma sahiptir.¹³⁶
- MISP, krizin başlangıcından sonraki iki hafta içinde uygulanmıştır.
- Sağlık hizmetleri aktörleri (acil durum) TCDŞ standart çalışma usüllerine entegre edilmiş ve yönlendirme yoluna dâhil edilmiştir.
- Tüm TCDŞ'ye maruz kalanlar ¹³⁷ sağlık hizmetlerine TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir şekilde kendilerini güvende ve onurlarına saygı duyularak eriştiklerini belirtmektedir.¹³⁸
- Tüm tecavüze maruz kalan mülteci statüsüne uygun kişiler, bir olaydan veya temastan sonraki 72 saat içinde temas sonrası profilaksi ve bir olaydan veya temastan sonraki 120 saat içinde acil kontrasepsiyon alırlar.

Bir kişinin tecavüze uğrayıp uğramadığını belirlemek, yasal bir tespit olduğu için sağlık hizmeti sağlayıcısının sorumluluğunda değildir. Sağlık hizmeti sağlayıcısının sorumluluğu, uygun bakımı sağlamak, olayın ayrıntılarını kaydetmek, bir fiziki muayeneyi yürütmek ve belgelemek; danışanın rızasıyla sonraki bir yasal işlemden ihtiyaç duyulabilecek her türlü adli delili toplamak ve saklamaktır.

Bir kadının veya kız çocuğunun bakire olup olmadığını belirlemek sağlık hizmeti sağlayıcısının sorumluluğunda değildir. DSÖ ve Kuruluşlar Arası Üreme Sağlığı Çalışma Grubu, bekâret testinin hiçbir bilimsel temeli olmadığını, kadınların ve kız çocuklarının insan haklarının ihlali olduğunu ve fiziksel, psikolojik ve sosyal sağlıklarına zarar verebileceğini belirtmektedir.

Bekâret testi, kadın cinsel organının belirli bir görünümünün cinsel birlikteliğin gerçekleşip gerçekleşmediğini gösterebileceği inancıyla yapılır. Kadınları ve kız çocuklarını gereksiz genital muayenelere maruz bırakmanın çok çeşitli fiziksel, psikolojik ve sosyal sonuçları olabilir. Bu muayenelerin tıbben gereksiz olduğu düşünüldüğünde, hekimlerin veya sağlık profesyonellerinin bunları yapması etik değildir.

Kaynak: DSÖ 2014; UKK 2018k.

Kılavuz Notları

1. Tecavüze maruz kalanların klinik yönetimi¹³⁹

Tecavüze maruz kalanlar da dâhil olmak üzere cinsel saldırıya maruz kalanlar, yaralanmaları yönetmek ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonları önlemek veya tedavi etmek ve istenmeyen gebelikleri önlemek için ilaç uygulamak için acil tıbbi müdahaleye ihtiyaç duyarlar. 72 saat içinde tedavi, özellikle HIV ve diğer cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar için temas sonrası profilaksi ve gebelik önleme bakımı (120 saate kadar) için tercih edilir. TCDŞ'ye maruz kalan kişiler 72 saatten çok sonra ortaya çıkabilir ve başka tedaviye ihtiyaç duyabilir.

Bir kadın veya ergenlik dönemindeki kız çocuğu, önleyici bakım için 72/120 saatlik pencerelerden sonra hizmet ararsa, sağlık hizmeti sağlayıcıları yine de birinci basamak desteği, Hepatit B aşısını, hamilelik ve HIV (yalnızca HIV danışmanlığı, testi ve tedavisi için yönlendirme mevcut ise) dâhil cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar için testleri ve ihtiyaç duyulursa ruh sağlığı değerlendirmesi ve yönlendirilmesini sağlamalıdır. Sağlayıcılar, yasaların izin verdiği ölçüde güvenli kürtaj bakımı sunmalı veya bu bakım için yönlendirme sağlamalıdır. Tecavüze maruz kalanlar için klinik bakım, acil bir durumun başlangıcından itibaren mevcut olmalıdır ve sağlık personeli, fiziksel muayene yapmak ve bunu belgelemek, tedavi sağlamak ve TCDŞ'ye maruz kalan kişinin isteklerine göre diğer hizmetleri (örneğin yönetim ve psikososyal destek) sağlama konusunda eğitilmiş olmalıdır. Sağlık personeli ayrıca, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bakım ve bilgilendirilmiş onam, gizlilik, saygı ve ayrımcılık yapmama dâhil olmak üzere TCDŞ Kılavuz İlkeleri (bakınız Standart 1: TCDŞ Kılavuz İlkeleri) konusunda eğitilmelidir. Mümkünse kadın sağlık personeli bulunmalıdır. Toplum sağlığı görevlileri ve/veya TCDŞ konusunda eğitim almış diğer destek sağlayıcıları, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin istekleri doğrultusunda kliniğe veya hastaneye kadar TCDŞ'ye maruz kalan kadınlara eşlik etmelidir.¹⁴⁰

2. Minimum İlk Hizmet Paketi

İnsani yardım ortamlarında yaşayanlar da dâhil olmak üzere tüm bireyler, cinsel sağlık ve üreme sağlığı için en yüksek standartta bakım alma hakkına sahiptir. ¹⁴¹ Bu hakkı kullanmak için, etkilenen nüfus, hayat kurtarmak ve hastalığı önlemek için acil durumun başlangıcından itibaren Minimum İlk Hizmet Paketine (MISP) erişebilmelidir. ¹⁴² Kapsamlı cinsel sağlık ve üreme sağlığı bilgilerine ve hizmetlerine geçiş, mümkün olan en kısa sürede gerçekleşmelidir.

MISP, bir krizin başlangıcında uygun şekilde eğitilmiş personel tarafından koordineli bir şekilde uygulanması gereken, tedavi ve bakım için uluslararası kabul görmüş bir dizi minimum eylemler dizisidir. Tıbbi tedavinin bütüncül, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bakım paketinin bir parçası olması ve eğitilmiş sağlık profesyonelleri tarafından uygulanması önemlidir. ¹⁴³ MISP'yi uygulamak için cinsel şiddet, HIV ve diğer cinsel sağlık ve üreme sağlığı sorunlarının ön değerlendirmesi gerekli değildir. ¹⁴⁴ MISP'nin öncelikli hayat kurtarma faaliyetleri, Sphere Cinsel Üreme Sağlığı ve HIV Standartlarına entegre edilmiştir; ¹⁴⁵ acil durumda temel ve öncelikli üreme sağlığı hizmetleri haftalar veya aylar boyunca kurulmadığında kadınların ve kız çocuklarının gereksiz ve aşırı ölüm ve sakatlığa maruz kaldığını kabul eder. ¹⁴⁶

3. TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak için özel hizmetler

TCDŞ'ye maruz kalan hamile kadınlar

Hamile bir kadına yönelik cinsel şiddet ile tecavüzdən kaynaklanan hamilelik arasında ayırım yapmak önemlidir. Hamileyken cinsel şiddete maruz kalan kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları, düşük, hamileliğe bağlı hipertansiyon, erken doğum ve hepatit ve HIV dâhil olmak üzere enfeksiyonlar gibi daha yüksek komplikasyon riskiyle karşı karşıya kalabilir. Sağlık hizmeti sağlayıcısı, tecavüzün klinik yönetimi için reçete edilen tıbbi ilaçların gebelik için hiçbir yan etkisinin (veya kontrendikasyonunun) olmadığından emin olmalıdır. ¹⁴⁷ Tecavüz sonucu oluşan gebelik riski altında olan kadın ve kız çocuklarına, acil kontrasepsiyon ve gerektiğinde, yasaların izin verdiği azami ölçüde güvenli kürtaj hizmetleri ve kürtaj sonrası bakım sunulmalıdır. Ek olarak, fiziksel, cinsel veya duygusal yakın partner şiddeti riskleri hamilelik sırasında artabilir ve daha büyük sağlık sorunlarına neden olabilir.

Tüm sağlık personeli şunları yapmalıdır:

- Tüm yakın partner şiddeti ve cinsel şiddete maruz kalanlara birinci basamak destek/psikolojik ilk yardım ve temel psikososyal destek sunmak. Bu destek, geçici psikolojik stres belirtileri yaşayanlar için yeterli olabilir. Bir sağlık hizmeti sağlayıcısının TCDŞ'ye maruz kalan bir kişiyi yalnızca bir kez görebildiği bir acil durumda, bu tür bir destek verilmesi gereken en önemli yardım olabilir.
- Semptomlar günlük işleyişi etkileyecek kadar şiddetliyse ve zamanla azalmıyorsa ruh sağlığı sorunlarını değerlendirmek. Mümkünse, TCDŞ'ye maruz kalan kişi ile uygun bakımı sağlaması için bir sosyal hizmet uzmanı (bakınız Standart 5: Psikososyal Destek ve Standart 8: Kadınlar ve Kız çocukları için Güvenli Alanlar) veya ruh sağlığı danışmanı bir araya getirmek.
- Mümkünse olaydan iki hafta, bir ay ve üç ay sonra izleme ve daha fazla destek için düzenli takip randevuları ayarlamak.

Kaynak: DSÖ, UNFPA ve UNHCR 2019.t

TCDŞ'ye maruz kalan ergenlik dönemindeki kız çocukları

Ergenlik dönemindeki kız çocukları bir kriz sırasında özellikle TCDŞ'ye karşı hassastır. Cinsel şiddet, sömürü ve çocuk yaşta evlilik için yüksek riskler altındadırlar, ancak genellikle cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin sağlanması için özel olarak düşünülmezler. Yaşları, erken gebelik riskleri, karar verme yetkilerinin olmaması ve sağlık hizmetleri de dâhil olmak üzere bilgi ve hizmetlere sınırlı erişim göz önüne alındığında, engellerin kaldırılmasına ve hizmetlere

Yeterli sağlık hizmetleri yalnızca kadınlar ve kız çocukları için hayat kurtaran bakım sağlamak adına hayati öneme sahip değil, aynı zamanda bir toplumun bir insani acil durumun yarattığı yıkımın üstesinden gelmesi için de elzemdir.

erişimlerinin kolaylaştırılmasına özel dikkat gösterilmelidir. Örneğin, ebeveynler toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan ergenlik dönemindeki kız çocuklarını doğum kontrolü ve tıbbi tedaviyi reddetmenin olası uzun vadeli cinsel sağlık ve üreme sağlığı etkileri konusunda bilgilendirilmeli ve çocuk yaşta evlilikler ile erken yaşta gebeliklerin yaşamı tehdit eden sağlık sonuçlarının farkında olmalıdırlar. TCDŞ'ye maruz kalan ergenlik dönemindeki kızlara yaşa uygun, erişilebilir, yargılayıcı olmayan ve ayrımcı olmayan danışmanlık ve tedavi sağlamak için kadın sağlık hizmeti sağlayıcılarının hazır bulunması önemlidir. Sağlık sistemleri, ergenlik dönemindeki kız çocuklarına hizmet sağlanmasına yönelik protokolleri uyarlamak için desteklenmelidir.¹⁴⁸

Cinsel şiddete maruz kalan erkekler

Erkekler ve erkek çocuklar da tecavüze ve diğer cinsel şiddet biçimlerine maruz kalır, ancak bu her zaman kabullenilmez veya iyi anlaşılmaz. Erkekler uygulanan cinsel şiddet, geleneksel erkeklik kavramlarını güçsüz kılmak, üzerinde hakimiyet kurmak ve baltalamak için bir savaş taktiği olarak kullanılabilir. Cinsel yönelim ve erkeklik etrafındaki tabular da dâhil olmak üzere yerleşik sosyal, kültürel ve dini normlar, TCDŞ'ye maruz kalan erkekleri damgalayabilir, utanç duyguları uyandırabilir ve erkek ve ergenlik dönemindeki erkek çocukların olayları ihbar etmelerini veya hizmet aramalarını engelleyebilir. Cinsel şiddet, TCDŞ'ye maruz kalan erkeklerin ve ailelerinin fiziksel, ruhsal ve cinsel sağlıkları ve esenlikleri üzerinde önemli ve uzun süreli etkilere neden olabilir. Sağlık hizmetleri, psikososyal hizmetler, güvenlik ve emniyet mekanizmaları ve hukuki yardım dâhil olmak üzere çok sektörlü hizmetlerin tüm TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için erişilebilir olması önemlidir. TCDŞ'ye maruz kalan erkeklerin tedavi ve bakımla ilgili özel ihtiyaçları vardır ve bu ihtiyaçlar, erkeklerde ve erkek çocuklarında cinsel şiddet belirtilerini belirlemek ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan, damgalayıcı olmayan ve ayrımcı olmayan bakım sunmak için eğitilmesi gereken sağlık hizmeti sağlayıcıları tarafından ele alınmalıdır.¹⁴⁹

Cinsel istismara maruz kalan çocuklar

Çocuklar, yaşları, vücut ölçüleri ve karar alma süreçlerine sınırlı katılımları nedeniyle istismara karşı yetişkinlerden daha hassastır. Acil durumlarda, aile ve toplum yapıları da dâhil olmak üzere çocukları koruyan sistemler sıklıkla bozulur. Çocuklar ailelerinden ayrı kalabilir bu da onları daha da büyük risk altına sokmaktadır. Kız ve erkek çocuklarını evde, okulda ve toplumda çocuklara yönelik cinsel istismar riskinden korumak için özel önlemler alınmalıdır.

Kız ve erkek çocukları genellikle sessiz kalacağından, sağlık hizmeti sunucuları, öğretmenler, ebeveynler, bakımverenler ve diğerleri çocuk cinsel istismarının belirti ve semptomlarının farkında olmalıdır.

Hizmetler, çocuğun veya bakımverenin bilgilendirilmiş onayı ve/veya rızası ile ayırım yapılmaksızın sağlanmalıdır. Gizlilik, tüm çocuk istismarı vakalarının yerel protokollere uygun olarak ihbar edilmesi zorunlu gerekliliği ile sınırlandırılabilir. Çocuğun yüksek yararı, acil bakım ve güvenliği, tüm kararlar için birincil düşünce olmalıdır.¹⁵⁰ TCDŞ'ye maruz kalan çocukların ve suç

Gizlilik, saygı ve güvenlik desteklenmezse, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, partnerlerinden, ailelerinden ve/veya topluluk üyelerinden gelen ek zarar veya şiddet riskine maruz kalabilir.

işlememiş olan aile fertlerinin özel ihtiyaçları olduğundan, özel bir müdahaleye ve özel hizmetlere ihtiyaç duyarlar. Çocuklarla, kendilerini güvende hissettikleri bir ortamda, çocuk dostu iletişim teknikleri kullanılarak görüşülmeli ve tedavi edilmelidir. Yaşlarına ve olgunluklarına uygun olarak hayatlarını etkileyen kararlara katılım sağlamalıdır. Çocuklar dayanıklı olmalarına rağmen, istismardan nasıl etkilendikleri değişir; bakım ihtiyaçları, iyileşme ve iyileştirme planları, suç işlemeyen aile ve toplum destek ağlarından yararlanarak becerilerine, kapasitelerine ve yaşam durumlarına dayanmalıdır.¹⁵¹

Araçlar ve Kaynaklar

Uluslararası Kurtarma Komitesi (UKK) (2018) *Bekâreti Çevreleyen Mitler: Hizmet Sağlayıcılar İçin Bir Kılavuz*. New York. http://ccsas.iawg.net/sdm_downloads/myths-surrounding-virginity-guide-service-providers/.

UKK ve California Los Angeles Üniversitesi (UCLA) (2014). Cinsel Saldırıya Maruz Kalanlar için Yetkili, Şefkatli ve Gizli Klinik Bakım (CCSAS) Multimedya Öğrenme Aracı. www.iawg.net/ccsas adresinden ulaşılabilir.

Jhpiego ve ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (2018). *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (TCDŞ) Kalite Güvencesi Aracı*. <http://resources.jhpiego.org/resources/GBV-QA-tool>. adresinden ulaşılabilir.

Krizlerde Üreme Sağlığına İlişkin Kuruluşlar Arası Çalışma Grubu (IAWG) (2018). *2018 İnsani Yardım Ortamlarında Üreme Sağlığına İlişkin Kuruluşlar Arası Saha El Kitabı*. <http://iawg.net/iafm/> adresinden ulaşılabilir.

_____ (2019). *MISP Hesaplayıcı*. <http://iawg.net/resource/misp-rh-kit-calculators/>. adresinden ulaşılabilir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2017a). *Yakın Partner Şiddetine veya Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Müdahale Etmek İçin Sağlık Sistemlerinin Güçlendirilmesi: Sağlık Yöneticileri İçin Bir El Kitabı*. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/vaw-health-systems-manual/en/>.

_____ (2017b). *Cinsel istismara uğramış çocuk ve ergenlik dönemindekilere müdahale: DSÖ klinik kılavuz ilkeleri*. Cenevre. <http://ccsas.iawg.net/wp-content/uploads/2017/12/9789241550147-eng.pdf>.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) (2012). *Zorla Yerinden Edilmede Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Maruz Kalan Erkekler ve Erkek Çocuklarla Çalışmak*. Cenevre. <http://www.refworld.org/pdfid/5006aa262.pdf>.

DSÖ, UNFPA ve UNHCR (2019). *Tecavüz ve Yakın Partner Şiddetine Maruz Kalanların Klinik Yönetimi*.

5 Psikososyal Destek

Kadınlar ve kız çocukları, iyileşme, güçlendirme ve iyileşmeye odaklanan kaliteli, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan psikososyal desteğe güvenli bir şekilde erişirler.

Ruh sağlığı ve psikososyal destek programları, sağlık ve koruma sektörleri arasında yer almaktadır. Psikososyal esenliği ve ruh sağlığını korumayı veya geliştirmeyi amaçlayan desteği tanımlar.

Bu Asgari Standart, doğrudan TCDŞ ile ilgili olduğu ve uzmanlaşmış ruh sağlığı hizmetleri olmadan sağlanabileceği için yalnızca psikososyal desteğe odaklanır. Uzmanlaşmış veya klinik ruh sağlığı bakımı, Standart 4: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişiler için Sağlık Hizmetinde ele alınmaktadır.

Psikososyal destek hizmetleriyle ilgili diğer hizmetler ve faaliyetler arasında TCDŞ vaka yönetimi (bakınız Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi), kadınlar ve kız çocukları için güvenli alan faaliyetleri (bakınız Standart 8: Kadınların ve Kız Çocuklarının Güvenli Alanları) ve topluluk desteği oluşturma ve risk azaltma yer almaktadır. (bakınız Standart 9: Güvenlik ve Risk Azaltma).

Siddetin etkisi kişiden kişiye değişir. TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin çoğu, TCDŞ'yi çevreleyen sessizlik ve damgalanma, aile ve toplum desteği eksikliği ve uygun müdahale hizmetleri, içselleştirilmiş utanç ve TCDŞ'nin sürekli işlenmesinden kaçmak için güç ve kaynak eksikliği nedeniyle uzun süreli psikolojik ve sosyal etkiler yaşar. Bu nedenle psikososyal destek kritik bir acil durum müdahalesidir. Hem kısa hem de uzun vadeli TCDŞ'ye özel programlamanın merkezi bir bileşeni olmalıdır.¹⁵²

Kaliteli psikososyal destek hizmetleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alır, yaşa uygundur, bireysel ve toplumsal dayanıklılık inşa eder ve olumlu başa çıkma mekanizmalarını destekler.¹⁵³ Bunlar, kadınlar ve kız çocukları arasında sosyal ağ oluşturma ve dayanışma oluşturma fırsatlarını içermelidir. TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenliğine, iyileştirilmesine ve iyileşmesine katkıda bulunan kritik bir müdahale olarak, psikososyal destek müdahaleleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere ve ailelerine psikolojik ilk yardım gibi ilk müdahale ekipleri tarafından sağlanan temel destekten, ruh sağlığı uzmanı olmayan sağlık çalışanları tarafından sağlanan psikolojik müdahaleler de dâhil olmak üzere daha odaklı vaka yönetimi desteğine kadar değişebilir. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik psikososyal desteğin, onların şiddet ve ayrımcılık deneyimlerini anlayarak bilgilendirilmesi önemlidir.

KİLİT EYLEMLER

Psikososyal Destekler

	Hazırlıklı olma	Müdahale hale	iyileştirme
Mümkün olduğunda mevcut psikososyal hizmetleri, mekanizmaları ve kapasiteleri değerlendirmek ve güçlendirmek.	✓	✓	
Kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları için güvenli ve erişilebilir bireysel ve grup psikososyal destek hizmetleri sağlamak, ayrımcılığa maruz kalan kadınları ve kız çocuklarını memnuniyetle karşılamak ve entegre etmek ve yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişileri hedeflememekle birlikte erişim engellerini ele almak.	✓	✓	✓
TCDŞ programlarının, kadınlara ve kız çocuklarına, yaşlarına ve ihtiyaçlarına göre uyarlanmış bağlama uygun bireysel ve/veya grup psikososyal destek hizmetlerine erişim sağladığından emin olmak.	✓	✓	✓
Güçlü kişilerarası becerilere sahip, toplumsal cinsiyet eşitliğine inanan, empati kuran ve yerel dil(ler) ve kültür(ler) hakkında bilgisi olan TCDŞ müdahale çalışanlarını işe almak ve eğitmek.	✓	✓	✓
Kadınlara ve kız çocuklarına odaklanan tüm psikososyal destek hizmetlerinin güvenlik, sakinlik, öz yeterlilik, topluluk dayanışması ve desteği, bağlılık ve umut duygusunu teşvik etmesini sağlamak. ¹⁵⁴	✓	✓	✓
Psikososyal destek faaliyetleri sağlamak için kadınlar ve kız çocukları için mevcut güvenli alanları oluşturmak veya güçlendirmek (bakınız Standart 8: Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar).	✓	✓	✓
Cinsel istismara maruz kalan genç ve ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocuklarına yönelik mevcut psikososyal destek faaliyetlerini anlamak için çocuk koruma aktörleriyle bağlantı kurmak, TCDŞ'ye maruz kalan çocuklara ve bakımverenlere hizmetler hakkında bilgi vermek ve uygun şekilde yönlendirmek.	✓	✓	✓
Psikososyal destek hizmetleriyle ilgili bilgilerin, hedeflenen sosyal yardım yoluyla çeşitli kadın ve kız çocuklarıyla paylaşıldığından ve bu bilgilere ulaştıklarından emin olmak.	✓	✓	✓
TCDŞ müdahale çalışanlarını TCDŞ'nin temel nedenleri, sonuçları ve etkileri, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan ilkeler ve beceriler ve TCDŞ'ye maruz kalan kişileri destekleme kapasitesi (TCDŞ'ye maruz kalan kişiler açıklasın veya açıklamasın) konusunda eğitmek.	✓	✓	✓
Duyusal sıkıntı ve korku, belgeleme, ayrımcılık, güvenlik ve emniyet sorunları, yakınlık, maliyet, mahremiyet, dil ve kültürel konular da dâhil olmak üzere kadınların ve kız çocuklarının psikososyal destek hizmetlerine erişiminin önündeki engelleri göz önünde bulundurmak ve ele almak. ¹⁵⁵	✓	✓	✓
İyileşmeyi ve iyileştirmeyi teşvik eden destek grupları ve ağları oluşturmak için kadınlar ve kız çocuklarıyla birlikte çalışmak da dâhil olmak üzere topluluk temelli destek, kendi kendine yardım ve dayanıklılık stratejilerini tespit etmek ve teşvik etmek.	✓	✓	✓
Sosyal ve duygusal öğrenme, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri geçim faaliyetleri ve ek hizmetlere bağlayarak finansal beceriler, matematiksel beceri ve okuryazarlık vb. gibi psikososyal esenliklerini geliştirmek için kadınlara ve kız çocuklarına beceri ve bilgi oluşturma fırsatları sağlamak (bakınız Standart 8: Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar). ¹⁵⁶ (bakınız Standart 12: Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları).	✓	✓	✓
TCDŞ müdahale çalışanlarını, kadınların ve kız çocuklarının TCDŞ vaka yönetiminden veya uzmanlaşmış ruhsal sağlık hizmetlerinden yararlanabileceğine dair işaretleri tanımaları için eğitmek (bakınız Standart 4: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişiler için Sağlık Hizmeti).	✓	✓	✓
Özel ruh sağlığı desteğine ihtiyaç duyan ve reşit olmayan TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin, mümkün olduğunda ruh sağlığı hizmetlerine yönlendirilmesini sağlamak.	✓	✓	✓
Klinik hizmetler/ruh sağlığı bakımı ve gerektiğinde diğer hizmetler için sağlık hizmeti sağlayıcıları ile gizli yönlendirmeler ve bağlantılar dâhil olmak üzere psikososyal destek hizmetlerini yönlendirme yoluna entegre etmek.	✓	✓	✓
Tüm cephe çalışanlarının (örneğin, kayıt, sağlık görevleri, topluluk sosyal yardım ekipleri vb. dâhil) psikolojik ilk yardım konusunda eğitilmesini savunmak.	✓	✓	✓

ŞEKİL 2. Acil Durumlarda Akıl Sağlığı ve Psikososyal Destek için KADK Müdahale Piramidi

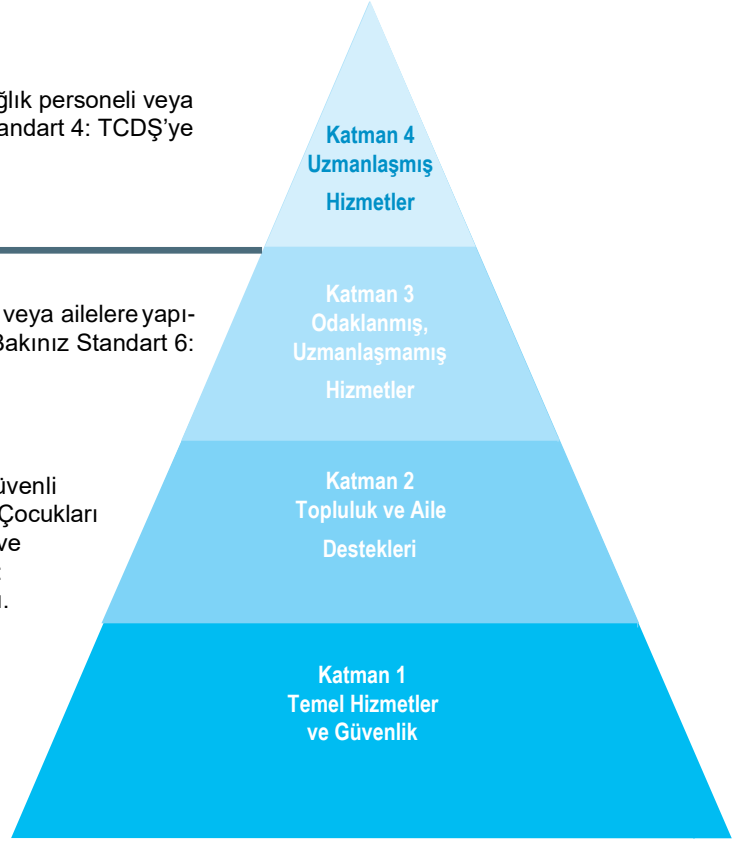
Klinik ruh sağlığı bakımı (birinci basamak sağlık personeli veya ruh sağlığı uzmanları tarafından). Bakınız Standart 4: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişiler için Sağlık Hizmeti.

Eğitilmiş TCDŞ personeli tarafından bireylere veya ailelere yapılandırılmış duygusal ve uygulamalı destek. Bakınız Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi.

Topluluk ve aile desteklerini teşvik etmek ve güçlendirmek; kadınların ve kız çocukların güvenli alanları (bakınız Standart 8: Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar); yeniden bütünleştirme ve güçlendirme faaliyetleri. Bakınız Standart 12: Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları.

İyi insani uygulamalar için savunuculuk: güvenli, sosyal ve kültürel olarak uygun temel hizmetler; saygınlığı koruyan, örneğin kaliteli ve şefkatli sağlık hizmetleri; ve tüm sektörlerde duyarlı güvenlik hizmetleri ve TCDŞ riskinin azaltılmasını içerir. Bakınız Standart 9: Güvenlik ve Risk Azaltma.

Kaynak: KADK 2007.

Katman 1 Temel hizmetler ve güvenlik

Bu katmandaki TCDŞ'ye özel müdahaleler, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ve artan şiddet riski altındaki diğer kadın ve kız çocuklarının özel ihtiyaçlarını karşılayan koruma ve hizmetler sağlamaya odaklanır, bunlara aşağıdakiler dâhildir:

- Tüm hizmet sunumunun TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan ve temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik olmasını sağlamak.
- Temel ihtiyaçları karşılamayı amaçlayan insani yardım faaliyetlerinin, örneğin cinsel sömürü ve istismar riskini artırarak zararı artırmamasını sağlamak.
- Çevresel ve durumsal TCDŞ koruma tehditlerini belirlemek ve ele almak için önleyici güvenlik ve koruma eylemleri (bakınız Standart 9: Güvenlik ve Risk Azaltma).

“Psikososyal” terimi, insanların psikolojik yönleri ile çevreleri veya sosyal çevreleri arasındaki etkileşimi vurgular. Psikolojik yönler, örneğin inançlar, düşünceler, duygular ve davranışlar gibi, insanların işleyişi ile ilgilidir. Sosyal çevre, bir kişinin ilişkileri, ailesi ve topluluk ağları, kültürel gelenekleri ve ekonomik durumu, kamu işlerine katılma ve karar verme yeteneğinin yanı sıra okul veya iş gibi günlük faaliyetlerle ilgilidir. “Psikososyal” terimi, bir kişinin ruhsal sağlığının hem psikolojik yapısından hem de sosyal faktörlerden sürekli olarak etkilendiğini kabul etmek için “psikolojik” yerine kullanılır.

Kaynak: GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, s. 9-10.

Kaynak: GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, s. 9-10.

Katman 2: Topluluk ve Aile Destekleri

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler ve artan şiddet riski altındaki kadınlar ve kız çocukları, önemli topluluk ve aile desteklerine erişim konusunda yardım alırlarsa ruh sağlıklarını ve psikososyal refahlarını koruyabilirler. Bu şunları içerir:

- Toplulukların TCDŞ'ye bağlı damgalanmayı anlamalarına ve azaltmalarına yardımcı olmak için topluluk bilincini artırma ve eğitim ve topluluk tarafından TCDŞ'ye maruz kalanlara yönelik kabulün ve desteğin teşvik edilmesi.
- Örneğin kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanları destekleyerek TCDŞ'ye maruz kalan kişileri ve artan TCDŞ riski altında olanları desteklemek için topluluk kendi kendine yardım ve dayanıklılık stratejileri.
- TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan geleneksel destek ve başa çıkma mekanizmalarını güçlendirmek.
- Eğitim ve geçim kaynakları faaliyetlerinin sürdürülmesini desteklemek.

Katman 3: Odaklanmış, Uzmanlaşmamış Hizmetler

Bu seviye, yardım için öne çıkan ve bireysel veya grup desteğine ihtiyaç duyan TCDŞ'ye maruz kalan kişilere odaklanır. TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan çok sektörlü müdahaleler, bireyler ve TCDŞ'ye maruz kalan gruplar için başa çıkma ve iyileşmeyi desteklemek için uygun, erişilebilir ve yüksek kaliteli hizmetler ve yardım sağlar. Bu şunları içerir:

- Bütünsel ve koordineli bireyselleştirilmiş hizmet sunumu ve yardım için vaka yönetimi (bakınız Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi).
- TCDŞ'ye maruz kalan kişiler de dâhil olmak üzere, ancak yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişilere odaklanmayan kadınlar ve kız çocuklarıyla grup temelli psikososyal destek oturumları ve bağlılığı, akran ilişkilerini, kendi kendine ve topluluk etkinliğini, sakinleşmeyi ve rahatlamayı geliştirmeye odaklanan grup psikososyal oturumları dâhil (bakınız Standart 8: Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar).
- Bilgi ve duygusal destek sağlayan kültürel olarak uygun danışmanlık.
- Geçim kaynakları ve diğer sosyal veya ekonomik yeniden bütünleşme müdahaleleri.

Katman 4: Uzmanlaşmış Hizmetler

Bu katman, yukarıda özetlenen üç destek katmanına rağmen çektikleri acı dayanılmaz olan ve temel günlük işleyişte önemli güçlükler yaşayabilen, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin küçük bir yüzdesi için gereken ek desteğe odaklanır.

- Eğitimli profesyoneller tarafından psikolojik veya psikiyatrik değerlendirme, tedavi ve bakım.
- Alt katmanlarda ele alınamayacak kadar şiddetli stres belirtileri gösteren, TCDŞ'ye maruz kalan bireylere özel psikolojik müdahaleler.
- Hizmetlere erişimin sürekliliği (örneğin vaka yönetimi, kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanlar).

KADK Müdahale Piramidi hakkında ek bilgi için Kılavuz Not 1'e bakın.

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler çok çeşitli tepkiler, semptomlar ve zorluklar gösterebilir. TCDŞ'ye maruz kalan kişinin tepkisinin genellikle anormal bir olaya karşı geçici ve doğal bir tepki olduğunu akılda tutmak önemlidir. ¹⁵⁷ TCDŞ'nin etkileri, kadınlar ve kız çocukları için riskleri daha

da artıran kesişen eşitsizlikler, faille ilişkileri ve kişisel ve sosyal başa çıkma ve destek mekanizmaları; şiddetin doğası ve bağlamı; ve sosyal damgalanma veya aile ve topluluk desteği ve kabul düzeyi de dâhil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere bireysel, ailevi, ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel faktörlere bağlıdır. Psikolojik etkiyi en aza indirebilecek koruyucu faktörler, şiddete tepki vermede kontrol ve seçim yapma yeteneği; ihtiyaçları karşılamak için maddi destek ve kaynaklara erişim ve psikososyal ve duygusal destek almayı içerir. ¹⁵⁸ Bazıları özel destek gerektiren şiddetli ve kalıcı semptomlar yaşayabilse de, çoğu kadın temel psikososyal destekle iyileşir. TCDŞ personeli, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin neyi paylaşmak istediğini ve daha fazla psikososyal ve/veya ruhsal sağlık ve destek isteyip istemediğini belirlemesine izin vermelidir.

Cinsel şiddet, eğitilmiş sağlık, ruh sağlığı ve psikososyal destek programları ve topluluk temelli gruplar aracılığıyla TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan merkezli bakıma erişimleri desteklenmesi gereken TCDŞ'ye maruz kalan yetişkin erkeklerin ruh sağlığı ve psikososyal esenliği üzerinde önemli ve uzun süreli etkilere neden olabilir (bakınız Standart 4: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişiler için Sağlık Hizmeti). Psikososyal grup destek faaliyetleri, yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan erkeklere odaklanmamalıdır. TCDŞ yönlendirme yolları, erkek ve ergenlik dönemindeki erkek çocukların sağlık tesisleri aracılığıyla ruh sağlığı ve psikososyal destek hizmetlerine erişmelerini ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin isteklerine göre ilgili topluluk destek gruplarına ve yaşam becerileri programlarına katılmalarını desteklemelidir.

Ruh sağlığı ve psikososyal zorlukları çevreleyen damgalar genellikle bakım aramanın önünde engel teşkil ettiğinden, TCDŞ programı aktörleri, yerel kültürlerde damgalamayı arttırabilecek veya olumsuz çağrışımlar taşıyabilecek terimleri belirlemek ve kabul edilebilir ve ilgili terimleri onaylamak için yerel personel ve liderlerle birlikte çalışmalıdır.

Göstergeler

- Bir krizin başlangıcından sonraki iki hafta içinde kurulan, kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına odaklanan bağlama özel psikososyal destek hizmetleri.
- Kadınlara ve kız çocuklarına kaliteli, yaşa uygun, odaklanmış psikososyal destek hizmetleri sağlamak üzere eğitilmiş TCDŞ personelinin yüzdesi.
- Hizmetlerden memnuniyeti belirten odaklanmış psikososyal destek hizmetlerine erişen kadın ve kız çocuklarının (yaşa göre ayrıştırılmış) yüzdesi.
- Erişim sağladıkları odaklanmış psikososyal destek hizmetlerinin ihtiyaç ve tercihlerine göre verildiğini bildiren kadın ve kız çocuklarının yüzdesi (bireysel ve grup temelli desteğe, cinsiyete ve yaşa göre ayrıştırılmıştır).

Kılavuz Notları

1. Akıl sağlığı ve psikososyal destek: KADK Müdahale Piramidi

Acil durumlarda kadınlar ve kız çocukları farklı şekillerde etkilenir ve farklı türde psikososyal desteğe ihtiyaç duyar (bakınız Şekil 2, KADK Müdahale Piramidi). Çoğu kadın ve kız çocuğu temel hizmetlerden, güvenlik ve emniyetten yararlanacaktır. Topluluk ve aile yapıları koruma ve refahı teşvik edebilir. Kadınlar ve kız çocukları ayrıca danışmanlık, vaka yönetimi ve eğitilmiş topluluk veya sosyal hizmet uzmanları tarafından sağlanan duygusal ve uygulamalı destek gibi odaklı kişiler arası hizmetlerden de yararlanabilir. Belirli ruh sağlığı sorunları yaşayan nüfusun daha küçük bir kısmı, psikolog veya psikiyatrist gibi ruh sağlığı uzmanları tarafından yerel sosyal ve kültürel bağlama uygun bir şekilde sunulan uzmanlaşmış ruh sağlığı hizmetlerine ihtiyaç duyabilir.¹⁵⁹

KADK Müdahale Piramidi, acil durumlarda çok katmanlı psikososyal ve akıl sağlığı desteğine duyulan ihtiyacı ve farklı hizmetlere ihtiyaç duyacak veya bu hizmetlerden yararlanacak kişilerin oranını göstermektedir. Farklı destek türlerinin hiyerarşisini göstermez. Piramitteki tüm hizmet katmanları önemlidir ve ideal olarak eş zamanlı olarak uygulanır.

TCDŞ programları, aile ve topluluk desteklerini kişilere odaklanmış destek sağlayarak, temel olarak Çoğunlukla odaklanmış hizmetlerin ilk basamağıdır. TCDŞ destek çalışanları aracılığıyla olacaktır. TCDŞ çalışanlarından zamanında ve güçlü destek – tedavi gerektiren bir durum geliştirmesi olasılığı

Bununla birlikte, TCDŞ'ye kalan kişilerden bazıları kalıcı semptomlar ve duygusal sıkıntı yaşayabilir. TCDŞ'ye maruz kalan bir kişi ruh hâli, düşünce veya davranış sorunları yaşamaya devam ederse ve günlük yaşamında işlev göremiyorsa, daha ciddi sağlık sorunları olabilir. Hizmet sağlayıcıların, TCDŞ'ye maruz kalan bir kişinin ne zaman daha uzmanlaşmış ruh sağlığı hizmetlerine ihtiyacı olduğunu fark edebilmeleri ve bu tür bir bakımı almasına yardımcı olabilmeleri önemlidir. Tüm TCDŞ programı personeli, faaliyet alanlarında TCDŞ'ye maruz kalan kişilere sunulan hizmetlere aşina olmalı ve bilgilendirilmiş rızaya dayalı olarak güvenli ve gizli yönlendirmeler yapabilmelidir

Kadın ve kız çocuklarına yönelik erişilebilir güvenli, yalnızca kadınlara özel, TCDŞ'ye maruz kalan kadınların hizmet ve destek alabilecekleri veya TCDŞ riski altındalarsa acil güvenlik arayacakları alanlar oluşturmak, güvenliği, iyileşmeyi ve toparlanmayı destekleyen etkili bir psikososyal destek müdahalesidir.

Bakınız Standart 8: Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar.

TCDŞ'ye maruz kalan bir kişinin özel ruh sağlığı desteğine ihtiyaç duyabileceğine dair işaretler:

- TCDŞ'ye maruz kalan bir kişi, iyiyi giden başa çıkma veya iyileşme belirtileri göstermiyorsa veya kötüye gidiyorsa.
- TCDŞ'ye maruz kalan kişi, işlevlerini yerine getiremiyorsa ve kendine veya çocuklarına bakamıyorsa.
- TCDŞ'ye maruz kalan kişinin akıl sağlığı sorunu olduğu düşünülüyor veya biliniyorsa.
- TCDŞ'ye maruz kalan kişi intihardan bahsediyorsa veya kendisi veya başkaları için bir risk oluşturabileceğini gösteriyorsa.
- TCDŞ'ye maruz kalan kişi özel ruh sağlığı hizmetleri talep ederse.

Bakınız Standart 4: TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için Sağlık Hizmetleri

Ruh sağlığı bozukluklarının klinik tedavisi, kalifiye ruh sağlığı uzmanları tarafından verilen özel hizmetleri gerektirir. Uzmanlaşmış hizmetler için sağlayıcıları belirlemek zor olsa da, programlar uygun nitelikler olmadan uzmanlaşmış ruh sağlığı bakımına girişmemelidir.

TCDŞ programları genellikle temel hizmetler sağlamaz (Katman 1), ancak hizmet sağlayıcıları arasında yüksek kaliteli ve şefkatli bakımı sağlamak için diğer hizmet sağlayıcıları ve sektörleri temel TCDŞ önleme ve müdahale, TCDŞ Kılavuz İlkeleri vb. konularında eğitmede rol oynayabilirler.

Tüm psikososyal destek sağlayıcıları, TCDŞ'nin sonuçlarını anlamalı ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler açıklasın ya da açıklamasın, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere şefkatli destek sağlayabilmelidir. Acil durumlarda, sağlık genellikle diğer hizmetler için bir giriş noktası olduğundan, TCDŞ program aktörleri sağlık hizmeti sağlayıcılarını duygusal destek sunmaları için destekleyebilir; TCDŞ'nin potansiyel psikolojik, sosyal ve tıbbi etkilerini anlayabilir; ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, güvenli ve zamanında uygun hizmetlere yönlendirebilir (bakınız Standart 4: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişiler için Sağlık Hizmeti).

2. Bireysel ve grup psikososyal destek

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için psikososyal destek en iyi şekilde yerel kapasiteleri güçlendiren; kadınların ve kız çocuklarının çoklu ihtiyaçlarına (örneğin güvenlik, geçim kaynakları) dikkat eden topluluk temelli müdahaleler yoluyla sağlanır.

Grup psikososyal desteği, KADK Müdahale Piramidinin hem 2. Katmanında (topluluk ve aile desteği) hem de 3. Katmanda (odaklanmış, uzmanlaşmamış destek) yer alır (bakınız Şekil 2). TCDŞ programlarında grup psikososyal desteğinin büyük bir kısmı Katman 2'de gerçekleşir. Örneğin, eğlence, beceri geliştirme veya bilgi paylaşım grupları, kadınların ve kız çocuklarının güvenli bir ortamda keyifli vakit geçirmeleri için ortak faaliyetler sağlar.

Katman 3'te grup psikososyal desteği, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere toplulukla yeniden bütünleşmesini sağlayacak yollar temin edebilir ve grup üyeleri arasındaki kişilerarası bağlantıları güçlendirebilir. Yapılandırılmış Katman 3 grupları, aynı kadın grubuyla birkaç hafta boyunca birden fazla toplantıyı içerir. Belirli bir müfredat tarafından yönlendirilmeleri gerekir¹⁶¹ ve dikiş, boncuk işi ve finansal okuryazarlık gibi faaliyetleri içerebilirler. Bu gruplar genellikle gruba haftadan haftaya rehberlik eden bir dizi konuyu içerir. Olaylara karşı ortak duygusal tepkilere, tepkileri anlamaya, iyileşmedeki zorluklara ve zorlukların üstesinden gelmek için başa çıkma mekanizmalarına odaklanırlar. Kolaylaştırıcılar, yapılandırılmış grup etkinliklerini uygulamak için ek eğitime ve denetime ihtiyaç duyar.

TCDŞ program aktörleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin grup psikososyal destek faaliyetlerine güvenli bir şekilde entegre edilmesini sağlamada dikkatli olmalıdır. Faaliyetler asla yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişileri hedeflememeli ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler deneyimleri hakkında özgürce konuşmayı seçmedikçe TCDŞ deneyimlerine odaklanmamalıdır. Hizmet sağlayıcılar, gizlilikten taviz vermeden, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri ortak bir hedefi gerçekleştirmeye veya yeni bir beceri öğrenmeye odaklanan destekleyici gruplara katılmaya davet edebilir. Bu gruplar, kadın merkezlerinde veya TCDŞ programları tarafından yürütülen güvenli alanlarda örgütleniyorsa, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin bu faaliyetlerde her zaman hoş karşılandığı ve kabul edildiği ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler yaşadıkları hakkında özgürce konuşmayı seçtikleri takdirde ve ne zaman olursa olsun tüm katılımcıların gizliliği koruma konusunda anlaşabilecekleri iletilmelidir. Herhangi bir türde psikososyal gruba yardım eden tüm personel/gönüllüler, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin deneyimlerini paylaşmaları için hazırlıklı olmalı ve hem TCDŞ'ye maruz kalan kişiye hem de diğer grup üyelerine, deneyimin paylaşılması veya duyulması ile ilgili olumsuz duyguların ele alınmasını sağlamak adına yardım edebilmelidir.

Araçlar ve Kaynaklar

TCDŞ Sorumluluk Alanı ve Uluslararası Tıp Birlikleri (IMC). 2018. Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlarının Yönetilmesi Eğitim Kursu: Kolaylaştırma El Kitabı.

Sağlık ve İnsan Hakları Bilgisi (2014). *Ruh Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet: Çatışmalarda Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kişilere Yardım – Bir Eğitim Kitapçığı*. Rev. bas. Oslo. https://www.hhri.org/wp-content/uploads/2019/01/HHRI_EN_GBV.pdf.

Kuruluşlar Arası Daimi Komite (KADK) (2015). *Cep Kılavuzu Bölgenizde bir TCDŞ aktörü olmadığında toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan kişilere nasıl destek verilir*. <https://gbvguidelines.org/en/pocketguide/>

_____ (2007). *Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek ile ilgili KADK Kılavuz İlkeleri*. Cenevre https://www.who.int/mental_health/emergencies/guidelines_iasc_mental_health_psychosocial_june_2007.pdf.

KADK Küresel Koruma Kümesi Çalışma Grubu ve Acil Durumlarda Akıl Sağlığı ve Psikososyal Destek için KADK Referans Grubu (2010). *Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek: Koruma Programı Yöneticileri Neleri Bilmelidir?* Cenevre: KADK. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/legacy_files/MHPSS%20Protection%20Actors.pdf.

Acil Durum Ortamlarında Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek KADK Referans Grubu (2012). *KADK Referans Grubu Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Değerlendirme Klavuzu* http://www.who.int/mental_health/publications/IASC_reference_group_psychosocial_support_assessment_guide.pdf.

_____ (2012). *Ruh Sağlığının ve Psikososyal İhtiyaçların ve Kaynakların Değerlendirilmesi: İnsani Yardım Ortamları için Araç Takımı*. Cenevre: DSÖ. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/76796/9789241548533_eng.pdf?sequence=1.

6 TCDŞ Vaka Yönetimi

TCDŞ'ye maruz kalanlar, mevcut hizmetlerde gezinmek için koordineli bakım ve destek dâhil uygun, kaliteli vaka yönetimi hizmetlerine erişim sağlarlar.

Vaka yönetimi, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin acil ihtiyaçlarını karşılamak ve uzun vadeli iyileşmeyi desteklemek için bir dizi hizmet sağlayıcıyı dâhil eden iş birliğine dayalı bir süreçtir. Etkili TCDŞ vaka yönetimi, bilgilendirilmiş rıza ve gizlilik sağlar, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin isteklerine saygı gösterir ve ayırım gözetmeksizin kapsayıcı hizmetler ve destek sağlar (bakınız Standart 1: TCDŞ Kılavuz İlkeleri).¹⁶² TCDŞ vaka yönetimi, TCDŞ'ye maruz kalan her kişinin benzersiz ihtiyaçlarına yanıt verir. Çok sektörlü TCDŞ müdahale hizmetlerini (sağlık, psikososyal, hukuk, güvenlik) kullanma ve bu hizmetlere erişmenin olası sonuçları da (örneğin zorunlu ihbar etme) dâhil olmak üzere bilinçli seçimler yapabilmeleri için TCDŞ'ye maruz kalan kişilere kapsamlı bilgi verilmesi önemlidir.¹⁶³

TCDŞ vaka yönetimi, eğitilmiş bir psikososyal destek veya sosyal hizmet aktörünü içerir: (1) TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin kendilerine sunulan tüm seçenekler hakkında bilgilendirilmesinin sorumluluğunu almak ve onları rızaya dayalı olarak ilgili hizmetlere yönlendirmek; (2) TCDŞ'ye maruz kalan kişinin (ve ilgiliyse ailesinin) koordineli bir şekilde karşı karşıya olduğu sorunları belirlemek ve takip etmek; ve (3) süreç boyunca TCDŞ'ye maruz kalan kişiye duygusal destek sağlamak.

TCDŞ vaka yönetimi, insani yardım ortamlarında daha yerleşik sağlık ve sosyal destek hizmeti sağlayıcılarının bulunmaması nedeniyle, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin desteği kriz ve uzun vadeli psikososyal destek almaları için birincil giriş noktası hâline gelmiştir.¹⁶⁴

Vaka yönetimi süreci doğrusal değildir ve acil durumlarda tüm vaka yönetimi adımlarını tamamlamak genellikle zordur. TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenlikleri ve emniyetleri ile sağlık hizmetlerine ve psikososyal desteğe erişimleri de dâhil olmak üzere acil ihtiyaçları ve seçimlerine her zaman öncelik verilmelidir.¹⁶⁵ Vaka çalışanı, acil risklerini ve ihtiyaçlarını değerlendirmek ve bir güvenlik planı hazırlamak için TCDŞ'ye maruz kalan kişilerle yakın bir şekilde çalışır. Ayrıca, vaka çalışanı şunları yapmalıdır:

Vaka Yönetimi Adımları

1. Giriş ve katılım
2. Değerlendirme
3. Vaka eylem planlaması
4. Vaka eylem planının uygulanması
5. İzleme
6. Vaka kapatma

KİLİT EYLEMLER

TCDŞ Vaka Yönetimi

	Hazırlıklı olma	Müdahale hale	İyileştirme
Mevcut hizmetleri ve boşlukları belirlemek için hizmet haritalaması yapmak ve diğer aktörler (örneğin sağlık ve çocuk koruma) ve topluluk üyeleri ile kritik kapasite boşluklarını ele almak için bir plan geliştirmek.	✓	✓	✓
TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin vaka çalışanları tarafından sevk edilmesini desteklemek için sağlık, psikososyal, çocuk koruma, koruma, hukuk, geçim kaynakları ve diğer ilgili ve mevcut hizmet sağlayıcılarını dâhil etmek (bakınız Standart 7: Yönlendirme Sistemleri).	✓	✓	✓
1 ila 15 aktif vaka oranı ile ve 1 ila 20'den fazla olmayan bir vaka çalışanı-TCDŞ'ye maruz kalan kişi; 1 ila 5 ve 1 ila 8'den büyük olmayan bir süpervizör-vaka çalışanı oranı sağlamak için yeterli TCDŞ vaka çalışanı işe almak ve yerleştirmek. ¹⁶⁶	✓	✓	✓
TCDŞ vaka çalışanlarını vaka yönetimi adımlarını TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir şekilde ve TCDŞ Kılavuz İlkelerine saygı duyarak uygulamak için eğitmek. ¹⁶⁷	✓	✓	✓
TCDŞ vaka çalışanlarından oluşan bir ekip oluşturmak ve onları farklı TCDŞ biçimlerine yönelik kaliteli TCDŞ vaka yönetimi hizmetleri sağlamak için gereken nitelikler, bilgiler ve beceriler konusunda eğitmek.	✓	✓	✓
TCDŞ personelinin/gönüllülerinin kapasitesini TCDŞ Kılavuz İlkeleri üzerine inşa etmek ve TCDŞ üzerinde çalışan herkese, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri vaka yönetimi hizmetlerine güvenli bir şekilde nasıl yönlendirecekleri konusunda bilgi sağlamak.	✓	✓	✓
Kadınlar ve kız çocuklarıyla, TCDŞ vaka yönetimi hizmetleri sağlamak için güvenli yer(ler) belirlemek. TCDŞ vaka yönetimine ve mobil seçeneklere damgalayıcı olmayan erişim noktaları sağlamak için kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanları kullanmayı düşünmek (bakınız Standart 8: Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar).	✓	✓	✓
Hizmetleri tüm hizmet sağlayıcılar arasında koordine etmek için TCDŞ vaka koordinasyonuna yönelik protokoller geliştirmek. ¹⁶⁸	✓	✓	✓
Ortak eğitimlerde, müdahale hizmetlerinin koordinasyonunda ve haritalandırılmasında çocuk koruma ve koruma vaka çalışanları ile yakın ilişkin kurmak ve ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocuklarına özel destek sunmak için açık kriterler sağlayan ortak yönlendirme yolları ve standart çalışma prosedürleri oluşturmak.	✓	✓	✓
Bilgiyi yaymak ve güvenliyse, topluluğu vaka yönetimi hizmetlerinin mevcudiyeti ve kullanılabilirliği etrafında toplamak.	✓	✓	✓
Tüm kadınlar ve kız çocukları için uygun erişim ve destek sağlamak için vaka yönetimi hizmetlerini uygun hale getirmek.	✓	✓	✓
Erkeklerin ve erkek çocukların cinsel saldırı sonrasında uygun giriş noktaları aracılığıyla vaka yönetimine erişimini sağlamak için sağlık, çocuk koruma, engellilik ve diğer koruma aktörleri ve topluluk gruplarıyla birlikte çalışmak. ¹⁶⁹	✓	✓	✓
Güvenli ve etik veri toplama dâhil olmak üzere uluslararası standartlara göre TCDŞ vaka yönetimi hizmetleri sunmak (bakınız Standart 14: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişinin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı).	✓	✓	✓
Çalışanların günlük işlerinde TCDŞ'ye maruz kalan kişilere iletişim saatlerinin sınırları, vaka arşivleri, yüksek riskli protokoller vakalar vb. dâhil olmak üzere bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, kendilerinden ne beklendiğini anlamalarına yardımcı olmak için kurumsal TCDŞ vaka yönetimi protokollerini ana hatlarıyla belirten yazılı politikalar taslağı hazırlamak.	✓	✓	✓
Cinsel sömürü ve istismar vakaları da dâhil olmak üzere danışanları desteklemek için bağlama özel zorunlu ihbar etme prosedürlerini, topluluk tabanlı raporlama mekanizmalarını ve soruşturma süreçlerini anlamak.	✓	✓	✓
Hizmete erişim ve hizmet sunumunun önündeki engelleri azaltmak için kuruluşlar ve sektörlerle birlikte çalışmak (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi).	✓	✓	✓
TCDŞ vaka çalışanlarına, çalışmalarını desteklemek ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik tutum ve davranışlarını değerlendirmek için denetim ve vaka yönetimi konusunda eğitilmiş denetçiler tarafından düzenli gözetim sağlanmasını sağlamak (bakınız Standart 3: Personel Bakımı ve Desteği). ¹⁷⁰	✓	✓	✓
Danışan geri bildirim anketleri, vaka dosyası denetimleri ve TCDŞ vaka çalışanlarının sürekli denetimi yoluyla bakım ve vaka yönetimi hizmetlerinin kalitesini izlemek.	✓	✓	✓

Cinsel şiddete maruz kalan erkekler

TCDŞ programları, kadınların ve kız çocuklarının hakları ve korunma ihtiyaçları etrafında şekillenir. Cinsel şiddete maruz kalan erkekler, TCDŞ vaka çalışanlarından destek isteyebilir. *Kuruluşlar Arası TCDŞ Vaka Yönetimi Kılavuz İlkeleri*, TCDŞ'ye maruz kalan erkeklerin bakımına ve *Cinsel İstismara Maruz Kalmış Çocukların Bakımına ilişkin rehberlik sağlar: İnsani yardım ortamlarında sağlık ve psikososyal hizmet sağlayıcılarına yönelik kılavuzlar*, erkek çocuklara özel rehberlik sağlar.

TCDŞ program aktörleri, engelli, çeşitli cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri olan erkekler ve erkek çocuklar, özellikle refakatsiz, ailesinden ayrı düşmüş, çocuk işçiliği veya gözaltında tutulmakta olan genç ve ergenlik dönemindeki erkek çocuklar da dâhil olmak üzere cinsel şiddete maruz kalmış erkeklerin ihtiyaçlarını karşılamak için ek hizmetlerin gerekebileceğini anlamalıdır.

Kadınlar ve kız çocukları için geliştirilen hizmetlerin çoğu, TCDŞ'ye maruz kalan erkekler için uygun olmayacaktır. Ayrıca, bu tür hizmetler aracılığıyla TCDŞ'ye maruz kalan erkeklerle destek sağlanması, onları kadınlar ve kız çocukları için daha az güvenli ve erişilebilir hâle getirecektir. Cinsel şiddete maruz kalan erkekler için hizmetlere ve özel becerilere sahip personele çeşitli giriş noktaları gerekmektedir. Erkekler ve erkek çocukları için alternatif giriş noktaları arasında genel psikososyal destek hizmetleri, koruma hizmetleri, sağlık tesisleri, topluluk merkezleri, engelli destek merkezleri, LGBTI merkezleri ve genç ve ergenlik dönemindeki erkek çocukları için çocuk ve genç koruma merkezleri ve hizmetleri yer almaktadır.

Daha fazla bilgi için bakınız GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, s. 135-137

Eğer isterse, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri sağlık hizmetlerine ve/veya diğer öncelikli hizmetlere bağlarlar.¹⁷¹ Akut bir acil durumda bile, TCDŞ vaka çalışanları ilk olarak güvenli yönlendirme yolları oluşturmalı; bilgi ve yönlendirme sunmadan önce hizmetlerin kalitesini değerlendirmelidir.¹⁷²

TCDŞ program aktörleri, TCDŞ müdahalelerinde öncelikli bir eylem olarak kaliteli TCDŞ vaka yönetimine yatırım yapmalıdır. Tüm aktörler ve özellikle vaka çalışanları, güçlü kişilerarası becerilere ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik hizmetleri desteklemek, yönlendirmek, dinlemek, değerlendirmek, planlamak ve takip etmek için TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşım uygulama kapasitesine sahip olmalıdır.¹⁷³

Vaka yönetimi görüşmeleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin kendini güvende hissettiği sessiz, özel bir ortamda yapılmalıdır. TCDŞ'ye maruz kalan kişinin evinde buluşma, gizlilik eksikliği ve TCDŞ'ye maruz kalan kişi, vaka çalışanı ve topluluk için barındırdığı riskler nedeniyle önerilmez.¹⁷⁴ TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, evlerinde veya başka herhangi bir forumda (örneğin, bilgi yayma faaliyetleri yoluyla) aktif olarak "tanımlanmamalıdır". Kadınlara ve kız çocuklarına, örneğin çeşitli faaliyetler sunan güvenli alanlar aracılığıyla,

TCDŞ vaka yönetimi hizmetlerine gizli, damgalayıcı olmayan erişim sağlanabilir (bakınız Standart 8: Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar). Kadın TCDŞ vaka çalışanları, tüm TCDŞ hizmet sağlayıcıları için gereklidir; TCDŞ faillerinin çoğunluğu erkek olduğundan, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin çoğu kadın vaka çalışanlarını tercih etmektedir. Kadın TCDŞ vaka çalışanları, hem klinik bakıma hem de vaka yönetimi desteğine zamanında erişimi kolaylaştırmak için entegre sağlık/üreme sağlığı ortamlarında çalışabilmektedir.

Vaka çalışanı, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin neye ihtiyacı olduğunu ve ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağını tanımlayan kapsamlı bir plan geliştirmek için TCDŞ'ye maruz kalan kişiyle birlikte çalışır. Vaka çalışanları, mevcut kaliteli çok sektörlü hizmet yelpazesine aşina olmalı ve koordineli bir yönlendirme, hizmet sunumu ve takip süreci sağlamak için diğer kurumlarla düzenli olarak ilişki kurmalıdır.¹⁷⁵ Bir güven ortamında sağlanan tutarlı iletişim (aktif dinleme dâhil) ve duygusal destek ve etik ilişki, iyi vaka yönetiminin temelidir ve aynı zamanda bir psikososyal destek şeklidir (bakınız Standart 5: Psikososyal Destek). Vaka çalışanlarının yapılandırılmış ve düzenli denetimle desteklenmesi çok önemlidir.¹⁷⁶ Gerektiğinde ve TCDŞ'ye maruz kalan kişinin bilgilendirilmiş rızasıyla vaka çalışanları TCDŞ'ye maruz kalan kişiler adına savunucu olarak hareket edebilir (örneğin, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin diğer hizmetlere erişimini takip etmek için).¹⁷⁷

Vaka çalışanları, TCDŞ'ye maruz kalan kişi talep etse bile, TCDŞ'ye maruz kalan kişi ile fail arasında asla ara buluculuk gibi bir müdahalede bulunmamalıdır, çünkü ara buluculuğun uzun vadede şiddeti durdurması olası değildir ve şiddeti tırmandırma ve TCDŞ'ye maruz kalan kişinin daha fazla zarar görmesine neden olma potansiyeline sahiptir. Bu, TCDŞ'ye maruz kalan kişi, vaka çalışanları ve kuruluş için büyük bir risktir.¹⁷⁸ Kuruluşların, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir şekilde ara buluculuk taleplerine nasıl yanıt verecekleri konusunda net kılavuz ilkeleri olmalıdır.

Vaka yönetimi hizmetlerine erişim **isteğe bağlıdır**; TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin tamamı vaka

yönetimi hizmetlerini istemeyecek veya buna ihtiyaç duymayacaktır. Personel, herhangi bir ortamda TCDŞ'ye maruz kalan kişileri tanımlamamalı veya aramamalıdır.

Ek olarak, bazı ortamlarda eğitimli vaka çalışanları bulunmayabilir ve bir TCDŞ'ye maruz kalan kişiden ifşaat alan aktörler diğer insani yardım sektörlerinden (su ve sağlık işleri, beslenme, barınma vb.) olabilir. Bu aktörlerin rolleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin acil ihtiyaçlarına yanıt vermede kritik öneme sahiptir, ancak psikolojik ilk yardım sağlamakla sınırlı olmalı ve TCDŞ hizmetleri ile bağlantı kurmalıdır.¹⁷⁹

Yardım için başvurdukları kişiler tarafından tedavi edilme biçimleri de dâhil olmak üzere, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin aldığı bakım ve desteğin kalitesi, güvenliklerini, esenliklerini ve iyileşmelerini etkiler. Ayrıca, diğer TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin yardım için öne çıkarken kendilerini rahat hissedip hissetmemelerini de etkiler. TCDŞ vaka yönetimi hizmetleri sunan kuruluşlardaki kalifiye personel ve sistemler, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan kaliteli bakımın oluşturulması ve sürdürülmesi için esastır.¹⁸⁰

TCDŞ vaka yönetiminde gizlilik, yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişinin bakımına müdahil olanlar için kesinlikle gerekli olanı paylaşma ilkelerine dayanan katı bilgi paylaşımı uygulamalarıyla ve her zaman kişinin rızasıyla sürdürülür. Ayrıca, güvenli veri toplama ve saklama uygulamaları yoluyla TCDŞ'ye maruz kalan bir kişi veya bir vaka hakkındaki yazılı verilerin korunması da gereklidir (bakınız Standart 14: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişinin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı).¹⁸¹

Cinsel istismara maruz kalan çocuklar

Çocukların dâhil olduğu cinsel istismar vakalarında, çocuğun yüksek yararı göz önünde bulundurulmalıdır. "Çocuğun yüksek yararı" ilkesi, her çocuğun benzersiz olduğunu ve cinsel şiddetten farklı şekilde etkileneceğini kabul eder. Çocuğu etkileyen tüm kararlar ve eylemler, söz konusu çocuğun güvenliği, esenliği ve gelişimi için en iyi olanı yansıtmalıdır.

Daha fazla görüş için Kılavuz Not 2'ye bakınız.

Göstergeler

- Eğitimden sonra, kaliteli TCDŞ vaka yönetimi hizmetleri sağlamak için gereken tutum, bilgi ve beceriler için denetim kriterlerinin yüzde 80'ini karşılayan TCDŞ vaka çalışanlarının yüzdesi.¹⁸²
- Aktif vakaları maksimum 1 ila 20 oranında veya altında olan TCDŞ vaka çalışanlarının yüzdesi.
- 1 ila maksimum 8 oranında veya altında vaka çalışanlarını destekleyen TCDŞ denetçilerinin yüzdesi.
- Vaka yönetimi hizmetlerinden memnun kalan bir geri bildirim anketini tamamlayan TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin (cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış) yüzdesi.¹⁸³

Kılavuz Notları

1. TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin alma hakkı olan ortak hizmetler

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, genellikle toparlanmalarına ve iyileşmelerine ve daha fazla şiddetten korunmalarına yardımcı olması için çeşitli bakım ve desteğe ihtiyaç duyar:

- İlk muayene ve tedavi, tedavi sonrası tıbbi bakım ve belgelerin hazırlanması gibi sağlıkla ilgili yasal hizmetler dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, TCDŞ'nin ani ve uzun süreli fiziksel ve ruhsal sağlık etkilerini ele almak için **tıbbi tedavi ve sağlık hizmeti** (bakınız Standart 4: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişiler için Sağlık Hizmeti).
- Kriz bakımı, uzun vadeli duygusal ve uygulamalı destek, bilgi ve savunuculuk dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla duygusal, psikolojik ve sosyal etkilerden iyileşmeye ve toparlanmaya yardımcı olmak için **psikososyal bakım ve destek** (bakınız Standart 5: Psikososyal Destek).
- Daha fazla şiddet riski altında olan ve güvenli barınaklar, polis veya topluluk güvenliği ve yeniden yerleştirme yoluyla korunmak isteyen TCDŞ'ye maruz kalan kişiler ve aileleri için **güvenlik ve koruma seçenekleri**.
- Hukuki (gayriresmî ve resmî) yardım hizmetleri de dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin yasal haklarını ve korunmalarını talep etmelerini teşvik edebilecek veya onlara yardımcı olabilecek **yasal (gayriresmî ve resmî) ve hukuk uygulaması hizmetleri** (bakınız Standart 10: Adalet ve Adli Yardım).
- TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ve ailelerinin bağımsız, güvenli ve onurlu bir şekilde yaşamalarını desteklemek için; mevcut geçim kaynakları ve eğitim programları için yönlendirme yolları ve TCDŞ risklerini azaltabilecek hedefli ekonomik müdahaleler dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla ve iyileşmeyi ve güçlendirmeyi teşvik etmek için **eğitim, ekonomik/yardım ve geçim kaynakları fırsatları** (bakınız Standart 12: Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları).
- **Yerinden edilmiş nüfuslar için kalıcı çözümler de dâhil olmak üzere diğer koruma hizmetleri**. Üçüncü ülkeye yerleştirme, yerel bütünleşme ve gönüllü ülkesine dönme de dâhil olmak üzere kalıcı çözümler için planlamanın yanı sıra belgeleme ve yetkilendirme hizmetleri (örneğin, ayrı karneler) TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenliğine önemli ölçüde katkıda bulunabilir.¹⁸⁴

2. Zorunlu ihbar

Pek çok ülkede, hizmet sağlayıcıların suç olduğuna inanılan herhangi bir eylemi polise veya diğer hükümet yetkililerine bildirmelerini gerektiren yasalar vardır. Bu gibi durumlarda, yasal gereklilikler TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin iznini geçersiz kılar. TCDŞ'ye maruz kalan kişiler (ve bakımverenler), bilgilendirilmiş onam sürecinin bir parçası olarak bu yasal gerekliliklerden haberdar

edilmelidir. İnsani yardım ortamlarında, tüm kuruluşların, insani yardım çalışanları tarafından cinsel sömürü ve istismara müdahale etmek için yürürlükte protokollerinin olması zorunludur. Kuruluşlar, kuruluşlar arası protokol konusunda net olmalı ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiye vakanın kime rapor edileceği, hangi bilgilerin paylaşılacağı ve TCDŞ'ye maruz kalan kişinin katılımıyla ilgili beklentilerin neler olacağı konusunda bilgi vermelidir.¹⁸⁵ Bir danışanın intihar düşüncesi varsa vaka çalışanları genellikle bir denetmene rapor vermekle yükümlüdür.¹⁸⁶

Tüm müdahale aktörleri, TCDŞ vakalarıyla ilişkili oldukları için zorunlu **raporlamaya ilişkin yasaları ve yükümlülükleri ve çocuklar için özel gereksinimleri anlamalıdır**. Zorunlu ihbar genellikle TCDŞ'ye maruz kalan kişileri (özellikle çocukları) korumayı amaçlasa da, bazı durumlarda zorunlu ihbar prosedürlerinin uygulanması güvenlik, gizlilik ve kendi kaderini tayin hakkına saygı da dâhil olmak üzere TCDŞ Kılavuz İlkeleri ile çelişir. Ayrıca, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin üstün yararına olmayan eylemlerle de sonuçlanabilir. Örneğin, cinsel şiddet veya yakın partner şiddeti vakalarının polise zorunlu olarak ihbar edilmesi, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri failden, aile üyelerinden veya topluluk üyelerinden büyük zarar görme riski ile karşı karşıya bırakabilir. Her kuruluş, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin üstün yararına olmadığına zorunlu ihbarı nasıl ele alacağına karar vermelidir.

Zorunlu ihbar prosedürleri yürürlükteyken, bir olayı ihbar ettikten sonra TCDŞ'ye maruz kalan kişiler derhal bilgilendirilmelidir.¹⁸⁷ TCDŞ'ye maruz kalan kişilere tutamayacağınız sözler vermek kabul edilemez olduğundan, gizlilik "sözü vermeyin". **Bunun yerine, en başından itibaren gizliliğin ne anlama geldiğini ve kendi bağlamınızda sınırların ne olduğunu netleştirin.**

3. Cinsel istismara maruz kalan çocuklar için bakım

Çocuk koruma ve TCDŞ vaka çalışanları, cinsel saldırıya uğrayan genç ve ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocukların uygun cinsiyet ve yaşa duyarlı vaka yönetimi desteği almalarını sağlamak için birlikte yakın bir şekilde çalışmalıdır. Her ikisi de, *Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocuklar için Bakım: İnsani yardım ortamlarında sağlık ve psikososyal hizmet sağlayıcıları için kılavuz ilkeleri uygulamalıdır* ve TCDŞ'ye maruz kalan çocuklara yönelik vaka yönetimi desteğinin kalitesini artırmak için ortak eğitimlere ve sürekli rehberlik ve denetime yatırım yapmalıdır.¹⁸⁸ Vaka yönetimi hizmetleri sunan hem çocuk koruma hem de TCDŞ programı aktörleri bağlamında, kuruluşlar arasında hizmet düzeyinde koordinasyon anlaşmalarının oluşturulması tavsiye edilir.¹⁸⁹ Hem çocuk koruma hem de TCDŞ müdahale hizmetleri, cinsel şiddete maruz kalan çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde donatıldığında daha sonra genç ve ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocukları, yaşa ve cinsiyete duyarlı vaka yönetimi destek hizmetlerine artan erişimden yararlanır. Müdahale hizmetlerinin ortak koordinasyonu ve haritalandırılması, ortak yönlendirme yolları, genç ve ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocuklara özel destek sunmak için net kriterler, çocuk koruma ve TCDŞ müdahale aktörleri için kilit eylemlerdir.

Çocuklar, olgunluk düzeylerine uygun olarak kendilerini etkileyen kararlara katılma hakkına sahiptir. Çocukların fikirlerini oluşturma ve ifade etme becerileri yaşla birlikte gelişir ve yetişkinler, ergenlik dönemindekilerin görüşlerine küçük bir çocuğun görüşlerine göre daha fazla ağırlık vermemelidir.¹⁹⁰

Çocuğun yüksek yararı, iyi bakımın merkezinde yer almaktadır. Çocuklar yararı için dikkate alınacak hususlar, bakım ve tedavileri boyunca fiziksel ve duygusal güvenliklerini ve esenliklerini sağlamaya odaklanmıştır. Hizmet sağlayıcılar, çocuğun ve bakımverenlerinin uygun şekilde katılımıyla eylemlerin olumlu ve olumsuz sonuçlarını değerlendirmelidir. Her zaman en az zararlı hareket tarzı tercih

edilir. Tüm eylemler, çocukların güvenlik ve sürekli gelişim haklarından asla ödün verilmemesini sağlamalıdır.¹⁹¹

15 yaş ve üzerindeki daha büyük ergenlik dönemindekiler genellikle karar verebilecek kadar olgun kabul edilir. Özellikle cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri için, genellikle kendi bakım ve tedavileri hakkında karar vermelerine izin verilir. Yerel yasalara ve çocuğun yüksek yararına uygun olarak bilgilendirilmiş rıza veya onaylarını verebilirler.¹⁹²

Araçlar ve Kaynaklar

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi (GBVIMS) Yürütme Kurulu (2017). *Kuruluşlar Arası Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Vaka Yönetimi Kılavuz İlkeleri: İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Maruz Kalanlara Bakım ve Vaka Yönetimi Hizmeti Sunmak*. <https://gbvresponders.org/response/gbv-case-management/>.

Uluslararası Kurtarma Komitesi (2018) *TCDŞ Müdahale Hizmetleri Haritalama Aracı (İngilizce ve Fransızca)*. [https://gbvresponders.org/emergency-response-Hazırlıklı olma/ emergency-response-assessment/](https://gbvresponders.org/emergency-response-Hazırlıklı%20olma/emergency-response-assessment/). adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

_____(2018f). *TCDŞ Vaka Yönetimi Sonuçların İzlenmesi Araç Takımı*. https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/11/GBV-Case-Management-Outcome-Monitoring-Toolkit_FINAL.docx TCDŞ Müdahale Edenler Ağı üzerinden ulaşabilirsiniz. .

Uluslararası Kurtarma Komitesi ve UNICEF (2012) *Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocukların Bakımı Kılavuz İlkeleri (2012) ve eğitim araç takımı (İngilizce, Fransızca, Arapça)*. <https://gbvresponders.org/response/caring-child-survivors/>. adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (2008). *Çocuğun Yüksek Yararının Değerlendirilmesi ve Belirlenmesine İlişkin Kılavuz İlkeler* <https://www.refworld.org/docid/5c18d7254.html>. 26 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (2015) *Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önleme ve Müdahale için Asgari Standartlar*. New York. <https://www.unfpa.org/featured-publication/gbvi-standards>.

7 Yönlendirme Sistemleri

TCDŞ'ye maruz kalanları zamanında, güvenli ve gizli bir şekilde uygun, kaliteli, çok sektörlü hizmetlere bağlamak için yönlendirme sistemleri bulunmaktadır.

Acil durumlarda, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler hayat kurtaran hizmetlere hızlı ve güvenli bir şekilde erişebilmelidir. Bu, asgari olarak şunları gerektirir: (1) nitelikli çok sektörlü hizmet sağlayıcılardan oluşan bir ağ; ve (2) TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hizmetlere zamanında, güvenli ve gizli bir şekilde erişimini destekleyen yerleşik bir yönlendirme yolu veya sistemi^{193, 194}

Yönlendirme yolu, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri sağlık, psikososyal destek, vaka yönetimi, emniyet/güvenlik ve adalet ve adli yardım gibi hizmetlere güvenli bir şekilde bağlayan esnek bir mekanizmadır.¹⁹⁵ TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan, çok sektörlü hizmet sağlayıcıların işlevsel bir yönlendirme sistemi TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin sağlığını, iyileşmesini ve güçlenmesini destekler. Yönlendirme sistemleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenliğine ve gizliliğine öncelik vermeli ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin tercihlerine saygı göstermelidir (bakınız Standart 1: TCDŞ Kılavuz İlkeleri); bu, hizmetler mevcut olsa bile, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin belirli bakım türlerine erişmemeyi seçebileceklerini kabul etmek anlamına gelir.

Yönlendirme Sistemleri:

- Hizmet sunumunu koordine etmek;
- TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin kaliteli hizmetlere güvenli bir şekilde ve zamanında erişimini geliştirmek;
- TCDŞ'ye maruz kalan kişinin güvenliğine ve gizliliğine öncelik vermek ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin seçimlerine saygı duymak; ve
- TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ihtiyaçlarını tanımlamada ve bu ihtiyaçları en iyi karşılayan müdahale ve destek seçeneklerine karar vermede aktif katılımcılar olmalarını sağlamak.

Akut bir acil durum esnasında, tam bir yönlendirme sistemi ve standart işletim prosedürleri oluşturmak için gereken bilgileri toplamak zaman alabileceğinden, ilk adım yerel düzeyde bir asgari yönlendirme yolunu¹⁹⁶ oluşturmaktır (bakınız Kılavuz Not 2).¹⁹⁷ İlk adım yönlendirme yolu sağlık, psikososyal desteği, vaka yönetimini ve güvenlik/emniyeti içermelidir.

Tüm acil durumlarda – özellikle cinsel şiddetin ve yakın partner şiddetin yaygın olduğu akut evrede – **sağlık** öncelikli hizmettir.

KİLİT EYLEMLER

Yönlendirme Sistemleri

	Hazırlıklı olma	Müdahale hale	İyileştirme
Sağlık, vaka yönetimi, psikososyal destek, güvenlik/emniyet ve adli yardım/adalet sistemleri de dâhil olmak üzere TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin acil ihtiyaçlarını karşılamak için yönlendirme yoluna dâhil edilmesini belirlemek için TCDSŞ müdahale hizmetlerinin hızlı bir haritalandırmasını ve kalite değerlendirmesini yürütmek veya güncellemek.	✓	✓	
Mevcut TCDSŞ hizmetlerine ve topluluk temelli yapılara dayanan işlevsel ve bağlama uygun bir yönlendirme yolu oluşturmak.	✓	✓	✓
Çeşitli kadın ve kız çocuğu gruplarıyla anlamlı istişareler yoluyla, TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin hizmetlere (örneğin ulaşım, hizmet bilgisi, dil, okuryazarlık, engellilik, yaş vb.) erişiminin önündeki engelleri belirlemek ve ele almak.	✓	✓	✓
Yönlendirme yolunun TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenliğini ve onurunu desteklediğinden ve düzenli olarak güncellendiğinden emin olmak için tüm hizmet sağlayıcılar arasında standart çalışma usulleri geliştirmek için hizmetlerin ilk haritasını oluşturmak. Öncelikli hizmetlere (örn. sağlık, psikososyal destek) ek olarak, daha uzun vadeli iyileşme ve yeniden entegrasyonu destekleyen hizmetleri (örn. geçim kaynağı, eğitim) içerir.	✓	✓	✓
TCDSŞ'ye maruz kalan genç ve ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocuklara yönelik destek hizmetlerinin haritasını çıkarmak için çocuk koruma aktörlerini devreye sokmak ve çocuk koruma ile TCDSŞ program aktörleri arasında kararlaştırılan yaşa ve cinsiyete uygun yönlendirme yolları oluşturmak.	✓	✓	✓
Yönlendirme sürecinde TCDSŞ'ye maruz kalan kişi bilgilerinin hizmet sağlama ilişkisi dışındaki kişiler tarafından erişilebilir olmamasını sağlayacak sistemler kurmak (bakınız Standart 14: TCDSŞ'ye Maruz Kalan Kişinin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı)	✓	✓	✓
Tüm kadın ve kız çocukları grupları için erişilebilir ve anlaşılabilir olan yönlendirme yolu bilgi kampanyaları tasarlamak ve yaymak (örneğin, resimler/şemalar kullanarak yerel dilde yönlendirme kartları/el ilanları).	✓	✓	✓
Hizmet sağlayıcıların iletişim bilgileri de dâhil olmak üzere, yönlendirme yolunu en az altı ayda bir yeniden değerlendirmek ve güncellemek.	✓	✓	✓
Yönlendirme yolunun farkındalığını artırmak için topluluk liderlerini ve "bekçileri" dâhil ederek kadınların, kız çocuklarının, erkeklerin ve erkek çocuklarının TCDSŞ hizmetleri ve yönlendirme yolları hakkında mümkün olan en kısa sürede bilgilendirilmesini sağlamak.	✓	✓	✓
Hizmet sağlayıcılar ve kuruluşların TCDSŞ odak kişileri arasında yönlendirme yolu üzerinden ilgili bilgileri yaymak. Diğer sektörlerle yönlendirme yolu ve TCDSŞ kılavuz ilkeleri hakkında bilgi sağlamak.	✓	✓	✓
TCDSŞ Yönlendirme sistemine her üye kuruluş için odak kişilerin ve alternatiflerinin kimliğini dâhil etmek.	✓	✓	✓
Zamanında yönlendirmeleri iyileştirmek için hizmet sağlayıcılar arasında ortak zorlukları görüşmek için düzenli toplantılar yapmak.	✓	✓	✓
Yönlendirme yolundaki erişim noktalarına ilişkin anlayışlarını izlemek için kadınları ve kız çocuklarını düzenli olarak dâhil etmek ve istenmeyen zararlı sonuçları belirlemek (ör. gizlilik, güvenlik, saygı ve ayrımcılık yapmama ihlalleri; bakınız Standart 1: TCDSŞ Kılavuz İlkeleri).	✓	✓	✓
Güvenli ve zamanında erişimi teşvik etmek için TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin ihtiyaçlarını ve hizmetlere erişimi belirlemek için periyodik ve hızlı değerlendirmeler yapmak.	✓	✓	✓
Yönlendirme sisteminin işleyişini engelleyen zorlukları sürekli olarak ele almak (örneğin, TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin hizmetlere erişimindeki engeller, koordineli hizmet sunumu ve vaka yönetimi için zorluklar).		✓	✓

Bir yönlendirme sistemi oluşturmak, TCDŞ çalışma grubu veya TCDŞ alt kümesi gibi koordinasyon mekanizmalarının görevidir; bununla birlikte, bir koordinasyon organının yokluğunda, TCDŞ program aktörleri, yerel ortamda tüm hizmet sağlayıcılarla ilişki kurmak da dâhil olmak üzere, bilgilendirmek ve bir yönlendirme sistemi kurmak için kendi haritalama ve değerlendirmelerini yapmalıdır. Yönlendirme sistemleri düzenli olarak güncellenmeli ve hizmet sağlayıcılardaki değişiklikleri yansıtmalıdır

Hizmet haritalandırması aşağıdaki hususları değerlendirmelidir:

- Acil durumdan önce hangi hizmetler vardı?
- Hangi hizmetler hala işliyor?
- Bu hizmetler güvenli, erişilebilir ve yeterli personele sahip mi?
- Asgari hizmet sunumu standartları karşılanıyor mu veya daha fazla kapasite güçlendirme gerekli mi?

Hizmet sağlayıcılar, TCDŞ'ye maruz kalan kişi hizmetlere erişirken, bireysel TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönlendirme sistemi aracılığıyla rehberlik etmelidir; bu yaklaşım, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hikâyelerini yeniden anlatmak zorunda kalmadan birden fazla hizmet alabilmelerini sağlar. Yönlendirme sistemleri, her bir lokasyondaki mevcut hizmetlerin ve kapasitenin koordineli bir haritalamasına ve/veya değerlendirilmesine dayalı olarak oluşturulmalıdır. Bu, yönlendirme sistemine dâhil edilebilecek her bir aktörün kapasitesinin anlaşılmasını içerir. Hizmetlerin kalitesi, işlevsel olduklarından ve TCDŞ Kılavuz İlkelerine uygun olarak asgari bakım standartlarını karşıladığından emin olmak için zaman içinde belgelenmeli ve izlenmelidir (bakınız Standart 1: TCDŞ Kılavuz İlkeleri). Örneğin, sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesi, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri tedavi etmek için gizli bir alan olup olmadığını ve personelin TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik klinik bakım konusunda eğitilip eğitilmediğini belirlemelidir (bakınız Standart 4: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişiler için Sağlık Hizmeti). TCDŞ program aktörleri, değerlendirmeyi doğrudan veya diğer ilgili hizmet sağlayıcılarla iş birliği içinde yapmalıdır.

Göstergeler

- Yönlendirme yolu mevcut ve düzenli olarak güncellenmiş ve hizmet haritalaması ve standart çalışma usulleri oluşturulmuştur.
- Hizmet sağlayıcıların kapasitesi, hizmet sunumunun kalitesini iyileştirmek ve yönlendirme sistemini güçlendirmek için değerlendirilir.
- Yönlendirildikleri hizmet sağlayıcılardan memnuniyetini bildiren danışanların yüzdesi.
- Standart TCDŞ onay ve giriş formları, varsa TCDŞ bilgi yönetim sistemi dahilinde hizmet sağlayıcılar tarafından uyarlanır ve kullanılır.
- İhbarda bulunan TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, önerilen süre zarfı içinde ihtiyaçlarına ve bilgilendirilmiş onamlarına göre sağlık hizmeti, psikososyal hizmet, vaka yönetimi, hukuk veya diğer hizmetlere yönlendirilir.

1. Yönlendirme sistemleri ve TCDŞ Kılavuz İlkeleri

Bir yönlendirme sistemindeki hizmet sağlayıcılar, TCDŞ Kılavuz İlkelerine (bakınız Standart 1: TCDŞ Kılavuz İlkeleri) ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşıma bağlı kalmalıdır. Bu, hizmet sağlayıcıların bilinçli kararlar verebilmeleri için TCDŞ'ye maruz kalan kişilerle bilgi ve seçenekleri paylaştığı ve sağlayıcıların yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin açık **bilgilendirilmiş rızasıyla** hareket ettiği anlamına gelir. Bir hizmet sağlayıcı, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi asla vakasını ihbar etmeye veya belirli hizmetlere erişmeye ikna etmeye veya zorlamaya çalışmamalıdır.

Yönlendirme ne zaman tamamlanır?

TCDŞ'ye maruz kalan kişi, yönlendirildiği hizmeti aldığı anda bir yönlendirme tamamlanır. Başka bir deyişle, yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi başka bir hizmet sağlayıcıya yönlendirmek "yönlendirme"yi oluşturmaz. Örneğin, bir TCDŞ vaka çalışanı, TCDŞ'ye maruz kalan bir kişiyi yaraları için sağlık hizmetine yönlendirirse, bu yönlendirme ancak TCDŞ'ye maruz kalan kişinin sağlık hizmeti sağlayıcısı tarafından tedavi edilmesinden sonra tamamlanır.

TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin **güvenliğine** ve emniyetine öncelik vermek, ulaşılmaması zor nüfusların hizmetlere güvenli erişimini sağlamayı TCDŞ faaliyetlerini diğer hizmetlere ve yerlere (örneğin, sağlık merkezlerine) ve TCDŞ'ye özgü faaliyetler için basit faaliyetleri gizli bir giriş noktası olarak kullanmayı (örneğin, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin vaka yönetimi hizmetlerine ve psikososyal faaliyetlere erişmesine izin veren kadınlar ve kız çocukları için kapsamlı faaliyetler düzenlemek). **Gizliliği** sürdürmek için hizmet sağlayıcılar, bireysel bilgilerin yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin rızasıyla ve hizmetlere erişimini desteklemek için paylaşıldığından emin olmalıdır. Vaka hakkında bilgilendirilen kişilerin sayısı yalnızca ilgili kişilerce bilinmeli ve tüm hizmet sağlayıcılar, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hizmet alabilmeleri için güvenli ve gizli bir alan sağlamalıdır. Hizmet sağlayıcılar bir veri koruma politikası geliştirmeli ve imzalamalıdır.

TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan, çok sektörlü hizmet sağlayıcılardan oluşan işlevsel bir yönlendirme sistemi, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin sağlığını, iyileşmesini ve güçlendirilmesini destekler.

TCDŞ Standart Çalışma Usulleri

Standart Çalışma Usulleri (SÇU'lar), bir eylem planını ve her bir aktörün TCDŞ'nin önlenmesi ve buna müdahale edilmesindeki rol ve sorumluluklarını ana hatlarıyla belirleyen belirli bir bağlamda kuruluşlar arasındaki belirli prosedürler ve anlaşmalardır. Müdahale programlamasını koordine etmenin yanı sıra, SÇU'lar etik, güvenli ve koordineli çok sektörlü hizmet sunumu için TCDŞ Kılavuz İlkeleri ve standartları güçlendirmelidir.

SÇU geliştirme süreci kendi içinde bir müdahaledir, çünkü tüm ilgili aktörleri dâhil etmelidir ve iş birliğini, örgütler arası ve sektörler arası değiş tokuşu, topluluk katılımını ve müzakereyi içermelidir, böylece tüm katılımcıların TCDŞ'yi nasıl önleyecekleri ve bunlara nasıl müdahale edecekleri konusundaki anlayışlarını artırır. TCDŞ'yi önleme ve müdahale eylemleri için üzerinde anlaşmaya varılmış ve belgelenmiş SÇU'lar iyi bir uygulama olarak kabul edilmektedir. TCDŞ insani müdahalesi için herhangi bir eylem planı, SÇU'ların geliştirilmesi için bir plan içermelidir.

Kuruluşlar arası SÇU'lara ek olarak, bireysel kuruluşlar, TCDŞ faaliyetleri ve programlarıyla ilgili olarak iç politika ve prosedür ile ilgili rehberlik oluşturmalıdır.

Kaynak: KADK Toplumsal Cinsiyet ve İnsani Eylem Alt Çalışma Grubu 2008, s. 2-3

2. İşlevsel bir yönlendirme sisteminin unsurları

İşlevsel bir TCDŞ yönlendirme sistemi, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için erişilebilir ve güvenlidir ve aşağıdaki unsurları içerir:¹⁹⁸

- Belirli bir coğrafi alanda sağlık, psikososyal destek, vaka yönetimi, güvenlik ve emniyet, uygun ve uygulanabilir olduğu takdirde adli yardım ve diğer destek için en az bir hizmet sağlayıcı.
- Yönlendirme yolları, mevcut tüm hizmetleri tanımlar ve kolayca anlaşılabilir bir formatta (örneğin resimler/şemalar aracılığıyla) belgelenir, dağıtılır ve düzenli olarak değerlendirilir ve güncellenir.
- Hizmetler, TCDŞ Kılavuz İlkeleri ile tutarlı bir şekilde sunulur.
- Tüm hizmet sağlayıcılar, ek hizmetler için TCDŞ'ye maruz kalan kişileri nereye yönlendireceklerini ve bunun nasıl güvenli, gizli ve etik bir şekilde yapılacağını anlar.
- Tüm hizmet sağlayıcılar, yönlendirmelerin tamamlandığından emin olmak için yönlendirmeleri takip etmek için bir mekanizmaya sahiptir. Örneğin, TCDŞ'ye maruz kalan kişi tarafından alınan hizmetlerin durumunu belirtmek için başvuran hizmet sağlayıcılar tarafından bir iade fişi veya kontrol listesi kullanılmalıdır.
- Tüm hizmet sağlayıcılar, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin çok sektörlü hizmetlere erişimini sağlamak için gizli bilgi paylaşımı ve düzenli vaka yönetimi toplantılarına katılım da dâhil olmak üzere vaka yönetimine koordineli bir yaklaşım sergiler. (bakınız Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi).
- Standartlaştırılmış alım ve yönlendirme formları dâhil olmak üzere tüm hizmet sağlayıcılar arasında TCDŞ verilerinin toplanması güvenli ve etikdir. (bakınız Standart 14: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişinin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı)
- Tüm hizmet sağlayıcılar, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere müdahaleye öncelik verir.

3. Topluluk katılımı ve farkındalık yaratma

Acil durumlarda topluluğa erişim ve farkındalık yaratmanın amaçları, hizmetlere zamanında ve güvenli erişimi artırmak ve TCDŞ risklerini azaltmaktır.¹⁹⁹ Acil müdahale aşamasında topluluk katılımı ve bilgi paylaşımı, topluluk normlarını değiştirmek veya daha geniş anlamda şiddeti önlemekle ilgili değildir (bakınız Standart 13: Dönüşen Sistemler ve Sosyal Normlar).

DUR! Zarar Vermeme.

TCDŞ'ye yönelik tüm farkındalık yaratma çalışmaları, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin desteğe nasıl erişebilecekleri hakkında bilgi içermelidir. "Zarar vermeme" ilkesine saygı göstermek için, müdahale hizmetlerinin henüz kurulmadığı yerlerde TCDŞ'ye yönelik toplulukta farkındalık artırma faaliyetleri yapılması genellikle tavsiye edilmez.

Acil durum aşamasında, topluluk katılım mesajları ve faaliyetleri aşağıdakilere odaklanmalıdır:

- Hizmetlere, özellikle de hayat kurtaran ve zamana duyarlı sağlık hizmetlerine erişim, çünkü TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin nereden yardım bulabileceklerini bilmeleri gerekmektedir.
- Kadınların ve kız çocuklarının cinsel şiddet başta olmak üzere TCDŞ riskini azaltmaya yardımcı olabilecek faaliyetler.

Topluluk katılımı ve sosyal yardım yöntemleri bağlama göre değişebilir; bazı fikirler yüksek sesleri; bilgi, eğitim, iletişim materyallerinin (örneğin posterler, broşürler) yayılması; toplantılar veya küçük grup görüşmeleri; malzeme veya gıda dağıtımlarında bilgi paylaşımı; sosyal medya ve web sitelerini içerir (örneğin www.refugee.info).

Güvenlik, topluluk sosyal yardımı ve farkındalık artırma mesajlarını ve yöntemlerini tasarlarken göz önünde bulundurulması gereken önemli bir unsurdur. Belirli mesajların topluluğun farklı üyeleri veya silahlı gruplar tarafından nasıl görülebileceğini ve bunun personel, kadınlar ve kız çocukları için ne anlama gelebileceğini değerlendirmek önemlidir.²⁰⁰ Topluluklarla bilgi paylaşma yolları da tartılmalıdır; Örneğin, birçok acil durumda erkekler kadınların bir araya gelmesine veya harekete geçmesine izin vermeyecektir.²⁰¹ Bazı durumlarda, büyük topluluk düzeyinde farkındalık yaratma kampanyaları yürütmek yerine mesajlaşmayı küçük kadın gruplarıyla konuşmak için uyarlamak daha güvenli olabilir. Kadınlar ve kız çocukları ile ilişki kurmak, ek risklerin oluşmamasını sağlamak da dâhil olmak üzere topluluk katılım çabalarına rehberlik etmek için önemlidir (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi).

Etkili topluluk sosyal yardım mesajlarının temel özellikleri şunları içerir:

- **Açıklık:** Mesajın anlatım biçimi ve anlamını basit tutmak.
- **Okuması/duyması/anlaması kolay:** Görseller açık ve ortak kelimelerin kullanılmasıyla kültürel olarak uygun olmalıdır.

İlk yönlendirme yolu sağlık, psikososyal destek, vaka yönetimi ve güvenlik/ emniyeti içermelidir.

- **Eylem odaklı:** Aktarılan mesajların topluluğa, kadınlara ve kız çocuklarına nasıl yardımcı olduğunu ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin kendilerine yardım etmek için ne yapmaları gerektiğini bildiklerini düşünmek.
- **Özgü:** Yol gösterici ayrıntıları içermek.
- **Olumlu:** Olumlu eylem ve tutumları örneklemek; insanları hor görmemek, utandırmamak veya olumsuz şekilde tasvir etmemek.²⁰²

Topluluk katılımı için ek hususlar aşağıdakileri içerir:

- Mümkün olan en fazla kişiye ulaşmak için mesajlar tasarlamak; örneğin, genel okuryazarlık oranını hesaba katarak.
- Mesajlar, tüm yaş grupları, ilgili etnik kökenler, farklı engelleri olanlar vb. dâhil olmak üzere farklı kadın ve kız çocukları gruplarının topluluk sosyal yardım görüntülerine yansıtılmasını sağlayarak mümkün olduğunca kapsayıcı olmalıdır.
- Şiddeti normalleştirebileceği ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için zararlı bir tetikleyici olabileceğinden, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet görüntüleri topluluk sosyal yardım mesajlarında kullanılmamalıdır.

Bilginin ne zaman ve nasıl paylaşılacağına karar verirken, kadınların ve kız çocuklarının bilgiye erişimde karşılaşılabilecekleri engelleri göz önünde bulundurun. Çeşitli kanalları kullanmak ve kadınların ve kız çocuklarının bilgiye en iyi nasıl erişebileceklerini düşünmek önemlidir.

Araçlar ve Kaynaklar

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi (GBVIMS) Yürütme Kurulu (2017). *Kuruluşlar Arası Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Vaka Yönetimi Kılavuz İlkeleri: İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Maruz Kalanlara Bakım ve Vaka Yönetimi Hizmeti Sunmak*. <https://gbvresponders.org/response/gbv-case-management/>.

Uluslararası Kurtarma Komitesi (2018) *Acil Müdahale ve Hazırlık Hizmeti Haritalama Aracı*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Service-Mapping-Tool-2012-ENG.doc>.

_____(2018). *TCDŞ Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Eğitimi: Yardımcı Kılavuz* <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/04/GBV-Emergency-Hazırlıklı-olma-and-Response-Facilitator-Guide.pdf>.

Kuruluşlar Arası Daimi Komite (KADK) Toplumsal Cinsiyet ve İnsani Eylem Alt Çalışma Grubu (2008). *Kabul için Toplumsal Cinsiyete Dayalı Standart Çalışma Usullerinin (SÇU'lar) İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı Çok Sektörlü ve Kurumlar Arası Önleme ve Müdahale*. <http://gbvaor.net/establishing-gender-based-standard-operating-procedures-sops-for-multi-sectoral-and-inter-organisational-prevention-and-response-to-gender-based-violence-in-humanitarian-settings-english/>.

Kuruluşlar Arası Daimi Komite (2015). *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Müdahalelerini İnsani Yardım Eylemlerine Entegre Etme Kılavuz İlkeleri: Riski azaltmak, dayanıklılığı teşvik etmek ve iyileşmeye yardımcı olmak*. https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf.

_____ (2015). *TCDŞ KADK Cep Kılavuzu*. <https://gbvguidelines.org/en/pocketguide/>. Adresi üzerinden ulaşılabilir.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (2015) *Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önleme ve Müdahale için Asgari Standartlar*. New York. <https://www.unfpa.org/featured-publication/gbvie-standards>.

8 Kadın ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar

Yalnızca kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanlar bulunmaktadır, erişilebilirdir ve iyileşmeyi, esenliği ve güçlenmeyi destekleyen kaliteli hizmetler, bilgiler ve faaliyetler sağlar.

Kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanlar yaratmak, TCDŞ programlarının kritik bir parçasıdır. Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar (KKÇİGA) insani yardım programlarındaki TCDŞ programı aktörlerinin, koruma endişelerini bildirmeleri, ihtiyaçlarını ifade etmeleri, hizmet almaları, güçlendirme faaliyetlerine katılmaları ve toplulukla bağlantı kurmaları için onlarca yıldır bir giriş noktası olarak kullandıkları bir müdahaledir.²⁰³

KKÇİGA, “kadınların ve kız çocuklarının fiziksel ve duygusal güvenliklerine saygı duyulduğu ve bilgi arama, paylaşma ve elde etme, hizmetlere erişme, kendilerini ifade etme, psikososyal esenliği artırma ve haklarını tam olarak kullanma konularında güçlendirme süreçleri aracılığıyla kadınların ve kız çocuklarının desteklendiği yapılandırılmış bir yerdir.”²⁰⁴

“Güvenli alan” aynı zamanda kadınlara ve kız çocuklarına özel bir alandır; bu önemlidir, çünkü çoğu kültürde kamuya açık alanlarda büyük ölçüde erkekler yaşamaktadır.²⁰⁵ Güvenli alanlar, kadınların ve kız çocuklarının zarar ve tacizden uzak kalabilecekleri, haklarını kullanma fırsatlarına erişebilecekleri ve kendi güvenliklerini ve karar vermelerini geliştirebilecekleri kritik bir alan sağlar. Güvenli alanlar aynı zamanda geçim kaynağı faaliyetleri, cinsel sağlık ve üreme sağlığı bilgileri ve adalet hizmetlerine erişim için bir mekân olabilir.²⁰⁶ (KKÇİGA'nın farklı adlarının ve türlerinin açıklaması için Kılavuz Not 1'e bakınız.)

Bir KKÇİGA'nın beş standart hedefi

- TCDŞ'ye maruz kalan kadınların bilgiye, özel hizmetlere ve sağlık, koruma ve diğer hizmetlere yönlendirmelere güvenli bir şekilde erişmeleri için hayati bir giriş noktası sağlamak;
- Şiddet riskini azaltmak için kadınların ve kız çocuklarının bilgi, kaynak ve desteğe erişebilecekleri bir yer olarak hizmet etmek;
- Kadınların ve kız çocuklarının bilgi, beceri ve hizmetlere erişimini kolaylaştırmak;
- Kadınların ve kız çocuklarının psikososyal esenliğini desteklemek ve izolasyonu veya inzivaya çekilmelerini azaltmak ve topluluk yaşamına entegrasyonlarını artırmak için sosyal ağlar oluşturmak ve
- Kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi için koşullar oluşturmak.

UKK ve Uluslararası Tıp Birlikleri

KİLİT EYLEMLER

Kadın ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar

	Hazırlıklı olma	Müdahale hale	İyileştirme
KKÇİGA'yı kurma ve desteklemenin fizibilitesi ve güvenli alan programlamasına erişim ve katılımı ilgili ihtiyaçları, tercihleri ve kısıtlamaları hakkında temel bilgileri toplamak için KKÇİGA'yı kurmadan önce kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarıyla bir değerlendirme yapmak. ²⁰⁷			
<ul style="list-style-type: none"> Güvenli bir alan oluşturmak için mevcut veya yeni bir yeri belirlemek ve daha geniş bir katılımcı değerlendirme ile doğrulamak için kadınlar ve kız çocuklarıyla gayriresmî toplantı yerlerini ve ağlarını haritalamak. Mevcut KKÇİGA'yı belirlemek için kadın grupları ve sivil toplumla iletişim kurmak. Yerinden edilmiş kadın ve kız çocuklarına ev sahipliği yapan yeni alanlarda KKÇİGA kurmak için yerel kadın örgütleriyle ortaklık kurmak. 	✓	✓	✓
Hizmet sağlayıcılar ve kuruluşların TCDŞ odak kişileri arasında yönlendirme yolu üzerinden ilgili bilgileri yaymak. Diğer sektörlere yönlendirme yolu ve TCDŞ kılavuz ilkeleri hakkında bilgi sağlamak.	✓	✓	✓
KKÇİGA faaliyetlerini açıklamak, topluluk kabulünü kolaylaştırmak ve kadınların ve kız çocuklarının katılımının önündeki engelleri ele almak için etkilenen topluluktan kadınlar, kız çocukları, erkekler ve erkek çocukları ile düzenli olarak etkileşim kurmak.	✓	✓	✓
Ergenlik dönemindeki kız çocuklarının güvenli alanlara erişimini kolaylaştırmak için en uygun modeli belirlemek için çocuk koruma ortakları ile koordinasyon sağlamak.		✓	
KKÇİGA'nın güvenli, erişilebilir olmasını ve çevredeki alanı, aydınlatmayı ve potansiyel tehditleri de göz önünde bulundurarak yeterli su ve sanitasyon tesislerine sahip olmasını sağlamak. Annelerin katılımını kolaylaştırmak için çocuk bakımı sağlamak.	✓	✓	✓
Çok sektörlü hizmetlere erişimi desteklemek için mevcut TCDŞ müdahale hizmetleri ve yönlendirme sistemi konusunda personeli belirlemek ve eğitmek.			
KKÇİGA'ya ulaşamayanlar için mobil ekipler ve/veya sosyal yardım faaliyetleri geliştirmek.	✓	✓	✓
Tüm personeli KKÇİGA ilke ve kavramları konusunda eğitmek.	✓	✓	✓
Güvenli alanı işletmek için en az üç kadın personel ²⁰⁸ ve kadın topluluk gönüllüleri işe almak. KKÇİGA kadın personelini ve gönüllülerini TCDŞ Kılavuz İlkeleri ve davranış kuralları da dâhil olmak üzere diğer ilgili ilkeler, politikalar ve prosedürler konusunda eğitmek.	✓	✓	✓
Kadınların ve kız çocuklarının liderliğini, hesap verebilirliğini ve KKÇİGA sürdürülebilirliğini desteklemek için danışma grupları oluşturmak.		✓	✓
Faaliyetleri kolaylaştırmak ve aşamalı olarak KKÇİGA için sorumluluklar üstlenmek için KKÇİGA danışma gruplarını eğitmek.		✓	✓
Ortak kuruluşlara ve KKÇİGA'ya katılan kadın ve kız çocuklarına sürekli eğitim fırsatları sağlamak.		✓	✓
Vaka dosyalarını (vaka yönetimi KKÇİGA aracılığıyla sağlanıyorsa), KKÇİGA'da tutulan hizmet ve danışan verilerini doğru şekilde güvence altına almak (bakınız Standart 14: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişinin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı)	✓	✓	✓
Düzenli personel denetimi, kişisel bakım faaliyetleri ve güvenlik izlemesi sağlamak ve gerektiğinde programlamayı uyarlamak.	✓	✓	✓
KKÇİGA aracılığıyla hijyen kitlerini organize etmek ve dağıtmak (bakınız Standart 11: Hijyen Kitleri, Nakit ve Kupon Yardımı).		✓	
Güvenli alan programlamasını geçim kaynakları veya eğitim programları gibi diğer hizmetlerle tamamlamak için potansiyel ortaklıkları ve iş birliklerini değerlendirmek.	✓	✓	✓
Güvenli alanın kapanması gerekiyorsa zararı en aza indirmek için kadınlar, ergenlik dönemindeki kız çocukları ile kadın ve erkek topluluk liderleriyle istişare ederek bir çıkış stratejisi geliştirmek. ²⁰⁹		✓	✓

Belirli KKÇİGA müdahaleleri farklı hizmetleri ve faaliyetleri içerebilse de, tümü beş standart hedef doğrultusunda işlemelidir. Bireysel güçlendirme ve psikososyal destek hizmetleri genellikle tüm KKÇİGA'larda mevcuttur, ancak diğer bileşenler olmayabilir. (Örneğin, bazı KKÇİGA'lar vaka yönetimi hizmetleri sunmaz). Bazı durumlarda, kamu tesislerinde bulunan veya yerel kuruluşlar tarafından işletilen resmî kadın merkezleri, hizmet sunmanın en kolay erişilebilir ve uygun yolu olabilir. Güvenli alanlar ayrıca gayriresmî olabilir ve topluluk veya eğitim alanları içinde tutulabilir ve kadın ağlarıyla bağlantılı olabilir.²¹⁰

KKÇİGA alanı geliştirmeye yönelik yaklaşımlar, bağlam, risk analizi ve kadınlar, kız çocukları ve onların toplulukları ile istişarelere dayanmalıdır. Güvenli alan tarzı, çeşitli dağıtım modelleri ve uygulama yaklaşımları aracılığıyla çeşitli insani yardım bağlamlarına uyarlanabilir (bakınız Kılavuz Not 1). Güvenli alanların sürdürülebilirliği, müdahalenin başlangıcından itibaren düşünülmelidir.

KKÇİGA personel yapısı, uygulama yaklaşımı, mevcut kaynaklar, düzenli üyelerin sayısı ve sunulan faaliyetlerin türü ve sayısı dâhil olmak üzere birçok faktöre bağlıdır.²¹¹ Uygulama boyunca, KKÇİGA, üyelerin birlikte kolaylaştırma ve KKÇİGA'daki faaliyetlerini birlikte organize etme kapasitelerini güçlendirmek için stratejiler ve mekanizmalar geliştirmeli ve alanın gözetimi için aşamalı sorumluluklar üstlenmelidir.²¹²

Göstergeler

- KKÇİGA gelişimini bilgilendirmek için danışılan kadın ve kız çocuklarının sayısı ve yüzdesi, yaşa, engelliliğe vb. göre ayrıştırılmıştır.
- İhtiyaçlarını karşılamak için KKÇİGA'yı kullanan kadın ve kız çocuklarının sayısı (örneğin, bir dinlenme/psikososyal seans döngüsüne katılma).
- TCDŞ Kılavuz İlkeleri ve KKÇİGA Kılavuz İlkeleri uygulamada yeterli bilgi ve beceri sergileyen eğitimli KKÇİGA personelinin yüzdesi.

Kılavuz Notları

1. Kadınlar ve kız çocukları için güvenli alan yaklaşımları

KKÇİGA, farklı topluluklar ve bağlamlardaki kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına ve güvenliklerine en iyi şekilde cevap verecek şekilde uyarlanabilir. Yaklaşım seçimi, güvenli alanın uygunluğunu ve etkinliğini sağlamalıdır. KKÇİGA servis modelleri aşağıda belirtilenleri içerir:

Statik bir KKÇİGA, her gün standart servis saatlerinde açık olan merkezi bir konumda kurulmuş, kolayca ulaşılabilen sabit bir alana gelen kadın ve kız çocuklarından oluşmaktadır. Statik dağıtım modeli, insani yardım ortamlarında kullanılan birincil modeldir. Aşağıda belirtilenler de dâhil olmak üzere çoğu bağlamda uygun ve etkilidir:

- Hizmet sunumunun kapsama alanının açıkça tanımlandığı, bölgede ikamet eden yerinden edilmiş kadın ve kız çocuklarının sayısının genel olarak bulunduğu ve hepsinin ihtiyaç sahibi olduğu kabul edilen resmî kamplar veya gayriresmî yerleşim yerleri.

- Nispeten tanımlanmış bir kapsama alanına sahip kentsel veya kırsal ortamlar.

Mobil bir KKÇİGA, statik bir KKÇİGA'ya erişememeleri için kadınların ve kız çocuklarının yerlerinden edildiği, ikamet ettiği veya geçiş hâlinde olduğu yerlere hareket eden güvenli alan ekiplerinden oluşur. Mobil KKÇİGA modellerinin uygun ve etkili olduğu bağlamlar aşağıda belirtilenleri içerir:

- **Akut yerinden edilme bağlamları.** Bir TCDŞ hızlı müdahale ekibinin parçası olarak bir mobil ekip görevlendirilebilir. Bu bağlamdaki alan geçici olarak kabul edilir, ancak KKÇİGA'nın planlanması ve uygulanmasında kadınlara ve kız çocuklarına danışılmalıdır.
- Ulaşılması zor konumlarda **uzun süreli yerinden edilme bağlamları** veya coğrafi olarak dağınık veya rastgele yerinden edilme modeline sahip müdahaleler.

Asgari Standartlarla ilgili bu kaynak, KKÇİGA hedef ve ilkelerine bağlı kalan kadınlara ve kız çocuklarına özel alanlara atıfta bulunmak için "kadınlar ve kız çocukları için güvenli alan" terimini kullanır. Kadın dostu alan ve ergenlik dönemindeki kız çocukları için güvenli alanlar terimleri de KKÇİGA'ya atıfta bulunur.²¹³

Ergenlik dönemindeki kız çocuklar için

güvenli alanlar modeli üç temel ögeyi içerir:

güvenli bir yer, arkadaşlar ve rehberlik.²¹⁴ Ergenlik dönemindeki kız çocuklarının krizlerde yaşadıkları belirli riskler nedeniyle, özellikle onlar için güvenli bir alan yaratmak önemli bir koruyucu önlemdir ve psikososyal destek erişimi sağlar.

TCDŞ programlaması içerisinde, genellikle, daha geniş TCDŞ önleme ve müdahale faaliyetleriyle doğrudan bağlantı kurmanın bir yolu olarak bağımsız bir müdahale olarak değil, -daha geniş KKÇİGA içinde ergenlik - dönemindeki kız çocukları için güvenli alanların oluşturulması önerilir. Ergenlik dönemindeki kızlara yönelik güvenli alanlardaki faaliyetler yaşa göre bölümlere ayrılmalı ve nüfusun özel ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.²¹⁵ Kadın ve erkek ebeveynleri/vasileri ve daha geniş topluluğu güvenli alan koruma ve ergenlik dönemindeki kızların özel güçlendirme faaliyetlerine katılımı hakkındaki sohbetlere dâhil etmek önemlidir.

Ergenlik dönemindeki kız çocukları

Artan çocuk yaşta evlilik oranları da dâhil olmak üzere TCDŞ için yüksek risk altında olmanın yanı sıra, ergenlik dönemindeki kız çocukları genellikle çeşitli sektörlerde insani yardım programlarına erişimde zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu risk, özellikle TCDŞ müdahalelerinin yetişkin kadınları hedef aldığı ve çocuk koruma müdahalelerinin küçük çocuklara odaklandığı durumlarda güvenli alan programlamasında da mevcuttur. Ergenlik dönemindeki kız çocuklarını dışlamaktan kaçınmak için, TCDŞ program aktörlerinin, güvenli alan programlamasını ergenlik dönemindeki kız çocukları için erişilebilir hale getirmenin en uygun yolunu belirlemek için çocuk koruma aktörleri ile koordinasyon hâlinde olması çok önemlidir. Seçenekler, sadece bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla KKÇİGA içinde ergenlik dönemindeki kız çocukları için özel etkinlikler/ zaman dilimleri düzenlemeyi veya çocuk dostu alan programlamasının bir parçası olarak ergenlik dönemindeki kız çocukları için etkinlikler sunmayı içerebilir.

Kadınlar ve kız çocukları diğer tür alanlarda güvenlik ve destek bulabilse de, aşağıdakiler genellikle KKÇİGA olarak kabul edilmez:

- Tek duraklı merkezler: Tek duraklı bir merkez, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere entegre hizmetler sağlar, böylece birden fazla alana seyahat etmeleri gerekmez. Bu alanlar bir hastaneye veya hizmet alanına eklenebilir ve sağlık, psikososyal ve yasal hizmetler de dâhil olmak üzere bir dizi hizmet sağlayabilir. TCDŞ'ye maruz kalan hem erkek hem de kadınlar için genellikle tek duraklı bir merkez bulunmaktadır ve kadınlar ve kız çocukları tarafından yönetilmeyebilir.

KKÇİGA, farklı topluluklar ve bağlamlardaki kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına ve KKÇİGA'nın tüm ilkelerini ve standart hedeflerini karşılıyorsa, KKÇİGA olarak kabul edilebilir. Tek durak merkezlerinin uygulandığı yerlerde, etkilenen topluluktaki kadınlara ve kız çocuklarına daha geniş koruma ve güçlendirme faaliyetleri sağlamak için ek KKÇİGA gereklidir.

- **Güvenli evler ve sığınaklar:** Güvenli evler/sığınaklar, şiddet içeren veya taciz içeren durumlardan kaçan TCDSŞ'ye maruz kalan kişilere acil güvenlik, geçici sığınma ve destek sağlayan yerlerdir. Bu hizmet, yakında gerçekleşmesinden korkulan tehlike altındaki olan TCDSŞ'ye maruz kalan kadınlara ve kız çocuklarına sunulmaktadır. İdeal olarak, güvenli bir barınak veya ev, profesyoneller tarafından akredite edilir ve personel sağlanır. Kabul, belirli kriterlere ve katı standart çalışma usullerine bağlıdır. Güvenli evlerin ve sığınakların bir kamp ortamında güvenli bir şekilde işletilmesi, konumlarının gizli olması gerektiğinden nadiren mümkündür.
- **Kabul alanlarındaki ve sağlık tesislerindeki kadınlar için alanlar:** Mülteci kamplarının veya sağlık tesislerinin kabul alanlarındaki kadınlara ve kız çocuklarına özel güvenli alanları KKÇİGA'dan farklıdır. İlki, kabul alanının veya hizmet sağlayıcının cinsiyete göre ayrılmış belirli bir bölümüdür. Bu tür alanların temel amacı, kamp kayıt süreçlerinden geçen bekâr, ailesinden ayrı düşmüş veya refakatsiz kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet ve taciz risklerini en aza indirmektir. Bu alanlar, kadınlara ve kız çocuklarına sunulan hizmetler hakkında bilgi sağlamak için de kullanılabilir.
- **Çocuk dostu alanlar:** Çocuk dostu alanlar, acil durumlarda kız ve erkek çocukların ihtiyaçlarına ilk yanıt olarak ve etkilenen topluluklarla çalışmak için bir forum olarak yaygın olarak kullanılmaktadır.²¹⁶ Bu alanlar çocukların acil korunma, psikososyal esenlik ve yaygın eğitim haklarına cevaben kurulur. KKÇİGA ve çocuk dostu alanlar ortak unsurları paylaşır ve TCDSŞ programı ve çocuk koruma aktörleri tarafından personeli yaşa ve cinsiyete uygun kapasitelerle donatmak için yeterli yatırım yapılırsa her ikisi de ergenlik dönemindeki kızlara hitap edebilir. Ergenlik dönemindeki kız çocuklarının karma alanlara güvenli katılımının önündeki engellerin uygun şekilde ele alınması gerekir ve en azından, çocuk dostu bir alanda onlar için ayrı bir alan olması önerilir.
- **Koruma masaları** (koruma entegre merkezleri, topluluk geliştirme merkezleri, topluluk merkezleri olarak da adlandırılır): Topluluk merkezleri güvenlidir, tüm topluluk üyelerinin sosyal etkinlikler, eğlence, eğitim ve geçim kaynakları programları ve diğer amaçlar için bir araya gelebileceği kamuya açık yerlerdir. KKÇİGA, çapraz yönlendirme ve bilgi paylaşımı için toplum merkezleriyle iş birliği yapabilir.

2. Kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanlar oluşturmaya yönelik yol gösterici hususlar

Aşağıda belirtilen ilkeler, bir KKÇİGA oluşturulması ve yönetilmesinin her aşamasına rehberlik etmelidir:

1. **Güçlendirme:** Her kadın ve kız çocuğu, kendi hayatını şekillendirme ve daha geniş sosyal değişim yaratma ve buna katkıda bulunma kapasitesine sahiptir. Kadınlar ve kız çocukları KKÇİGA planlama, uygulama ve izleme ve değerlendirmeye dâhil edilir (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi).²¹⁷

2. Dayanışma: Güvenli alan ortamı, kadınların ve kız çocuklarının yaşadıkları daha geniş güç eşitsizlikleri içinde bireysel deneyimlerini anlamalarını sağlar. KKÇİGA, paylaşımı, akıl hocalığı ve iş birliğini teşvik ederek bireyler ve gruplarla bağlantı kurma fırsatları sunar. Bu destekleyici ilişkiler, özsaygıyı, olumlu başa çıkma mekanizmalarını ve kadınların, kız çocuklarının ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin duygusal güvenliği ve iyileşmesi için merkezi olan sosyal değerleri artırır.

3. Hesap Verebilirlik: Kadınlar ve kız çocukları deneyimlerini ve zorluklarını açıkça paylaşabilir ve gizlilik ve destek konusunda temin edilebilirler. KKÇİGA konumu, tasarımı ve programlamasının tüm yönleri, kadınların ve kız çocuklarının güvenliğini ve gizliliğini ön planda tutar. Bu bileşenlerin her biri, kadınların ve kız çocuklarının fiziksel ve duygusal olarak güvende hissettikleri bir yer olarak bir KKÇİGA'nın bütünlüğünü sağlar.²¹⁸

4. Kapsama: Tüm kadınlara ve kız çocuklarına saygı duyulur ve güvenli bir yerde karşılanırlar. Personel ve gönüllüler, kapsama ve ayrımcılık yapmama ilkeleri konusunda kapsamlı bir şekilde eğitilir.²¹⁹ Tüm kadınlar ve kız çocukları:

- KKÇİGA tasarımına dâhil edilir ve personel veya kendilerine gönüllü olarak fırsatlar sağlanır.
- Tüm kadınlar ve kız çocukları, KKÇİGA'da sağlanan çeşitli hizmet ve faaliyetlere katılmaları için desteklenmektedir.
- Tüm kadınlar ve kız çocukları, eşit katılımlarını engelleyen tanımlanmış erişim engellerini azaltmak için özel olarak hazırlanmış sosyal yardım stratejileri aracılığıyla aktif olarak katılım sağlarlar.

5. Ortaklık: KKÇİGA, güçlü yönlendirme ağı aracılığıyla kadınları ve kız çocuklarını hizmetlere bağlama işlevi görmelidir. Yerel sivil toplum, özellikle kadın sivil toplum kuruluşları ve/veya ağı ile ortaklıklar, KKÇİGA yaklaşımının merkezinde yer alır ve sürdürülebilirlik için de stratejiktir.²²⁰ Yerel kuruluşlarla ortaklık, değerlendirme aşamasından itibaren düşünülmeli ve KKÇİGA kurulurken uygulanmalıdır.²²¹

3. KKÇİGA faaliyetleri

Tüm faaliyetler ve hizmetler, kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına ve deneyimlerine yanıt vermesi, bağlama ve yaşa uygun olması ve kadınların ve kız çocuklarının yerleri değiştirilmeden önce katıldıkları faaliyet türlerini dikkate alması için kadınlar ve kız çocukları ile istişare içinde belirlenmelidir.²²² Küçük çocukları olan kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarının KKÇİGA'ya erişimini artırmak için çocuk bakım hizmetleri sağlanmalıdır. Bu hizmetler, güvenli alanda çalışan gönüllü veya teşvik esaslı personel tarafından sağlanabilir. En azından çocuklara oyuncaklar sağlanmalıdır.

KKÇİGA'daki kadınlar ve kız çocukları için dört genel etkinlik kategorisi aşağıdakileri içerir:

1. Yönlendirmeler de dâhil hizmet sunumu

Tüm güvenli alanlar, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hakları, TCDŞ'yi ihbar etme seçenekleri ve güvenli ve gizli bir şekilde bakım hakkında bilgilere bağlar. KKÇİGA ayrıca, alanda mevcutsa ve eğitilmiş personel aracılığıyla veriliyorsa, vaka yönetimi ve cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetleri de dâhil olmak üzere, özellikle kadınlar ve kız çocuklarına yönelik hizmetlere ayrı erişim sağlayabilir.

2. Psikososyal destek ve eğlence faaliyetleri

Tüm KKÇİGA faaliyetleri, kadınların ve kız çocuklarının önceliklerini temel almalıdır ve özel ihtiyaçlarına göre uyarlanmalıdır.²²³ Yaşa uygun destek grubu oturumları, resmî olmayan ve resmî yaşam becerileri gibi eğlence faaliyetlerinden oluşur (bakınız Standart 5: Psikososyal Destek). Bu faaliyetler, kadınları ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarını günlük yaşamın talepleri ve zorluklarıyla başa çıkmada destekleyen uyumlu ve olumlu davranışların gelişimini destekler. Bazı temel psikososyal güçlendirme faaliyetleri, eğitimli psikososyal personelin liderliğini gerektirebilirken, eğlence etkinlikleri doğrudan topluluktan kadınlar ve kız çocukları tarafından yönetilebilir.

3. Beceri geliştirme ve geçim kaynakları faaliyetleri

Beceri temelli sınıflar, örgün mesleki eğitimler ve bireysel veya toplumsal gelir getirici faaliyetler, kadınların iş gücü piyasasına erişimlerini destekleyecek iş eğitimleri de dâhil olmak üzere, kadınların kamusal yaşama anlamlı katılımlarını kolaylaştırır.²²⁴ Gayriresmî beceri temelli sınıflar doğrudan güvenli bir şekilde varlık üretmelerini teminen kadınları desteklemek için uygulanabilir. Örgün mesleki eğitimleri ve gelir yaratma planlarını içeren geçim kaynağı müdahaleleri, özel teknik uzmanlık ve geçim kaynağı aktörleri ile koordinasyon gerektirir (bakınız Standart 12: Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları).

4. Bilgi ve farkındalık yaratma

KKÇİGA, kadınların bilgi ve kaynaklara erişimini geliştirmek için bir forum olabilir. Örneğin, diğer sektörler sık sık su ve sanitasyon veya beslenme (merkezin kadınlar ve kız çocukları için tasarlanmış bir alan olarak bütünlüğünden ödün verilmediği sürece) dâhil olmak üzere bir dizi konuda bilgi vermeye davet edilmektedir.

4. KKÇİGA personel rolleri ve kapasite geliştirme

KKÇİGA personel yapısı, ihtiyaçlar, nüfus büyüklüğü ve program müdahalelerinin kapsamı dâhil olmak üzere birçok faktöre bağlıdır. Personel, nüfusun çeşitliliğini yansıtan gönüllüler, teşvikli personel ve ücretli personelden oluşmalıdır. KKÇİGA personeli, görevlerini güvenli, etkin ve etik bir şekilde yerine getirebilmeleri için eğitilmelidir. Dikkatli bir şekilde seçilmeli ve TCDŞ temel kavramları ve Kılavuz İlkeleri, yönlendirme yolu, iletişim becerileri ve grup etkinliklerinin nasıl organize edileceği konusunda eğitilmelidirler. Vaka çalışanları kapsamlı eğitim ve denetime ihtiyaç duyar (bakınız Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi).²²⁵ Tüm personel, cinsel sömürü ve istismardan korunmaya ilişkin hükümleri içeren bir davranış kuralları imzalamalıdır.

Açık kılavuz ilkeleri, alanın yalnızca kadınlara ait olmasını sağlamalıdır. Bazı bağlamlarda, yalnızca fiziksel alanı ve varlıkları emniyete alacak korumalar (gerekirse) ve bir sosyal yardım çalışanı erkek olmalıdır. İkincisi kamp liderlik yapıları, polis, erkekler ve erkek çocuklarla iletişim hâlinde olabilir.²²⁶

Araçlar ve Kaynaklar

Austrian, K. ve Dennitah Ghati (2010). *Kız Çocuğu Merkezli Program Tasarımı: Ergenlik Dönemindeki Kız Çocukları Programlarını Geliştirmek, Güçlendirmek ve Genişletmeye Yönelik Bir Araç Takımı. Nairobi: Nüfus Konseyi.* <https://www.popcouncil.org/research/girl-centered-program-design-a-toolkit-to-develop-strengthen-and-expand-ado>.

Tüm Suriye Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (TCDŞ) Alt Kümesi (Türkiye Merkezi) ve Tüm Suriye TCDŞ Çalışma Grubu (Ürdün Merkezi) (2018). *TCDŞ Programlarının Etik Olarak Kapatılmasına İlişkin Kılavuz Notu.* <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/guidance-note-ethical-closure-gbv-programmes-gbv-sc-whole-syria>.

HealthNet TPO ve UNICEF Güney Sudan (2016). *Kadınlar ve Kız Çocukları için Olumlu Ortamların Teşvik Edilmesi: Güney Sudan'da Kadın ve Kız Çocukları Dostu Alanlar için Kılavuz İlkeler.* <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/south-sudan/document/guidelines-women-and-girls-friendly-spaces-south-sudan-1>.

UKK ve Uluslararası Tıp Birlikleri *Kadın ve Kız Çocuklarının İnsani Yardım Ortamlarında Güçlendirilmesini Geliştirmek: Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar Küresel Bir Araç Takımı.*

UNICEF ve UNFPA (2016). *Irak için Ergenlik Dönemindeki Kız Çocuklarının Araç Takımı.* <https://gbvguidelines.org/en/documents/adolescent-girls-toolkit-iraq/>.

UNFPA Bölgesel Suriye Müdahale Merkezi (2015). *Kadınlar ve Kız Çocukları Güvenli Alanlar: Suriye Krizinden Çıkarılan Derslere Dayanan Bir Kılavuz Not.* <https://www.unfpa.org/resources/women-girls-safe-spaces-guidance-note-based-lessons-learned-syrian-crisis>.

World YWCA (2014). *Güvenli Alanlar: Eğitim Rehberi.* <https://www.worldywca.org/wp-content/uploads/2014/02/Safe-Spaces-long-web.pdf>.

9 Güvenlik ve Risk Azaltma

TCDŞ aktörleri, insani yardım sektörlerinde TCDŞ riskinin azaltılması ve TCDŞ'ye maruz kalanlara yönelik desteğin entegrasyonunu savunmakta ve desteklemektedir.

Bu Asgari Standart, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Müdahalelerini İnsani Yardım Eylemlerine Entegrasyona Yönelik KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri: Riski azaltmak, dayanıklılığı teşvik etmek ve iyileşmeye yardımcı olmak ile uyumlu olarak, insani yardım sektörleri genelinde TCDŞ risk azaltma çabalarının entegrasyonunu desteklemede TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörlerin savunuculuk ve teknik destek rollerinin altını çizer.

Tüm insani yardım sektörleri ve aktörleri, kadınların ve kız çocuklarının güvenliğini sağlamaktan ve TCDŞ riskini azaltmaktan sorumludur. Acil durum öncesinden kurtarma aşamalarına kadar insani müdahalenin tüm alanlarında TCDŞ önleme ve azaltma stratejilerini uygulayarak riski azaltmak, korumayı en üst düzeye çıkarmak ve hayat kurtarmak için gereklidir.²²⁷ KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri açık ve belirgin bir şekilde şunları ifade etmektedir:

“Tüm insani yardım aktörleri, TCDŞ'nin risklerinin farkında olmalı ve – kapsamlı bir müdahale sağlamak için topluca hareket ederek – bu riskleri kendi faaliyet alanlarında mümkün olan en kısa sürede önlemeli ve azaltmalıdır.”²²⁸ Kadınları ve kız çocuklarını TCDŞ'den **korumak**, tüm ulusal ve uluslararası aktörlerin krizden etkilenenleri **koruma** konusundaki temel görevlerinden ileri gelmektedir.²²⁹

Acil durumlarda, kadınlar ve kız çocukları, erkek insani yardım aktörleri tarafından gerçekleştirilen cinsel sömürü ve istismar dâhil olmak üzere yerinden edilme ve çatışma sırasında artan çok çeşitli TCDŞ riskleriyle karşı karşıyadır. İnsani yardım kuruluşları, kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarını ve hizmetlere güvenli bir şekilde erişimde karşılaşılabilecekleri olası engelleri düzgün bir şekilde belirlemeden ve ele almadan bu riskleri istemeden artırabilir.²³⁰ İnsani yardım aktörleri hem riskleri önceden azaltabilir (örneğin davranış kuralları eğitimi yoluyla) hem de ortaya çıktıklarında bunların çoğunu hızla ele alabilir. TCDŞ'ye karşı harekete geçmemek, insani yardım aktörlerinin etkilenen toplulukların haklarını gözetme ve koruma konusundaki en temel sorumluluklarını yerine getirmediği anlamına gelir. Eylemsizlik ve/veya kötü tasarlanmış programlar daha fazla zarara neden olabilir.²³¹

Tüm insani yardım personeli, TCDŞ'nin meydana geldiğini ve etkilenen nüfusları tehdit ettiğini varsaymalıdır; ciddi ve yaşamı tehdit eden bir sorun olarak ele almalı ve somut “kanıt”ın varlığına veya yokluğuna bakılmaksızın harekete geçmelidir.

Kaynak: KADK 2015a, s. 2.

KİLİT EYLEMLER

Kadın ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar

	Hazırlıklı olma	Müda hale	İyilesti rme
Kadınlar ve kız çocuklarıyla yaş ve çeşitliliği göz önünde bulundurarak düzenli değerlendirmeler ve dinleme oturumları yürütmek ve şunları belirlemek: (1) insani yardım ve hizmetlere erişimin önündeki engeller; (2) cinsel sömürü ve istismar dâhil olmak üzere TCDŞ riskleri; ve (3) risk azaltma stratejileri.		✓	✓
TCDŞ'ye dikkat çekmek; araç ve soruların geliştirilmesine vb. katkıda bulunmak ve etik veri toplama uygulamalarını güçlendirmek için değerlendirme ekiplerine katılarak çok sektörlü ilk hızlı değerlendirmelere katılmak.	✓	✓	✓
Mümkün olduğunda diğer aktörler ve sektörler de dâhil olmak üzere çevredeki TCDŞ risklerini belirlemek için düzenli güvenlik denetimleri yapmak. Uygun olduğunda, topluluk üyeleri ve ilgili insani yardım sektörleri arasında ortak analizler yapmak ve bulguları dağıtmak.	✓	✓	✓
Kadınların ve kız çocuklarının yardım ve hizmetlere adil ve güvenli erişim sağlamak için insani yardım aktörlerini sorumlu tutmak için savunuculuk stratejileri geliştirmek ve uygulamak üzere buluşabilecekleri forumları kolaylaştırmak.	✓	✓	✓
Diğer sektörler tarafından yürütülenler de dâhil olmak üzere TCDŞ değerlendirme ve güvenlik denetimi bulgularını kullanmak, topluluk liderleri, hükümet ve insani yardım aktörleriyle birlikte TCDŞ risklerini azaltmak; kadınlar ve kız çocukları için güvenlik ve emniyeti artırmak için savunma yapmak.	✓	✓	✓
Bağlama yerleştirilmiş ve ilgili <i>KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri</i> Tematik Alan Rehberliği ve temel eylemlerin dâhil edilmesi için kümeler/sektörler ile savunuculuk yapmak.	✓	✓	✓
Tüm insani aktörler arasında <i>KADK TCDŞ Kılavuz İlkelerinde</i> yer alan tavsiyelerin alınmasını teşvik etmek. Aktörlerin sorumluluklarını yerine getirmeleri için teknik destek sağlamak.	✓	✓	✓
Tüm sektör aktörleri için TCDŞ Kılavuz İlkeleri, TCDŞ yönlendirme yolları ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere saygılı ve destekleyici bir şekilde nasıl ilişki kurulacağı konusunda etkili takip koçluğu ve eylem planları ile eğitimleri kolaylaştırmak için diğer TCDŞ program aktörleri ile iş birliği yapmak.	✓	✓	✓
Yerel TCDŞ koordinasyon mekanizmasının bir parçası olarak, sektör koordinasyonu için eğitimlerin eğitimini kolaylaştırmak, <i>KADK TCDŞ Kılavuz İlkelerinin</i> kendi sektörlerinde kullanıma sunulmasına yol açar ve diğer sektörlerde kılavuz ilkelerin kullanımı konusunda rehberlik sağlar.		✓	✓
TCDŞ'yi önlemek, azaltmak ve/veya TCDŞ'ye müdahale etmek için ortak programlama/ sektör girişimleri için fırsatlardan yararlanmak.	✓	✓	✓
Etkilenen topluluklarda TCDŞ ile ilgili riskleri güvenli bir şekilde izlemek ve ele almak için topluluk temelli stratejilerin oluşturulmasını desteklemek ve diğer aktörlerle birlikte topluluk TCDŞ sosyal yardım mesajlarına cinsel sömürü ve istismara sıfır tolerans ve vaka raporu bilgilerini dâhil etmek (bakınız Standart 7: Yönlendirme Sistemleri).	✓	✓	✓
CSİK kuruluşlar arası ağlar, odak kişileri ve net yönlendirme ve raporlama prosedürleri oluşturmak için tüm kurumlardaki üst düzey liderler için diğer koruma aktörleri ve CSİK odak kişileri ile birlikte savunuculuk yapmak.	✓	✓	✓
Cinsel sömürü ve istismar şikâyetleri sürecini mevcut yönlendirme yoluna entegre etmek için CSİK koordinatörü ve/veya CSİK ülke içi ağı ile birlikte çalışmak.	✓	✓	✓
Her türlü cinsel sömürü ve istismarı yasaklayan davranış kurallarının geliştirilmesini, onaylanmasını ve bunlara uyulmasını desteklemek ve raporlama ve şikâyet mekanizmalarının TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan mekanizmalar olmasını sağlamak.	✓	✓	✓
Risk azaltmayı TCDŞ acil durum hazırlık stratejilerine entegre etmek.	✓		

İnsani yardım kuruluşlarının “orada bulunarak ve yardım sağlayarak istemeden verebilecekleri zararı en aza indirmeleri” gerekmektedir. KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri, sektöre göre insani yardım müdahalesinde risklerin nasıl azaltılacağına ilişkin pratik öneriler sunar.

Risk azaltma, kadınların ve kız çocuklarının acil durumlarda ve acil durum sonrası bağlamlarda karşılaştıkları cinsel sömürü ve istismar da dâhil olmak üzere TCDŞ risklerini azaltmaya ve hâlihazırda şiddete maruz kalmış olan kişileri daha fazla zarardan korumaya odaklanır.²³² Acil durumlarda şiddetin oluşmasını önlemek zor olsa da, kadınların ve kız çocuklarının karşı karşıya olduğu riskleri azaltmak için önlemler almak mümkündür. TCDŞ program aktörleri, diğer insani yardım aktörlerin, yetkililerin ve topluluk üyelerinin riskleri proaktif bir şekilde ele almak için harekete geçmelerini savunmada bir role sahiptir.

Genel müdahale, insani yardımın güvenli ve adil bir şekilde sağlanmasına yönelik tanımlanmış riskleri ve engelleri toplu olarak ele alan TCDŞ program aktörlerinden ve diğer koruma aktörlerinden yararlanır. TCDŞ risk analizleri, koruma izleme ve anaakımlaştırma faaliyetlerinin yanı sıra engellilik, çeşitli cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerine sahip kişilerin hakları, çocuk koruma, ileri yaş dâhil etme vb. konuları ele alan aktörler tarafından yapılan analizlerin bir parçası ve/veya tamamlayıcısı olabilir.

Ayrıca cinsel sömürü ve istismardan korunma (CSİK), yönetim, operasyonlar, insan kaynakları ve program bölümleri de dâhil olmak üzere tüm kuruluşların sorumluluğundadır. Programlama açısından tüm sektörler, müdahaleleri cinsel sömürü ve istismar risklerini en aza indirecek; bu ve diğer TCDŞ türlerine maruz kalan kişileri uygun bakım ve hizmetlere bağlamaya yardımcı olacak şekilde tasarlama ve uygulama konusunda kritik bir role sahiptir.

TCDŞ entegrasyonunun belirli bir sektörde etkili olabilmesi için, sürecin sektör tarafından sahiplenilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir. CSİK’te olduğu gibi, TCDŞ entegrasyonu asla yalnızca TCDŞ uzmanlarının sorumluluğunda değildir, aksine her sektörün ve personelinin sorumluluğundadır. Bununla birlikte, teknik uzmanlıkları göz önüne alındığında, TCDŞ uzmanlarının, TCDŞ riskinin azaltılmasını işlerine entegre etmeleri için **diğer sektörleri desteklemede** önemli bir rolü vardır.²³³ Çeşitli sektörler ve kümeler, kendi küresel standartlarını yayınlamak da dâhil olmak üzere, TCDŞ risklerini ele almada güçlü liderlik göstermiştir.²³⁴

Diğer sektörlerde TCDŞ entegrasyonunu desteklemek adına TCDŞ uzmanları aşağıdaki konularda danışmanlık rolü²³⁵ oynarlar:

- İnsani yardım aktörlerini, KADK TCDŞ Kılavuz İlkelerini bağlama yerleştirmek ve uygulamak için desteklemek;
- Mevcut TCDŞ hizmetleri ve yönlendirme süreçleri hakkında doğru ve erişilebilir bilgi sağlamak

TCDŞ'nin Önlenmesi ve Azaltılması

Önleme, genellikle, TCDŞ'nin ilk ortaya çıkmasını önlemek için eyleme atıfta bulunur (örneğin, toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen faaliyetlerin yaygınlaştırılması veya TCDŞ'ye katkıda bulunan uygulamaları ele almak için topluluklarla birlikte çalışma). Bakınız Standart 13: Dönüşen Sistemler ve Sosyal Normlar

Azaltma, TCDŞ'ye maruz kalma riskinin azaltılmasına atıfta bulunur (örneğin, “sıcak noktalar” raporlarının risk azaltma stratejileri aracılığıyla derhal ele alınmasını veya yerinden etme kamplarının kurulmasının başlangıcından itibaren yeterli aydınlatma ve güvenlik devriyelerinin bulunmasını sağlama).

İnsani yardım müdahalesinin tüm sektörleri, temel önleme ve azaltma faaliyetlerini üstlenmelidir.

Kaynak: KADK 2015a, s. 1.

- Yaş, cinsiyet ve çeşitlilik perspektifinden mevcut bilgi ve verileri kullanarak, TCDŞ dışı sektörlerle ve aktörlere çevrelerindeki TCDŞ risklerini güvenli ve etik bir şekilde analiz etmeleri için destek sağlanması; ve
- TCDŞ riskinin azaltılmasına ilişkin diğer sektörlerin koordinasyon ve programlama eylemlerine teknik girdi sağlanması. Bu, hizmetlere erişimin önündeki engellerin yanı sıra insani yardım aktörleri tarafından gerçekleştirilen cinsel sömürü ve istismar da dâhil olmak üzere güvenlik endişeleri konusunda etkilenen topluluklarla, özellikle de

TCDŞ personelinin her bir insani yardım sektörü hakkında özel bilgiye sahip olması beklenmez. TCDŞ risk azaltma stratejilerini farklı sektörel tepkilere entegre etme çabaları, TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörlerden gelen herhangi bir tavsiyenin sektörel müdahale dâhilinde ilgili ve uygulanabilir olmasını sağlamak için sektör aktörleri tarafından yönlendirilmelidir.

Kaynak: KADK 2015a, s. 43.

kadınlar ve kız çocuklarıyla nasıl güvenli bir şekilde görüşülebileceğini kapsamaktadır.²³⁶ Tüm TCDŞ program aktörleri, TCDŞ'ye maruz kalan kiileri bilgilendirilmiş rızaya dayalı olarak mevcut şikâyet mekanizmalarına nasıl yönlendireceklerini bilmelidir.²³⁷

Kadınlar ve kız çocukları ile istişare içinde planlanmayan, katılımlarıyla uygulanmayan veya izlenmeyen programlar, çoğu zaman onların karşılaştıkları riskleri artırmaktadır.²³⁸ **Kadınlar ve kız çocukları bu riskler hakkında en iyi bilgi kaynaklarıdır.** Engelliler ve diğerleri (bakınız Giriş) de dâhil

olmak üzere, farklı yaş ve geçmişe sahip kadın ve kız çocuklarıyla risk faktörleri hakkında risklerini artırmadan veya onlara aşırı yüklenmeden proaktif bir şekilde etkileşim gerekmektedir. Kadınların ve kız çocuklarının cinsel sömürü ve istismar da dâhil olmak üzere endişelerini kolayca ve gizlilik içinde bildirebilmeleri veya eriştikleri hizmetlerin kalitesi hakkında geri bildirimde bulunabilmeleri için geri bildirim sistemleri olmalıdır.²³⁹ Diğer topluluk üyeleriyle birlikte kadınlar ve kız çocukları da risk azaltma stratejilerini planlamak ve uygulamak için desteklenmelidir.

Acil durumlarda topluluk sosyal yardımı ve farkındalık yaratma, hizmetlere zamanında ve güvenli erişimi artırabilir ve TCDŞ risklerini azaltabilir.²⁴⁰ Acil durum aşamasında, topluluk katılım mesajları ve faaliyetleri aşağıdaki hususlara odaklanmalıdır:

- Hizmetlere, özellikle de hayat kurtaran ve zamana duyarlı sağlık hizmetlerine erişim, çünkü TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin nereden yardım bulabileceklerini bilmeleri gerekmektedir.
- Kadınların ve kız çocuklarının cinsel şiddet başta olmak üzere TCDŞ riskini azaltmaya yardımcı olabilecek faaliyetler.

Göstergeler

- TCDŞ odak kişisi olan aktif kümelerin/sektörlerin yüzdesi.
- Tüm İnsani Yardım Müdahale Planları ve Mülteci Müdahale Planları, TCDŞ riskini azaltma müdahalelerini içerir.
- Yürütülen ve izlenen güvenlik denetimi sayısı.
- TCDŞ riskleri ve nasıl hizmet/desteğe başvurulacağı konusunda artan bilgisi olduğunu bildiren ankete katılan topluluk üyelerinin yüzdesi.
- İnsani yardım kuruluşları ve hizmet sağlayıcılar, şikâyet yönlendirme formları da dâhil olmak üzere cinsel sömürü ve istismara müdahale edebilecek topluluk temelli geri bildirim ve şikâyet mekanizmalarına sahiptir.

Kılavuz Notları

1. Kadınlar ve kız çocukları için risk kategorileri ve azaltma stratejileri

Kadınlar ve kız çocukları hayatlarının her alanında TCDŞ riskleriyle karşı karşıya kalabilirler. İnsani yardım aktörleri, faaliyet alanlarında bu riskleri azaltmak için eylemlerde bulunma sorumluluğuna sahiptir. ²⁴¹ Çoğu durumda, insani yardım kuruluşları, temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yardım sağlayarak, kadınların ve kız çocuklarının riske, özellikle de cinsel sömürü ve istismara maruz kalmalarını azaltabilir. Aşağıdaki tablo olası riskleri ve azaltma yaklaşımlarını vurgulamaktadır; stratejiler, ilgili sektör tarafından gerekirse TCDŞ uzmanlarından teknik destek ve topluluk katılımı ile yönetilmelidir. (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi). TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler, bu riskleri azaltmaktan sorumlu sektörlerle savunuculuğu bilgilendirmek için kadınlara ve kız çocuklarına yönelik risklerin farkında olmalıdır.

Anahtar risk kategorileri bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla aşağıda belirtilenleri içerir:²⁴²

Risk kategorisi	Potansiyel riskler	Potansiyel risk azaltma stratejileri
Yaşam alanı ve fiziksel kamp/yer tertibi	<ul style="list-style-type: none">• Kamuya açık alanlarda aydınlatma eksikliği• Birden fazla ailenin/bireyin birlikte yaşadığı ortak barınak ve mahremiyet eksikliği• Yaşam alanları akarsuya ve/veya çalılara yakındır• Tuvaletler yaşam alanlarından uzak ve çalılık/akarsu alanlarına yakındır• Tuvaletler plastikten yapılmıştır, kilitleri yoktur ve erkekler ve kadınlar için ayrılmamıştır• Su noktaları izole veya uzak yerlerde• Kız çocukları okula gitmek için çalılıklardan ve pazardan geçmek zorundadır	<ul style="list-style-type: none">• Acil bir durum anında güvenlik odaklı ve toplumsal cinsiyete duyarlı barınma düzenlemeleri sağlamak için kuruluşlar arasında güçlü koordinasyon ve toplulukların, özellikle kadınlar ve kız çocuklarının aktif katılımı• Sorumlu sektörlerle sık sık güvenlik denetimleri ve ortak analizler ve bulguların somut takibi• Su noktalarının fiziksel yerleşimi ve tasarımı hakkında kız çocukları ve kadınlarla istişareler• Sanitasyon tesislerinin ve su toplama yollarının aydınlatılması• Cinsiyete göre ayrılmış tuvaletler ve duşlar• Kilitlenebilir kapıları olan sığınaklar, tuvaletler ve duşlar• Kadınlar ve kız çocuklarıyla yapılan tartışmalar ve risk değerlendirmeleri tarafından yönlendirilen, TCDŞ'ye özgü olanlar da dâhil olmak üzere hizmetlerin yerleştirilmesi ve sunulması• Yakacak odun/su devriyeleri veya toplama grupları

Risk kategorisi	Potansiyel riskler	Potansiyel risk azaltma stratejileri
Karşılanmamış ihtiyaçlar	<ul style="list-style-type: none"> • Yakacak odun eksikliği, kadınların ve kız çocuklarının güvenli olmayan yerlerden geçerek uzun mesafeler kat etmeleri gerektiği anlamına gelmektedir • Banyo yapma tesislerinin olmaması, bireylerin akarsuda yıkanması anlamına gelir, bu da hijyen endişeleriyle bağlantılıdır. • Yetersiz su noktaları, kadınların ve kız çocuklarının su toplamak için uzun süre beklemesi gerektiği ve daha fazla fiziksel saldırı riski altında olduğu anlamına gelir. • Menstrüel hijyen malzemelerinin olmaması, kadınları ve kız çocuklarını adet sırasında yerleşim yerlerinden uzaklaşmalarına, saldırılara karşı hassas kalmalarına ve eğitime, hizmetlere ve kamusal yaşama erişmelerine engel olmaya yol açmaktadır • İhtiyaçlar karşılığında sömürüye yol açabilecek gıda dışı maddelerin eksikliği 	<ul style="list-style-type: none"> • Yakıt toplama ve güvensiz veya değişken alanlarda hareketi içeren diğer faaliyetlerle ilgili risklerin tanımlanmasını ve uygun şekilde ele alınmasını sağlamasına özel dikkat gösterilmelidir. • Acil bir durumun başlangıcından itibaren alternatif enerji kaynaklarının belirlenmesi • Kadınlar ve kız çocuklarıyla yapılan görüşmelere dayalı hijyen kiti sağlanması ve dağıtımı • Kadın hane reislerine verilen karneler • Yakıt veya yakıt tasarruflu sobaların dağıtılması • Nakit ve kupon yardımı (bakınız Standart 11: Hijyen Kitleri, Nakit ve Kupon Yardımı) • Cinsel sömürü ve istismar konusunda personel için davranış kuralları, eğitim ve hesap verebilirlik mekanizmaları
Hizmet sunumu	<ul style="list-style-type: none"> • Dağıtım ve sağlık personelinin tamamı erkektir ve uygun şekilde eğitilmemiştir • Hizmet sunumunun uzaklığı ve konumu • Geceleri sınırlı polisin olması veya yerleşim yerlerinde kadın polis de dâhil olmak üzere polislerin olmaması • Belirlenen risklerin yakınında bulunan hizmet sunum ofisleri 	<ul style="list-style-type: none"> • Dağıtımlarda ve hizmet sunum personeli arasında eğitilmiş kadın personelin bulunmasını sağlamak • Engelliler, hane reisinin kız olduğu haneler, yaşlı kadınlar, hamile/emziren kadınlar bekâr anneler vb. dâhil olmak üzere artan TCDS riski altındaki kadınlar ve kız çocukları için özel protokoller. • Cinsel sömürü konusunda açık sözlü olan dağıtım personeli için davranış kuralları; yaptırım mekanizmalarına sahip gizli raporlama sistemleri • Zarar vermemelerini sağlamak için faaliyetlerin tasarımını ve uygulanmasını izlemek • Yeniden travmaya neden olmayı önlemek için kaliteli hizmetler ve yönlendirme sistemleri sağlamak
Bilgi ve katılım	<ul style="list-style-type: none"> • İstişare edilmemesi, tuvaletlerin yerleşimden uzak olmasına, yetersiz su noktalarına, banyo tesislerinin ve menstrüel hijyen malzemelerinin eksikliğine neden olur. • Erzak türü ve miktarı konusunda istişare eksikliği, kadın ve kız çocuklarının öğünleri desteklemek için riskli davranışlarda bulunmalarına yol açmaktadır. • Hangi hizmetlerin ücretsiz verildiğine dair bilgi eksikliği, kadınların ve kız çocuklarının hizmet sağlayıcılar tarafından cinsel sömürü ve istismara karşı hassas kalmasına neden olmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diyalog ve karar alma süreçlerine danışılan ve katılan kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi). • Kadınların ve kız çocuklarının karar alma süreçlerine katılımını teşvik etmek için topluluk liderleriyle birlikte çalışmak • Kadın ve erkek topluluk liderlerinin ve kamp komitelerinin eğitilmesi ve kapasite geliştirilmesi • Topluluk sosyal yardım sürecinde yer alan kadın grupları ve liderler • Güvenlik sektörü personeli ile birlikte topluluk toplantıları • Gizli, erişilebilir raporlama mekanizmalarının oluşturulması

2. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik risklerin değerlendirilmesi ve izlenmesi

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik koruma risklerini değerlendirmek için çeşitli araçlar²⁴³ bulunmaktadır ve bunların tümü TCDŞ'ye özgü değerlendirmelerin bir parçası olarak ve sektör uzmanlarıyla iş birliği içinde kullanılabilir (ayrıca bakınız Standart 16: Ölçe, İzleme ve Değerlendirme). Bunlardan bazıları aşağıdakileri içerir:

TCDŞ programı aktörleri ve diğer sektörler arasında ortak değerlendirmeler yapılması etkili ve iyi bir uygulamadır.

- a. Güvenlik denetimi:** Bir güvenlik denetimi, durum değerlendirmesi ve analizinin bir parçası olabilir. Kamp veya saha ortamındaki gözlemlenebilir riskleri ve boşlukları belirlemeye yardımcı olan gözlemsel bir araçtır. Çevrede gezinmeyi ve uygunsa koşulları önceden seçilmiş bir dizi göstergeyle karşılaştırmayı gerektirir. Düzenli olarak (günlük, haftalık vb.) kullanılabilir, böylece değişiklikler ve yeni riskler tanımlanabilir ve risk azaltma çalışmaları izlenebilir.
- b. Odak grup görüşmesi:** Bunlar, güvenlik ve temel ihtiyaçlar da dâhil olmak üzere temel konulara odaklanabilir. Odak grup görüşmeleri, benzer geçmişlere sahip (örneğin, cinsiyet, yaş, etnik köken) küçük insan gruplarını (yaklaşık 10 ila 12) içerir ve topluluğun temel endişe alanlarına ilişkin algısı hakkında genel bir fikir geliştirmeye yardımcı olur. Odak grup görüşmeleri, TCDŞ'nin kişisel hesapları için uygun değildir, ancak belirli bir grubun güvenlik ve koruma ile ilgili endişelerini araştırmak için kullanılabilir.
- c. Topluluk haritalaması:** Topluluk haritası, özellikle güçlü bir görsel geleneğe sahip kültürlerde niteliksel veri toplamak için mükemmel bir araçtır. TCDŞ'ye özgü bir değerlendirme sırasında, bu yaklaşım, toplumun kadınlara ve kız çocuklarına sunulan hizmetler hakkındaki bilgisini (örneğin, sağlık ve psikososyal sağlık sayısı, yeri ve kalitesi), kadınların ve kız çocuklarının hizmetlere erişimde karşılaşılabilecekleri zorlukları (örneğin mahremiyet, mesafe, güvenlik) ve kadınlar ve kız çocukları için risk teşkil eden topluluğun bu alanlara ilişkin algısını (örneğin cinsel saldırı, taciz veya sömürünün gerçekleşebileceği halka açık veya uzak alanlar) daha iyi değerlendirmenin bir yolu olarak odak grup tartışmalarına dâhil edilebilir.

Acil durumun akut aşamasında, risk faktörleri sürekli olarak gelişmektedir; bu nedenle, genellikle ilk değerlendirmenin ötesine geçen araçların bir kombinasyonu ile riskleri düzenli olarak izlemek önemlidir. Acil müdahalenin başlangıcında, durumun sürekli dalgalandığı durumlarda, riskleri her hafta veya iki haftada bir izlemek gerekebilir, ancak durum daha istikrarlı hale geldikçe ayda bir izleme yeterli olabilir.

3. Cinsel sömürü ve istismardan koruma

Tüm programlı sektörlerde TCDŞ riskinin azaltılması ayrıca CSİK çabalarına daha geniş bir şekilde katkıda bulunur. PSEA, yönetim, operasyonlar, insan kaynakları, program bölümleri ve diğerlerinden eylem gerektiren kurum çapında bir sorumluluktur. Tüm sektörlerin, müdahalelerini cinsel sömürü ve istismar risklerini en aza indirecek ve bu ve diğer TCDŞ biçimlerine maruz kalan kişileri uygun bakıma bağlamaya yardımcı olacak şekilde tasarlama ve uygulama konusunda kritik bir rolü vardır. KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri, sektörlerle göre bu hedeflere nasıl ulaşılabileceği konusunda pratik öneriler sunar. CSİK, her kuruluş tarafından ele alınması gereken bir hesap verebilirlik konusu olmasına rağmen, aynı zamanda, CSİK'yi toplu olarak teşvik etmek ve ele almakla görevli kuruluşlar arası yapılar aracılığıyla tüm insani müdahaleyi de içerir.²⁴⁴

BM Genel Sekreteri'nin Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunma Bülteni'nde²⁴⁵ belirtildiği gibi, cinsel sömürü ve istismar evrensel olarak kabul edilmiş uluslararası yasal normları ve standartları ihlal eder ve insani yardım personeli için yasaklanmıştır. İnsani yardım aktörlerinin korumakla yükümlü olduğu kişilere zarar verir. Bülten, cinsel sömürü ve istismarın ihbarının tüm Birleşmiş Milletler personeli için zorunlu olmasını şart koşar. Tüm ihbarlar gizli olmalı ve her BM ülke ekibi/ insani yardım ülke ekibi içindeki Misyon Başkanı tarafından tayin edilen ülke içi CSİK odak kişisi aracılığıyla yapılmalıdır. Yöneticiler ve insan kaynakları personeli, tüm BM personelinin CSİK konusunda eğitilmesini, ihbar için mekanizmaların olmasını ve personelin herhangi bir şüpheli olayı ihbar etme konusundaki bireysel sorumluluklarını anlamasını ve bir davranış kuralları imzalamasını sağlamaktan sorumludur. TCDŞ program personeli, CSİK önlemlerinin savunulmasında rol oynayabilse de, cinsel sömürü ve istismarı ele almak için dâhili önlemlerin uygulanması ve kuruluşlar arası süreçlerin koordinasyonu, TCDŞ alt kümesinin veya çalışma grubunun kapsamı dışındadır. Bunlar, BM ülke ekibi tarafından atanan CSİK odak kişilerinin sorumluluğundadır (bakınız Standart 15: TCDŞ Koordinasyonu). Bu, zorunlu ihbar mekanizmalarının ve soruşturma süreçlerinin bağımsızlığını, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamak için önemlidir.²⁴⁶

TCDŞ müdahale hizmeti sağlayıcıları, cinsel istismar ve sömürüye maruz kalanları desteklerken bilgilendirilmiş onam sağlamak için topluluk temelli ihbar mekanizmalarından ve soruşturma süreçlerinden haberdar olmalıdır (bakınız Standart 6: Vaka Yönetimi).

Araçlar ve Kaynaklar

TCDŞ Sorumluluk Alanı, 2019. *İnsani Yardım Ortamında TCDŞ Müdahalelerini Koordinasyon El Kitabı*. <https://gbvaor.net/>.

Uluslararası Kurtarma Komitesi (UKK) (2018a). *Acil Durum Değerlendirme Araçlarında "Topluluk Haritalama Kılavuz Notu"*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Community-Mapping-Guidance-Note-2012-ENG.doc>. TCDŞ Müdahale Edenler Ağı üzerinden ulaşılabilir.

_____ (2018e). *Acil Durum Değerlendirme Araçlarında "Güvenlik Denetim Aracı"*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Safety-Audit-Tool-Updated-2013-ENG.doc>. TCDŞ Müdahale Edenler Ağı üzerinden ulaşılabilir.

Kuruluşlar Arası Daimi Komite (KADK) (2016). *Kuruluşlar Arası Topluluk Temelli Şikâyet Mekanizmalarının Oluşturulmasına İlişkin En İyi Uygulama Kılavuzu*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/best_practice_guide_inter_agency_community_based_complaint_mechanisms_1.pdf.

_____ (2015). *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Müdahalelerini İnsani Yardım Eylemlerine Entegre Etme Kılavuz İlkeleri: Riski azaltmak, dayanıklılığı teşvik etmek ve iyileşmeye yardımcı olmak*. https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf.

Etkilenen Nüfuslara Karşı Sorumluluk ve Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunma Konusunda KADK Görev Ekibi (2018). *İnsani Yardım Müdahalesinde CSİK'yi Hızlandırmaya Yönelik KADK Planı*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_plan_for_accelerating_psea_in_humanitarian_response.pdf.

_____ (2016). *CBCM'lerde Kuruluşlar Arası İş birliğine ilişkin KADK Küresel Standart Çalışma Usulleri* https://interagencystandingcommittee.org/system/files/global_standard_operating_procedures_on_inter_agency_cooperation_in_cbcms.pdf.

Hukuk ve adalet sektörleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin haklarını koruyan ve adalete erişimlerini teşvik eden güvenli ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan hukuk hizmetlerine erişmelerini desteklemektedir.

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için adalete erişim, TCDŞ'ye yönelik çok sektörlü müdahalenin bir parçasıdır ve ayrıca TCDŞ'yi önlemenin önemli bir yönüdür; adalet sektörü, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti sona erdirmek için güçlü bir role sahiptir.²⁴⁷ Temelleri adalete ve güvenliğe erişim olan yasal koruma, çatışmaların önlenmesi, azaltılması, iyileştirilmesi ve insani yardım krizlerinde kadın ve kız çocuklarının hayatlarının kurtarılması için esastır.²⁴⁸

Pek çok yerinden edilme durumunda, özellikle kamp ortamlarında, mülteci yaşamı, birden çok hukuk kaynağından oluşan karmaşık bir adalet sistemi tarafından yönetilir. Bu, sığınma ülkesinde ve menşe ülkesinde geçerli olan yasaları içerebilir. Kanunları ve kuralları uygulamak için hem resmî hem de gayiresmî çeşitli mekanizmalar da olabilir

Kaynak: UNHCR 2016, s. 9.

Adalete erişim, kadın haklarının korunması için esastır ve şiddet, ayrımcılık ve eşitsizlikten uzak yaşama hakları da dâhil olmak üzere kadınlar ve kız çocukları için diğer tüm²⁴⁹ hakların gerçekleştirilmesini mümkün kılar.²⁵⁰ Faillerin adalete teslim edilmesini sağlamanın, bireysel olarak TCDŞ'ye maruz kalan kişinin ve failin ötesinde hukuk devleti sonuçları vardır.²⁵¹

Kriz ve geçiş zamanlarında, TCDŞ program aktörleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin adalete erişimini desteklemek, işlenen suçlar için hesap verebilirliği teşvik etmek ve toplulukların uzun vadeli yeniden inşasını desteklemek için adalet sektörü aktörleriyle aktif bir savunuculuk, koordinasyon ve/veya kapasite güçlendirme rolü oynayabilir. TCDŞ program aktörleri, bu alanda uzmanlığa sahip aktörler tarafından sağlanan TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin adalet ve adli yardım hizmetlerine erişimini koordine etmek, savunmak ve kolaylaştırmak için ortaklarla birlikte çalışabilir.²⁵² Sistemler genellikle kadınları ve kız çocuklarını şiddetten, ayrımcılıktan ve eşitsizlikten korumakta başarısız olduğundan, daha geniş kadın hakları çabalarının bir parçası olarak adalete erişimleri için kadınları ve kız çocuklarını güçlendirmek için hazırlık çabalarına yatırım yapmak çok önemlidir.

Kadınlar adalet arama çabalarında genellikle engellerle karşılaşmaktadır. Bunlar, sınırlı kaynaklar, hareketlilik ve karar verme gücünün yanı sıra damgalanma ve misilleme korkusu, erkeklerin tek hak sahibi olarak kültürel algıları ve bir kadının onun adına bir dizi kritik karar veren bir erkek vasisi - bir baba, erkek kardeş, koca veya hatta bir oğul - olması gereken erkek vasilik yasaları içerir.²⁵³

	Hazırlıklı olma	Müdahale hale	İyileştirme
Fiziksel erişim, finansal erişim ve sosyal normlar ve toplumsal cinsiyet dinamikleriyle bağlantılı diğer faktörler dâhil olmak üzere, kadınların ve kız çocuklarının adaletle ilgili endişelerini dinlemek ve ele almak. ²⁵⁴ Bir değerlendirme, adalete erişim bağlamında TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin seçim yapmalarının önündeki engelleri (örneğin, sağlık kliniklerinde zorunlu raporlama) belirlemeli ve farklı şiddet türleriyle (örneğin, yakın partner şiddeti, cinsel saldırı, insan ticareti, kadın kadın sünneti/kesme) ilgili soruları içermelidir. ²⁵⁵	✓	✓	✓
TCDŞ'ye maruz kalan kişinin yasal hizmetlere ve/veya adalet hizmetlerine erişip erişmeme seçimi de dâhil olmak üzere, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin haklarına, ihtiyaçlarına, onuruna ve tercihlerine öncelik veren, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir adalet yaklaşımını savunmak.	✓	✓	✓
TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşım kullanarak TCDŞ vakalarına müdahale etmek için TCDŞ standart çalışma usullerinin ve yönlendirme mekanizmalarının geliştirilmesini desteklemek ve KADK rehberliği doğrultusunda prosedürlerin geliştirilmesi ve uygulanmasına polis, adli yardım ve diğer adalet aktörlerini dâhil etmek (bakınız Standart 15: TCDŞ Koordinasyonu).	✓	✓	✓
TCDŞ'ye maruz kalan kişilere doğru bilgi sağlamak için resmî adalet sektörünün TCDŞ olaylarına güvenli ve etik bir şekilde yanıt verme kapasitesini değerlendirmek için yerel kadın hakları aktörleriyle birlikte çalışmak (örneğin, ücretsiz/düşük maliyetli adli yardım hizmetlerine erişilebilirlik, yargı süreçlerinin TCDŞ'ye maruz kalan kişilere ve tanıklarına nasıl koruma sağladığı).	✓	✓	✓
Resmî ve gayriresmî adalet sektörlerinin TCDŞ olaylarına güvenli ve etik bir şekilde yanıt verme kapasitesini değerlendirmek için kadınlar ve kız çocukları ile kadın hakları uzmanlarıyla ilişki kurmak. ²⁵⁶	✓	✓	✓
TCDŞ'ye maruz kalan kişileri desteklemek ve haklarını geliştirmek için TCDŞ Kılavuz İlkeleri konusunda eğitilmiş personelden oluşan yerel adli yardım kuruluşlarının mevcudiyetini teşvik etmek. ²⁵⁷	✓	✓	✓
Adalet sistemindeki aktörleri, bir TCDŞ şikâyetini güvenli bir şekilde ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin onuruna saygı göstererek soruşturma yükümlülüğü konusunda duyarlı hale getirmek.	✓	✓	✓
TCDŞ'ye maruz kalan bir kişinin sağlık hizmeti veya diğer hizmetleri alabilmesi için polise zorunlu ihbarını gerektiren reform politikalarını savunmak.	✓	✓	✓
Adli yardım hizmetlerini ve uygun şekilde eğitilmiş adalet aktörlerini genel TCDŞ yönlendirme sistemine entegre etmek. Etkilenen nüfus için haklar, yasal yollar ve destek hakkında bilgi sağlamak.	✓	✓	✓
Toplulukları, kadınların ve kız çocuklarının haklarını ve TCDŞ'den korunmalarını destekleyen mevcut yasalar ve politikalar konusunda duyarlı hale getirmek ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin bakıma erişimini sağlamak.	✓	✓	✓
Kadın polis memurlarının ve TCDŞ'ye müdahale etmek için özel olarak eğitilmiş diğer personel veya polis birimlerinin dâhil edilmesini desteklemek.	✓	✓	✓
Güvenlik kurumlarının/personelinin TCDŞ'yi önleme ve müdahale etme kapasitesini artırmak (örneğin, kadınların güvenlik sektöründe istihdamını desteklemek, güvenlik personelini TCDŞ konusunda eğitmek için TCDŞ uzmanlarıyla çalışmak, davranış kurallarının uygulanmasını savunmak, TCDŞ'nin polise ihbar edilebileceği güvenli ortamları desteklemek). ²⁵⁸	✓	✓	✓
Kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına ve güvenliğine duyarlı olmaları ve TCDŞ Kılavuz İlkeleri ile uyumlu olmaları için reform prosedürleri ve yasalarına yardım sağlamak.	✓	✓	✓
Diğer paydaşların (örneğin, hukuk/adalet kurumları, hükümetler, STK'lar ve uluslararası STK'lar) yardımıyla, yargı süreci hakkı da dâhil olmak üzere kadınların ve kız çocuklarının yasal hakları konusunda farkındalığı artırmak. ²⁵⁹	✓	✓	✓
Kadın haklarına saygı göstermeyen geleneksel veya gayriresmî hukuk sistemlerini uygulayan topluluk liderlerini olumlu bir şekilde dâhil etmek için yerel kadın gruplarıyla ortaklık kurmak.	✓	✓	✓
Kadınların gayri resmî adalet sistemlerinde karar vericiler olarak eşit katılımını teşvik etmek ve kadın haklarını ve korumalarını desteklemek için örf ve âdet hukuku reformunu desteklemek için kadınlar, barış ve güvenlik aktörleri, kadın hareketleri ve insan hakları aktörleri ile ortaklık kurmak.	✓	✓	✓

TCDŞ'ye maruz kalan kadınlar ve kız çocukları adalete erişimde, yerel olarak mevcut polis veya mahkemelerin eksikliği hukuk sistemine duyulan güven eksikliği, yasalar ve haklar konusunda düşük farkındalık, yasal temsilin yüksek maliyeti, yolsuzluk, polis veya sağlık hizmeti sağlayıcıları tarafından kanıt toplanmasında gecikmeler veya kanıtların yetersiz belgelenmesi, yasal çerçevedeki boşluklar, failerin cezasız kalması ve adalet aktörlerinden duyarlılık veya aktif taraflılık eksikliği dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla daha da büyük engellerle karşı karşıyadır.^{260, 261} TCDŞ olaylarının ihbarı, fail ve/veya ailesi tarafından cezalandırılma korkusunu, kişinin kendi ailesi tarafından dışlanma korkusunu veya saldırı için suçlanma korkusunu içerebilen damgalama taşıyabilir.²⁶² İnsani yardım bağlamındaki

TCDŞ'ye özel programlama, akut acil durum aşamasında TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin sağlık, psikososyal ve güvenlik/emniyet ihtiyaçlarını karşılamak için TCDŞ müdahale hizmetlerinin kurulmasına ve güçlendirilmesine öncelik vermelidir. Bu hizmetler yeterli kalitede olduğunda, müdahale adli yardım ve adalet hizmetlerine erişimi içermelidir.

Bazı bağlamlarda, hukuk ve güvenlik sistemi, sağlık ve diğer hizmetlere erişimi engelleyebilir. Bu bağlamlarda, TCDŞ program aktörleri, polis veya resmî ya da gayriresmî adalet sistemleri yerine sağlık, kadın ve kız çocukları için güvenli alanlar ve psikososyal ve toplum desteği odak kişileri aracılığıyla yönlendirme noktaları oluşturmalı ve TCDŞ müdahale hizmetlerine erişim sağlamalıdır.

sağlık hizmeti sağlayıcıları, uygun adli kanıtların toplanması ve korunması da dâhil olmak üzere uygun klinik bakımı sağlamak için eğitilmeyebilir veya kaynak sağlanmayabilir (bakınız Standart 4: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişiler için Sağlık Hizmeti). Sağlık hizmeti sağlayıcıları ayrıca mahkemede ifade verme konusunda endişelenebilir ve faillerden ve ailelerinden misilleme yapılmasından korkabilir. Cinsel şiddete maruz kalan erkeklerin korunmaya erişimi, aynı cinsiyetten kişiler arasındaki cinsel ilişkileri suç olarak kabul eden veya tecavüze maruz kalan erkekleri tecavüz tanımına dâhil etmeyen yasal çerçeveler tarafından engellenebilir.

İnsani yardım bağlamlarında, yerinden edilmiş kadınların ve kız çocuklarının yasal statülerinin olmaması, aşırı gerilmiş ve yetersiz kaynaklara sahip ev sahibi hukuk sistemleri, yerinden edilmiş nüfus için tercüman eksikliği, erişilebilir yasal tavsiye eksikliği ve zayıf yasal altyapı nedeniyle adalete ve yasal desteğe erişimdeki sınırlamalar da dâhil olmak üzere, kadınlar ve kız çocukları için etkili yasal korumanın önündeki engeller daha da büyüktür. TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, özel haklarına ilişkin farkındalık eksikliği, yabancı bir ülkedeki yasal statüleri ile ilgili endişeler, eşlerine veya diğer erkek aile üyelerine ekonomik ve sosyal bağımlılık ve topluluk ve yasal hizmet sağlayıcılar tarafından kadına yönelik şiddete ilişkin damgalama ve kültürel inançlar nedeniyle ihbar etmede tereddüt edebilirler.²⁶³

Pek çok bağlamda, adalet sistemleri TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ihtiyaçlarına hizmet etmez ve daha fazla zararı devam ettirebilir.²⁶⁴ TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik adli yardım genellikle yetersiz finanse edilir, yetersiz personel istihdam edilir ve düşük kalitededir. Hiçbir TCDŞ protokolünün bulunmaması ve zayıf, var olmayan veya uygulanmayan ve göz ardı edilen mevzuatla sorun genellikle sistemeldir.²⁶⁵ Bu nedenle, çeşitli nedenlerle, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin bir kısmı yasal adalet arayabilirken, diğerleri yapamayabilir.

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, yaşamları üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını sağlayan bilinçli kararlar verebilmelidir. Bu güçlendirme süreci, yasal bilgilere ve adli yardıma erişimi içerir.²⁶⁶ Çocukların velayeti ve hane halkı varlıklarının, mirasın, arazinin, mülkün ve eğitimin adil dağılımı da dâhil olmak üzere, kadınların eşit boşanma hakları, kadınların eş ilişkilerinde eşit güç ve seçim yapmalarını kolaylaştırarak ve kadınların istismarcı ilişkilerden ayrılma yeteneklerini arttırarak erkek kontrolünü azaltır.

Hukuk hizmetleri, TCDŞ'ye karşı güvenli, damgalayıcı olmayan, çok sektörlü bir yanıtın parçası olmalıdır. Bunlar, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin erişebileceği ve genel TCDŞ yönlendirme sistemine entegre edilmiş eğitilmiş personel tarafından istihdam edilmelidir. Yargı sürecinde ve yarı yargısal süreçte ücretsiz veya düşük maliyetli adli yardım, tavsiye ve temsil sağlanması, adalet sistemlerinin ekonomik olarak kadınlar için erişilebilir olmasını sağlamada çok önemlidir.²⁶⁷ TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, adli hizmetlere erişmek için ulaşım, konaklama, fail için yemek vb. ile ilgili herhangi bir yasal veya diğer masrafı üstlenmemelidir.²⁶⁸ Masraflar, Devlet veya adli yardım hizmeti sağlayıcısı²⁶⁹ tarafından karşılanmalı veya TCDŞ vaka yönetimi hizmetleri aracılığıyla nakit desteği yoluyla sağlanmalıdır. (bakınız Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi ve Standart 11: Hijyen Kitleri, Nakit ve Kupon Yardımı)

İnsani yardım ortamlarında, gayriresmî adalet mekanizması topluluklar tarafından "özel" olarak algılanan meseleleri çözmek için sıklıkla kullanılır. TCDŞ olayları, aileler arasında müzakere edilen çözümler veya dini lider ve topluluk liderlerinin yargıları yoluyla da ele alınabilir. İşlevsel ve resmî yasal sistemlerin olmaması nedeniyle, bazı insani yardım aktörleri geleneksel ve gayriresmî süreçleri ve mahkemeleri iyileştirmek için çalışır, ancak TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenliği ve hakları bunlar tarafından nadiren desteklenir (bakınız Kılavuz Not 3).

Adalet mekanizmaları aşağıdakileri yapmalıdır:

- TCDŞ'ye maruz kalan her kişinin kendi özel durumunda adaleti neyin oluşturduğunu belirlemesine izin vermek ve desteklemek;
- Kamera önünde tanıklık yapmasına izin vererek güvenliğini ve iyileşmesini korumak;
- Ayrım yapmamak, adil ve şeffaf olmak; ve
- TCDŞ'ye maruz kalan kişinin kararlarına ve benzersiz yerel bağlama müdahale etmek.

Kaynak: UNFPA 2015a, s. 41.

Göstergeler

- Eriştikleri hukuki desteğin ihtiyaç ve tercihleri doğrultusunda verildiğini bildiren TCDŞ programı katılımcılarının oranı.
- Cinsiyete göre ayrılmış güvenlik personelinin sayısı, TCDŞ Kılavuz İlkelerine uyan yerleşik protokollere göre TCDŞ olaylarına nasıl güvenli bir şekilde müdahale edileceği konusunda eğitilmiştir.²⁷⁰
- Kadınların adalete erişiminin önündeki engellerin azaltılması için desteklenen yargı kurumlarının ve kolluk kuvvetlerinin sayısı.

Kılavuz Notları

1. Adalete erişim

TCDŞ eylemleri nedeniyle kadınlar ve kız çocukları için adalete erişim, Devletlerin bir dizi önlem uygulamasını gerektirir. Bu tedbirler, gerektiğinde, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet eylemlerinin uygun şekilde suç olarak tanımlanmasını sağlamak için iç hukukta değişiklik yapılması ve soruşturma, kovuşturma için uygun prosedürlerin sağlanması ve etkili hukuk yollarına ve onarıma erişim sağlanmasını içerir.²⁷¹

Bireysel kadınlar için adalete erişimin genellikle faile verilen ceza adaleti yanıtında yer aldığı varsayılır; bununla birlikte kadınlar, geçim kaynaklarına erişim, haysiyet, etkili koruma emirleri yoluyla güvenlik arama yeteneği, kaliteli ve erişilebilir sağlık hizmetleri yoluyla fiziksel ve psikososyal iyileşme ve/veya boşanma ve eşin şiddetinden uzak yeni bir hayat kurma fırsatı de dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, yaşadıkları zarar için adaleti sağlamak için başka fikirler belirleyebilirler. Genellikle bu adalet biçimleri, bir kadının ceza muhakemeleri usulü kanunu yoluyla adalet arama sürecine girişebileceğini hissetmeden önce mevcut olmalıdır.²⁷² “Adalet”, TCDŞ’ye maruz kalan farklı kişiler için farklı anlamlar taşıyabileceğinden, TCDŞ program aktörlerinin adalet arayanları dinlemesi, isteklerine saygı duyması ve ihtiyaçlarına cevap vermesi çok önemlidir.

Bu nedenle adalete erişimin iyileştirilmesi, yasal destek ve fiziksel erişim sağlamaktan çok daha fazlasını gerektirir: Aynı zamanda kolluk kuvvetleri ve adalet aktörlerinin yanı sıra ilgili yasa ve çerçevelerin TCDŞ’ye maruz kalan kişilerin haklarını koruduğundan ve saygı gösterdiğinden emin olmakla ilgilidir. Bu, yargı mensuplarının yasaları ve prosedürleri baltalayan zararlı tutum ve uygulamalarının ele alınmasını içerir. TCDŞ’ye maruz kalan kişilerin hakları ve kanuni tazminat için seçeneklere ilişkin toplum bilinci de çok önemlidir.²⁷³

TCDŞ davalarına ara buluculuk etmenin tehlikeleri

Ara buluculuk, çeşitli kişiler arası çatışmaları ele alma sürecidir ve genellikle bir sorunu çözenin yolu olarak topluluk liderleri veya aile üyeleri tarafından başlatılır. Ara buluculuk, yakın partner veya aile içi şiddet dâhil olmak üzere TCDŞ’ye yönelik bir müdahale olarak önerilmez.

Ara buluculuk, ayrımcılığı sürdürebilecek ve kadınları ve kız çocuklarını bir sosyal grup içinde uyumu korumak adına bireysel haklarını kaybetmeleri riskiyle karşı karşıya bırakabilecek aile veya topluluk uyumunu korumaya odaklanmıştır. Özellikle nadiren izole bir olay olan mahrem ve aile içi şiddet durumlarında, ara buluculuk failin davranışına istemeden göz yumabilir veya derin sosyal ve kültürel kökleri olan karmaşık sorunlara kolay çözümler getirebilir.

Ara buluculuk, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet vakalarında her iki tarafın da eşit müzakere gücüne sahip olduğunu varsaydığı için son derece sorunlu ve tehlikeli olabilir. Ancak kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet, taraflar arasında saldırı, şiddet içeren sindirme ve/veya kontrol edici, taciz edici veya aşağılayıcı davranışlara dayalı eşit olmayan güç ilişkilerini içerir.

Ara buluculuk genellikle TCDŞ’ye maruz kalan kişinin süreç üzerindeki kontrolünü reddeder ve onu korkutma ve yeniden mağduriyete maruz bırakabilir, hizmetlere erişimini engelleyebilir ve onu daha fazla suiistimal riskiyle karşı karşıya bırakabilir.

Bu nedenlerle, ara buluculuk bazı kültürlerde ve topluluklarda yaygın bir uygulama olarak görülse de, TCDŞ’ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşımı ve TCDŞ Kılavuz İlkelerini ihlal edebilir. TCDŞ vakaları için ara buluculuk dünyanın birçok yerinde kullanılmaya devam etse de, bir müdahale olarak önerilmez.

Vaka çalışanları, TCDŞ’ye maruz kalan kişi bu tür bir müdahale talep etse bile, TCDŞ’ye maruz kalan kişi ile fail arasında asla ara buluculuk yapmamalıdır. Bu, TCDŞ’ye maruz kalan kişi, vaka çalışanları ve kuruluş için büyük bir risk oluşturur. Kuruluşların, TCDŞ’ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir şekilde ara buluculuk taleplerine nasıl yanıt verecekleri konusunda net kılavuz ilkeleri olmalıdır (bakınız Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi).

Kaynak: UNFPA 2015a, s. 44; Thomas ve diğerleri 2011, s. 23-24.

2. Adli Yardım

Adli yardıma erişim, adalete adil, eşit ve anlamlı erişimi korumak için esastır. Adli yardım, insanların adalet sisteminde yönlerini bulmalarını, bilinçli kararlar vermelerini ve adil çarelere ulaşmalarını sağlamada çok önemli bir rol oynar.²⁷⁴ Adli yardım, insanların haklarını savunmasına ve ayrımcılığa karşı çıkmasına yardımcı olur ve insanların adalet sistemine ve Devletin meşruiyetine olan güvenini artırmaya katkıda bulunur. Adli yardım ayrıca kişilerin hakları, yetkileri ve yükümlülükleri hakkında bilgiye erişmelerini sağlayabilir.²⁷⁵

TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik adli yardımın hedeflenmesi ve uzmanlaşması gerekir. Adli yardım hizmeti sağlayıcıları, TCDŞ Kılavuz İlkelerini desteklemek ve kadınlara ve kız çocuklarına TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan destek sağlamları için eğitilmelidir. Bağlama bağlı olarak, bu, yakın partner şiddetine maruz kalan kişiler için özel koruma tedbirlerini, psikososyal ve ekonomik desteği, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri rahat hissettirmek için kadın avukat yardımcıları ve avukatların mevcudiyetini ve hukuk hizmeti sağlayıcıları tarafından bir TCDŞ davasında bulunan hassasiyetler ve güvenlik riskleri hakkında genel bir anlayış içerir.²⁷⁶

3. Gayriresmî adalet ve alternatif ihtilaf mekanizmaları

Gayriresmî adalet mekanizmaları, kadın ve kız çocuklarına TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için birçok risk oluşturabilir, ancak çoğu zaman onlar için erişilebilir tek sistemdir. Özellikle gayriresmî adalet mekanizmaları, şiddete maruz kalan kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenliği için risk oluşturan ve erkek failer arasında hesap verebilirlik konusunda boşluklara izin veren geleneksel veya genel topluluk tutumlarını yansıtmaktadır.²⁷⁷ Bu süreçler, kadınlara ve kız çocuklarına karşı ayrımcılığı sürdürebilir ve bir sosyal grup içinde uyumu korumak adına bireysel haklarından vazgeçmeleri için baskı yapabilir.²⁷⁸

Yakın partner şiddeti veya sözde "özel" şiddetin diğer biçimlerinde, örneğin, hem fail hem de TCDŞ'ye maruz kalan kişi eşit derecede kusurlu olarak algılanabilir ve her ikisi de sorunu çözmek için davranışlarını yumuşatmaları için çağrılabilir.²⁷⁹ Müzakere, uzlaştırma, ara buluculuk

(yukarıdaki TCDŞ davalarına ara buluculuk etmenin tehlikeleri' bölümüne bakınız) ve onarıcı adalet mekanizmaları, güç dengesizlikleri ve failerle doğrudan görüşmesi gereken kadınlar için güvenlik riskleri nedeniyle TCDŞ davalarında zararlı olabilir.

TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler, gayriresmî adalet mekanizmalarının doğasında bulunan TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik risklerin farkında olmalıdır. Yargılayıcı olmadan ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin adaletin bir sonucu için isteklerini yerine getirerek bu riskleri TCDŞ'ye maruz kalan kişilere açık bir şekilde iletmelidir.

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik riskleri en aza indirmek için gayriresmî adalet mekanizmalarıyla çalışmak adına aşağıda belirtilenler de dâhil bir dizi strateji vardır:

- TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ihtiyaçlarına cevap veren gayriresmî adalet mekanizmalarını geliştirmek ve güçlendirmek için kadın hakları veya kadın yasal örgütleriyle birlikte çalışmak
- Genellikle "kültürün koruyucusu" olan ve kadın haklarını güçlendirmek için gelenek ve göreneklerdeki bir değişikliği olumlu yönde etkileme yetkisine sahip olan geleneksel liderlerle yapıcı bir şekilde ilişki kurmak;
- Kadınların topluluğa veya gayriresmî adalet mekanizmalarına katılımını ve liderliğini geliştirmek için önlemler almak;

- Resmî ve gayiresmî adalet mekanizmaları arasındaki ilişkiyi güçlendirmek veya olumlu bağlar kurmak; ve
- Kadınlar veya geleneksel adalet mekanizmalarının kendilerine ayrımcılık yaptığını düşünen diğer kişiler için yargı denetimi için bir çıkış yolu dâhil etmek.

Acil durum bağlamlarında, işleyen bir resmî hukuk sistemi olmadan, gayiresmî veya geleneksel hukuk sistemleri ve ara buluculuk, ana telafi kaynağı olarak tanımlanabilir.²⁸⁰ Bu yolların medeni hukuk ve aile hukuku konularını ele almak için kullanıldığı ve bir erkek failin tehdit oluşturmaya devam ettiği durumlarda kadınların ve çocuklarının güvenliği ve esenliğine öncelik verilmelidir.²⁸¹

4. Güvenlik

Kadınların ve kız çocuklarının haklarına saygı gösterilmesi ve bu hakların korunması, tüm güvenlik çabalarının merkezinde yer almalıdır. TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşımın bir parçası olarak, güvenlik personeli, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin fail(ler)e karşı hemen bir dava açmamaya (veya hiç bir zaman) veya bir davaya karışmamaya karar vermesi de dâhil olmak üzere, kadınların mahremiyetine ve TCDŞ olayıyla ilgili kararlarına saygı göstermelidir. TCDŞ'ye maruz kalan kişiye odaklanmak, güvenlik personelinin ve politikalarının, şiddete maruz kalmış kadın ve kızların karşı karşıya olduğu anlık ve süregelen tehditlere ilişkin bir farkındalığı yansıtmamasını da gerektirir.²⁸² Bazı şiddet türleri, özel güvenlik önlemleri gerektirir. (örneğin, “namusa gerekçesiyle” işlenen suçlar riski altında olan kişiler için güvenli evlere veya barınaklara erişimin kolaylaştırılması).²⁸³

Kolluk kuvvetleri, genellikle TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yeterli şekilde müdahale etme bilgisinden ve kapasitesinden yoksundur. Ayrıca, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti görmezlikten gelen, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri suçlamaya veya ayrımcı tutum ve kararlara yol açan toplumsal değerleri paylaşabilirler. Bu nedenle, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddete karşı net tepkiler ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için özel destek hizmetleri oluşturmaya ek olarak, her düzeydeki güvenlik personeli için devam eden eğitim ve farkındalık artırma müdahalelerinin desteklenmesi çok önemlidir.²⁸⁴ Polis için eğitim, kadınların yasal korunma hakkını vurgulayarak şiddet raporlarına müdahale etmek için açık protokollere odaklanmalıdır.²⁸⁵

Araçlar ve Kaynaklar

Uluslararası Hukukçular Komisyonu (2016). *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet için Kadınların Adalet Erişimi: Bir Uygulayıcı Kılavuzu. Uygulayıcı Kılavuzu No.12 Cenevre*. <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2016/03/Universal-Womens-accesss-to-justice-Publications-Practitioners-Guide-Series-2016-ENG.pdf>.

Thomas, C. ve diğerleri. (2011). *Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Son Vermek İçin Adalet Sektörüyle Birlikte Çalışmak. Adalet Sektörü Modülü*. <https://www.endvawnow.org/uploads/modules/pdf/1325624043.pdf>.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadınların Güçlendirilmesi Birimi (BM Kadın) (2014). *Çatışma Sırasında ve Sonrasında Kadınların Adalete Erişiminin İyileştirilmesi: BM Hukukun Üstünlüğü Katılımının Haritalandırılması*. <https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/improving-women-s-access-to-justice.html>

BM Kadın, UNDP, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR) (2018). *Kadınların Adalete Erişimi Üzerine Bir Uygulayıcının El Kitabı*. <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2018/5/a-practitioners-toolkit-on-womens-access-to-justice-programming>.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) (2016). *CTCDŞ Önleme ve Müdahale: Eğitim Paketi. Ekim 2016*. <https://www.unhcr.org/publications/manuals/583577ed4/sgbv-prevention-response-training-package.html>.

UN Kadın Birimi, UNFPA, DSÖ, UNDP ve UNODC (2015). *Şiddete Maruz Kalan Kadın ve Kız Çocukları İçin Temel Hizmetler Paketi: Temel Unsurlar ve Kalite Kılavuz İlkeleri*. <https://www.unfpa.org/essential-services-package-women-and-girls-subject-violence>.

Kanada Savaş Çocuğu (2016). *Akut Acil Durumlarda Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (CTCDŞ) Yasal Koruma Rehberi*. <https://warchild.ca/wp-content/uploads/2018/03/GuideToSGBVLegalProtectionInAcuteEmergencies.pdf>.

Hijyen Kitleri, Nakit ve Kupon Yardımı

Kadınlar ve kız çocukları, TCDŞ riskini azaltmak, güvenliği ve saygınlığı artırmak için hijyen kitleri ve/veya nakit ve kupon yardımı alırlar.

Kriz zamanlarında kadınlar ve kızlar genellikle temel maddi ihtiyaçlarını karşılamak için mücadele eder.

Güvenliklerini artıran, temel hijyeni kolaylaştıran, insani yardım hizmetlere erişim sağlayan ve kamuya açık alanlarda hareketliliklerini ve varlıklarını teşvik eden öğelerden yoksundurlar. Kadınlar ve kız çocukları, toplum içinde rahat bir şekilde etkileşim kurmak ve kişisel hijyeni, özellikle menstrüel hijyenini sürdürmek için temel öğelere ihtiyaç duyarlar.

Kültürel olarak uygun giyim ve hijyen ürünlerine erişimi olmayan kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları daha fazla TCDŞ riski altındadır, sağlıkları riske girer, hareket kabiliyetleri kısıtlanır ve giderek daha fazla soyutlanabilirler.²⁸⁶

Bu nedenlerle, insani yardım aktörleri genellikle menstrüel hijyen malzemeleri, sabun, iç çamaşırı ve bu hizmetlere nereden ve nasıl erişilebileceği de dâhil olmak üzere mevcut TCDŞ hizmetleri hakkında bilgiler içeren hijyen kitleri dağıtır.²⁸⁷ Hijyen kitleri ayrıca radyolar, düdüklü ve ışıklar gibi TCDŞ risklerini azaltmaya yardımcı olabilecek öğeleri içerir. Hijyen kitleri üzerinde yapılan araştırmalar, değerlerinin maddi olmaktan çok daha fazla olduğunu ortaya çıkarmıştır; kadınlar, ihtiyaç anında bir kit alma deneyiminin başlı başına faydalı olduğunu ve unutulmadıklarını hissettirdiklerini söylediler.²⁸⁸

İnsani yardım aktörleri, hijyen kitlerinde temel malzemeleri sağlayarak, kadınların ve kız çocuklarının sınırlı kaynaklarını yiyecek gibi diğer kritik maddeleri satın almak için kullanmalarına yardımcı olabilir.²⁸⁹ Dolayısıyla hijyen kitleri, kadınların ve kız çocuklarının kendi ihtiyaçlarını karşılamak için aynı zamanda ailelerinin ihtiyaçlarını da karşılamalarına²⁹⁰ ve insani krizler sırasında onurlarını korumalarına olanak tanır. Haysiyetin korunması, stresli insani yardım durumlarda korunma ve bunlarla başa çıkma için kritik olan özsaygı ve güveni korumak için esastır.²⁹¹

Nakit ve kupon yardımı (NKY), mal veya hizmetler için **nakit transferlerin** veya **kuponların** doğrudan alıcılara sağlandığı tüm programları ifade eder. İnsani yardım bağlamında, bu terim yalnızca bireylere ve hane halkı veya topluluk alıcılarına (hükümetlere veya diğer Devlet aktörlerine değil) nakit transferleri veya kuponların sağlanmasına atıfta bulunmak için kullanılır.

“**Nakit**” veya “**nakit yardımı**” terimleri, özellikle nakit transferlerine atıfta bulunur (ve kuponları içermez).

Kaynak: The Cash Learning Partnership 2017, s. 1-2.

KİLİT EYLEMLER

Hijyen Kitleri, Nakit ve Kupon Yardımı

Hazırlıklı
olma
Müda
hale
İyileşti
rme

HİJYEN KİTLERİ

Acil bir durumun başlangıcında anında dağıtımı sağlamak için temel malzemeleri önceden yerleştirmek.

Kadınların ve kız çocuklarının tercih ettiği menstrüel hijyen yönetimi uygulamalarını belirlemek de dâhil olmak üzere, hijyen kiti içerik seçimini belirlemek için kadınlara ve kız çocuklarına danışmak.

Bulunması hâlinde, TCDŞ risklerini azaltabilecek ve güvenliği artırabilecek yerel olarak ilgili malzemeleri hijyen kitesine dâhil etmek.

Psikososyal destek ve/veya gelir getirici bir faaliyet sağlamak için kadınlar tarafından yerel olarak üretilebilecek öğeleri belirlemek. Hijyen kitesini bir araya getirmek ve dağıtımını desteklemek için yerel kadınları ve/veya kadın örgütlerini veya ağlarını düzenlemek.

Hijyen kitesinin dağıtımına rehberlik etmek için en çok TCDŞ riski altındaki kadınlar ve kız çocuklarıyla ilgili değerlendirme bilgilerini kullanmak (bakınız Kılavuz Not 1).²⁹²

Hijyen kiti dağıtımını için en iyi kanalları belirlemek için bağlamı ve güvenlik risklerini değerlendirmek.

Kitlerin etkin dağıtımını aşağıdaki şekilde koordine etmek:

- Etkilenen topluluktaki kadınlar ve kız çocuklarıyla ortaklaşa olarak, TCDŞ riskini azaltmak için en iyi zamanlamayı, yeri ve dağıtım sürecini belirlemek;
- Dağıtımdan önce bilgi (yani ne, ne zaman, nerede, nasıl) sağlamak, böylece kadınlar ve ergenlik dönemindeki kızlar, hijyen kitesinin olduğunun farkında olur ve bunları güvenli ve rahat bir şekilde toplayabilir veya alabilir; ve
- Yerel örgütler ve ağlarla ortaklık kurmak

Etkilenen topluluktan kadınlara hijyen kitesini dağıtmaları için maaş sağlamak; yerel dil ve terminolojiyi kullanarak hijyen kitesinin içeriğini açıklayabilmeli, yerel sağlık hizmetleri hakkında bilgi paylaşabilmeli, menstrüel hijyen malzemelerinin çevreye en az etkiyle nasıl atılacağını açıklayabilmeli ve diğer kritik bilgileri (örneğin hakları ve hijyen konuları, ek hizmetlere ilişkin farkındalık yaratma) sağlayabilmelidirler.

Tüm hijyen kiti montaj ve dağıtım personelinin bir davranış kuralları imzalamasını istemek.

Kadınlara ve kız çocuklarına TCDŞ hizmetleri hakkında bilgi sağlamak için hijyen kiti dağıtımlarını kullanmak ve bu hizmetler var ve yeterli kalitede ise, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri müdahale hizmetleri ve güvenli alan faaliyetleriyle ilişkilendirmek.

Dağıtılan ürünlerle ilgili memnuniyeti değerlendirmek ve dağıtım sonucunda herhangi bir ek risk oluşturulup oluşturulmadığını belirlemek için dağıtım sonrası izleme yapmak.

NAKİT VE KUPON YARDIMI

TCDŞ risk ve fayda analizi de dâhil olmak üzere kadınlar ve kız çocukları için güvenli NKY'nin fizibilitesini değerlendirmek ve TCDŞ risklerinin ve potansiyel azaltma stratejilerinin belirlenmesini kolaylaştırmak.

Nakit dağıtımının ve/veya yakın partner şiddetinde artış veya dağıtılan nakdin kullanılmaması ve kontrol edilememesi gibi istenmeyen zararlı sonuçların neden olduğu risklerin izlenmesini desteklemek (bakınız Standart 9: Güvenlik ve Risk Azaltma).

TCDŞ riskini en aza indiren NKY'yi savunmak ve gerektiğinde nakit aktörlerle iş birliği yaparak TCDŞ'nin NKY içinde yaygınlaştırılmasını sağlamak.²⁹³

Danışanların korunma ihtiyaçlarını güvenli ve uygun bir şekilde karşılamak için NKY'yi TCDŞ vaka yönetimi hizmetlerine entegre etmek adına nakit aktörleri ile ortaklıklar geliştirmek.²⁹⁴

TCDŞ ve nakit aktörler arasında bir bilgi paylaşımı protokolü de dâhil olmak üzere bir yönlendirme yolu veya standart çalışma usulleri geliştirmek (bakınız Kılavuz Not 3).

Koruma faydalarını en üst düzeye çıkarmak ve koruma risklerini en aza indirmek için NKY yaklaşımlarını gerektiği gibi ayarlamak adına (örneğin, teslimat mekanizması veya transferin miktarı, süresi veya sıklığı) atanan nakit odak noktası/noktaları ile koordinasyon hâlinde çalışmak.²⁹⁵

Hijyen kitlerine ek olarak, daha geniş bir koruma müdahalesinin parçası olarak kullanıldığında nakit ve kupon yardımının (NKY), özellikle piyasaların ve bankacılık sistemlerinin zor durumda olduğu kentsel ortamlarda bir dizi emtia temelli ihtiyacın karşılanmasına yardımcı olabileceğine dair kanıtlar vardır. NKY aynı zamanda diğer sektörlerin kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığı bir yöntemdir. Mallar veya hizmetler için nakit transferleri veya kuponların doğrudan bireysel, hane halkı veya topluluk alıcılarına sağlandığı tüm girişimleri ifade eder.

Yerel pazarlarda harcanacak nakit paranın doğrudan sağlanması, mal ve hizmetlere olan talebi alıcıların ihtiyaçları doğrultusunda kaydırabilir.²⁹⁶ Nakit ve kuponlar bölgeye daha fazla insan yerleştikçe pazarların büyüdüğü kırsal alanlarda ve kamplarda yararlı olabilir. Cep telefonları veya ATM kartları aracılığıyla para transferleri gibi yeni teknolojiler, güvenli olmayan ortamlarda yardımın dağıtılmasını kolaylaştırabilir.²⁹⁷

Nakit ayrıca hayat kurtarıcı olabilir; örneğin, şiddete maruz kalan bir ilişkiden kaçmakla ilgili masrafları (örneğin kira, geçici barınma, ulaşım, yiyecek, giyecek vb.) karşılamasına yardımcı olabilir. Nakit transferlerinin esnekliği, acil ihtiyaçların karşılanması için zamanında müdahale edilmesini sağlayabilir.²⁹⁸ TCDŞ'ye maruz kalan bir kişi olası bir şiddet riskini ifşa ettiğinde, nakit, riskin azaltılmasını ve şiddetin önlenmesini destekleyebilir.²⁹⁹ Bu itibarla nakit hem bir risk azaltma yöntemi hem de insani yardım ortamlarında TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan TCDŞ vaka yönetimi hizmetlerinin bir bileşeni olabilir. Temel TCDŞ müdahale hizmetlerinin (örneğin sağlık veya hukuk hizmetleri) ilişkili maliyetleri olduğu ve/veya ücretsiz olmadığı durumlarda, nakit transferleri erişimi kolaylaştırabilir ve iyileştirmeyi destekleyebilir.

Kadınlar ve kız çocukları için nakdin korunması sonuçları konusunda daha fazla öğrenme ve rehberlik gerekmektedir. Bazı araştırmalar, hane içinde nakit alan kadınların olumsuz koruma sonuçları ve şiddette artış yaşadığını öne sürmüştür. CSİK riskleri, NKY müdahalelerinin tasarımı yoluyla da azaltılmalıdır. Bu endişeler, insani yardım aktörlerinin, maddi yardım sağlamak yerine nakit veya kupon teslim etmeyi seçmeden önce uygun risk azaltma önlemleri³⁰⁰ konusunda kadın ve kız çocuklarına danışması gerektiğinin altını çizmektedir.³⁰¹ Nakit ve kupon yardımının erişimi kolaylaştırma ve riskleri azaltma yolları bağlamsaldır ve uygulamadan önce katılımcı bir değerlendirme kritik öneme sahiptir.

Göstergeler

Hijyen kitleri

- Yaşa göre ayrıştırılmış, hijyen kitleri alan kadın ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarının yüzdesi.
- Aldıkları hijyen kitlerinde sağlanan malzemelerden memnun olduklarını belirten kadın ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarının yaşa göre ayrıştırılmış yüzdesi.

Nakit ve kupon yardımı

- NKY'yi bilgilendirmek için kadınların ve kız çocuklarının özel ihtiyaçlarının değerlendirilmesi.
- Geliştirilen ve operasyonel hale getirilen NKY için kuruluşlar arası, bölümler arası protokol ve/veya bilgi paylaşım protokolü.
- Nakit ve/veya kupon yardımı alan kadın ve kız çocuklarının sayısı.

1. Hijyen kiti içeriği ve dağıtımı

İçeriğin değerlendirilmesi ve belirlenmesi

Hijyen kitinin içeriği, toplumdaki kadınların ve kız çocuklarının girdilerine ve tercihlerine dayanmalı ve kadınların o olmadan halk arasına karışamayacağı başörtüsü gibi bağlama özgü öğeleri içermelidir.³⁰² Ayrıca, piyasada hangi ürünlerin bulunabileceğini değerlendirmek de önemlidir. Mükerreriği en aza indirmek ve kadınlara ve kız çocuklarına aşırı yük bindirmekten kaçınmak için, mümkün oldukça, sorular diğer değerlendirmelere (örneğin cinsel sağlık ve üreme sağlığı,

Hijyen kitleri su, sanitasyon ve hijyen; sağlık; veya barınma, yerleşim ve iyileştirme aktörleri yoluyla temin edilebilir ve dağıtılabılır. TCDŞ programı aktörleri, hijyen kitlerinin kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına yanıt vermesini sağlamak, tüm malzemelerin dağıtım potansiyelini en üst düzeye çıkarmak ve boşlukları veya gereksiz ve mükerrer çaba sarfiyatını önlemek için diğer sektörlerle koordineli olmalıdır.

Kaynak: KADK 2015a, s. 292.

TCDŞ) entegre edilmelidir. Kuruluşlar, hijyen kitleri için ilgili, uygun içeriği belirlemek adına aşağıdaki temel parametreleri dikkate almalıdır: malzemelerin uygunluğu, kültürel duyarlılık, bağlam, çevre, miktar, dağıtım sıklığı ve fiyat.³⁰³ Standart hijyen kitleri, bir kriz başlar başlamaz dağıtıma hazır olacak şekilde önceden yerleştirilmiş olsa da, sonraki dağıtımlara dâhil edilecek en yararlı ve kültürel olarak uygun malzemeleri belirlemek için ve dağıtımla ilgili emniyet risklerini ve/veya diğer beklenmeyen sonuçları belirlemek ilk dağıtımın izlenmesi de dâhil olmak üzere etkilenen nüfuslarla daha fazla etkileşim gereklidir.³⁰⁴ Aşağıdaki sorular, kadın ve kız çocukları ile hijyen kitleri ile ilgili istişarelerin planlanmasında yardımcı olabilir.

- Temiz ve sağlıklı kalmak için ihtiyacınız olan temel hijyen ürünleri nelerdir?
- Vücudunuzu yıkamak için ihtiyacınız olan her şey var mı? (Yok ise, ne olsa işe yarardı?)
- Çamaşır yıkamak için ihtiyacınız olan her şey var mı? (Yok ise, ne olsa işe yarardı?)
- Ne tür malzemeler daha özgürce hareket etmenize ve barınağınızın dışında vakit geçirmenize yardımcı olur?
- Günlük işlerinizi yürütmek için belirli bir giysiye ihtiyacınız var mı?
- Güvende kalmanıza veya bilgi, yardım ve hizmetlere erişmenize yardımcı olacak malzemeler var mı?
- Burada (kamp/sığınak/vs.) günlük hayatınız için ihtiyacınız olan başka bir malzeme var mı?
- Evinizden sizi rahat hissettirecek hangi eşyaları özlüyorsunuz?
- Menstrasyon döneminde genellikle ne tür menstrüel hijyen malzemeleri kullanıyorsunuz? Sorunun cevabı sıhhi malzeme türleri ile ilgili olarak tekrar kullanılabilir bez ise, şunu da sorun: Bezi yıkamak için suya güvenli erişiminiz var mı?
- Hijyen kiti ne tür bir çanta/paket içinde sağlanmalıdır?³⁰⁵

Hijyen kitleri: “İçeriklerinden daha değerli”

Kitlerin dağıtımı, kadınlar ve kız çocuklarıyla tanışmak ve konuşmak, gerekli bilgileri sağlamak ve endişelerini daha iyi anlamak için bir fırsattır. Bu nedenle, hijyen kiti dağıtımını tek başına bir faaliyet olarak değil, malzemeler hakkında ve bunların imhasına ilişkin açıklamalar; güvenlik, hizmetler hakkında bilgi; haklar ve hijyen konularında bilinçlendirme ile ilgili görüşmelerle birlikte yapılmalıdır. Bunun istisnası, bir akut acil durum müdahale faaliyeti olarak (örneğin, acil durumun ilk üç gününde) hijyen kiti dağıtımının gerçekleştirilmesidir. Genel olarak, hijyen kitinin sağlanması, daha geniş TCDŞ programlama ve müdahale hizmetleri için bir giriş noktası olarak hizmet etmelidir.³⁰⁶

Saygınlık kitleri, TCDŞ programlama bağlamında aşağıdakiler de dâhil olmak üzere çeşitli şekillerde kullanılabilir:

- Toplumdaki TCDŞ risklerini belirlemek adına kadınlarla çalışmaya başlamak için bir giriş noktası olarak;
- Farkındalığı artırmak ve toplulukları, TCDŞ'yi önleme ve buna müdahale etme gibi önemli konularda tartışmalara katılmaya teşvik etmek;
- Kadınların TCDŞ hizmetlerine nereden erişebilecekleri konusunda bilgi paylaşmak;
- TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, hamile ve emziren kadınlar da dâhil olmak üzere risk altındaki kadınlara ulaşmak ve kadınların mevcut hizmetlere nereden ve nasıl erişebileceklerini bilmelerini sağlamak ve
- Krizden etkilenen kadınlar ve kız çocukları için gelir getirici bir faaliyet olarak. Önemli ekonomik desteğe ek olarak, etkilenen kadınları kit birleştirmesi için bir araya getirmek, farkındalık artırma oturumları ve/veya diğer grup etkinlikleri için fırsatlar sunar.³⁰⁷

Hedefleme

Hijyen kitlerini alacak hedef grupları belirlerken, TCDŞ ve diğer insani yardım aktörleri aşağıdaki kriterleri göz önünde bulundurmalıdır:

- Acil/akut ihtiyaçlar, katılım ve erişim engelleri nedeniyle yetersiz hizmet alan topluluklara ve artan TCDŞ riski altındaki kadın ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarına özellikle dikkat etmek (bakınız Giriş). Örneğin, yaşlı kadınların menstrüel hijyen malzemelerine ihtiyacı olmayabilir, ancak güvenlik ve hareketliliği artırmak için diğer malzemelerden yararlanabilir. Ergenlik dönemindeki kız çocukları, temel ihtiyaçlarını karşılayamadıklarında yüksek cinsel sömürü ve istismar riskleriyle karşı karşıya kalmaktadır.
- Cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile TCDŞ bilgileri, yönlendirmeleri ve hizmetleri sağlamak için programlı fırsatlar.
- Coğrafi konum, etkilenen insan sayısını ve dağıtımına yardımcı olacak ortakların varlığını dikkate alarak belirli bir alanı belirlemek.
- Hijyen kitlerinin içeriği ve dağıtımını konusunda ortak kuruluşlar ve ulusal makamlarla (mümkün olduğunca) koordinasyon.
- Yaş, üreme sağlığı durumu gibi belirli bireysel kriterler veya yerel bağlamda ihtiyaç duyulan diğer kriterler.³⁰⁸

Hijyen kiti müdahaleleri aşağıda yer alan standartlara uygun olmalıdır:

- Etkilenen topluluktaki kadın ve kız çocuklarının özel ihtiyaçlarına duyarlı;
- Yerel olarak tedarik edilir ve birleştirilir (mümkünse);
- Kadınlara ve kız çocuklarına danışılarak seçilen içerik;
- Etkilenen nüfusların hijyen ihtiyaçlarını karşılamak üzere özelleştirilmiş, yani kültürel olarak uygun ve bağlama özel malzemeler de dâhil olmak üzere; ve
- Diğer insani yardım kuruluşları ile koordineli dağıtım.

Kaynak: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Alt Kümesi Türkiye (Suriye'de Sınır Ötesi Operasyonlar) 2015, s. 8.

2. Kadınlar ve kız çocukları için hijyen kiti dağıtımı ve güvenliği

Dağıtımı organize ederken, kadınlar ve kız çocuklarıyla potansiyel güvenlik ve emniyet risklerini, özellikle de TCDŞ ile ilgili riskleri tartışmak ve bunları ele almak için stratejiler geliştirmek çok önemlidir (örneğin hijyen kiti dağıtımı için diğer dağıtımlardan ayrı bir yer belirlenmesi). Hijyen kiti dağıtan kuruluşların, dağıtımın güvenli ve uygun olmasını ve kitlerin hedeflenen kadın ve kız çocuklarına ulaşmasını sağlamanın birkaç yolu vardır. Bunlar aşağıdakileri içerir:

- Dağıtım noktalarının ve tarihlerinin seçilmesi sürecine kadınları ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarını dâhil etmek;
- Kadınların ve kız çocuklarının hijyen kitlerini güvenli ve gizli bir şekilde almayı planlayabilmeleri için dağıtımdan önce (yani ne, ne zaman, nerede, nasıl) bilgi sağlamak;
- Kadın ve kız çocuklarının diğer dağıtımları kaçırmaması için uygun yer ve zamanda dağıtımın organize edilmesi;
- Kadın personeli dâhil etmek ve uygun olması hâlinde kadın topluluk üyelerini işe almak;
- TCDŞ risklerini artırmayacağı için barınaklardan uzak olan konumlardan kaçınmak;
- Eğitimli personel var ise, güvenlik denetimlerinin bir parçası olarak hijyen kiti dağıtımının denetlenmesi;
- Dağıtım için bir güvenlik odak kişisi seçmek; ve
- Dağıtım personelinin, gerektiğinde TCDŞ'ye maruz kalan kişilere bilgi sağlayabilmeleri ve yardımcı olabilmeleri için mevcut yönlendirme yollarını ve hizmetlerini bilmesini sağlamak.³⁰⁹

Hijyen kiti dağıtan tüm kişilerin bir davranış kuralları imzaladıklarından, cinsel sömürü ve istismar riskinin farkında olduklarından ve cinsel sömürü ve istismar dâhil olmak üzere TCDŞ'nin ifşa edilmesi konusunda bilgili ve yetkin olduklarından emin olmak.³¹⁰

3. Nakit ve kupon yardımı

NKY'nin sektörler arasında kullanımı, hem müdahale hizmetlerinin bir parçası olarak hem de önleme amaçları için bireysel risk azaltmayı destekleyebilir. Örneğin, kamp dışı ortamlarda, kira için nakit para veya kupon yardımı kullanımı, uygun barınma eksikliğiyle ilişkili TCDŞ risklerini azaltabilir. Daha kapsamlı bir önleme programının parçası olarak, yoksul çocukların ticari cinsel sömürü riski altında olduğu veya ailelerin kız çocuklarını çocuk yaşta evlendirmek isteyebileceği ailelere yönelik hedefli nakit transferleri, kızları okulda tutabilir. Müdahale bağlamında nakit, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin bakımı ve yardımının bir parçası olarak kullanılabilir ve vaka yönetimi ve geçim kaynakları desteğine entegre edilebilir (bakınız Standart 12: Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları). Örneğin, NKY, ürün satın almak, kirayı veya tıbbi faturaları desteklemek veya hizmetlere erişimi kolaylaştırmak (örneğin, ulaşım maliyetleri) için verilebilir.

NKY ile ilgili bulgu ve kılavuzlar hala ortaya çıkıyor olsa da, risk analizi, onu kullanmak için açık ve gerekli bir adımdır. NKY potansiyel olarak mevcut riskleri yaratıp artırabileceğinden, bağlama dayalı olarak potansiyel riskleri, faydaları, azaltma stratejilerini ve farklı yardım yaklaşımlarının fizibilitesini değerlendirmek önemlidir. Dağıtılan kaynakların en iyi şekilde nasıl kullanılacağına ilişkin bilgiler NKY'ye eşlik etmelidir.

Temel TCDŞ müdahale hizmetlerinin (örneğin sağlık veya hukuk hizmetleri) ilişkili maliyetleri olduğu ve ücretsiz olarak sağlanamadığı durumlarda, nakit transferleri erişimi kolaylaştırabilir. Özellikle,

TCDŞ vaka yönetimi, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin sahip olabileceği (örneğin, hizmet erişimini engelleyebilecek) herhangi bir finansal ihtiyacı değerlendirmeli ve danışanı nakit yardımı için yönlendirmelidir. Nakit ve TCDŞ programı aktörleri arasındaki koordinasyon, danışanlara öncelik vermek ve artan TCDŞ riski altındaki kadınlar ve kız çocukları da dâhil olmak üzere çeşitli nüfusların özel ihtiyaçlarını etkin bir şekilde karşılayan sistem ve prosedürler geliştirmek ve bir yandan da gizliliği ve güvenliği korumak için esastır.

Nakit, diğer yardım türlerinin yerini almak yerine tamamlayıcı olduğunda en iyi sonucu verir. TCDŞ müdahale hizmetlerinin ve daha geniş önleme ve güçlendirme çabalarının bir yöntemi olarak görülmelidir. İnsani yardım ortamlarındaki TCDŞ program aktörleri, kaliteli hizmetlerin ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için zamanında, gizli ve erişilebilir bakımın olmasını sağlamak

Vaka çalışması: Ürdün

Nakit transferleri, kadınların ve çocukların karşılaştığı dezavantajlara, ayrımcılığa ve istismara müdahale etme potansiyeline sahiptir. Raporlara göre, Suriyeli mülteciler arasında hane reisinin kadın olduğu hanelerin yüzde 55'inin geliri yoktu. Aileler bu durumla baş edebilmek için kız çocuklarını çocuk yaşta evliliklere yönlendirmeye, çocuklarını çalışmaya göndermeye ve zorla ve/veya zorla cinsel ilişkiye girmeye başvurmuştur. Ekonomik baskılar hane halkı üyeleri arasında hüsrana ve çaresizlik duygularına neden olduğu için, yakın partner şiddeti ve diğer aile içi şiddet türleri riski de artmıştır. UKK tarafından 2012 anketinde, ön ödemeli ATM kartları aracılığıyla yapılan nakit transferlerinin, mültecilere artan bir bağımsızlık ve saygınlık duygusu sağladıkları için en uygun destek aracı olduğunu bildirmiştir.

UKK 2012a'dan uyarlanmıştır. Kaynak: KADK 2015a, s. 293.

için nakit ve TCDŞ program aktörlerinin rollerini ve sorumluluklarını ana hatlarıyla belirtmek için açık dâhilî veya kuruluşlar arası protokoller oluşturmalıdır.³¹¹

Proje geliştirmenin bir parçası olarak, TCDŞ vaka yönetimi ve nakit aktör protokolleri, nakit transferlerinin kısıtlamalarını veya esnekliğini belirleyen yerel altyapılar ve sistemlere dayanmalıdır. Bu hazırlık adımı, danışanların erişilebilir, zamanında ve daha fazla zarara neden olmayan hizmetlere yönlendirilmesini sağlar.³¹²

Araçlar ve Kaynaklar

CARE USA (2019). *Nakit ve Kupon Yardımı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete İlişkin İnceleme: İnsani Yardım Uygulayıcıları İçin Pratik Kılavuz: KADK TCDŞ Kılavuz İlkelerine İlişkin Bir Kılavuz*. http://www.cashlearning.org/downloads/user-submitted-resources/2019/05/1557937891.CVA_GBV%20guidelines_compendium.FINAL.pdf.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Alt Kümesi Bangladeş (Rohingya Krizi Müdahalesi) (2017). *Hijyen Kiti Kılavuz Notu Cox's Bazar: UNFPA*. <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www>.

[humanitarianresponse.info/files/documents/files/dignity_kit_guidance_note_23_dec_2017_3.pdf](https://www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/dignity_kit_guidance_note_23_dec_2017_3.pdf).

Küresel Koruma Kümesi. (tarihi yok) Koruma ve Nakit ve Kupon Yardımı <http://www.cashlearning.org/sector-specific-cash-transfer-programming/protection-1>. adresinden ulaşılabilir.

Nakit Öğrenme Ortaklığı (2018). *Nakit Temelli Yardım (NTY) Programı Kalite Araç Kutusu*. <http://pqtoolbox.cashlearning.org/>.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) (2015). *Nakit Temelli Müdahalelerde Koruma Rehberi*. <http://www.cashlearning.org/downloads/erc-guide-for-protection-in-cash-based-interventions-web.pdf>.

_____ (2015b). *Koruma Riskleri ve Faydaları Analiz Aracı*. <http://www.cashlearning.org/downloads/erc-protection-risks-and-benefits-analysis-tool-web.pdf>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, Uluslararası Kurtarma Komitesi ve Merhamet Birlikleri (2018a). *Nakit Temelli Müdahalelerde Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Risklerini Öykü Yoluyla Değerlendirme ve Azaltma: Bir Odak Grup Görüşmesi ve Mülakat Kılavuzu*, *Araç Takımı: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmak için Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etme Araç Takımı Bölüm 1*. <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1551>.

_____ (2018b). "Dağıtım Sonrası İzleme (DSİ) Modülü: TCDŞ Risklerini Azaltmak için NTM'ları Uyarlamak," *Araç Takımı: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmak için Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etmek için Araç Takımı*. <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1550>.

_____ (2018c). "TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin Mali İhtiyaçlarını Değerlendirmek ve Nakit Yardım için TCDŞ Vaka Yönetimini Danışanlarını Yönlendirmek için TCDŞ Vaka Çalışanları için Protokol" *Araç Takımı: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Koruma için Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etmek için Araç Takımında Bölüm II*. <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1553>.

Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları

Kadınlar ve ergenlik dönemindeki kızlar, çok sektörlü bir müdahalenin parçası olarak ekonomik desteğe erişirler.

Kadınların ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarının ekonomik kaynaklara erişimini ve bu kaynaklar üzerindeki denetimini desteklemek, dayanıklılığı artırmak, hassaslığı azaltmak, acil durumlarda TCDŞ riskini azaltmak ve kadınların, kız çocuklarının ve ailelerinin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaya yardımcı olmak için etkili bir araç olabilir.³¹³ Eğitime, mesleki eğitime ve beceri geliştirmeye erişim, kendi kendine yetebilmeyi, güçlendirmeyi ve dayanıklılığı teşvik edebilir. Ekonomik güçlendirme programları aynı zamanda kadınları ev içi alanla sınırlayan olumsuz toplumsal cinsiyet ve sosyal normları değiştirmeye, kadınların hareketliliğini ve kamusal yaşama katılımını oluşturmaya ve bireylerin, ailelerin ve toplulukların ekonomik, fiziksel ve psikolojik refahını artırmaya yardımcı olabilir.³¹⁴

“Geçim kaynakları” terimi, insanların geçimini sağlamak için kullandıkları yetenekler, varlıklar ve stratejiler anlamına gelir. Geçim kaynağı programlaması, varlık restorasyonu (örneğin, çiftlik hayvanları ve araçlar, araziye erişim ve/veya arazi üzerinde kullanım hakkı), eğitim ve yerleştirme programları, kamp içi ekonomiler inşa etme, gelir getirici faaliyetler, köy tasarrufları ve kredi birlikleri de dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı kalmamak kaydıyla çeşitli faaliyetleri kapsar.³¹⁵

İyi planlanmış, hedeflenen geçim kaynağı müdahalelerine katılım, kadınların ve kız çocuklarının kaynaklara, fırsatlara ve karar verme gücüne erişimlerinde artışa yol açabilir ve zamanla değişen sosyal ve kültürel normlara ve toplumsal cinsiyet normlarına da katkıda bulunabilir. Geçim kaynağı müdahaleleri, acil temel ihtiyaçları karşılamaya yardımcı olmanın yanı sıra, kadınların ve ergenlik dönemindeki

kız çocuklarının gelecekteki beklentilerini iyileştirebilir ve ekonomik güvenliğe katkıları kabul edildiğinde toplumun onlara nasıl davrandığını değiştirebilir.³¹⁶ Bazı ortamlarda, çalışmanın önündeki yasal engellerin üstesinden gelmek gerekebilir; örneğin, birçok bağlamda mülteciler uygun belgelere, çalışma hakkına veya hareket özgürlüğüne sahip olmayabilir.

Acil bir durumdan hemen sonra kadınlar için ekonomik güçlendirme ve geçim programlarına yatırım yapmak, cinsel sömürü ve istismar dâhil olmak üzere TCDŞ’ye karşı hassaslıklarını azaltır. Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi ve geçim programları kritik varlıkların ve tasarrufların tükenmesini ne kadar erken durdurabilirse, krizden etkilenen nüfus o kadar dirençli olabilir ve iyileşme süresini kısaltabilir.³¹⁷

	Hazırklık olma	Müdahale	İyileştirme
Aşağıdakileri belirlemek için bir toplumsal cinsiyet analizi yapmak: (1) kadınların ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızların (uygun olduğu şekilde 15 ila 19 yaş arası) ekonomik faaliyetlere katılımından doğabilecek potansiyel zararlar/riskler ve bu riskleri azaltmaya yönelik tedbirler; (2) kadınların ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarının ekonomik iyileşme ve/veya geçim kaynakları müdahalelerine erişim ve bunlara katılım konusunda karşılaşılabilecekleri potansiyel engeller; ve (3) varlık yönetimi, finansal karar verme ve gelirin kontrolü ve kullanımı etrafında hane halkı güç dinamikleri. ³¹⁸	✓	✓	✓
Kadınları ve daha büyük ergenlik dönemindeki kız çocukları hedefleyen geçim kaynağı ve yeniden entegrasyon destek programlarının haritasını çıkarmak ve ilgili geçim kaynakları hizmetleri/girişimlerini TCDŞ standart çalışma usullerine ve yönlendirme sistemlerine dâhil etmek.	✓	✓	✓
Toplumsal cinsiyete ve riske duyarlı geçim ihtiyaçları değerlendirmelerini ve pazar analizlerini desteklemek.	✓	✓	✓
İlgili TCDŞ önleme ve risk azaltma stratejilerini politikalara, standartlara ve kılavuz ilkelerine dâhil etmek için geçim kaynakları programlarını desteklemek.	✓	✓	✓
Etkilenen nüfus içindeki kadınları ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızları, geçim kaynağı programlamasında personel ve liderler olarak teşvik etmek.	✓	✓	✓
Ötekileştirilmiş kadın ve kız çocuklarına yönelik geçim kaynağı programlarını hedeflemek için ortak eylemleri belirlemek de dâhil olmak üzere, geçim kaynakları ve TCDŞ alt kümeleri/ çalışma grupları arasında bilgi paylaşımını ve koordinasyonu desteklemek.	✓	✓	✓
Yerel çevrede geçim faaliyetleri için güvenli ve güvensiz alanları belirlemek için geçim kaynağı ortaklarıyla birlikte çalışmak ve yakıt, su ve diğer temel kaynaklara erişimi göz önünde bulundurarak güvenliğe dayalı gelir getirici faaliyetlerin yerini/zamanını planlamak. ³¹⁹	✓	✓	✓
Geçim kaynağı stratejilerinin nüfus üzerindeki etkisini değerlendirmek için geçim kaynağı ortaklarını desteklemek. ³²⁰	✓	✓	✓

Ekonomik güçlendirme ve geçim kaynakları bağlamında, kadınlar, ergenlik dönemindeki kız çocukları ve diğer risk altındaki gruplar, toplumsal cinsiyet ve/veya kültürel normlarla ilgili, kadınları ev dışında çalışmaktan alıkoyabilecek veya onları geleneksel erkek işlerinden daha düşük gelir sağlayan işlere yönlendirebilecek olanlar da dâhil olmak üzere belirli engellerle karşı karşıyadır.³²¹ Ayrıca damgalanma ve ayrımcılık, kadınları ekonomik fırsatların dışında bırakabilir. Kadın aile reisleri, çocuk bakımına yeterli erişimleri yoksa veya aile fertleri katılımlarını sınırlandırıyor, ev dışında çalışamayabilir. Kadınlar için güvenli geçim olanaklarının olmaması, sadece erkeklere ekonomik bağımlılığı artırmakla kalmaz, aynı zamanda şiddet riskini de artırabilir.³²² Aynı zamanda, gelir elde eden kadın ve kız çocukları, aile ve/veya topluluk üyelerinden şiddete yol açabilecek mevcut güç yapılarına yönelik bir tehdit olarak görülebilir.³²³

Toplumsal cinsiyet ve kültürel normları dikkate almadan insani bağlamlarda geçim kaynakları programlarını başlatmak, bir tepki yaratabilir ve kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet riskini artırabilir. Kadınların geçim kaynakları programlarına katılımını desteklemek için erkek hane halkı üyeleri de dâhil olmak üzere topluluğu dâhil etmek, riski azaltmak için önemli bir adımdır. Ayrıca, iyi planlanmadığı takdirde geçim kaynağı müdahaleleri, kadınların ve kız çocuklarının ev içi sorumluluklarını ve iş yükünü artırarak stres ve baskının artmasına neden olabilir.

Ekonomik güvenlik için koruma sağlamak zorunda kalmaktan kaçınmak için, tüm müdahaleler gibi geçim kaynakları programları da cinsiyete ve riske duyarlı olacak şekilde tasarlanmalıdır.³²⁴ Kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları, potansiyel riskler nedeniyle ekonomik faaliyetlerden dışlanmamalı, bunun yerine bu riskleri ele alan ve azaltan programların tasarımına doğrudan dâhil edilmelidir. Geçim kaynakları programlarının kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları için koruma risklerini daha da artırması veya TCDŞ'ye maruz kalan kişileri soyutlaması veya daha fazla damgalaması olasılığını azaltmak için "zarar vermeme" yaklaşımının uygulanması önemlidir.³²⁵

Kadınlar ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızlar için geçim kaynağı programlaması,

- Kadınların geleneksel rollerini güçlendirmemeli;
- İş yüklerini artırarak ek yük getirmemeli;
- Toplumsal cinsiyet normlarını değiştirerek ve/veya erkekler ve kadınlar arasındaki varlıklar üzerindeki kontrol dengesini değiştirerek hane halkı veya topluluk içindeki çatışmaları ve şiddeti körüklememelidir; veya
- Kadınların ve kız çocuklarının şiddete maruz kalma riskini artırmamalıdır.³²⁶

TCDŞ'ye maruz kalan kişiler, damgalanmayı artırabileceği ve gizlilik, güvenlik ve emniyeti tehlikeye atabileceği için belirli bir geçim kaynağı programının tek katılımcıları olmamalıdır. Yaklaşımlardan biri, şiddet riski en fazla olan kadınları ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarını belirlemek için topluluklarla birlikte çalışmaktır. Programlar, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri ayırmayacak veya ifşa etmeyecek şekilde bu grupları ve/veya bireyleri hedef alabilir.³²⁷

TCDŞ konusunda uzmanlaşmış aktörler, ekonomik güçlendirme ve geçim kaynağı desteğinin doğrudan sağlanmasından sorumlu değildir. Bununla birlikte, bağlantılar kurmak için geçim kaynakları programları ve/veya diğer ortaklarla en iyi nasıl çalışacaklarını ve TCDŞ'ye karşı kapsamlı çok sektörlü bir yaklaşımın parçası olarak TCDŞ'ye maruz kalanların desteğine erişebilmelerini sağlamayı düşünmelidirler. Bir müdahale önlemi olarak, geçim kaynakları ve ekonomik güçlendirme programları, cinsel şiddete maruz kalanların bilgi almaları ve hizmetlere erişmeleri için giriş noktaları olabilir ve ayrıca duygusal destek ve iyileştirme faaliyetleri için bir çıkış noktası sağlayabilir.³²⁸

Göstergeler

- Ekonomik güçlendirme ve geçim kaynakları programları, TCDŞ standart işletim prosedürlerine entegre edilmiş ve yönlendirme sistemine ve hizmet haritasına dâhil edilmiştir.
- Hane halkı karar alma süreçlerine tek başına veya ortak katılım bildiren kadınların ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızların yüzdesi.
- Ekonomik güçlendirme veya geçim kaynakları programlarına katılımın ardından kadınların ve kız çocuklarının finansal kaynaklara erişiminde ve bu kaynaklar üzerindeki denetiminde taban çizgisinden yüzde değişimi.
- Geçim kaynakları programlarına katılan kadın katılımcıların net gelirlerindeki yüzde değişim.
- İnsani Yardım Müdahale Planlarında finanse edilen hedeflenen geçim kaynakları ve istihdam müdahaleleri yoluyla kadınların ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızların ekonomik olarak güçlendirilmesini destekleyen proje sayısı.³²⁹

1. Acil durumlarda geçim kaynağı programlaması

Program tasarımı için bağlamı anlama

Kadınlar ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızlar için ekonomik güçlendirme programlarının tasarımı, acil durum bağlamının ve toplum içindeki sosyal, kültürel ve toplumsal cinsiyet normlarının kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına dayanmalıdır.³³⁰ Potansiyel risk faktörlerini izlemek ve ele almak için yerleşik koruyucu mekanizmaları içeren programlar, beceri eğitimi ve sosyal ve finansal sermaye ile onları güçlendirirken, kadınların ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızların şiddete ve sömürüye maruz kalmalarını azaltmaya yardımcı olabilir.

Programlar,

- Kadınlara, daha büyük ergenlik dönemindeki kızlara ve diğer risk altındaki gruplara gelir elde etmek için güvenli yollar sağlayabilirler;
- Mikro işletmeler, finansal yönetim, doğal kaynak yönetimi ve liderlik için bilgi ve beceri temellerini geliştirebilirler;
- Sömürücü durumlardan ayrılma yeteneklerini artırabilecek bağımsızlıklarını güçlendirebilir ve geliştirebilirler;
- Bireylerin, ailelerin ve toplulukların ekonomik, fiziksel ve psikolojik refahını artırabilirler;
- Ailede ve toplulukta TCDS, toplumsal cinsiyet normları ve güç dengesizlikleri hakkında duyarlı bir şekilde farkındalık yaratmak ve farkındalığı arttırmak ve
- Doğal kaynakların yönetimini iyileştirmek ve böylece sürdürülebilir geçim kaynaklarını desteklemek.³³¹

EAŞE müdahalesiyle kadınları sosyal ve ekonomik olarak güçlendirme

UKK'nın Kadınları Koruma ve Güçlendirme programı, EAŞE (Ekonomik ve Sosyal Güçlendirme) müdahalesi yoluyla kadınları sosyal ve ekonomik olarak güçlendirmeye çalışır. EAŞE, kadınların evde karar almalarını artırarak hane halkı içinde daha güvenli toplumsal cinsiyet dinamiklerini teşvik etmeyi amaçlar. Bunu, güçlendirmenin üç bileşeni aracılığıyla yapar: (1) köy tasarruf ve kredi dernekleri birlikleri aracılığıyla finansal hizmetlere erişim, (2) görüşme grubu dizileri ve (3) iş becerileri eğitimi.

Ön araştırmalar, kadınlara yönelik ekonomik programlara ek olarak, toplumsal cinsiyet diyalogları için alan eklemenin, yakın partner şiddetini azaltmada yardımcı olabileceğini göstermiştir. EAŞE programı, kadın köy tasarrufları, kredi üyeleri ve onların erkek eşleri için hane halkı finansmanı ve ortak ekonomik karar alma konularına odaklanan ve aynı zamanda güç dengesizliği, kadının evdeki değeri ve şiddete alternatifler gibi daha derin konuları içeren bir görüşme dizisini sağlar. Aynı zamanda, katılımcılar, görüşmelerin ana odak noktası olan yakın partner şiddetinden ziyade hane halkı refahı ve ortak karar alma süreçlerinde iyileştirmeler yaparak bu konuları tehdit edici olmayan bir şekilde ele alabilirler. Burundi'deki pilot programdaki ilk önlemler, görüşme dizisinin ekonomik güçlendirme ile bütünleştirilmesinin, yakın partner şiddetinde ve şiddetin kabulünde azalmaya yol açtığını göstermiş; aynı zamanda kadınların karar alma süreçlerine katılımını ve eşler arasında müzakere becerilerinin kullanımını artırmıştır.

Kaynak: KADK 2015a, s. 233.

Kadınlar ve daha büyük yaşta ergenlik dönemindeki kızlar için güvenli, piyasaya dayalı fırsatları anlamak ve belirlemek

Ekonomik güçlendirme programları, kadınlar ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızlar için güvenli ve uygulanabilir iş fırsatlarını belirleyen cinsiyete duyarlı bir piyasa değerlendirmesi ile bilgilendirilmelidir. Bilgi ve beceri geliştirme faaliyetleri, sürdürülebilir ve karlı geçim kaynaklarını desteklemek için güncellenmiş piyasa bilgilerine dayalı olarak uyarlanmalıdır.

Geçim kaynakları programlarında ücretsiz çalışmanın ele alınması

Geçim kaynakları programları, kadınların ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızların, hane halklarında ve topluluklarında ücretsiz çalışma nedeniyle sıklıkla karşılaştıkları, zamanla yoksulluğuna ve kendi bakımı için zaman veya alan olmamasına neden olan engelleri göz önünde bulundurmalıdır. En azından, programlar, hizmetler için en iyi zamanlama, süre ve yer konusunda kadınlara danışılarak uygun olması hâlinde ulaşım veya maaş teklif ederek; ve yerinde veya hizmet yerlerinin yakınında yeterli çocuk bakımı sağlayarak kadınların programlarına ve sorumluluklarına uyum sağlayacak şekilde uyarlanmalıdır. Daha hayatı değiştirici bir yaklaşım için programlar, topluluk liderleri ve politika yapıcılar, özel sektör işverenleri ve erkek hane halkı üyeleri de dâhil olmak üzere kilit paydaşları ücretsiz çalışma ve zararlı toplumsal cinsiyet normları konusundaki görüşmelere dâhil etmeli ve daha adil politikaları ve davranışları teşvik etmeye yönelik olmalıdır.

Olumsuz sonuçların hafifletilmesi

Geçim kaynağı müdahaleleri, katılımcılara olası zararı azaltmak için program öncesinde, sırasında ve sonrasında kadınlara ve daha büyük ergenlik dönemindeki kızlara yönelik riskleri göz önünde bulundurmalıdır.³³² Ayrıca, acil durumlar güvensizlik, cinsel şiddet ve cinsel sömürü ve istismarda bir artış ile karakterize edildiğinden, insani yardım uygulayıcıları istemeden de olsa yetersiz geçim kaynakları müdahale planlaması nedeniyle bu tehlikelere daha fazla maruz kalmaya katkıda bulunabilirler.³³³ Acil bir durumun ilk günlerinden itibaren, toplumsal cinsiyet dinamiklerini anlamak, TCDŞ risklerini değerlendirmek ve kadınlar, kız çocukları, erkek çocukları ve erkekler için şiddete karşı hassaslığı azaltmak için önlemler almak çok önemlidir.³³⁴ TCDŞ program aktörleri, programlamanın hem olumlu hem de olumsuz istenmeyen sonuçlarını aktif olarak izlemelidir; örneğin, programa katılımlarından kaynaklanan beklenmedik sonuçlarını veya paylaşmak istedikleri diğer geri bildirimleri sormak için birkaç ayda bir az sayıda program katılımcısını ziyaret ederek.

Yerleşik sosyal ve toplumsal cinsiyet normlarındaki değişiklikler, bazı TCDŞ biçimlerinin görülme sıklığını artırma riski teşkil edebilir. Örneğin, eşler veya aile üyeleri, kadınların ekonomik bağımsızlığı nedeniyle kendilerini tehdit altında hissediyorlarsa veya bu konuda kırgınlarsa, özellikle erkek aile üyelerinin “eve ekmek getirme” gibi geleneksel sorumluluklarını yerine getiremedikleri insani yardım ortamlarında, yakın partner ve aile içi şiddet artabilir. Varlıklara erişimin ve varlıkların mevcudiyetinin artması, kadınların ve kız çocuklarının cinsel şiddet, cinsel istismar ve sömürü ve diğer şiddet biçimleri (örneğin hırsızlık) riskini de artırabilir. Ülke içinde yerinden edilmiş kişilerin/mültecilerin dâhil olduğu ortamlarda, yalnızca bu nüfusları hedefleyen geçim kaynağı girişimleri alıcı/ev sahibi topluluklar arasındaki gerilimi artırabilir.³³⁵

Acil gelir yaratma projeleri, kadınların sürdürülebilir ekonomik olarak güçlenmesinin inşa edilmesine, topluluğun direncinin güçlendirilmesine ve erken iyileşme, geliştirme ve kalıcı çözümler yoluyla acil durumun başlangıcından itibaren koruma risklerinin azaltılmasına yardımcı olmak için uzun vadeli geçiş programlarına ve bağış fonu stratejilerine entegre edilmelidir.³³⁶

Krizde Çocuk Koruma Ağı, Kadınlar Mülteci Komisyonu ve UNICEF (2014). *Güçlendirilmiş ve Güvenli: Acil Durumlarda Kız Çocuklarının Ekonomik Güçlendirilmesi*. <https://www.womensrefugeecommission.org/images/zdocs/Econ-Strength-for-Girls-Empowered-and-Safe.pdf> .

Uluslararası Kurtarma Komitesi (UKK) (2014). *EAŞE (Ekonomik ve Sosyal Güçlendirme) Uygulama Kılavuzu*. https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/07/001_EAE_Implementation-Guide_English.pdf. TCDŞ Müdahale Edenler Ağı üzerinden ulaşılabilir.

Kadınlar Mülteci Komisyonu (WRC) (2016). *CLARA: Kohort Geçim Kaynakları ve Risk Analizi Kılavuzu*. <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1363>.

_____ (2016a). *Kohort Geçim Kaynakları ve Risk Analizi (CLARA) Araçları*. <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1231>.

WRC (2014). *İki Tarafı Keskin Kılıç: Acil Durumlarda Geçim Kaynakları Rehberliği ve Geliştirilmiş Programlama için Araçlar*. New York. <https://womensrefugeecommission.org/resources/download/1046>.

WRC, UNICEF, ve CPC Ağı (2014). *Güçlendirilmiş ve Güvenli: Acil Durumlarda Kız Çocuklarının Ekonomik Güçlendirilmesi*. New York: Kadınlar Mülteci Komisyonu <https://womensrefugeecommission.org/images/zdocs/Econ-Strength-for-Girls-Empowered-and-Safe.pdf>.

Uluslararası Kadın Araştırmaları Merkezi (ICRW) (2011). *Kadınların Ekonomik Güçlenmesini Anlamak ve Ölçmek: Tanım, Çerçeve ve Göstergeler*. <https://www.icrw.org/wpcontent/uploads/2016/10/Understanding-measuring-womens-economic-empowerment.pdf>.

Dönüşen Sistemler ve Sosyal Normlar

TCDŞ programlaması, zararlı sosyal normları ve sistemik toplumsal cinsiyet eşitsizliğini kadınlara ve kız çocuklarına karşı sorumlu olacak şekilde ele alır.

Krizler, önceden var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini şiddetlendirip artan risklere, dışlanmaya ve ayrımcılığa yol açabilse de, aynı zamanda sosyal değişim için fırsatlar da sağlar. Araştırmalar, kadınların, kız çocukların, erkek çocukların ve erkeklerin acil durumlarda geleneksel cinsiyet normlarını sorgulama becerisine sahip olduğunu

Sosyal norm nedir?

Sosyal norm, bir grupta hangi davranışın tipik, normal, uygun ve beklenen olduğuna dair paylaşılan bir inançtır. Sosyal normlar genellikle sosyal onay ve/veya onaylanmama olarak sürdürülür.

Kaynak: Heise ve Manji 2016, s. 1-2.

göstermektedir.³³⁷ Geleneksel rollerde, tutumlarda, inançlarda ve uygulamalarda değişiklikler veya önceden yasaklanmış konuları görüşmek için yeni fırsatlar olabilir.³³⁸ TCDŞ'ye ve failler için bir cezazlık kültürüne meydan okuyan olumlu sosyal ve kültürel normlar inşa etmek için alan açılabilir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini sürdüren normları ve sistemleri dönüştürmenin, kadınların ve kız çocuklarının sağlığı, güvenliği ve emniyeti üzerinde somut bir etkisi olabilir. Acil durumun başlangıcından itibaren katılımlarını teşvik etmek ve daha fazla karar alma fırsatları yaratmak mümkündür (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi). İnsani yardım aktörleri, kadınları ve kız çocuklarını koruyacak ve TCDŞ müdahale hizmetleri de dâhil olmak üzere hizmetlere erişimlerini destekleyecek sosyal normları ve sistemleri teşvik etmek için eşitliği kolaylaştırmak ve modellemek için proaktif olarak fırsatlar aramalıdır³³⁹.

Acil durum bağlamları, toplumsal cinsiyet eşitliğini artırabilecek ve iyileşme ve yeniden yapılanma boyunca ulusal sistemleri güçlendirebilecek değişim fırsatları sağlayabilir. İnsani krizlerin giderek uzayan doğası göz önüne alındığında, acil müdahalenin başlangıcından itibaren olumlu toplumsal cinsiyet ve sosyal normların teşvik edilmesi, kriz boyunca devam eden çabalar için bir temel sağlar ve tutumlarda, inançlarda ve uygulamalarda meydana gelen zaman alabilecek değişikliklerin kabul edilerek daha uzun vadeli müdahaleler için bir temel oluşturur. Hayat değiştiren programlama dikkatli bir şekilde gerçekleştirilmelidir ve köklü meseleler hakkında konuşmalara girmeden önce topluluk tarafından kabul edilip edilmediğini ölçmeyi gerektirir.

	Hazır olma	Müda hale	iyileşti rme
Daha hayat değiştiren sosyal normlar ve sistem değişikliği faaliyetlerine başlamadan önce, sağlık ve psikososyal destek için temel hizmetlerin asgari olarak işlevsel olmasını sağlamak.	✓	✓	✓
TCDŞ önleme programlarını uygun şekilde bağlama yerleştirmek ve hedeflemek için, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve TCDŞ'yi nasıl sürdürdüklerini belirlemek için yerel sistemler ve normların toplumsal cinsiyet ve güç analizini yapmak (bakınız Standart 16: Ölçme, İzleme ve Değerlendirme).	✓	✓	✓
Önleme programlaması üzerinde çalışan personel ve gönüllülerin, topluluk sosyal yardım faaliyetleri sırasında TCDŞ'yi ifşa eden ve destek hizmetlerine erişmek isteyen TCDŞ'ye maruz kalan kişilere güvenli bir şekilde nasıl başvuracaklarının farkında olduğundan emin olmak.	✓	✓	✓
Toplulukla birlikte TCDŞ önleme ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda programlamaya başlamadan önce kadın ve erkek personele ve gönüllü tutum, bilgi ve davranış değişikliğine ³⁴⁰ yatırım yapmak.	✓	✓	✓
Test edilmiş yaklaşımları kullanarak topluluk aktivistlerini (kadınlar, ergenlik dönemindeki kız çocukları, ergenlik dönemindeki erkek çocukları ve erkekler) sosyal norm değişim stratejileri konusunda eğitmek ve onlara danışmanlık yapmak. ³⁴¹	✓	✓	✓
TCDŞ önleme çalışmalarına katılan personel ve topluluk aktivistlerinin becerilerini geliştirmek.	✓	✓	✓
Erkek topluluk aktivistlerini ve personelini, kadınların sesini ve liderliğini destekleme ve TCDŞ önleme programları için müttefik olarak hareket etme becerileriyle donatmak.	✓	✓	✓
Önleme programlamasında kadınların ve kız çocuklarının liderliğini kolaylaştırmak ve önleme programlarının güvenli olmasını ve kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına yanıt vermesini sağlamak.	✓	✓	✓
Kadınları ve ergenlik dönemindeki kız çocuklarını, içselleştirilmiş zararlı toplumsal cinsiyet normlarını değiştirmek, TCDŞ'nin nedenlerini ve sonuçlarını anlamak ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler arasında dayanışmayı ve desteği güçlendirmek için hayat değiştiren yaşam becerileri/eğitim oturumlarına dâhil etmek.	✓	✓	✓
Etkilenen topluluk içinde topluluk aktivisti olarak hareket etmeye motive olmuş marjinal gruplar dâhil, toplumsal cinsiyet eşitliğine kendini adanmış topluluk üyelerini (kadınlar, ergenlik dönemindeki kız çocukları, ergenlik dönemindeki erkek çocukları ve erkekler) harekete geçirmek.	✓	✓	✓
Kadın ve erkek topluluk liderlerini, dini kurumları ve diğer kanaat önderlerini toplumsal değişimi ve TCDŞ önleme faaliyetlerini desteklemek ve kadınlara ve kız çocuklarına karşı hesap verebilirliklerini sağlamak için dâhil etmek.	✓	✓	✓
TCDŞ'ye karşı yasal korumalardaki boşlukları anlamak için yerel kadın hareketleri ve kadın hakları aktivistleriyle birlikte çalışmak ve kadınların ile kız çocuklarının yasal önünde eşit haklarını elde etmeleri için sistemik değişimi teşvik etmek adına ortak eyleme katılmak.	✓	✓	✓
Hizmet sunumunun etkililiğini ve sürdürülebilirliğini artırmak ve olumlu toplumsal cinsiyet normları ve sosyal normların bireysel ve topluluk düzeyinde kabulünü oluşturmak için sosyal ve davranış değişikliği iletişim stratejilerini kullanmak (bakınız Kılavuz Not 3).	✓	✓	✓
Önleme programlarının kadınların ve kız çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarına göre yönlendirilmesini ve TCDŞ önleme programı faaliyetlerinin zararlı ve yararlı etkileri hakkında geri bildirim aramak adına topluluktan kadınlar ve kız çocukları ile düzenli dinleme oturumları sağlamak da dâhil olmak üzere ilgi ve ihtiyaçları (bakınız Standart 16: Ölçme, İzleme ve Değerlendirme) önderliğinde yürütülmesini sağlamak için hesap verebilirlik mekanizmaları oluşturmak (ayrıca bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi)	✓	✓	✓
Erkekleri ve erkek çocuklarını TCDŞ'yi önleme ve TCDŞ'ye müdahale etme çabalarına dâhil etmek ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini sürdüren zararlı sosyal normları, kadınlara ve kız çocuklarına karşı sorumlu ve onlar tarafından yönetilen şekillerde dönüştürecek şekilde ortaklar belirlemek ve stratejiler geliştirmek.	✓	✓	✓
Sosyal normlardaki değişiklikleri izlemek ve verileri hedeflenen, duyarlı TCDŞ önleme programlarını bilgilendirmek için kullanmak. ³⁴²	✓	✓	✓
Toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik eden ve TCDŞ'yi ele alan yasaları, politikaları ve protokolleri yürürlüğe koymak ve uygulamak için ulusal makamların ve yerel kuruluşların kapasitesini geliştirmek.	✓	✓	✓
Bir çatışmanın analizi ve barış inşası ve Devlet inşa girişimlerinin planlanması ve uygulanması boyunca bir toplumsal cinsiyet merceğini uygulamak adına barış inşası ve çatışma sonrası Devlet inşa eden aktörler için savunuculuk yapmak. ³⁴³	✓	✓	✓

TCDŞ'nin kökleri, bireysel beklentiler ve tutumlardan sosyal normlara, politikalara ve yasal çerçevelere ve sistemlere kadar toplumun farklı seviyelerinde tekrarlanan kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsiz güç ilişkilerine dayanmaktadır (bakınız Giriş). TCDŞ'nin temel nedenleri, "toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığı ve eşitsiz gücü teşvik eden ve/veya buna göz yuman tutumlar, inançlar, normlar ve yapılar" ile ilgilidir.³⁴⁴ Çoğu zaman, ayrımcı sosyal normlar ve cinsiyet normları, dışlanmanın, ihlallerin ve hakların reddinin altında yatan nedenleri oluşturur. Bu nedenle, pozitif sosyal normları teşvik etmek, şiddeti ve cezasızlık kültürünü destekleyen normlara meydan okuyarak TCDŞ'yi önleyebilir. Ayrıca kurban suçlamayı ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin yaşadığı sosyal damgalanmayı azaltarak ve yardım arama davranışlarını teşvik ederek TCDŞ'ye müdahaleyi iyileştirebilir. Ayrıca, acil bir durumda bile toplumsal cinsiyet ve sosyal normların değiştirilmesi, kaynakların ve karar almanın ortak kontrolünü teşvik edebilir. Bu şekilde çalışmayan programlama, zararlı stereotipleri güçlendirerek veya kadınlara ve kız çocuklarına yönelik riskleri artırarak zarar verebilir.³⁴⁵

Dönüşümsel değişimi teşvik eden TCDŞ programlaması, TCDŞ'nin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sonucu olduğunu anlamaya dayanır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, bir dizi katkıda bulunan faktör tarafından birleştirilir. Yaş, ırk, sınıf, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim ve engellilik gibi kesişen baskı faktörleri, kadınlara ve kız çocuklarına daha fazla zarar verir ve onları güçsüzleştirir. Bu nedenle, TCDŞ önleme, akut acil durumda acil risk azaltmadan (bakınız Standart 9: Güvenlik ve Risk Azaltma) uzun vadeli sosyal normlara ve sistemik değişime kadar uzanan bir yelpazede çalışmayı gerektirir.

Hizmetlere zamanında ve güvenli erişimi artırmak ve TCDŞ risklerini azaltmak için topluluk sosyal yardımı ve bilinçlendirme gerekli olmakla birlikte,³⁴⁶ bilinçlendirme, sosyal normların değişimini etkilemek için yetersiz değildir. Zararlı sosyal normları dönüştürmek için, TCDŞ programlaması: (1) sadece bireysel tutumları değil, sosyal beklentileri de değiştirmelidir; (2) değişiklikleri duyurmalıdır; ve (3) yeni normları ve davranışları hızlandırmalı ve güçlendirmelidir.³⁴⁷ TCDŞ önleme yaklaşımları, kadınların eylemliliğini artırmanın, kadınların eylem alanlarını genişletmenin ve eşitsizliği sürdüren sistemlerle ilişki kurmanın ve bunları dönüştürmenin önemini kabul eder (ayrıca bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi).

Acil bir durumda sosyal ve kültürel bağlamı anlamak önemli olsa da, kültür de dinamik, zaman içinde birçok etkiye maruz kalan ve dolayısıyla değişime açık olarak görülmelidir. Ayrıca, kültürün birçok yönü, kültürün kendi içinde oldukça tartışmalıdır; toplumun bazı kesimleri bir kültürel pratiği değiştirmeye hevesli olabilirken, diğerleri, özellikle ondan yararlananlar, onu sürdürmek için çok mücadele edebilir. Bu nedenle, TCDŞ program aktörleri kültürel uzlaşmayı üstlenmemeli, TCDŞ'yi önlemek için olumlu değişimleri teşvik edebilecek müttefikler ve kanaat önderleri belirlemelidir.³⁴⁸

TCDŞ programlaması, bir acil durum müdahalesinin başlangıcından itibaren kadınların ve kız çocuklarının liderlik pozisyonlarına dâhil edilmesini teşvik etmeli ve desteklemeli, aynı zamanda sosyal normlara ve sistemik değişime ilişkin müdahalelerin temel TCDŞ müdahale hizmetleri işlevsel olduğunda uygulanması gerektiğini anlamalıdır.

Göstergeler

- Erkeklerin katılımına odaklanan programlar, kadınlara ve kız çocuklarına hesap verebilirlik için açık mekanizmalar içerir.
- Erkek katılımına odaklanan tüm programlar, failin hesap verebilirliği ilkesine bağlılığı ve program katılımcıları tarafından TCDŞ'nin işlendiğine ilişkin ifşalara yanıt vermek için açık protokoller ve mekanizmalar içerir.
- Yerel olarak ilgili zararlı sosyal normlara katılmadıklarını veya kesinlikle karşıt olduklarını bildiren kadın, erkek, kız ve erkek çocukların yüzdesi (örneğin, kurban suçlama tutumları, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik ayrımcı tutumlar).
- TCDŞ ve zararlı geleneksel uygulamalar hakkında artan bilgi birikimini gösteren sosyal ve davranış değişikliği iletişim stratejileriyle hedeflenen (cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış) topluluk üyelerinin yüzdesi.
- Kültürel ve yerel olarak uygun anahtar mesajlar ve TCDŞ hizmetleri ve sosyal normlar hakkındaki bilgilere eşlik etmek üzere geliştirilen bilgi, eğitim ve iletişim materyalleri.

Kılavuz Notları

1. TCDŞ önleme çalışması

Önleme ve güçlendirme programlaması temel olarak TCDŞ'nin temel nedenlerini ele almayı amaçlar. Müdahale hizmetlerinin (örneğin sağlık, psikososyal destek, vaka yönetimi) önleyici değeri, gerçekçi hedefler ve yeterli kaynaklarla etkili bir TCDŞ önleme yaklaşımı tasarlamak için esastır. TCDŞ önleme yaklaşımları dört kategoride tanımlanabilir:

1. Risk azaltma: Risk azaltma, hizmet sunumunun tüm yönleriyle TCDŞ'ye maruz kalma riskini azaltmayı amaçlar. Örneğin, etkili güvenlik planlaması, kamplarda daha fazla ışık, yaşam koşulları için uygun alan, cinsiyete göre ayrılmış ve kilitlenebilir tuvaletler, yakıt tasarruflu sobalar, yakacak odun devriyeleri vb. sağlayarak maruziyeti azaltmayı hedefleyebilir. Risk azaltma, öncelikle kadınları ve kızları artan şiddet riskine maruz bırakabilecek TCDŞ'ye "katkıda bulunan faktörleri" ele almaya odaklanır. Bu faaliyetlerin, kadınları ve kızları kendi güvenliklerinden sorumlu olarak kabul ederek, adaletsiz uygulamaları güçlendirmemesi veya kurban suçlama tutumlarını desteklememesi önemlidir; örneğin, genç kadınlara cinsel şiddet riskini azaltmak için bir "kıyafet kuralı" önermek (bakınız Standart 9: Güvenlik ve Risk Azaltma).

2. Birincil önleme veya "temel nedenle mücadele": Birincil önleme, temel nedeni olan cinsiyet eşitsizliği ile mücadele ederek TCDŞ'yi ortaya çıkmadan önce önlemeye odaklanan stratejileri içerir. Bu yaklaşımlar davranış değişikliğine ve tutum değişikliğine odaklanır ve uzun vadeli kaynaklar gerektirir. İnsani krizlerin uzayan ve iyileşme aşamalarında uzun vadeli sosyal normlarda değişiklik mümkündür ve bir krizden sonra ulusal sistemler inşa etme çabalarına dâhil edilmelidir. Bir TCDŞ önleme stratejisi, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler de dâhil olmak üzere

kadınları ve kız çocuklarını toparlamak, destek ve dayanışma oluşturmak için özel önlemler ve kaynaklar içermediği sürece eksik ve güvensizdir. Birincil önleme aynı zamanda yasal ve adalet sistemleri (bakınız Standart 10: Adalet ve Adli Yardım) aracılığıyla failerin hesap vermesini ve ekonomik, politik ve sosyal güçlendirme yoluyla kadınların ve kız çocuklarının katılımını artırmayı da içerir. (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi ve Standart 12: Ekonomik Güçlendirme ve Geçim Kaynakları).

3. İkincil önleme: İkincil önleme, TCDSŞ'ye maruz kalan kişiler için müdahaleye ve failer için sonuçlara odaklanan stratejileri içerir. Bu, çeşitli şiddet biçimlerinin sonuçlarının ele alınmasını, bu şiddetin neden olabileceği zararı azaltmayı ve şiddetin tekrar olmasını önlemek için adımlar atmaya içerir. TCDSŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik sağlık hizmetleri, vaka yönetimi ve psikososyal destek, ikincil önleme örnekleridir.

4. Üçüncül önleme: Üçüncül önleme, toplumun yeniden bütünleşmesi ve kabulü, travmanın ele alınması ve bir TCDSŞ'ye maruz kalan kişinin duyabileceği uzun vadeli tıbbi ve psikososyal ihtiyaçlar gibi tedavi edilmediğinde şiddetin uzun vadeli etkisine odaklanan eylemleri içerir.

2. Kadınlara ve kız çocuklarına karşı hesap verebilirlik

Zararlı sosyal normları ve sistemik toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ele almak için programlamanın tüm aşamaları, kadınların ve kız çocuklarının anlamlı katılımını desteklemelidir. (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi). Ayrıca, erkeklerin katılım çabalarının her düzeyindeki kadınlara ve kız çocuklarına karşı hesap verebilirlik, etik ve etkili TCDSŞ programlaması ve kadınların ile kız çocuklarının tam ve eşit haklarının güvence altına alınması için kritik öneme sahiptir.

Erkek katılımı çabaları bağlamında, hesap verebilirlik şu anlama gelir:

- TCDSŞ ile ilgili çalışmalarda kadınların ve kız çocuklarının liderliğini teşvik etmek ve sağlamak;
- Erkek katılımı çabalarını üstlenirken çeşitli kadın ve kız çocuklarının talep ve tavsiyelerini dinlemek;
- Mevcut toplumsal cinsiyet hiyerarşisini kabul etmek ve erkeklerin yararlandığı bir eşitsizlik sistemini dönüştürmeye çalışmak;
- Ataerkil sistemleri dönüştürürken kişisel davranışları değiştirmek için hem bireysel hem de yapısal düzeyde çalışmak;
- Erkek katılımı çabalarının kadınları ve kız çocuklarını gözle görülür şekilde güçlendirmesini ve kadınların liderliğini onurlandırmasını sağlamak; ve
- Toplumsal cinsiyet hiyerarşilerinin yanlılıkla yeniden oluşmamasını sağlamak için finansman kararlarını incelemek.³⁴⁹

Dünya çapında erkeklerin ve kadınların uygun tutum ve davranışlarına ilişkin katı toplumsal cinsiyet normları, erkeklerin ve erkek çocuklarının kadınlar ve kız çocukları üzerinde "güç" kullanmaları ve daha genel olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilgilidir. Erkeklerin ve erkek çocuklarının katılımını sağlamak, hem bireysel hem de sistemik seviyelerde dönüşüm gerektirir.

Kadınlara ve kız çocuklarına karşı sorumlu olan programlama, erkeklerin ve erkek çocuklarının sahip oldukları güç ve ayrıcalıklar hakkında eleştirel düşüncelerini destekler ve ataerkilliği kaldırmak için "ayrıcalıklarından" vazgeçmelerine yardımcı olur. TCDŞ önleme programlaması, erkeklere ve erkek çocuklara, kadın partnerlerle artan iletişim ve paylaşım, babalığa katılım, duygusal ifade veya daha az kısıtlı cinsel ve cinsiyet kimlikleri gibi pozitif maskülinite için yeni fırsatlar açan dönüştürülmüş toplumsal cinsiyet rolleri ve normlarından yararlanma fırsatları da sağlayabilir.

TCDŞ önleme programlamasının birincil sonucu, kadın ve kız çocuklarının güvenliğini ve eşitliğini artırma olmaya devam etmektedir. Hesap verebilirlik olmaksızın, TCDŞ program aktörleri, müdahalelerin kadınları ve kız çocuklarını tehlikeye atıp atmadığını veya onları daha güvenli hale getirip getirmediğini bilemez. Kadınları ve kız çocuklarını merkeze almayan yaklaşımlar, kadınların ve kız çocuklarının kendi refahlarının temsilcileri olmadığı ataerkilliğin dinamiklerini yeniden oluşturabilir ve erkeklerin endişeleri ve öncelikleri kadınların ve kız çocuklarının gölgede bırakabilir. Bu tür yaklaşımlar, kadınların statüsünü ve eylemliliğini artırmak yerine geriletebilir.³⁵⁰

3. Sosyal ve davranış değişikliği iletişimi

Sosyal ve davranış değişikliği iletişimi, bireylerin, ailelerin ve toplulukların bilgi, tutum ve uygulamalarını etkilemek için medya mesajlaşmasını, topluluk seferberliğini ve kişilerarası iletişimi kullanır.³⁵¹ Hizmet sunumunun etkinliğini ve sürdürülebilirliğini artırmak için bir araç olarak özellikle acil durumlarda önemlidir ve pozitif toplumsal cinsiyet ve sosyal normların bireysel ve topluluk düzeyinde kabulünü oluşturmak.³⁵²

Çoğu sosyal değişim stratejisi, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, çoklu düzeyde işleyen faktörleri hedeflemelidir:³⁵³

- **Bireysel** faktörler: tutumlar, eylemlilik, gerçek inançlar, öz yeterlilik;
- **Sosyal** faktörler: sosyal normlar ve ağlar;
- **Maddi** gerçekler: kaynaklara erişim, yoksulluk, mevcut altyapı ve
- **Yapısal** güçler: yasalar, siyasi ideolojiler, politika çerçevesi ve küreselleşme.

TCDŞ programlamasında, sosyal ve davranış değişikliği iletişim kampanyaları, toplumsal cinsiyet, haklar ve eşitlikle ilgili birey, grup, kurumsal ve topluluk davranış ve uygulamalarını etkilemek için ilgili ve eyleme yönelik bilgileri paylaşmayı amaçlar. Acil durumlar sırasında TCDŞ ile ilgili kampanyalar, olumlu toplumsal cinsiyet ve sosyal normların gelişebileceği ve TCDŞ önleme ve müdahale üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu bir ortamın yaratılmasını destekler. Sosyal ve davranış değişikliği iletişim müdahaleleri, örneğin, damgalamayı azaltabilir ve hizmetlerin kullanımını teşvik edebilir. Davranış değişikliğinin önünde genellikle kültürel, politik ve dini engeller bulunduğundan, topluluğu program tasarımı, uygulaması ve değerlendirmesine dâhil etmek önemlidir. Tüm aşamalarda dâhil edilecek kilit paydaşlar, kadınlar, kız çocukları, erkek çocukları ve erkekler, topluluk liderleri ve bekçiler ile polis ve yarıdan oluşur. Müdahalelerin toplum tarafından sahiplenilmesi, değişim için uzun vadeli etki ve motivasyon sağlar.³⁵⁴

Araçlar ve Kaynaklar

Alexander-Scott, M. ve diğerleri (2016). *DFID Kılavuz Notu: Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetle Mücadele İçin Sosyal Normları Değiştirmek (VAWG)*. Londra: VAWG Yardım Masası. <https://prevention-collaborative.org/resource/dfid-guidance-note-shifting-social-norms-to-tackle-violence-against-women-and-girls-vawg/>. adresi üzerinden ulaşılabilir. 26 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir.

Sosyal Değişim için Feministler Koalisyonu (COFEM) (2017). *Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddeti Ele Alan Feminist Perspektifler Serisinde, 1 Numaralı Makalede "Hesap verebilirlik sorumluluğunun eksikliği kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarını nasıl baltalıyor"* http://raisingvoices.org/wp-content/uploads/2013/03/Kağıt-1-COFEM.final_.sept2017.pdf.

TCDŞ Sorumluluk Alanı ve Uluslararası Tıp Birlikleri (IMC). 2018. *Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlarının Yönetilmesi Eğitim Kursu: Kolaylaştırma El Kitabı*.

Uluslararası Kurtarma Komitesi (2013). *Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Önlenmesi: Sorumlu Uygulama Yoluyla Erkeklerin Katılımı (EMAP) hakkında "Bölüm 1: Giriş Kılavuzu" – Çatışmadan Etkilenen Topluluklar için Dönüştürücü Bir Bireysel Davranış Değişikliği Müdahalesi*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/07/IRC-EMAP-Introductory-Guide-High-Res.pdf>.

Yükselen Sesler (2009). *Personel Beceri Geliştirme Kütüphanesi, İzleme ve Değerlendirme Serisinde "Temel İzleme Araçları: Sonuç İzleme Aracı Modülü"*. Kampala. <http://www.raisingvoices.org/wp-content/uploads/2013/03/downloads/Activism/SBL/BasicMonitoringToolsOutcomeTrackingTool.pdf>

Yükselen Sesler. SASA! Kaynaklar. <http://raisingvoices.org/sasa/> adresinden erişilebilir.

UNICEF (2017). *Toplulukların Bakımı: Yaşamları Dönüştürmek ve Şiddeti Önlemek. Genel Bakış*. https://www.unicef.org/protection/files/Communities_Care_Overview_Print.pdf.

KURULUŞLAR ARASI ASGARİ STANDARTLAR

Acil Durum Programlamada Toplumsal
Cinsiyete Dayalı Şiddet İçin

Sürecü Standartı

14	TCDŞ'ye Maruz Kalanların Verilerinin Toplanması ve Kullanımı	106
15	TCDŞ Koordinasyonu	114
16	Ölçme, İzleme ve Değerlendirme	122

TCDŞ'ye Maruz Kalanların Verilerinin Toplanması ve Kullanılması

TCDŞ'ye maruz kalanların verileri, hizmet sunumunu iyileştirmek amacıyla TCDŞ'ye maruz kalanların tam bir şekilde bilgilendirilmiş rızası ile yönetilir; güvenli ve etik bir şekilde toplanır, saklanır, analiz edilir ve paylaşılır.

TCDŞ'ye **maruz kalan kişi verileri** şu anlama gelir:

- Kaliteli TCDŞ müdahale hizmetleri sunmak için gerekli olan, hizmete erişen bir TCDŞ'ye maruz kalan kişi hakkında kişisel veya teşhis edilebilir veriler.
- TCDŞ olayının ayrıntıları: örneğin, şiddetin türü, olayın yeri, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin faille ilişkisi vb.
- Vaka yönetimi verileri: TCDŞ vaka yönetimi süreci aracılığıyla TCDŞ'ye maruz kalan bir kişiye sağlanan destek hakkında bilgi (bakınız Standart 6: TCDŞ Vaka Yönetimi).

Her türlü TCDŞ'ye maruz kalan kişi verisi, **hizmet sunumu çerçevesinde ve yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişi veya TCDŞ'ye maruz kalan kişinin yanında bakımvereni tarafından doğrudan rapor edildiğinde** uygun olması hâlinde (örneğin, yaş, olgunluk, bilişsel gelişim düzeyi) toplanmalıdır. Örneğin, yalnızca koruma veya insan hakları izleme amacıyla TCDŞ'ye maruz kalan kişiler hakkında teşhis edilebilir bilgilerin aranması veya kaydedilmesi, güvenli ve etik uygulamalarla uyumlu değildir.

TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişi Veri Yönetim Hizmetleri

- Hizmetler(örneğin sağlık veya psikososyal destek) , TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için,eğer onlardan veri toplanacaksa, mevcut olmalıdır.
- TCDŞ'ye maruz kalan kişi/olay verileri, kimlik tespitini sınırlandıracak şekilde toplanmalı ve analitik/raporlama amaçlarıyla paylaşılmışsa, kimliği belirlenemez olmalıdır.
- TCDŞ'ye maruz kalan kişi/olay verileri ancak danışanın bilgilendirilmiş rızası ile paylaşılabilir.
- Teşhis edilebilir vaka bilgileri (yani yönlendirme formları veya vaka transferi durumlarında vaka dosyasının ilgili bölümleri) yalnızca yönlendirme bağlamında ve TCDŞ'ye maruz kalan kişinin rızasıyla paylaşılır.
- Danışan verileri her zaman korunmalı ve yalnızca yetkili kişilerle paylaşılmalıdır.
- Veriler paylaşılmadan önce, verilerin nasıl paylaşılacağını, korunacağını, hangi amaçla kullanılacağını belirlemek için hizmet sağlayıcılarla iş birliği içinde bir anlaşma yapılmalıdır.

Kaynak: GBVIMS Yürütme Kurulu n.d., s. 2.

KİLİT EYLEMLER

TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişilerin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı

	Hazırlıklı olma	Müda hale	İyileştirme
TCDŞ'ye maruz kalan kişi veri yönetimine ilişkin dünya çapında kabul görmüş standartlara ³⁵⁵ uygun güvenli ve etik bir bilgi yönetim sistemi belirlemek, güvenli ve etik veri toplama, analiz ve kullanım sağlamak için mali ve insan kaynaklarını tahsis etmek. TCDŞ hizmet sağlayıcıları Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemini (GBVIMS) veya Primero/GBVIMS+'yı kullanıma sunmayı düşünüyorsa, uygunluğu ve uyumluluğunu belirlemek için GBVIMS Yürütme Kurulu ile iletişime geçmek. ^{356,357}	✓	✓	✓
Kilitlenebilir bir dolap, şifreli bilgisayar vb. dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, TCDŞ'ye maruz kalan kişi ve olay verilerinin güvenli ve etik bir şekilde saklanması için gerekli tüm malzemeleri tedarik etmek.	✓	✓	✓
Acil durumlarda rolleri ve sorumlulukları tahsis eden bir veri tahliye planının olduğundan emin olmak.	✓	✓	✓
Kodlama sistemleri ve güvenli doldurma dâhil olmak üzere güvenli ve etik veri toplama, depolama, analiz ve paylaşma konusunda ilgili personeli (örneğin TCDŞ vaka çalışanları) eğitmek. ³⁵⁸	✓	✓	✓
TCDŞ veri yönetim sistemlerinin kalitesini ve etkinliğini düzenli olarak ölçmek ve küresel güvenlik ve emniyet standartlarına uymak için bunları güçlendirme ihtiyacını değerlendirmek. ³⁵⁹	✓	✓	✓
Bireysel düzeyde teşhis edilebilir verilerin (yönlendirmeler için) ve toplu düzeyde teşhis edilemeyen verilerin (raporlama için) kuruluşunuz içinde ve başkalarıyla nasıl paylaşılacağını belirlemek için dâhilî protokoller geliştirmek.	✓	✓	✓
Programlama, savunuculuk ve raporlamayı bilgilendirmek amacıyla derleme için toplu düzeyde, teşhis edilemeyen verileri paylaşmak üzere bir bilgi paylaşım protokolü geliştirmek (bakınız Kılavuz Not 2).	✓	✓	✓
Bir bilgi paylaşım protokolüne imza atan bir kişiyse, iş birliğine dayalı bir şekilde programlama ve savunuculuğu bilgilendirmek için düzenli analitik raporlar üretmek.	✓	✓	✓
Politikalar geliştirmek ve medya ve iletişim ekibini mevcut TCDŞ programlama verilerini güvenli ve etik bir şekilde kullanma konusunda eğitmek.	✓	✓	✓
İletişim, medya personelini ve dış medyayı, acil durumlarda TCDŞ hakkında raporlama, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım ve TCDŞ konularında güvenli ve etik raporlamanın nasıl ve neden sağlanacağı konusunda eğitmek.	✓	✓	✓

TCDŞ'nin gerçek büyüklüğünü hem istikrarlı hem de acil durum ortamlarında ölçmek zordur. Bununla birlikte, TCDŞ'nin her yerde meydana geldiğini ve damgalanma veya misilleme korkusu, güvenilir hizmet sağlayıcıların sınırlı kullanılabilirliği veya erişilebilirliği, faillerin cezasız kalması ve bakım aramanın yararları konusunda farkındalık eksikliği dâhil olmak üzere birçok nedenden dolayı dünya çapında eksik bildirildiğini anlamak çok önemlidir. Bu itibarla, tüm insani yardım personeli, TCDŞ'nin meydana geldiğini ve etkilenen toplulukları tehdit ettiğini varsaymalı, bunu ciddi ve yaşamı tehdit eden bir sorun olarak ele almalı ve somut "kanıt" bulunup bulunmadığına bakılmaksızın harekete geçmelidir. ³⁶⁰

TCDŞ'ye maruz kalan kişi verilerinin yönetilmesiyle ilgili beş genel faaliyet aşağıdakileri içerir:

1. Veri toplama, TCDŞ'ye maruz kalan kişi verilerinin toplandığı veya elde edildiği süreçtir. TCDŞ'ye maruz kalan kişiler bir kuruluştan hizmet aradığında, bu kuruluşun çalışmasının önemli bir

yönü, TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin ihtiyaçlarını karşılayan ve onlara uygun hizmetler sunan bir müdahale sağlamak için TCDSŞ'ye maruz kalan kişi ve olaya ilişkin ilgili, doğru bilgileri toplamaktır. **Hizmet sağlayıcıların birincil kaygısı, TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin hızlıca esenliğini sağlamak olmalıdır;** diğer bir deyişle, hizmet sunumu önce gelir. Veri toplamanın birincil amacı, birden fazla vakası olan vaka çalışanları için bir kayıt tutma kaynağı olarak hizmet vererek hizmet sunumunun kalitesini desteklemek

ve gözetmenlerin bakımın kalitesini değerlendirmesi, ilerlemeyi kontrol etmesi ve hizmetlerin sürekliliğini sağlamasıdır. Bu nedenle veri toplama, hizmet sunumunda destekleyici bir rol oynayan ikincil bir önceliklidir.

2. TCDSŞ'ye maruz kalan kişiler, hangi verilerin toplandığını ve bunlarla ne yapılacağını bilme hakkına sahiptir. Veriler yalnızca TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin **bilgilendirilmiş onayı ile toplanmalıdır.** Hizmet sağlayıcılar, veri toplamanın faydalarının risklerden daha ağır basıp basmadığını her zaman değerlendirmelidir.

TCDSŞ müdahale hizmetleri sunan kuruluşlar için, cinsiyet ve yaşa (en azından) göre ayrıştırılmış, raporlanan olaylara ilişkin kalite, anonimleştirilmiş istatistiksel veriler, kendilerine bildirilen vakalardaki eğilimlerin izlenmesine ve hizmet sunumunu iyileştirmek için uyarlamalara gerek olup olmadığının analiz edilmesine yardımcı olur.

Ancak, TCDSŞ'ye maruz kalan kişi verileri diğer verilerden ayrı olarak yorumlamada birçok sınırlama vardır. Belirli bir bağlamda TCDSŞ durumu hakkında daha temsili bir anlayış elde etmek için, analize diğer bilgi kaynakları dâhil edilmelidir.

TCDSŞ vaka sayılarının bildirilmesi tavsiye edilmez, çünkü bunlar kolayca yanlış yorumlanabilir ve böyle yapmak, özellikle vaka veya hizmet sağlayıcı sayısının düşük olduğu durumlarda gizliliği tehlikeye atabilir. Ayrıca, bu bilgi yararlı değildir ve TCDSŞ'nin meydana gelme derecesini baltaladığı için yanıltıcı olabilir. GBVIMS tarafından oluşturulanlar gibi trend veriler (Kılavuz Not 2'ye bakın), zaman içindeki kalıplara dayalı olarak daha bilinçli karar vermeye olanak tanır. Ayrıca, yukarıda belirtilen nedenlerle güvenilir olmayan ham rakamlardan ziyade, programlama ve savunuculuk konusunda karar verme sürecini bilgilendirmek daha yararlıdır.

3. Güvenli **veri saklama**, ister kağıt üzerinde olsun ister elektronik ortamda olsun, tüm verilerin güvenli ve gizli bir şekilde saklanması gerektiği anlamına gelir. TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin verilerinin hassas yapısı ve yanlış kullanımdan kaynaklanabilecek potansiyel zarar, hizmet sağlayıcıların verileri TCDSŞ'ye maruz kalan kişi, topluluk ve verileri toplayanlar için korumayı en üst düzeye çıkaracak şekilde depolamasını gerekli kılmaktadır.³⁶¹

4. **Veri analizi**, kuruluşların toplanan verileri anlamasına, bunlardan anlam çıkarmasına ve TCDSŞ programlamasını güçlendirmek için bilgiye dayalı sonuçlar çıkarmasına olanak tanır. Kaliteli TCDSŞ verilerinin uygun şekilde analiz edilmesi: (1) bildirilen olayların eğilimlerini ve modellerini anlamak; (2) müdahalelerle ilgili bilgiye dayalı kararlar vermek; (3) gelecekteki eylem planı; ve (4) TCDSŞ hizmet sağlama ve programlamanın genel etkinliğini bütünüyle iyileştirmek hususlarında yardımcı olabilir.

5. **Veri paylaşımı**, TCDSŞ'ye maruz kalan kişilerin verileri, onu toplayan kaynaktan farklı bir kaynakla paylaşıldığında veya onlar tarafından erişildiğinde gerçekleşir. İki tür veri paylaşımı vardır: (1) diğer hizmetlere yönlendirmeler için TCDSŞ program aktörleri tarafından paylaşılan teşhis edilebilir bireysel düzeyde veriler (bakınız Standart 7: Yönlendirme Sistemleri); ve (2) programlama ve savunuculuğu bilgilendirmek için derlenmiş raporların üretilmesi için paylaşılan teşhis edilemeyen, toplu düzeyde veriler.

Bireysel düzeyde, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere ilişkin teşhis edilebilir bilgiler, hizmet sağlayıcılar arasında yönlendirmeler için bilgilendirilmiş onayları ile paylaşılabilir. Yönlendirmelerin güvenli ve gizli bir şekilde yapılmasını sağlamak için kuruluş düzeyinde ve kuruluşlar arası düzeyde (yani, TCDŞ alt kümesi/çalışma grubu standart çalışma prosedürleri) formlar ve protokoller yürürlükte olmalıdır.

Teşhis edilemeyen, toplu düzeyde veriler, birden çok hizmet sağlayıcısından, kuruluşlar arası düzeyde analiz edilen bir raporda derlenmelidir. Bu düzeyde veri paylaşımı, yalnızca veri toplama kuruluşları aynı bilgi yönetim sistemini kullanıyorsa ve verilerin nasıl paylaşılacağına ilişkin kuralları olan bir bilgi paylaşım protokolüne sahipse gerçekleşmelidir.³⁶² Birden fazla sağlayıcı genellikle aynı alanda faaliyet gösterdiği ve aynı danışan nüfusuna hizmet sağladığı için, kuruluşlar arası düzeyde güvenli bir şekilde paylaşılabilen ve analiz edilebilen yüksek kaliteli TCDŞ verilerinin

üretilmesi yeteneği, rapor edilen vakalardaki eğilimleri anlamak ve koordineli bir müdahale sağlanması için kritik bir adımdır.³⁶³

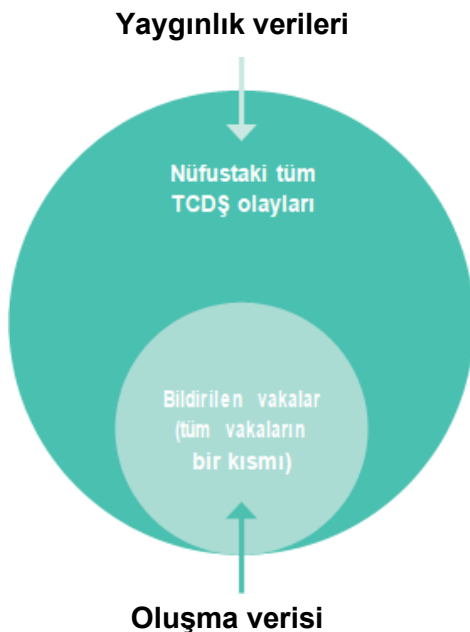
Bu Asgari Standartların temeli, tüm ortakların bilgi paylaşım protokolüne saygı duyması gerekliliğidir. Bu, ortakların hiçbir zaman teşhis edilebilir, kişiselleştirilmiş verileri yönlendirme bağlamı dışında ve bilgilendirilmiş onay olmadan

veya TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin gizliliğini tehlikeye atabilecek veya toplulukları için güvenlik riskleri oluşturabilecek herhangi bir veriyi paylaşmayacağı anlamına gelir. TCDŞ program aktörlerine, bilgi paylaşım protokolünün veya diğer kuruluşlar arası protokollerin dışında veri paylaşmaları için baskı yapılmamalıdır, çünkü bu protokoller TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenliğini ve gizliliğini korumak ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin ve daha geniş bir topluluğun hizmet sağlayıcılarına olan güvenini desteklemek için vardır

Bireysel, teşhis edilemeyen veriler:

TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin kimliğini belirlemek için kullanılmayan, TCDŞ'ye maruz kalan bir birey hakkında veriler.

Toplu düzeyde veriler: Herhangi bir bireyi tanımlamayan birçok olayla ilgili birleşik veriler.

Yaygınlık verileri, belirli bir nüfustaki TCDŞ oranını ve sıklığını temsil eder. Genel olarak, insani yardım ortamlarında TCDŞ yaygınlık verilerini elde etmek mümkün değildir.

Oluşma verisi, bir bölgedeki tüm TCDŞ olaylarını değil, yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin vakaları bildirmeyi seçtiği ve TCDŞ hizmet sağlayıcılarına erişimi olan olayları yakalar.

Herhangi bir türde TCDŞ'ye maruz kalan kişi verisi yalnızca hizmet sunumu çerçevesinde ve yalnızca TCDŞ'ye maruz kalan kişi veya TCDŞ'ye maruz kalan kişinin yanında bulunmasıyla bakımvereni tarafından doğrudan rapor edildiğinde toplanmalıdır. Örneğin, yalnızca koruma veya insan hakları izleme amacıyla TCDŞ'ye maruz kalan kişiler hakkında teşhis edilebilir bilgileri aramak veya kaydetmek uygun değildir.

Bağışçılar ve uygulayıcı ortaklar arasındaki ortaklık anlaşmaları, bağışçılara başka tür bilgilerin bildirilmesine ilişkin sözleşmeye dayalı anlaşmalardan bağımsız olarak, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler veya olaylar hakkındaki verileri kapsamaz. Bu bilgilerin rızaya dayalı yönlendirme veya vaka aktarımı dışında paylaşılması, gizliliğin ihhalidir.

Göstergeler

- TCDŞ'ye maruz kalan kişi verileriyle ilgili güvenli ve etik uygulamaları ve veri paylaşımına ilişkin dâhilî prosedürleri uygulamaya yönelik bilgi ve becerilere sahip TCDŞ personelinin yüzdesi.
- GBVIMS Veri Koruma Kontrol Listesine uyan kuruluşların yüzdesi.³⁶⁴
- Bireysel düzeyde teşhis edilebilir verilerin (yönlendirmeler için) ve teşhis edilemeyen toplu düzeyde verilerin güvenli ve gizlilik içinde nasıl paylaşılabileceğini düzenlemek için dâhilî prosedürleri olan hizmet sağlayıcı kuruluşların yüzdesi.
- Kuruluşlar arası bilgi paylaşım protokolü de dâhil olmak üzere TCDŞ bilgi yönetim sistemleri mevcuttur.

Kılavuz Notları

1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi ve Diğer Sistemler³⁶⁵

GBVIMS ve Primero/GBVIMS+, kuruluşlar arası ve küresel olarak onaylanmış vaka izleme ve vaka yönetimi bilgi sistemleridir. TCDŞ'ye maruz kalan kişi veri yönetiminde küresel standartları örneklendirirler ve hem bireysel kuruluşlar hem de kuruluşlar arası kullanım için en iyi uygulamadır. DSÖ'nün Acil Durumlarda Cinsel Şiddeti Araştırmak, Belgelemek ve İzlemek için Etik ve Güvenlik Önerileri³⁶⁶ ile uyumlu olarak, GBVIMS bir hizmet sağlama perspektifinden aşağıdakileri sağlamak üzere tasarlanmıştır:

TCDŞ'ye maruz kalan kişi verileri hassastır. TCDŞ verilerinin yönetimi karmaşıktır ve veri güvenliğini ve ilgili herkesin güvenliğini sağlamak için sistemlerin ve korumaların bulunmasını gerektirir. Birinin kimliğini ifşa etmek, TCDŞ'ye maruz kalan kişi (güvenliğini riske atmak da dâhil), toplum ve hatta kuruluş (diğer TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin kuruluşa olan güvenini kaybetmesi gibi) için ciddi sonuçlara yol açabilir. TCDŞ verilerinin toplanması, kişinin onu koruma sorumluluğunun olduğu anlamına gelir.

Kaynak: GBVIMS Yürütme Kurulu n.d., s. 21.

- TCDŞ hizmet sağlayıcılarının olay verilerini toplaması, depolaması, analiz etmesi ve paylaşması için basit ve verimli bir süreç.
- TCDŞ hizmet sağlayıcıları için veri toplamaya standart bir yaklaşım.
- Bildirilen olaylarla ilgili anonim olay verilerinin paylaşılmasına yönelik gizli, güvenli ve etik bir yaklaşım

GBVIMS verileri, yaygınlık verileriyle karıştırılmamalıdır, çünkü GBVIMS verileri yalnızca, deneyimlerini sistemi kullanan bir TCDŞ hizmet sağlayıcısına açıklamayı seçen TCDŞ'ye maruz kalan kişiler tarafından bildirilen vakaları temsil eder. Örneğin, GBVIMS verileri çocuklara karşı bildirilen TCDŞ vakalarının sayısında bir düşüş gösteriyorsa, bu mutlaka daha az sayıda TCDŞ'ye maruz kalan çocuk olduğu anlamına gelmez, ancak çok az hizmet sağlayıcının çocuklara hizmet sağlamaya odaklandığını gösterebilir.

GBVIMS, güvenli olmayan ve etik olmayan veri toplama uygulamaları ve fazla veri toplama risklerini azaltmaya yardımcı olur. İnsani müdahale bağlamında TCDŞ'ye maruz kalan kişilere hizmet sağlayan kuruluşlar için özel olarak geliştirilen GBVIMS, bu hizmetlerin koordinasyonunu ve sağlanmasını iyileştirmeyi amaçlamaktadır ve TCDŞ Kılavuz İlkelerinin gerektirdiği standartları karşılamaktadır. Sistem, TCDŞ'ye müdahale eden insani yardım aktörlerinin rapor edilen TCDŞ olay verilerini güvenli bir şekilde toplamasını, depolamasını ve analiz etmesini sağlar ve toplu düzeyde TCDŞ olay verilerinin güvenli ve etik paylaşımını kolaylaştırır. Sistemin amacı, hizmet sağlayıcıların programları arasında yüksek kaliteli TCDŞ olay verilerini daha kolay oluşturmasını, bu verileri düzgün bir şekilde analiz etmesini ve diğer kuruluşlarla güvenli bir şekilde için paylaşmasını sağlayarak, TCDŞ topluluğunun rapor edilen TCDŞ vakalarını daha iyi anlamasına yardımcı olmaktadır.

GBVIMS, tüm TCDŞ program aktörleri için uygun değildir; TCDŞ hizmetleri sağlamayan ortaklar bunu kullanmamalıdır.³⁶⁷ Bazı TCDŞ hizmet sağlayıcıları, diğer bilgi yönetim sistemlerini kullanmayı veya kendi sistemlerini geliştirmeyi seçebilir. Bu diğer sistemlerin, doğrudan hizmet sağlayıcılarla sınırlı, bireysel TCDŞ'ye maruz kalan kişi verilerini içeren veritabanlarına rol tabanlı erişim de dâhil olmak üzere, bu Asgari Standara ve GBVIMS ilkelerine bağlı kalmalarını sağlamak esastır.

2. Bilgi paylaşım protokolü

TCDŞ bilgilerinin hassasiyeti, kuruluşlar arasında güvenli ve etik veri paylaşımının gerçekleştirilmesini sağlamak için açık kılavuz ilkelerinin ve bilgi paylaşım anlaşmalarının bulunmasını gerektirir. Bilgi paylaşım protokolleri olarak adlandırılan bu anlaşmalar, toplu düzeyde teşhis edilemeyen verileri paylaşmayı amaçlar. Kuruluşlar arası veri paylaşım anlaşmaları şunları dikkate almalıdır: (1) hangi bilgilerin paylaşıldığı, (2) nasıl kullanılacağı ve (3) hangi düzeylerde (örneğin, yalnızca bir tarafın organizasyonu içinde, protokolü imzalayan tüm taraflar arasında, protokol imzalayanların dışında, coğrafi paylaşım seviyeleri). Bu tür anlaşmaları geliştirmek için TCDŞ'ye maruz kalan kişi verilerini toplayan kuruluşların aynı bilgi yönetim sistemini kullanma konusunda anlaşmaları gerekir.

Bilgi paylaşımı protokolü, bildirilen TCDŞ vakalarına ilişkin teşhis edilemeyen verilerin paylaşılmasına ilişkin prosedür kuralları ve kılavuz ilkeleri özetlemektedir. Bu protokolleri imzalayanlar, veri toplayan kuruluşlar ve bilgi yönetim sisteminin (derleme, analiz ve raporlama dâhil) uygulanmasını destekleyen kuruluşlarla sınırlıdır. Bir bilgi paylaşım protokolünün parçası olan tüm kurum ve kuruluşlar, temel gizlilik ilkelerini (örneğin, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi, faili olduğu iddia edilen kişiyi, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin ailesini veya topluluğunu tanımlamak için kullanılacak hiçbir bilgi paylaşılmaz), ve bilgilendirilmiş rızayı (TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin verileri üzerindeki kontrolüne her zaman saygı gösterilmelidir) desteklemeyi kabul eder. Hizmet sunumuna ek olarak, uygun ve üzerinde anlaşmaya varılan protokoller olmadıkça ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiyle yapılan bilgilendirilmiş rıza görüşmeleri verilerinin nasıl, kim tarafından ve hangi amaçla kullanılacağını netleştirmedikçe, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin verilerini istemek veya paylaşmak uygun değildir.

3. Ulusal TCDŞ veri sistemleri

Hükümetler, TCDŞ önleme ve müdahale programlamasının uygulanmasında kilit ortaklar olduklarından, güvenli, uygun ve uygulanabilir olduğunda TCDŞ'ye maruz kalan kişi veri yönetimine dâhil edilebilir. Hükümet katılımı, sistemin anlaşılmasını ve sisteme desteği artırabilirken, GBVIMS'nin TCDŞ'ye ilişkin ulusal bir veri toplama sisteminde nihai olarak sahip olduğu role bakılmaksızın TCDŞ veri toplama konusunda iyi uygulamaları teşvik edebilir. Bir TCDŞ bilgi sisteminin halka tanıtılmasına hükümetleri dâhil etmek, GBVIMS tarafından teşvik edilen güvenli ve etik veri toplama standartlarını dikkate alan sürdürülebilir bir sistem kurmak için bir fırsat sağlayabilir.

Hükümet katılımı, bir çatışmadaki (eğer varsa) rollerine, bilgi sistemi açısından oynamak istedikleri role ve veri yönetimi için standart ve hedeflerinin uyumunun belirlenmesine göre ölçülmelidir. Kapasite güçlendirme çabaları, veri toplamanın TCDŞ'ye maruz kalan kişilere kaliteli hizmet sağlanması çerçevesinde gerçekleşmesini sağlamaya yardımcı olabilir.

4. TCDŞ ile ilgili raporlama ve iletişim

Medya, TCDŞ konularında savunuculuk ve iletişimde önemli bir rol oynayabilir. Acil durumlarda cinsel şiddet ve diğer TCDŞ biçimleri hakkında medya raporları, karar vericiler ve topluluklarla savunuculuğu kolaylaştırır ve kapsamlı TCDŞ programları için para toplamayı destekler. Medya, belirli bir konuda farkındalığı artırma çabalarını destekleyebilir, kadınların seslerinin ve koruma endişelerinin duyulmasını sağlayabilir, toplumu ve halkı TCDŞ müdahale hizmetlerine nasıl erişileceği konusunda bilgilendirebilir ve olumlu toplumsal cinsiyet ve sosyal normları teşvik edebilir.³⁶⁸ TCDŞ üzerine medya raporları temel etik ve güvenlik ilkelerine uymayan acil durumlarda, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri ve ailelerini, topluluklarını ve onlara yardım edenleri riske atabilir.³⁶⁹

TCDŞ programı aktörleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşıma saygı gösterme ve bu yaklaşımı destekleme sorumluluğuna sahiptir. Medya ile etkileşim söz konusu olduğunda, TCDŞ program aktörleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri risk analizine dayalı bilgiye dayalı kararlar almaları için desteklemeli ve mümkün olduğu ölçüde, medya veya iletişim aktörlerinin TCDŞ'ye maruz kalan kişilere rızaya dayalı olmayan erişimini önlemelidir. TCDŞ'ye maruz kalan kişiler kendi istekleriyle medyayla konuşma arzusunu ifade ederse, TCDŞ uzmanları çevreyi değerlendirebilir ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere nasıl ve ne şekilde katılabilecekleri konusunda tavsiyelerde bulunmayı düşünebilir.³⁷⁰

Vaka çalışanı veya hizmet sağlayıcı, TCDŞ'ye maruz kalan kişinin şiddet deneyimini kamuya açıklamanın risklerini dikkatli bir şekilde gözden geçirmeli ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiyle istişare ederek risk azaltma önlemlerini uygulamaya koymalıdır. Medya, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri ve onları destekleyenleri riske atabilir, zararlı sosyal normları pekiştirebilir ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin olumsuz kalıba sokulmasına ve suçlanmasına katkıda bulunabilir. Muhabir ve TCDŞ'ye maruz kalan kişi arasında bir güç farkı olabilir; TCDŞ'ye maruz kalan kişi kendini rahat hissetmese bile konuşmaya rıza göstermesi için baskı hissedebilir. TCDŞ'ye maruz kalan kişilere doğrudan destek sağlayan kurum ve kuruluşlar, gazetecilerin veya iletişim aktörlerinin röportaj yapması için TCDŞ'ye maruz kalan kişileri "bulmaktan" sorumlu değildir.

TCDŞ'ye maruz kalan kişinin güvenliği, emniyeti ve psikolojik esenliği üzerindeki olası yansımaları nedeniyle, gazeteciler ve TCDŞ'ye maruz kalanlar arasında bireysel görüşmeleri kolaylaştırmak

tavsiye edilmez.³⁷¹ Aynı şekilde, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerle çalışan yerel veya uluslararası kuruluşlarla konuşarak da etkili hikâyeler üretilebilir.³⁷²

Kuruluşlardaki veya gazetecilerdeki iletişim personeli TCDŞ'ye maruz kalan kişilerle konuşmak istediğinde, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin güvenliği ve gizliliği açısından TCDŞ'yi ele almak üzere eğitilmeleri önemlidir.³⁷³ TCDŞ konularında raporlama, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere onurlu ve saygılı davranıldığı etik ve güvenli görüşmeler sağlamak için en iyi uygulama kılavuzların³⁷⁴ izlemelidir. Gazeteciler veya iletişim personeli, potansiyel olarak hassas kaynakları korumak ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin gizliliğini sağlamakla yükümlüdür. TCDŞ'ye maruz kalan kişiler tüm potansiyel risklerin tamamen farkında olmalıdır. Gazeteciler, "bilgilendirilmiş rıza", yani medyada çıkan veya TCDŞ'ye maruz kalan kişinin alenen tanımlanmış adı ile röportajın sonuçları hakkında tam bilgi sahibi olarak rızası almalıdır.

Açık rızaları olmadan TCDŞ'ye maruz kalan kişileri fotoğraflamak etik değildir. Hizmet alanlarındaki fotoğraflar, yalnızca bu alanları kullanan kadın ve kız çocuklarından önceden izinleri alınarak ve toplumun gereğinden fazla dikkat çekmesi veya hâlihazırda merkezi kullanan veya gelecekte kullanacak olan kadınların damgalanması gibi olası istenmeyen olumsuz sonuçlar tamamen göz önünde bulundurularak çekilmelidir. TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin yüzleri doğrudan gösterilmemelidir.

Araçlar ve Kaynaklar

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi (GBVIMS) Yürütme Kurulu (2016) *Veri Koruma Protokolü*. <http://www.gbvims.com/?s=data+protection+protocol> .

_____ (2012). *Kılavuz Notu: GBVIMS'de Yapılması ve Yapılmaması Gerekenler*. <http://www.gbvims.com/wp/wp-content/uploads/GBVIMS-Guidance-Note-Dos-and-Donts-Final.pdf>.

_____ (2010c). *Bilgi Paylaşım Protokolü Şablonu*. <http://www.gbvims.com/gbvims-tools/isp/>.

_____ (2010d). *Alım ve Onay Formları*. <http://www.gbvims.com/gbvims-tools/intake-form/>.

Küresel Koruma Kümesi (2013). *İnsani Yardım Bağlamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Haberciliğine İlişkin Medya Kılavuz İlkeleri* <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GBV-Media-Guidelines-25July2013.pdf>. adresi üzerinden ulaşılabilir.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) (2016). *Suriye Krizinde Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet İhbarı: Bir Gazetecinin El Kitabı*. <https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/UNFPA%20Journalsits%27s%20Handbook%20Small%5B6%5D.pdf>.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2007). *Acil Durumlarda Cinsel Şiddetin Araştırılması, Belgelenmesi ve İzlenmesi için Etik ve Güvenlik Önerileri*. Cenevre. https://www.who.int/gender/documents/OMS_Ethics&Safety10Aug07.pdf.

Koordinasyon, riskleri azaltmak ve TCDŞ'yi önlemek ve müdahale etmek için zamanında, somut eylemle sonuçlanır.

iyi koordinasyon, temel insani yardım aktörleri arasında TCDŞ sorunlarının ortak bir şekilde anlaşılmasını teşvik eder, TCDŞ Asgari Standartlarını destekler, TCDŞ Kılavuz İlkelerine uyumu izler, bilgi paylaşımını ve en iyi uygulamaları kolaylaştırır ve TCDŞ'yi önlemek ve buna müdahale etmek için zamanında eylemi teşvik eder.³⁷⁵ Acil durumlarda kadınların ve kız çocuklarının korunması ve güvenliği ancak toplu ve sürekli eylemlerle sağlanabilir³⁷⁶ çünkü TCDŞ en iyi şekilde birden fazla sektör ve kuruluş birleşik önleme, müdahale ve risk azaltma stratejileri oluşturmak ve uygulamak için birlikte çalıştığında ele alınır.³⁷⁷

TCDŞ Koordinasyon Grupları

Bazı bağlamlarda resmî “küme” sistemleri aktiftir. Resmî olarak etkinleştirilen bir kümelenme, kümelenme öncü kuruluşu, ulusal makamlar ve etkilenen nüfus aracılığıyla İnsani Yardım Koordinatörüne karşı sorumludur. Kümeler, insani yardım eyleminin ana sektörlerinin her birinde yer alan insani yardım aktörleri gruplarıdır; bir İnsani Yardım Koordinatörünün bulunduğu ortamlarda bile “çalışma grupları” olarak adlandırılabilirler. 2015 yılında KADK, bir müdahaleye etkin bir şekilde katkıda bulunmak için bir kümenin gerekli işlevleri ve rollerini açıklayan Ülke Düzeyinde Küme Koordinasyonu için KADK Referans Modülünü yayınlamıştır.

Küme sistemi içindeki resmî koordinasyon mekanizmaları önemlidir ve programlamadaki boşlukları anlayabilmeleri ve koordine edebilmeleri için değerlendirmeler, faaliyetler ve müdahale planlarından haberdar edilmelidir. Bazı durumlarda, kümelenme yaklaşımı diğer ulusal veya uluslararası koordinasyon biçimleriyle birlikte var olabilir ve uygulanması bir ülkenin ve bağlamın özel ihtiyaçlarını dikkate almalıdır.

Mülteci bağlamlarında, UNHCR, Mülteci Koordinasyon Modeline dayalı olarak sektörler ve çalışma grupları etrafında yapılandırılmış koordinasyon ve liderlik sağlar. Bağlama ve kapasiteye bağlı olarak, diğer kurumlar, UNHCR ile koordineli olarak TCDŞ alt çalışma grubuna eş liderlik edebilir (UNHCR'nin yetkisi hakkında daha fazla bilgi için aşağıya bakın).

Kaynak: KADK Küme Yaklaşımı Alt Çalışma Grubu ve Küresel Küme Koordinatörleri Grubu 2015, s. 4.

KİLİT EYLEMLER

TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişilerin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı

Hazırlıklı
olma
Müda
hale
İyileşti
rme

TCDŞ ALT KÜME/SEKTÖR LİDER KOORDİNASYON KURULUŞU

İnsani yardım sistemi genelinde ölçek büyütme aktivasyonundan sonraki 72 saat içinde bir TCDŞ koordinatörü görevlendirmek.

TCDŞ'ye özel uygun bilgi yönetimi ve programlama uzmanlığı ile TCDŞ koordinasyon mekanizmalarını birlikte yönetmek için özel TCDŞ koordinatörlerine kaynak sağlamak ve onları işe almak.

ALT KÜME/ SEKTÖR ÜYELERİYLE BİRLİKTE TCDŞ ALT KÜME/SEKTÖR KOORDİNASYON EKİBİ

Hizmet sunum ajanslarını ve TCDŞ'yi ele alan diğer aktörleri belirlemek için mevcut paydaşları, ağları, grupları ve organizasyonları haritalamak; yeni acil durum TCDŞ koordinasyon mekanizmalarının kurulması veya hâlihazırda olanların desteklenmesi hakkında bu kuruluşlara danışmak.

Açık bir alt küme/ sektör görev tanımı geliştirmek ve onaylamak ve bunu yıllık olarak gözden geçirmek ve güncellemek.

Yerel ve ulusal kuruluşlar ve devlet kurumları da dâhil olmak üzere çeşitli TCDŞ program aktörlerinin anlamlı katılımını desteklemek için erişilebilir ve hesap verebilir bir şekilde TCDŞ koordinasyon toplantılarını kolaylaştırmak.

Alt kümenin/ sektörün tüm üyelerinin, hizmetlerin kapsamını sağlamak ve hizmet sunumunun tekrarını önlemek için (örneğin, kim, ne, nerede (3/4W) matrisinin doldurulması) kriz konularından hangisinde hangi TCDŞ müdahale hizmetlerini kimin verebileceğini bilmesini sağlamak.

Uluslararası standartlarla uyumlu ve CSİK maruz kalanlar yardım protokollerini içeren TCDŞ standart çalışma usullerinin geliştirilmesine öncülük etmek ve en az altı ayda bir güncelleme yapmak.³⁷⁸

İlgili ortaklarla birlikte TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hizmetlere erişimini teşvik etmek için bir yönlendirme yolu oluşturmak ve düzenli olarak güncellemek (bakınız Standart 7: Yönlendirme Sistemleri).

Düzenli olarak güncellenen bilgi ürünleri (3/4W gösterge panoları, brifing notları, vb.) oluşturmak ve üretmek ve alt küme için işlevsel bir yayma platformu (örneğin, www.humanitarianresponse.info) sürdürmek.

TCDŞ'ye özgü ve çok sektörlü değerlendirme ve analizlere öncülük etmek, katkıda bulunmak ve/veya bunları yaymak. Diğer ihtiyaç değerlendirme mekanizmalarında TCDŞ'yi gözden geçirmek, katkıda bulunmak ve yaygınlaştırmak. İnsani Yardım İhtiyaçlarına Genel Bakış veya Mülteci İhtiyaçları Değerlendirmesi, İnsani Yardım Müdahale Planı veya Mülteci Müdahale Planı ve diğer planlama ve savunuculuk çabalarını bilgilendirmeye yardımcı olmak için TCDŞ durumuna ilişkin kanıta dayalı ihtiyaç analizi (örneğin ikincil veri incelemesi, açık analizi) sağlamak.³⁷⁹

Bir TCDŞ alt küme/ sektör stratejisi ve iş planının geliştirilmesine öncülük etmek.

Müdahale planlarının uygulanmasını sağlamak için fon gereksinimlerini netleştirmek ve fon toplamak.

TCDŞ alt kümesi/ çalışma grubu işleyişini, performansını ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere ve özellikle kız çocuklarına ve kadınlara karşı hesap verebilirliğini değerlendiren izleme önlemleri oluşturmak.

İnsani Yardım Müdahale Planı göstergelerine (örneğin 3/4W raporlama, gösterge tablosu) göre ölçmek ve raporlamak için TCDŞ müdahalesinin düzenli ve sistematik olarak izlenmesini sağlamak.

TCDŞ insani müdahale için bir olasılık planı geliştirmek.

Uygun olduğunda, TCDŞ alt küme koordinasyonunun hükümet liderliğine ve kadın liderliğindeki kuruluşlara geçişine öncülük etmek.

Koruma kümelenmesi/ sektörü ve kümeler arası/ sektör çalışma gruplarına (ve gerektiğinde diğer gruplara) katılmak, temel bilgi ve mesajlara katkıda bulunmak ve TCDŞ alt kümesi/ sektörü adına savunuculuğu üstlenmek.

KİLİT EYLEMLER

TCDŞ Koordinasyonu (devamı)

Koruma, çocuk koruma, sağlık, geçim kaynakları, ruh sağlığı ve psikososyal destek vb. gibi diğer kilit sektörler/çalışma grupları ile bağlantılar kurmak.

CSİK için topluluk temelli şikâyet mekanizmalarını mevcut TCDŞ yönlendirme sistemlerine entegre etmek için sistemleri haritalamak ve tasarlamak için CSİK ağını desteklemek.

KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri de dâhil olmak üzere TCDŞ önleme ve müdahale programlaması için uluslararası standartların kullanımını ve bunlara uyulmasını teşvik etmek.

TCDŞ ALT KÜME/SEKTÖR ÜYELERİ

Yönlendirme yolundaki erişim noktalarına ilişkin anlayışlarını ve zararlı istenmeyen sonuçları (ör. gizlilik, güvenlik, saygı ve ayrımcılık yapmama ile ilgili TCDŞ Kılavuz İlkelerindeki ihlaller) izlemek için kadınlar ve kız çocuklarıyla düzenli olarak etkileşimde bulunmak.

Kuruluşlar arası, çok sektörlü TCDŞ koordinasyon mekanizmalarına aktif olarak katılmak.

TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hizmetlere erişimini teşvik etmek için yönlendirme yolunun işleyişini desteklemek.

Bildirilen TCDŞ olay verilerinin güvenli ve etik yönetimi için bir sistemin kurulmasını desteklemek ve bu sisteme katılmak.

Yerel kuruluşlar, kadın grupları ve hükümet dâhil olmak üzere ilgili aktörlere TCDŞ'yi önleme ve müdahale etme konusunda teknik uzmanlık sağlayarak, TCDŞ Kılavuz İlkeleri de dâhil olmak üzere TCDŞ'ye insani müdahale hakkında bilgi oluşturmak için kapasite güçlendirme faaliyetlerine katkıda bulunmak.

Bağlama özel TCDŞ riskleri hakkındaki bilgileri düzenli olarak güncellemek ve paylaşmak ve hizmet kapsamı ve eylem öncelikleri hakkında TCDŞ koordinasyon mekanizmasına düzenli olarak rapor vermek.

Diğer kümelere ve sektörler, KADK TCDŞ Kılavuz İlkelerinde belirtildiği şekilde risk azaltma eylemleri hakkında bilgi sağlamak.

Hazırlıklı olma	Müdahale	İyileştirme
✓	✓	✓
✓	✓	✓
✓	✓	✓
✓	✓	✓
✓	✓	✓
✓	✓	✓
✓	✓	✓
✓	✓	✓
✓	✓	✓
✓	✓	✓

TCDŞ koordinasyonunun birincil hedefleri şunlardır:

- Erişilebilir, güvenli, kaliteli hizmetlere öncelik verilmesini ve stratejik planlama yoluyla TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için erişilebilir olmasını sağlamak;
- KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri doğrultusunda sektörler ve aktörler arasında TCDŞ'nin önlenmesine gereken özeni göstermek; ve
- TCDŞ'ye özel programlamayı desteklemek için yeterli finansman sağlamak.

Koordinasyon sistemleri, müdahaleleri ve stratejileri planlamaya, bilgileri yönetmeye, kaynakları harekete geçirmeye, hesap verebilirliği sürdürmeye, boşlukları doldurmaya ve tekrarlardan kaçınmaya yardımcı olur.³⁸⁰ Koordinasyon, hükümetleri hazırlık ve olasılık planlaması konusunda desteklemek de dâhil olmak üzere, kapasite boşluklarının ele alınmasını sağlamada önemlidir. Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler de dâhil olmak üzere vatandaşlarının refahı için birincil sorumluluğu hükümetler üstlendiğinden, koordinasyon sistemleri ulusal makamları devreye sokmalıdır.³⁸¹ Bu sistemler aynı zamanda kritik konuları gündeme getirmek için alan sunar -örneğin, kuruluşların kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına cevap vermiyorsa, coğrafi kapsam yetersizse veya hizmet sunumu veya doldurulması gereken başka boşluklar var ise.³⁸²

TCDŞ koordinasyonunun birincil hedefleri şunlardır:

- Erişilebilir, güvenli, kaliteli hizmetlere öncelik verilmesini ve stratejik planlama yoluyla TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için erişilebilir olmasını sağlamak;
- KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri doğrultusunda sektörler ve aktörler arasında TCDŞ'nin önlenmesine gereken özeni göstermek; ve
- TCDŞ'ye özel programlamayı desteklemek için yeterli finansman sağlamak.

Koordinasyon sistemleri, müdahaleleri ve stratejileri planlamaya, bilgileri yönetmeye, kaynakları harekete geçirmeye, hesap verebilirliği sürdürmeye, boşlukları doldurmaya ve tekrarlardan kaçınmaya yardımcı olur.³⁸⁰ Koordinasyon, hükümetleri hazırlık ve olasılık planlaması konusunda desteklemek de dâhil olmak üzere, kapasite boşluklarının ele alınmasını sağlamada önemlidir. Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler de dâhil olmak üzere vatandaşlarının refahı için birincil sorumluluğu hükümetler üstlendiğinden, koordinasyon sistemleri ulusal makamları devreye sokmalıdır.³⁸¹ Bu sistemler aynı zamanda kritik konuları gündeme getirmek için alan sunar -örneğin, kuruluşların kadınların ve kız çocuklarının ihtiyaçlarına cevap vermiyorsa, coğrafi kapsam yetersizse veya hizmet sunumu veya doldurulması gereken başka boşluklar var ise.³⁸²

Göstergeler

- Tüm çok sektörlü değerlendirmeler, TCDŞ hizmet sunumuyla ilgili soruları içerir (örneğin, mevcut topluluk kaynakları ve kapasiteleri, hizmet sunumundaki boşluklar, kadınların ve kız çocuklarının konumlar ve hizmet türlerine ilişkin tercihleri), TCDŞ olayları veya yaygınlığı ile ilgili sorulardan kaçınılır.
- Yönlendirme sistemi mevcut ve düzenli olarak güncellenmiş ve hizmet haritalaması ve TCDŞ SUÇ'leri kurulmuştur.
- TCDŞ alt küme/sector stratejisi geliştirilmiş ve iş planı uygulanmıştır.
- Tüm İnsani Müdahale Planları ve Mülteci Müdahale Planları: (1) TCDŞ riskinin azaltılması, (2) müdahale hizmetleri de dâhil olmak üzere TCDŞ'ye özel programlama ve (3) cinsel sömürü ve istismara karşı korumayı içerir.^{383,384}

Kılavuz Notları

1. Bir TCDŞ alt kümesinin/sectorünün veya çalışma grubunun temel işlevleri

Bir TCDŞ alt kümesinin/sectorünün veya çalışma grubunun **altı temel işlevi** aşağıda sıralanmıştır:

1. Hizmet sunumunu desteklemek için:

- Hizmet sunumunu sağlayan bir platform temin edilmesi, İnsani Yardım/Mülteci Müdahale Planı ve stratejik öncelikler tarafından yönlendirilir.
- Hizmet sunumunun tekrarını ortadan kaldıracak mekanizmalar geliştirmek.

2. İnsani Yardım Koordinatörü/İnsani Yardım Ülke Ekibi/Mülteci Koordinatörünün stratejik karar alma sürecini aşağıdaki yollarla bilgilendirmek:

- Öncelik belirlemeyi bilgilendirmek için ihtiyaç değerlendirmeleri ve boşluk analizini hazırlamak.
- (Ortaya çıkan) boşluklar, engeller, tekrarlama ve kesişen konular için çözümler belirleme ve bulma.
- Analiz temelinde öncelikleri formüle etmek.

3. Alt küme/sektör stratejisini aşağıda belirtilenler yoluyla planlamak ve uygulamak için:

- Genel müdahalenin stratejik hedeflerinin gerçekleştirilmesini doğrudan destekleyen bir TCDŞ sektörel planı, hedefleri ve göstergeleri geliştirmek.
- Ortak standart ve kılavuz ilkelerini uygulamak ve bunlara bağlı kalmak.
- Finansman gereksinimlerinin netleştirilmesi, önceliklerin belirlenmesine yardımcı olunması ve İnsani Yardım Koordinatörü/İnsani Ülke Ekibi/Mülteci Koordinatörünün genel insani yardım finansman tekliflerine alt küme/sektör katkıları üzerinde anlaşmaya varılması.

4. Performansı aşağıda belirtilenler yoluyla izlemek ve değerlendirmek için:

- Faaliyetlerin ve ihtiyaçların izlenmesi ve raporlanması.
- Alt küme/sektör stratejisine ve üzerinde anlaşmaya varılan sonuçlara göre ilerlemenin ölçülmesi.
- Gerektiğinde düzeltici faaliyet önerilmesi.

5. Hazırlık ve olasılık planlamasında ulusal kapasite oluşturmak.

6. Güçlü savunuculuğu aşağıda belirtilenler yoluyla desteklemek için:

- Endişelerin belirlenmesi ve İnsani Yardım Koordinatörüne ve İnsani Yardım Ülke Ekibi mesaj ve eylemine kilit bilgi ve mesajlarla katkıda bulunulması.
- Küme/sektör, küme/sektör üyeleri ve etkilenen insanlar adına savunuculuğun üstlenilmesi.³⁸⁵

Mülteci ortamlarında, yukarıda sıralanan temel işlevler, mülteci koruma çalışma grubu ile koordineli olarak TCDŞ alt kümesine/sektör çalışma grubuna uygulanabilir.

Sığınmacıların, Mültecilerin, Vatansız Kişilerin ve Geri Dönenlerin Korunması

UNHCR, mültecilerin uluslararası korunmasını sağlamaktan ve kalıcı çözümler aramaktan sorumludur; dünya çapında bu konularda uluslararası eylemi yönlendirmek ve koordine etmekle görevlidir. UNHCR, Devletleri sığınmacıları, mültecileri ve geri dönenleri koruma yükümlülüklerini yerine getirmeleri hususunda destekler.

UNHCR'nin bu gruplara yönelik görev ve sorumluluğu devredilemez olsa da, hükümetlerle iş birliği yapar ve diğer kuruluşlar ve ulusal ve uluslararası STK'lar ile ortaklıklar geliştirir. Koruma, herhangi bir müdahalenin öncelikli amacı olduğundan, UNHCR, Mülteci Koruma Çalışma Grubunu kurar ve mümkün olduğunda ilgili ev sahibi devlet kurumu ile birlikte yol gösterir.

Aynı coğrafi alandaki ilgili nüfusların hem mültecileri hem de ülke içinde yerinden edilmiş kişileri içerdiği durumlarda, Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Acil Durum Yardımı Koordinatörü sektör ve küme kapasitelerinin kullanımına karar verir.

Kaynak: UNHCR 2013b.

2. TCDŞ koordinasyon üyeliği

Uluslararası ve ulusal STK'lar, sivil toplum kuruluşları ve hükümet aktörleri de dâhil olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla ulusal ve alt ulusal düzeylerde TCDŞ koordinasyonuna bir dizi aktör katılmaktadır. TCDŞ koordinasyonunda görev alan tüm aktörler, acil durumlarda TCDŞ Kılavuz İlkeleri ve TCDŞ'nin temel biçimlerine aşına olma sorumluluğuna sahiptir: (1) etkilenen nüfusta TCDŞ'nin risklerini ve etkilerini anlamak ve tahmin etmek ve (2) insani yardım topluluğunu TCDŞ'yi ele alma sorumluluğu konusunda eğitmek.³⁸⁶ TCDŞ önleme ve müdahale ihtiyacını açıkça ifade etme yeteneği, TCDŞ koordinasyonunun tüm yönleri için önemlidir.

TCDŞ koordinasyon forumlarının bir dizi TCDŞ program aktörünü içermesi çok önemlidir. Yerel aktörlerin dâhil olması ve katılımı insani eylem için temel bir ilkedir ve insani yardım ve korumanın zamanında, ilgili ve kadınlara, kız çocuklarına ve diğer topluluk üyelerine karşı sorumlu olup olmadığını değerlendirmek için esastır. Yerel kuruluşlar yalnızca yerel bağlamda önemli bir uzmanlık getirmekle kalmaz, aynı zamanda kadınların ve kız çocuklarının eleştirel seslerini ve bakış açılarını da yansıtabilir.

Bir acil durumun başlangıcında hangi koordinasyon düzenlemelerinin oluşturulduğuna bakılmaksızın, mevcut TCDŞ ile ilgili ağlar ve ortaklarla birlikte çalışmak ve bunları geliştirmek çok önemlidir. Tüm bağlamlarda, TCDŞ'yi ele almak için önceden var olan herhangi bir kuruluşlar arası koordinasyon forumu, TCDŞ'ye yönelik acil müdahale ve devam eden insani eylemi koordine etmek için potansiyel bir mekanizma olarak düşünülmelidir.

3. TCDŞ Sorumluluk Alanı

Küresel düzeyde, TCDŞ koordinasyonu, Küresel Koruma Kümesi içindeki TCDŞ Sorumluluk Alanı tarafından yönetilir.³⁸⁷ TCDŞ Sorumluluk Alanı, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için önleme, bakım, destek ve kurtarma ve failin hesap verebilirliği dâhil alan düzeyinde TCDŞ'ye tutarlı, kapsamlı ve koordineli bir yaklaşımı teşvik eden etkili ve kapsayıcı koruma mekanizmaları geliştirmeyi amaçlar. UNFPA, KADK himayesindeki küresel liderdir. Ülke düzeyinde, UNFPA, bir STK veya hükümet eş lideriyle birlikte, TCDŞ risklerini ve programlama boşluklarını ele almak için bilgi paylaşımını ve ortak eylemi destekleyen bir kuruluşlar arası foruma (TCDŞ alt kümesi veya çalışma grubu) eş başkanlık eder ve yönetir. BM personeli bir alt kümeye başkanlık edip koordine etse de, kümelenme yaklaşımı kapsamındaki koordinatörler, yerel STK'lar ve diğer sivil toplum ortakları dâhil kümenin tüm üyelerinin çıkarlarını temsil etmekten yükümlüdür. Bir koordinatör, bir bütün olarak TCDŞ müdahalesinin bütünlüğünü sağlamalı ve yalnızca ev sahibi kurumun perspektifinden koordine etmemelidir.³⁸⁸

Bazı ortamlarda, hükümet yetkilileri TCDŞ koordinasyonuna birlikte liderlik ederken, diğerlerinde TCDŞ uzmanlığına sahip uluslararası bir STK veya sivil toplum aktörleri birlikte liderlik etmektedir. KADK Dönüştürücü Gündemi kapsamında, lider kuruluş, uygulanabilir olduğunda kadın liderliğindeki kuruluşlar da dâhil olmak üzere STK'lar tarafından açıkça tanımlanmış bir küme liderliği paylaşımını geliştirmeyi düşünmeye teşvik edilir.³⁸⁹ Mülteci bağlamlarında, UNHCR, Mülteci Koordinasyon Modeline dayanan sektörler ve çalışma grupları etrafında yapılandırılmış koordinasyon ve liderlik sağlar.

TCDŞ alt kümesine ve/veya çalışma grubuna birlikte liderlik etmek, TCDŞ koordinasyon mekanizmalarına liderlik etmek, ulusal sistemlerin kurulmasına ve güçlendirilmesine yardımcı olmak ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için erişilebilir, gizli ve uygun hizmetler sağlamak için ulusal ve yerel yetkililer ve insani yardım aktörleriyle ortaklaşa çalışmak anlamına gelir.³⁹⁰ UNFPA'nın faaliyette olmadığı veya ulusal veya alt ulusal düzeylerde liderliği üstlenemediği durumlarda, başka bir BM kuruluşu, uluslararası veya ulusal bir STK veya hükümet TCDŞ koordinasyonuna öncülük edecektir. En azından, TCDŞ koordinasyon organları, TCDŞ önleme, azaltma ve müdahalede rolü olan diğer tüm aktörlerin, uygulama için temel standartlara – özellikle TCDŞ Kılavuz İlkeleri (bakınız Standart 1); etik, güvenlik ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin haklarına ilişkin standartlar; ve TCDŞ program aktörleri olarak ve KADK TCDŞ Kılavuz İlkelerinde belirtildiği gibi ilgili sorumluluklar – aşına olmalarını sağlamalıdır.

TCDŞ Koordinasyonu ve Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunma

İnsani Yardım Koordinatörü (HC)/Yerleşik Koordinatör (RC), ülke içi bir CSİK ağının kurulması da dâhil olmak üzere, CSİK çabalarına öncülük etmekten sorumludur. Hem HC/RC hem de ülke ekibi, insani yardım topluluğu tarafından etkilenen nüfusa karşı gerçekleştirilen cinsel sömürü ve istismarın önlenmesinden ve bunlara müdahale edilmesinden sorumludur.

HC/RC'nin liderliğinde, CSİK ağı, mevcut TCDŞ'ye maruz kalan kişi desteğine bağlantılar içeren bir eylem planı oluşturmaktan sorumludur. Raporlama ve hesap verebilirlik mekanizmaları da dâhil olmak üzere rehberlik ve kaynaklar sağlamalı ve özel bir CSİK koordinatörüne sahip olmalıdır. Koordinatör, esas olarak TCDŞ'ye maruz kalan kişi desteği konusunda CSİK ağı ile kesişen TCDŞ alt kümesi/çalışma grubunun koordinatöründen farklı olmalıdır. Teknik rehberlik sağlamak ve ağına TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yardım konusundaki stratejik kararlarından etkilenen TCDŞ hizmet sağlayıcılarını temsil etmek için TCDŞ koordinasyon grubunun CSİK ağında temsil edilmesi şiddetle tavsiye edilir.

Bir TCDŞ koordinasyon grubu, CSİK ile ilgili olarak iki temel rol oynamalıdır: (1) CSİK'e maruz kalanlara yardım protokollerinin sahada uygulanmasını desteklemek ve (2) CSİK'nin önlenmesini desteklemek. TCDŞ alt kümesi/sektörü, tüm üyelerin CSİK politikalarını anlamasını ve benimsemesini sağlamalıdır. KADK temel ilkelerini paylaşmalı ve üyeleri arasında en iyi uygulamaları ve CSİK politikasının ve Davranış Kurallarının en yüksek standartlarını teşvik etmenin yollarını görüşmelidir. Alt kümedeki/sektördeki kuruluşların CSİK politikaları yoksa, alt küme/sektör, uyarlamak ve benimsemek için örnek bir davranış kuralları sağlamak gibi, bunları geliştirmede onları desteklemelidir. Bu faaliyetler, mevcut olduğu durumlarda kuruluşlar arası CSİK ağı ile koordineli olarak gerçekleştirilmelidir.

KADK En İyi Uygulama Kılavuzu Kuruluşlar Arası Topluluk Temelli Şikâyet Mekanizmaları (CBCM): Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Koruma (2016) şunları belirtmektedir: "CBCM, vaka yönlendirmelerini kolaylaştırmak için TCDŞ alt küme koordinatörlerinin CSİ iddialarına ilişkin yerel raporlama prosedürleri ve süreçleri hakkında bilgilendirilmesinden sorumludur" (s. 30).

TCDŞ koordinatörleri teknik rehberlik sağlasa da, CBCM'nin güvenlik, gizlilik ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin esenliği hakkı da dâhil olmak üzere TCDŞ Kılavuz İlkelerine uymasını sağlamak için nihai sorumluluk CSİK ağına aittir.

CSİK ağı ve TCDŞ koordinasyon grubu arasındaki bağlantılar, her iki grubun çalışmalarını geliştirmek ve cinsel sömürü, istismar ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere kapsamlı yardım sağlamak için saha düzeyinde netleştirilmelidir.

Kaynak: TCDŞ Sorumluluk Alanı 2019, s. 33-34

TCDŞ alt kümeleri/çalışma grupları, diğer insani yardım sektörlerine teknik destek sağlamada, bağlamda TCDŞ'nin doğasını daha iyi anlamalarına yardımcı olmada veya onlara TCDŞ riskini azaltmak için temel sektörel eylemlerin nasıl uygulanacağı konusunda tavsiyelerde bulunmada önemli bir rol oynamaktadır. Koordinasyon, KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri doğrultusunda temel eylemlerin uygulanması için bütüncü bir stratejidir. TCDŞ koordinasyon mekanizmaları, ortakları bir araya getirerek, koordineli bir eylem planı geliştirerek ve denetleyerek ve diğer sektörlerle/kümelere uzman teknik rehberlik sağlayarak çok sektörlü bir TCDŞ müdahalesini kolaylaştırmak için birçok şey yapsa da, TCDŞ'yi ele alma sorumluluğu insani müdahalede bulunan tüm kilit sektörler/kümelere aittir. ³⁹¹

Koordinasyon liderleri, etik, güvenli ve etkili programlama için standardını belirlemekten sorumludur. TCDŞ koordinasyon organının tüm faaliyetleri, temel insani ve TCDŞ Kılavuz İlkelerini yansıtmalıdır. Koordinasyon ortaklarının kişisel ön yargıları veya tutumları, TCDŞ kılavuz İlkelerinden ödün vermemeli ve tüm ortaklar, programlamanın uygulanmasında birleşik bir yaklaşım benimsemelidir.

Araçlar ve Kaynaklar

Küresel Koruma Kümesi (GPC) Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Sorumluluk Alanı (TCDŞ Sorumluluk Alanı) (2019). *İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Müdahalelerinin Koordinasyonu El Kitabı* <http://gbvaor.net/handbook-coordinating-gender-based-violence-emergencies-now/>.

Kuruluşlar Arası Daimi Komite (KADK) (2017). *KADK Toplumsal Cinsiyet Hesap Verebilirlik Çerçevesi* https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_accountability_framework_with_adjusted_self_assessment_0.pdf.

_____ (2016). *İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Müdahalelerinin Koordinasyonu El Kitabı*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/best_practice_guide_inter_agency_community_based_complaint_mechanisms_1.pdf.

_____ (2015). *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Müdahalelerini İnsani Yardım Eylemlerine Entegre Etme Kılavuzları: Riski azaltmak, dayanıklılığı artırmak ve iyileşmeye yardımcı olmak*. https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf.

Küme Yaklaşımı Üzerine KADK Alt Çalışma Grubu ve Küresel Küme Koordinatörleri Grubu (2015). *Ülke Düzeyinde Küme Koordinasyonuna İlişkin KADK Referans Modülü*. <https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/document/iasc-reference-module-cluster-coordination-country-level-0>.

Sphere Projesi. (2011). *Sphere El Kitabında "Temel Standart 2: Koordinasyon ve İş Birliği"*. Cenevre. *Sphere El Kitabı* (2018) <https://www.spherestandards.org/handbook-2018/>.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) (2015). *Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önleme ve Müdahale için Asgari Standartlar*. <https://www.unfpa.org/featured-publication/gbvie-standards>.

Ölçme, İzleme ve Değerlendirme

Etik ve güvenli bir şekilde toplanan bilgiler, TCDŞ programlarının kalitesini ve kadınlara ve kız çocuklarına karşı sorumluluğu geliştirmek için kullanılır.

Kalite değerlendirmeleri, risk analizleri ve izleme ve değerlendirme, programa dayalı müdahaleleri ve TCDŞ müdahalesini ve önleme programlamasını iyileştirmek için öğrenmeyi bilgilendirmelidir. TCDŞ'nin doğası ve kapsamı hakkında etik olarak toplanan veriler, program geliştirme ve uygulama, savunuculuk ve kaynak seferberliğinin etkilenen nüfus tarafından belirlenen ihtiyaçlara ve çözümlere dayalı olmasını sağlar.³⁹² Bilgi toplum temelli, katılımcı yaklaşımlarla toplandığında, insani müdahalelerin etkisini ve sonuçlarını iyileştirir. Ayrıca, veri toplama faaliyetleri, etkilenen nüfusun, kadınlar ve kız çocukları gibi, genellikle duyulmayan üyelerine yer açmak için fırsatlardır.³⁹³

TCDŞ her yerde yaşanmaktadır. TCDŞ'nin gerçek büyüklüğüne ilişkin nüfusa dayalı verileri beklemek veya aramak, bu tür verilerin toplanmasındaki güvenlik ve etik zorluklar nedeniyle acil durumlarda bir öncelik değildir.

Tüm insani yardım personeli, TCDŞ'nin meydana geldiğini ve etkilenen nüfusları tehdit ettiğini varsaymalı; ciddi ve yaşamı tehdit eden bir sorun olarak ele almalı; ve somut "kanıt"ın varlığına veya yokluğuna bakılmaksızın harekete geçmelidir...

Kaynak: KADK 2015a, s. 2.

Acil durumlarda, TCDŞ konusunda uzmanlaşmış kurumlar, TCDŞ odaklı bilgi toplama faaliyetlerine başlamadan önce hizmetlerin mevcut olduğundan ve TCDŞ hakkında veri toplamakla görevli kişilerin TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşım konusunda eğitildiğinden emin olmalıdır (bakınız Standart 1: TCDŞ kılavuz İlkeleri) ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere mevcut hizmetler hakkında tavsiyelerde bulunabilmeli ve yönlendirme sağlayabilmelidir (bakınız Standart 7: Yönlendirme Sistemleri).³⁹⁴

Tüm ortamlarda, TCDŞ eksik bildirilmektedir; kaydedilen vakalar, toplam vaka toplamının yalnızca küçük bir kısmını temsil etmektedir. **Mevcut verilerin eksikliği, TCDŞ'nin önemli bir sorun olmadığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Nicel verilerin eksikliği, TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hizmetlere erişiminin önündeki engellerin bir göstergesi olarak görülebilir.**³⁹⁵ Ayrıca, hizmetlerin yerinde olması genellikle hizmete dayalı verilerin programlamayı yönlendirmek ve bilgilendirmek için kullanılabilmesini sağlar.³⁹⁶ Bildirilen olaylarla ilgili verilerin rutin olarak toplanması, temel hizmetler mevcut olduğunda ve

	Hazırlıklı olma	Müdahale hale	İyileştirme
Yeni verileri toplamadan önce, karar verme sürecini bilgilendirmek için mevcut ikincil verileri (örneğin hane halkı anketleri, toplu hizmet verileri, yasal çerçeve, akademik raporlar ve medya raporları vb.) gözden geçirmek ve analiz etmek.	✓	✓	✓
TCDŞ bilgi boşluklarını/ihtiyaçlarını değerlendirmek ve veri toplama ve analizinin risklerini, maliyetlerini ve faydalarını tartmak (bakınız Kılavuz Not 3).	✓	✓	✓
TCDŞ'ye özel programlama önceliklerini bilgilendirmek ve çocuk koruma, sağlık ve diğer kilit müdahale aktörleri ile koordinasyonu sağlamak için TCDŞ müdahale hizmetlerinin (örneğin, çok sektörlü hizmetlerin mevcut kalitesi ve ölçeği, ulusal yasal ve politika çerçeveleri) haritalanmasını üstlenmek.	✓	✓	✓
Rutin veri toplama ve hedeflenen katılımcı değerlendirmeler için kadınlara, kız çocuklarına, oğlan çocuklarına ve erkeklere ayrı gruplar hâlinde ulaşmak için en iyi yöntemleri belirlemek.	✓	✓	✓
Bir veri toplama ekibinin üyelerini dikkatli bir şekilde seçmek ve ilgili ve yeterli uzmanlık eğitimi ve sürekli destek aldıklarından emin olmak. Veri toplama ekibinin oluşturulmasına (cinsiyet, yaş, dil, vb.) özen etmek. ³⁹⁷ Kadınların ve kız çocuklarının katılımını kolaylaştırmak için çoğunluğun kadın olduğu bir veri toplama ekibi tavsiye edilir. Ötekileştirilmiş kadınlara ve kız çocuklarına ve TCDŞ'ye maruz kalan kişilere yönelik destekleyici tutumlar ve değerler için ekibi değerlendirmek.	✓	✓	✓
Veri toplamak için dini gruplar, gençlik grupları, sağlık tesisleri, topluluk temelli kuruluşlar ve yerel STK'lar gibi topluluk yapıları ve grupları ile birlikte ve bunlar aracılığıyla çalışmak; etkilenen nüfusun kentsel veya uzak bir alana dağılmış olabileceği durumlarda ilk teması kurmak için yerel ortaklar da dâhil olmak üzere çok işlevli ekipleri kullanmak.	✓	✓	✓
Veri toplama ekibini katılımcı yaklaşımlar, TCDŞ Kılavuz İlkeleri (bakınız Standart 1) ve TCDŞ veri toplama için DSÖ etik mülahazaları ³⁹⁸ konusunda eğitmek ve eğitim ve uygulama boyunca ekibin TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı tutumlarının düzeyini izlemek.	✓	✓	✓
Ötekileştirilmiş kadın ve kız gruplarına ulaşmak için özel çaba sarf etmek ve yaşa ve engelliliğe duyarlı istişareler düzenlemek için çocuk koruma ve engellilik aktörleriyle ortak olmak.	✓	✓	✓
Daha geniş bir değerlendirmenin yapılabileceği gayriresmî toplantı yerlerini ve ağlarını haritalamak.		✓	✓
Belirlenen riskleri ele almak için kadınlar ve kız çocuklarıyla risk analizleri yapmak ve çözümler üretmek (bakınız Standart 9: Güvenlik ve Risk Azaltma ve Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi).		✓	✓
Müdahalenin tamamı için finansman önceliklerini etkileyebilecek olan ilk değerlendirme raporlarının, meydana gelen TCDŞ türleri, riskler, mevcut çok sektörlü hizmetlerin kalitesi ve ölçeğinin değerlendirilmesi, kadınların ve kız çocuklarının hizmetlere erişiminin önündeki engeller ve bu bulgulara dayalı olarak kadınlar ve kız çocukları tarafından verilen açık öneriler hakkında tanımlayıcı olmayan bilgileri içermesini sağlamak.	✓	✓	
Kadınların ve kız çocuklarının veri toplama döngüsünün tüm aşamalarında girdi sağlamasını sağlayacak mekanizmalar, protokoller ve yöntemler oluşturmak.	✓	✓	✓
TCDŞ'ye özel programlamanın girdileri, çıktıkları ile sonuçlarını ele alan rutin izleme ve değerlendirme sistemleri kurmak.	✓	✓	✓
Kadınlar ve kız çocukları, kadın örgütleri, STK'lar ve diğer yerel aktörlerle iş birliği yaparak tavsiyeleri ve öğrenmeleri zarar vermeyecek şekilde paylaşmak.		✓	✓
Uygun geri bildirim ve iletişim mekanizmalarını kullanarak etkilenen topluluklarla sistematik olarak iletişim kurmak. ³⁹⁹	✓	✓	✓

bilgi paylaşım protokolleri oluşturulmadan veya acil durum GBVIMS gibi daha resmi sistemler işlevsel hale gelmeden önce başlayacaktır. (bakınız Standart 14: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişinin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı)

İnsani yardım ortamlarında TCDŞ veri toplama, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere birçok zorluk ve risk içerir:⁴⁰⁰

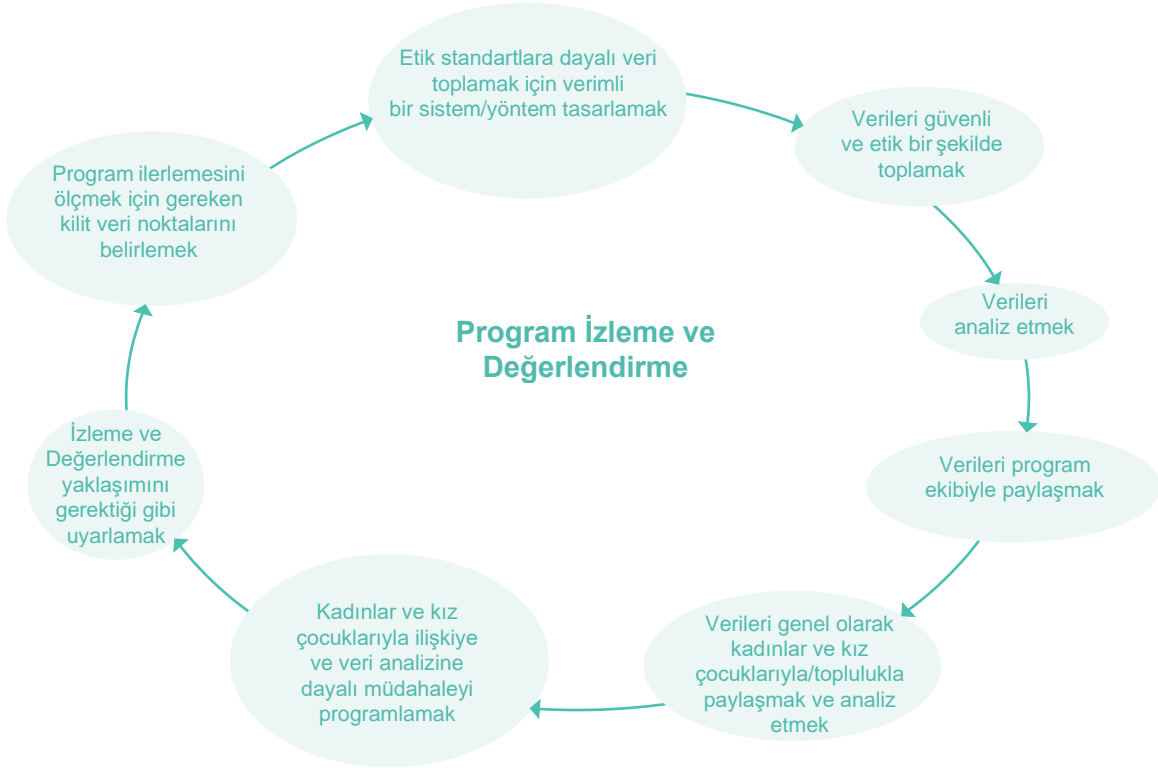
- TCDŞ'ye maruz kalan kişiler ve diğer kadınlar ve kız çocukları için güvenlik riskleri oluşturma da dâhil olmak üzere, yararlanıcılara zarar verme potansiyeli;
- Nitelikli, kadın sayım görevlisi/veri toplayıcıların eksikliği;
- TCDŞ olaylarını bildiren TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin maruz kaldığı damgalanma;
- Failler ve/veya topluluk tarafından misilleme yapılması riski de dâhil olmak üzere güvensizlik;
- Faillerin cezasız kalması;
- Uyumlaştırılmış TCDŞ ile ilgili veri toplama araçlarının ve veri toplama yöntemlerinin eksikliği;
- Vaka bilgilerinin güvenliğini, emniyeti, gizliliğini ve anonimliğini sağlamak için veri koruma mekanizmalarının olmaması veya zayıf olması;
- Hizmet altyapısı eksikliği;
- TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için etkili ve kaliteli vaka yönetimi hizmetlerinin eksikliği;
- Kadın nüfusunun tipik olarak ötekileştirilmiş kesimlerinin hareketliliğine ilişkin sınırlamalar (örneğin, yaşlı kadınlar ve ergenlik dönemindeki kız çocukları veya engelli kadınlar ve kız çocukları);
- Etkilenen nüfusa, özellikle kadın ve kız çocuklarına sınırlı insani yardım erişimi;
- Etkilenen topluluklarla güven oluşturmak ve anlaşmak için sınırlı süre; ve
- Temel mahremiyeti sağlayan yeterli görüşme ortamı oluşturmada zorluk.

Veri toplama ve bilgi toplama yöntemleri, TCDŞ'nin doğası ve kapsamı hakkında daha kapsamlı bir anlayış sağlamak için hem nicel hem de nitel olmalıdır. Nicel yöntemler tipik olarak araştırmaları, anketleri ve istatistikleri içerir. Nitel yöntemler, görüşmeleri, odak grup görüşmelerini ve güvenlik denetimlerini veya gözlemlerini içerir. Nitel yöntemler, kadınların ve kız çocuklarının karşı karşıya kaldığı riskler, farklı tipte TCDŞ'nin uygulanması, TCDŞ'ye maruz kalan kişiler için zararlı sonuçlar ve insani krizin bir sonucu olarak toplumsal ve cinsiyet normlarındaki değişimler hakkında bağlamsal bilgi sağlayabilir.⁴⁰¹ Birincil ve ikincil veriler de dâhil edilmelidir; örneğin, demografik, sosyal ve ekonomik göstergeler, yasal ve adli çerçeveler, akademik ve diğer raporlar vb.

Veri toplamaya katılımlarını sağlamaları için ötekileştirilmiş kadın ve kız çocuğu gruplarını güvenli bir şekilde dâhil etmek için çaba gösterilmelidir. (bakınız Standart 2: Kadınların ve Kız Çocuklarının Katılımı ve Güçlendirilmesi). Akut acil durumlarda, bilgi toplamanın birincil odak noktası, hizmet kullanılabilirliği ve kalitesinin değerlendirilmesi ve TCDŞ risklerinin ve hizmetlere erişimin önündeki engellerin belirlenmesi olmalıdır (bakınız Kılavuz Not 1).

Araştırma, özellikle kadın örgütleri tarafından feminist bilgiye dayalı yaklaşımlar kullanılarak yürütülen araştırmalarda, şiddetin kadınların ve kız çocuklarının yaşamlarını nasıl etkilediğini ve şiddeti ele almak ve önlemek için en iyi neyin işe yaradığını anlamada önemli bir rol oynayabilir.⁴⁰² Akut acil durum aşamasında, odak noktası hayat kurtaran hizmetler olduğu için araştırmalara öncelik verilmez; ancak, özellikle yerel araştırmacılar tarafından yapılan mevcut araştırmalar, müdahaleleri bilgilendirmek ve bağlama yerleştirmek için kullanılabilir ve kullanılmalıdır.

Program izleme ve değerlendirme (İD), bir programın nasıl uygulandığını ve neyi başardığını anlamak için tasarlanan faaliyetleri ifade eder. İzleme, bir programın hedeflerine ulaşma yolundaki ilerlemesini izlemek ve yönetim kararlarına rehberlik etmek için bilgi toplama, analiz etme ve kullanmanın sistematik ve sürekli sürecidir.⁴⁰³ Değerlendirme, faaliyetlerin program hedeflerine nasıl ulaştığını anlamak için verilerin izlenmesine dayanır. Beklenen ve elde edilen program başarılarını karşılaştırmaya odaklanır. İzleme ve Değerlendirme, uygulayıcıların program amaçlarını ve stratejilerini kavramsallaştırmalarına yardımcı olabilir, mantık modellerinin (örneğin, nedensel yollar ve mantıksal çerçeveler) geliştirilmesini kolaylaştırabilir ve bir programın nasıl bir değişiklik yaratmayı beklediğini netleştirebilir.⁴⁰⁴

Göstergeler

- Veri toplamaya dâhil olan tüm personel, Acil Durumlarda Cinsel Şiddetin Araştırılması, Belgelenmesi ve İzlenmesi için Etik ve Güvenlik Önerileri ve katılımcı yaklaşımlar konusunda eğitim almıştır.
- DSÖ etik ve güvenlik tavsiyeleri, tüm rutin veri toplamada karşılanmaktadır (mutabık kalınan bir kontrol listesine göre ölçüldüğü gibi).
- Kadınlar, TCDŞ ile ilgili değerlendirme ekiplerinin yüzde 70'ini oluşturmaktadır.
- Her değerlendirme planına ve bütçeye, sonuçları paylaşmak ve müdahalelerdeki iyileştirmelere yönelik stratejiler belirlemek için kadınlar ve kız çocuklarıyla değerlendirme sonrası en az bir katılımlı danışma dâhildir.

Kılavuz Notları

1. Değerlendirmeler

TCDŞ değerlendirmeleri, TCDŞ program aktörlerinin kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin doğası ve kapsamı, şiddet için koruyucu ve risk faktörleri (örneğin yaş, azınlık statüsü, engellilik) mevcut çok sektörlü hizmetlerin kalitesi ve ölçeğindeki boşluklar ile TCDŞ program aktörlerinin müdahale etmek için uygun düzeyde kaynaklara ve kapasiteye sahip olup olmadığına ilişkin anlayışlarını belirlemeye ve iyileştirmeye çalışır.⁴⁰⁵ **Değerlendirmeler, TCDŞ'ye maruz kalan bireyleri veya grupları ya da TCDŞ olup olmadığını belirlemeyi amaçlamaz.**

İnsani yardım müdahalesinin akut aşamasında TCDŞ önleme ve müdahale programlamasını uygulamadan önce bir değerlendirme gerekmemektedir. Yukarıda belirtildiği gibi, tüm insani yardım aktörleri, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik TCDŞ'nin olduğunu varsaymalı ve uygun müdahale hizmetlerine ve önleme ve risk azaltma eylemlerine öncelik vermelidir. Güvenilir ve özenli bir değerlendirme, dâhilî ve haricî savunuculuk çabaları için oldukça değerli bir araçtır ve acil durumlarda TCDŞ'ye yönelik finansmanı ve eylemi artırabilir. İyi değerlendirmeler iyi müdahaleler üretir. Katılımcı değerlendirmeler, güvenli ve etik bir şekilde yürütüldüğünde, etkilenen nüfusların TCDŞ hakkında konuşması için güvenli bir alan açma etkisine de sahip olabilir ve TCDŞ'ye maruz kalan bazı kişilerin bir şiddet olayını açıklamasına yol açabilir.⁴⁰⁶ Temel müdahale hizmetleri, değerlendirmeden önce bulunmalı ve değerlendirme ekibi, TCDŞ veya değerlendirme sırasında ortaya çıkan diğer koruma sorunları raporlarına nasıl müdahale edileceği konusunda, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere bakıma nasıl erişebilecekleri konusunda bilgi sağlanması da dâhil olmak üzere, bilgilendirilmelidir. Değerlendirmenin kendisi bir müdahale olabilir.⁴⁰⁷

DUR! Zarar Verme.

Değerlendirmeler sırasında belirli bir grup olarak TCDŞ'ye maruz kalan kişiler aranmamalı veya hedef alınmamalıdır.

Değerlendirmelerin amacı, kadınların ve kız çocuklarının TCDŞ için nasıl risk altında olduklarını, hangi müdahalelerin belirlenen sorunları (örneğin, hizmetlere erişimin önündeki engeller) en iyi şekilde ele alacağını ve TCDŞ program aktörlerinin uygun düzeyde kaynaklara ve yanıt verme kapasitesine sahip olup olmadığını belirlemektir. Asla TCDŞ'nin oluşup oluşmadığını belirlemek değildir.

Kaynak: UKK 2017b, s. 28.

2. Eylemde hesap verebilirlik: katılımcı yaklaşımlar

Katılımcı yaklaşımlar, yerel toplulukları dâhil etmeyi ve güçlendirmeyi amaçlayan veri toplama ve analiz faaliyetlerini işaret eder ve sonuçların etkilenen topluluk tarafından ve onlar için kullanılmasını sağlar. Veri toplamak için kullanılan tüm yöntemlerde, ilgili tüm topluluk gruplarının katılımının özellikle kadın ve kız çocuklarının dâhil edilmesine odaklanılarak teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması esastır. Bunun potansiyel güvenlik riskleri oluşturduğu veya TCDŞ riskini artırdığı durumlarda, veri toplamaya topluluk katılımı dikkatle teşvik edilmelidir.⁴⁰⁸ Ayrıca, rutin bir uygulama olarak, toplanan tüm TCDŞ olay verileri ve bilgileri engellilik durumu, etnik köken, cinsel yönelim ve bağlam içinde toplanması güvenli ve ilgili olan diğer değişkenler de dâhil olmak üzere cinsiyete ve yaşa göre ayrıştırılmalıdır.⁴⁰⁹

TCDŞ değerlendirmeleri, hazırlık ve ilk acil durum müdahale aşamalarında ve müdahale boyunca bir dizi amaca hizmet eder:

- Tüm sektörlerdeki programların, kadınların ve kız çocuklarının karşı karşıya olduğu farklı koruma risklerinin ve etkilenen kadınların, kız çocuklarının, erkek çocukların ve erkeklerin ihtiyaçlarının doğru bir şekilde anlaşılmasına dayalı olmasını sağlamak;
- Hizmetlerin kültürel olarak ilgili ve toplumsal cinsiyete duyarlı olmasını ve TCDŞ dâhil olmak üzere koruma hususlarının programların tasarımına dâhil edilmesini sağlamak gibi daha uygun müdahalelerin tasarımını kolaylaştırmak;
- Programların ötekileştirilmiş kadınlara ve kız çocuklarına etkili bir şekilde ulaşmasını sağlamak için TCDŞ müdahalelerini hedeflemeye yardımcı olmak;
- Kadınların ve kız çocuklarının hazırlık ve erken iyileşme süreçlerine aktif olarak katılma kapasitelerini kullanmak da dâhil olmak üzere, etkilenen topluluk içindeki fırsatları, kaynakları ve güçlü yönleri vurgulamak ve kendi korumalarını iyileştirmeye yönelik çözümleri belirleyip bunlara katılmak; ve
- Hazırlıklı olmaktan insani yardıma, iyileşme ve kalkınmaya daha yumuşak bir geçişi kolaylaştırmak.

Kaynak: UNFPA 2015a, s. 64.

Akut acil durumlarda, tamamen katılımcı yaklaşımları kullanmak zor olabilir; ancak, akut acil durum aşamasında bile, bazı katılımcı yaklaşımları veri toplama faaliyetlerine dâhil etmek mümkün olabilir. Durum istikrara kavuştukça, yerel toplulukla anlamlı bir şekilde ilişki kurmak ve veri toplama faaliyetlerinde katılımcı yaklaşımları daha da tam anlamıyla kullanmak için fırsatlar artacaktır.⁴¹⁰

Tasarım, uygulama ve analiz süreçleri boyunca izlenecek temel katılımcı ilkeler aşağıdakileri içerir:

- **Yerel sahiplenmeyi kolaylaştırmak ve tasarım, veri toplama ve analiz süreçleri boyunca yerel gruplarla aktif olarak etkileşim kurmak.**
- **Yerel araştırmacılarla çalışmak.** Mümkün olduğunda, veri toplamanın gerçekleştirildiği ülkede bulunan araştırmacılar aracılığıyla araştırma yapmak veya onlarla bağlantı kurmak önemlidir.
- Etkilenen nüfusa karşı hesap verebilirliği artırmak, şeffaflık sağlamak ve güven oluşturmak için **veri toplama boyunca toplulukla anlamlı etkileşimi sağlamak.** Kadınlar ve kız çocukları, kendi yaşamları ve toplulukları hakkında veri toplamak ve analiz etmek için uygun düşüncelerle araştırmacı olarak hareket edebilirler.
- **Verileri anlamak ve analiz etmek için toplulukla birlikte çalışmak.** Mümkün oldukça, toplanan verileri analiz etmek ve bağlama oturtmak için, özellikle kadınlar ve kız çocukları ve kadın grupları olmak üzere doğrudan topluluk üyeleriyle birlikte çalışmak. Veri toplama faaliyetlerinin sonuçlarını yerel olarak anlamlı ve anlaşılır yollarla etkilenen topluluklara geri getirmek.⁴¹¹

GBVIMS Sistemi

GBVIMS bir izleme ve değerlendirme sistemi olmamasına rağmen, bildirilen TCDŞ vakaları hakkında ortak veriler topladığı ve güvenli ve etik veri paylaşımı mekanizmaları kurduğu için izleme ve değerlendirme açısından değerlidir. GBVIMS'den toplanan, tanımlanamayan veriler, destek hizmeti sağlayıcılarına ve daha geniş TCDŞ sektörüne, hizmetlere erişen TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin sayısını ve vaka raporlamasındaki temel eğilimleri takip etmede yardımcı olur. (bakınız Standart 14: TCDŞ'ye Maruz Kalan Kişinin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı)

GBVIMS, TCDŞ müdahale programlarının uygulanması için gerekli değildir. GBVIMS'i yerleşik TCDŞ hizmetleri olmadan kullanmak etik değildir. GBVIMS, örneğin kaliteli TCDŞ hizmetlerinin bulunmadığı veya hizmet sağlayıcıların veya koordinasyon kurumlarının sistemi kurmaya ve sürdürmeye kararlı olmadığı durumlarda, her ortam veya bağlam için uygun değildir. Akut acil durum aşamasında GBVIMS kurmak mümkün değildir.

Kaynak: Küresel Kadın Enstitüsü 2017, s. 28.

3. TCDŞ araştırma, değerlendirme ve öğrenme faaliyetleri için etik hususlar

Hassas nüfusla herhangi bir konuda veri toplama dikkatli bir şekilde yapılmalıdır. Toplanan tüm bilgiler, müdahaleleri tasarlamak ve geliştirmek veya kadınlar ve kız çocukları için daha iyi eylemleri savunmak için kullanılmalıdır; kullanılmayacak bilgilerin toplanması etik dışı ve lüzumsuzdur.⁴¹²

DSÖ⁴¹³, TCDŞ bileşenlerini içeren herhangi bir öğrenme etkinliğinin başlangıç noktası olan kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin değerlendirilmesi, izlenmesi ve araştırılması için sekiz genel ilkeyi özetlemektedir:

TCDŞ'nin son derece hassas ve potansiyel olarak yaşamı tehdit eden doğası göz önüne alındığında, her tür nitel veya nicel değerlendirme veya anket, sağlam etik ve güvenlik hususlarına, kabul edilmiş uluslararası standartlara ve "zarar vermeme" ilkelerine uymalıdır. Bunun yapılmaması, kadınları ve kız çocuklarını, TCDŞ'ye maruz kalan kişileri ve personeli riske atar.

1. Riskleri ve faydaları analiz etmek: Herhangi bir veri toplamadan önce, iki şeyi göz önünde bulundurmak önemlidir: (1) yanıtlayanların ve veri toplayıcıların karşılaşabileceği potansiyel riskler ve (2) etkilenen topluluğa ve daha geniş insani yardım topluluğuna yönelik potansiyel faydalar. Faydaların risklerden daha ağır basması çok önemlidir.⁴¹⁴

2. Metodoloji: Veri toplama faaliyetleri güvenli ve TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan yaklaşımda olmalı, metodolojik olarak sağlam olmalı ve zaman alıcı olmamalıdır.⁴¹⁵

3. Yönlendirme hizmetleri: Şiddet deneyimleri hakkında bilgi veren bireyleri içerebilecek herhangi bir faaliyete başlamadan önce, TCDŞ'ye maruz kalan kişilere temel bakım ve destek yerel olarak sağlanmalıdır.⁴¹⁶

4. Güvenlik: Bilgi toplamaya dâhil olan herkesin güvenliği ve emniyeti birincil endişe kaynağıdır ve sürekli olarak izlenmelidir. Güvenlik ve emniyet koşulları, güvenlik protokolüne düzenli olarak dâhil edilmelidir.⁴¹⁷

5. Gizlilik: Herhangi bir veri toplama faaliyetine katılan bireylerin gizliliği her zaman korunmalıdır. Veriler mümkünse anonim olarak toplanmalıdır.

6. Bilgilendirilmiş rıza: Veri toplama faaliyetlerine katılan herkes bilgilendirilmiş rıza vermelidir. Veri toplamadan önce, tüm katılımcıların, çalışmanın amacı, karşılaşılabilecekleri riskler ve katılımlarından dolayı elde etmeyi bekleyebilecekleri faydalar (parasal veya aynı tazminat dâhil) hakkında bilgilendirilmeleri gerekir.

7. Bilgi toplama ekibi: Veri toplama ekibinde kadınlar yer almalıdır. Tüm üyeler dikkatli bir şekilde seçilmeli ve ilgili ve yeterli uzmanlık eğitimini ve sürekli destek almalıdır.

8. Çocuklar: Çocuklar (yani 18 yaşından küçükler) bilgi toplamaya katılırlarsa ek önlemler alınmalıdır.⁴¹⁸

Uluslararası standartlar, acil durumlarda TCDŞ ile ilgili yaygınlık verilerinin toplanmasının acil durum ortamlarında TCDŞ üzerine “toplum temelli araştırmaların yapılmasıyla ilgili metodolojik ve bağlamsal zorluklar nedeniyle tavsiye edilmediğini” belirtmektedir. (örneğin, TCDŞ’ye maruz kalan kişiler ve araştırmacılar için güvenlik endişeleri, mevcut veya erişilebilir müdahale hizmetlerinin eksikliği vb.)”.

Bakınız KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri, s.7.

4. Araştırma yoluyla öğrenme

Rutin program izleme ve değerlendirmesine ek olarak, genel araştırma çalışmaları, daha geniş insani yardım topluluğunun bir konuyu anlamasını geliştirmesine yardımcı olmayı amaçlayan sistematik yöntemler aracılığıyla toplanan verilere atıfta bulunur (örneğin TCDŞ’ye maruz kalan kişiler tarafından). Araştırma, program performansının ölçülmesiyle açıkça ilişkilendirilmeyen faaliyetleri içerebilir.⁴¹⁹ Etki değerlendirmeleri, değişikliğin açıkça programın etkisine atfedilip atfedilmeyeceğini belirlemek de dâhil olmak üzere, programın hedef nüfus içindeki etkisini ölçer.⁴²⁰

Son derece hassas nüfuslar genellikle birçok veri toplama faaliyetine (örneğin, değerlendirmeler, anketler, görüşmeler, odak grup görüşmeleri) tabi tutulur. Bu nedenle, veri toplama etkinliğinin kadınların ve kız çocuklarının yaşamlarını iyileştirip iyileştirmeyeceğini ve genel araştırma amacının bilinmesi gereken bir şey olup olmadığını sormak gerekmektedir (örneğin programlamayı geliştirmek, TCDŞ programları için daha fazla fon sağlanmasını savunmak, yeni programlar tasarlamak).⁴²¹

Araçlar ve Kaynaklar

Bain, A. ve Marie-France Guimond (2014). “TCDŞ’ye maruz kalan kişilerin hayatlarını etkilemek: TCDŞ programlarında hizmete dayalı verilerin kullanılması,” *Humanitarian Exchange*, No. 60. <https://odihpn.org/magazin/impacting-the-lives-of-Survivors-using-service-based-veri-in-gbv-programlari/> .

Sosyal Değişim için Feministler Koalisyonu (COFEM) (2017). “Bilimsel ve toplumsal değişim hedefleri, yaklaşımları ve yöntemleri arasındaki dengeyi bulmak,” *Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Yönelik Feminist Perspektifler Dizisi*, Makale No. 3 <https://cofemsocialchange.org/wp-content/uploads/2018/11/Paper-3-Finding-the-balance-between-scientific-and-social-change-goals-approaches-and-methods.pdf>.

Uluslararası Kurtarma Komitesi (UKK) (2018) Acil Durum Değerlendirme Araçlarında “*Topluluk Haritalama Kılavuz Notu*”. TCDŞ Müdahale Edenler Ağı üzerinden ulaşılabilir. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Community-Mapping-Guidance-Note-2012-ENG.doc>.

_____ (2018a). Acil Durum Değerlendirme Araçlarında “*Odak Grup Görüşme Kılavuzu*”. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Focus-Group-Discussion-Tool-2013-ENG.doc>. TCDŞ Müdahale Edenler Ağı üzerinden ulaşılabilir.

_____ (2018c). Acil Durum Değerlendirme Araçlarında “*Bireysel Görüşme Aracı*”. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Individual-Interview-Tool-2012-ENG.doc>. TCDŞ Müdahale Edenler Ağı üzerinden ulaşılabilir.

Küresel Kadın Enstitüsü (GWI) (2017). *Mülteci ve Çatışmadan Etkilenen Nüfuslarla Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Araştırması, İzlemesi ve Değerlendirmesi: Araştırmacılar ve Uygulayıcılar için Bir El Kitabı ve Araç Takımı – Alan Testi Versiyonu*. Washington, D.C. <https://globalwomensinstitute.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs1356/f/downloads/Manual%20and%20Toolkit%20-%20Website.pdf>.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2007). *Acil Durumlarda Cinsel Şiddetin Araştırılması, Belgelenmesi ve İzlenmesi için Etik ve Güvenlik Önerileri*. Cenevre. https://www.who.int/gender/documents/OMS_Ethics&Safety10Aug07.pdf.

SON NOTLAR

1. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2015a. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Müdahalelerinin İnsani Yardım Faaliyetlerine Entegrasyonu için Kılavuz İlkeler: https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf Riski azaltmak, dayanıklılığı teşvik etmek ve iyileşmeye yardımcı olmak, s. 3.
2. A.g.e.
3. A.g.e., s. 5.
4. A.g.e.
5. A.g.e.
6. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararı 34/180 (1979), Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi.
7. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararı 48/104 (1993), Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge.
8. A.g.e.
9. BM Sözleşmesi (1945); BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (1990); BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (1979); Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu (1995).
10. Silahlı çatışmalarda insani yardım kuruluşlarının rolleri ve sorumlulukları, Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin Cenevre Sözleşmelerinde (1949) tanımlanmıştır.
11. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin kadın, barış ve güvenlikle ilgili kararları: 1325 (2000); 1820 (2009); 1888 (2009); 1889 (2010); 1960 (2011); 2106 (2013); 2122 (2013); 2242 (2015) and 2467 (2019).
12. A.g.e.; Birleşmiş Milletler, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda (1995) kabul edilmiştir.
13. KADK 2015a, s. 1, 14.
14. CERF (Birleşmiş Milletler Merkezi Acil Müdahale Fonu), 2010. CERF Hayat Kurtarıcı Kriterler.
15. Bakınız KADK TCDŞ Kılavuz İlkeleri, s. 45.
16. A.g.e.
17. Crenshaw, K., 1989. "İrk ve Cinsiyetin Kesişmesini Marginalize Etmek: Ayrımcılık Karşısı Doktrin, Feminist Teori ve İrkçilik Karşısı Politikanın Siyah Feminist Eleştirisi." Chicago Üniversitesi Hukuk Forumu 1989(8).
18. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2013. "İnsani Yardım Faaliyetlerinde Korumanın Merkeziliği: Kuruluşlar Arası Daimi Komite'nin Beyanı."
19. KADK 2015a, s. 6.
20. UKK ve UNICEF, 2012. Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocuklara Bakma Kılavuz İlkeleri ve Eğitim Araç Takımı.
21. OHCHR, 2011. Ayrımcı yasalar ve uygulamalar ile cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı olarak bireylere yönelik şiddet eylemleri.
22. KADK 2015a, s. 9.
23. A.g.e.
24. Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Merkezi'nin Sosyal Kurumlar ve Toplumsal Cinsiyet Endeksi, 180 ülkede sosyal kurumlarda (resmî ve gayriresmî yasalar, sosyal normlar ve uygulamalar) kadınlara karşı ayrımcılığın ülke çapında bir ölçüsüdür.
25. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2017a. İnsani Yardım Eylemi El Kitabında Toplumsal Cinsiyet.
26. A.g.e.
27. KADK 2015a, s. 9-10.
28. KADK 2015a, s. ix.
29. Dünya İnsani Yardım Zirve Sekreterliği, 2015. İnsanın Restorasyonu: Dünya İnsani Yardım Zirvesi için Danışma Sürecinin Sentezi.
30. UNHCR 2013a.
31. UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) , 2018f. TCDŞ Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Eğitimi: Kolaylaştırıcı Kılavuzu.
32. Uluslararası Gönüllü Kuruluşlar Konseyi, 2017. Ortaklık İlkeleri: Bir Taahhüt Beyanı.
33. UKK ve UNICEF, 2012.
34. KADK 2015a, s. 3.
35. A.g.e.
36. Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Korunmaya İlişkin Eylem Çağrısı, 2015. Eylem Çağrısı Yol Haritası 2016-2020.
37. KADK 2015a, s. iii.
38. BM Afet Riski Azaltma Ofisi <http://www.unisdr.org/we/inform/terminology>.
39. Sphere Projesi, 2011a. İnsani Yardım Sözleşmesi ve Asgari Standartlar.
40. A.g.e., s. 10.
41. A.g.e.
42. İnsani Yardım Ortamlarda Çocuk Koruma İttifakı 2019.
43. KADK 2015a.
44. "TCDŞ'ye maruz kalan kişi" terimi, bu standartlarda, toplumsal cinsiyete dayalı herhangi bir şiddete maruz kalmış veya halen maruz kalmakta olan birini ifade etmek için kullanılmaktadır.
45. UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2012. Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlarını Yönetmek: E-Öğrenim Ortak Rehberi.
46. A.g.e., s. 117.

47. Kadınlar Mülteci Komisyonu ve UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlamasına Engellilerin Dâhil Edilmesi için Kapasite Oluşturma: TCDŞ Uygulayıcıları için Bir Araç Takımı. New York: Kadınlar Mülteci Komisyonu. <https://www.womensrefugeecommission.org/component/zdocs/document/download/1173>. Bakınız Araç 8: TCDŞ vaka çalışanları için rehberlik: Engellerle maruz kalanların yol gösterici ilkelerin uygulanması ve Araç 9: TCDŞ hizmet sağlayıcıları için rehberlik: TCDŞ'ye maruz kalan engelli yetişkinlerle bilgilendirilmiş rıza süreci. <https://gbvresponders.org/response/disability-inclusion-2/>. 27 Mayıs 2019 tarihinde UKK TCDŞ Müdahale Edenler Ağı'ndan alınmıştır.
48. IRC 2018f, s. 4.
49. KADK 2015a, s. 47.
50. IRC 2018f, s. 4.
51. GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2017. Kuruluşlar Arası Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Yönetim Kılavuz İlkeleri: Bakım Sağlamak ve İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Maruz Kalan Kişilere Vaka Yönetimi Hizmeti.
Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararı 34/180 (1979), Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi.
52. A.g.e.
53. IRC 2018f, s. 4.
54. KADK 2015a, s. 47.
55. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s. 195. Bu kılavuz ilkeleri, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan tutumları ölçmek için ilgili araçlar sunar.
56. Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2014a. İki Tarafı Keskin Kılıç: Acil Durumlarda Geçim Kaynakları Rehberliği ve Geliştirilmiş Programlama için Araçlar. New York.
A.g.e.; Birleşmiş Milletler, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda (1995) kabul edilmiştir.
57. Save the Children ve UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2009. İnsani Yardım Ortamları için Ergenlik Dönemi Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Araç Takımı.
58. Nüfus Konseyi, Inc., 2016. Kız Çocuklarının Koruyucu Varlıklarını İnşa Etmek: Program Tasarımı İçin Araçlar Koleksiyonu. New York.
59. Kadınlar Mülteci Komisyonu ve diğerleri, 2012. İnsani Ortamlarda Ergenlik Dönemi Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Programı: Aile Planlaması Hizmetlerine Derinlemesine Bir Bakış.
60. Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2014b. Ben Buradayım: Acil Durumlarda Ergenlik Dönemindeki Kızlar.
61. Save the Children ve UNFPA 2009, s.6.
62. DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2003. Ergen Dostu Sağlık Hizmetleri: Bir Değişim Gündemi.
63. DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) ve Dünya Bankası, 2011. Dünya Engellilik Raporu.
64. A.g.e., S. 59.
65. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s. 139.
66. UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2018. Engelli Gençler: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Sonlandırılması ve Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı ve Haklarının Gerçekleştirilmesi Üzerine Küresel Çalışma.
67. Kadınlar Mülteci Komisyonu ve UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi)
68. A.g.e., s. 140.
69. A.g.e., s. 129.
70. UKK ve UNICEF 2012, s. 24, 27.
71. A.g.e.
72. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s. 135.
73. A.g.e.
74. A.g.e.
75. UNFPA 2015a, s. 2.
76. Eylem Yardımı, 2016. Ön Saflarda: İnsani Yardım Eyleminde Kadınların Liderliğini Harekete Geçirmek. <https://actionaid.org.au/resources/on-the-frontline-catalysing-womens-leadership-inhumanitarian-action/>.
77. UNFPA 2015a, s. 2.
78. UNFPA 2015a, s.6; UKK ve Kadınlar Mülteci Komisyonu 2015a.
79. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesi'nde (1948) belirtildiği gibi Katılım Hakkı; BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi; BM Çocuk Hakları Sözleşmesi; ve Sphere Projesi 2018b.
80. Örneğin, bakınız Sphere Standartlar, Temel İnsani Standartlar ve BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme.
81. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin kadınlar, barış ve güvenlikle ilgili 1325 (2002) sayılı kararı, kadınların yardım ihtiyaçlarını karşılamak için özel önlemler şart koşar ve kadınların çatışma çözümü ve barış süreçlerinde karar alma seviyelerine daha fazla katılımı için çağrıda bulunur. Ayrıca bakınız Uluslararası Kadın Barış ve Özgürlük Birliği 2013 PeaceWomen.
82. IOM (Uluslararası Göç Örgütü) ve diğerleri, 2015. Kamp Yönetimi Araç Takımı. <https://www.humanitarian-library.org/resource/camp-management-toolkit-iom-nrc-unhcr-cccmjune-2015>.
83. Cornwall, A., 2014. "Kadınların Güçlendirilmesi: Ne İşe Yarar ve Neden?" Özel Sayı: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma Yardımı, Uluslararası Kalkınma Dergisi 28(3). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jid.3210>.

84. J-PAL (Abdul Latif Jameel Yoksulluk Eylem Laboratuvarı), 2018. Etki Değerlendirmelerinde Kadınların ve Kız Çocuklarının Güçlenmesini Ölçmek İçin Pratik Bir Kılavuz. <https://www.povertyactionlab.org/researchresource/practical-guide-measuring-women-and-girls-empowerment-impact-evaluations>.
85. Rahman, M.A., 2013. "Kadının Güçlenmesi: Konsept ve Ötesi." Küresel İnsan Sosyal Bilimler Sosyolojisi ve Kültürü Dergisi 13(6).
86. BM Kadınlar ve diğerleri. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, BM Uyumluluğu ve Siz. E-öğrenme süreci
87. HealthNet TPO ve UNICEF Güney Sudan (2016). Kadınlar ve Kız Çocukları için Olumlu Ortamların Teşvik Edilmesi: Güney Sudan'da Kadın ve Kız Çocuğu Dostu Alanlar için Kılavuz İlkeler.
88. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2017b. KADK Toplumsal Cinsiyet Hesap Verebilirlik Çerçevesi https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_accountability_framework_with_adjusted_self_assessment_0.pdf.
Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararı 34/180 (1979), Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi.
89. A.g.e.
90. UNFPA 2015a, s. 4.
91. A.g.e.
92. A.g.e.
93. COFEM (Sosyal Değişim için Feministler Koalisyonu), 2017a. "Bilimsel ve sosyal değişim hedefleri, yaklaşımları ve yöntemleri arasındaki dengeyi bulmak." Kadına ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Karşı Feminist Perspektifler Dizisi, Makale No. 3. <https://cofemsocialchange.org/wp-content/uploads/2018/11/Paper-3-Finding-the-balance-between-scientific-and-socialchange-goals-approaches-and-methods.pdf>.
94. UNFPA 2015a, s. 5.
95. A.g.e.
96. A.g.e., s. 6.
97. A.g.e., s. 5.
98. A.g.e.
99. A.g.e.
100. A.g.e., s. 77.
101. Hossain, M., ve diğerleri., 2018. Mülteci kadınlar ve toplum çalışanları arasında şiddet, belirsizlik ve dayanıklılık: Dadaab mülteci kamplarında toplumsal cinsiyete dayalı şiddet vaka yönetimi hizmetlerinin değerlendirilmesi. Londra: Uluslararası Kalkınma Departmanı.
102. UNFPA 2015a, s. 79.
103. The KonTerra Group, 2016. Personel Bakımının Temel İlkeleri: Uluslararası Yardım ve Kalkınma Kuruluşlarında Dayanıklılığı Güçlendirme Uygulamaları. Washington, DC.
104. Hossain ve diğerleri 2018.
105. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2007. Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek ile ilgili KADK Kılavuz İlkeleri. Genevre.
106. GBVIMS Yürütme kurulu 2017 ve The KonTerra Group 2016, s. 4.
107. Birleşmiş Milletler Sistem Üst Düzey Koordinasyon Kurulu, 2018. Yüksek Riskli Ortamdaki Personelin Bakım Görevine İlişkin İşlevler Arası Görev Gücü Raporu. CEB/2018/HLCM/17.
108. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Küresel Koruma Kümesi Çalışma Grubu ve Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek için KADK Referans Grubu, 2010. Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek: Koruma Programı Yöneticileri Neleri Bilmelidir? Genevre: KADK.
109. Antares Foundation (2012). İnsani Yardım Çalışanlarında Stres Yönetimi – İyi Uygulama Kılavuzu. 3. baskı. Amsterdam.
KADK 2007, s. 24.
111. A.g.e.
112. Hossain ve diğerleri 2018.
113. TCDŞ Sorumluluk Alanı Öğrenme Görev Gücü Ekibi, 2014. İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Program Yöneticileri ve Koordinatörleri için Temel Yetkinlikler. <https://www.refworld.org/pdfid/5c3704637.pdf>
114. A.g.e., s. 34.
115. A.g.e.
116. COFEM (Sosyal Değişim için Feministler Koalisyonu), 2018. "Feminist hareket inşası: Uzun vadeli bir bakış açısıyla." Feminist Cep Kitabı İpucu Sayfası 10.
117. UNFPA 2015a, s. 80-81.
118. UNFPA 2015a, s. 80.
119. GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, s.
120. UNFPA 2015a, s. 80-81.
121. Cinsel Şiddet Araştırma Girişimi, 2015. Cinsel ve Yakın Partner Şiddeti Araştırmacıları Arasında Dolaylı Travmanın Önlenmesi ve Yönetimi için Kılavuz İlkeler. Pretoria.
122. TCDŞ Sorumluluk Alanı, 2010. Kılavuz Notu: İnsani Yardım Sektörlerinde TCDŞ Riski Azaltma Eylemlerinin Entegrasyonu - TCDŞ Uzmanlarının Roller ve Sorumlulukları.
123. Etkilenen Nüfuslara Karşı Hesap Verebilirlik ve Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunma Konusunda KADK Görev Ekibi, 2016. CBCM'lerde Kuruluşlar Arası İşbirliğine İlişkin KADK Küresel Standart Çalışma Usulleri. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/global_standard_operating_procedures_on_inter_agency_cooperation_in_cbcms.pdf.
124. KADK 2015a, s. 142.

125. UNFPA 2015a, s. 24.
126. Krizlerde Üreme Sağlığı IAWG (Kuruluşlar Arası Çalışma Grubu), 2011. Minimum İlk Hizmet Paketi (MISP). New York. <http://iawg.net/minimum-initial-service-package/>.
127. UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2011. Kriz Durumları için Kuruluşlar Arası Üreme Sağlığı Kitleri.
128. KADK 2015a, s. 9.
129. DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2017a. Yakın Partner Şiddetine veya Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Müdahale Etmek İçin Sağlık Sistemlerinin Güçlendirilmesi: Sağlık Yöneticileri İçin Bir El Kitabı. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/vaw-health-systemsmanual/en/>.
130. KADK 2015a, s. 142.
131. A.g.e.
132. IAWG 2011.
133. Sphere Projesi, 2018b. "Sağlık Hizmetleri için Sphere Asgari Standartları." Sphere El Kitabı: İnsani yardım sözleşmesi ve insani müdahalede asgari standartlar,
134. CERF 2010, p. 9; KADK 2015a, s. 147.
135. UNFPA 2015a, s. 24.
136. Sphere Projesi 2018b: Cinsel sağlık ve üreme sağlığı standardı 2.3.2: Cinsel şiddet ve tecavüzün klinik yönetimi, "İnsanların güvenli ve cinsel şiddete maruz kalanların ihtiyaçlarına cevap veren sağlık hizmetlerine erişimi vardır", s. 330. Ayrıca bakınız Jhpiego, CDC (ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri) ve DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2018. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (TCDS) Kalite Güvencesi Aracı.
137. "Tüm TCDS'ye maruz kalan kişiler", (1) bir TCDS şeklini ifşa eden, (2) raporlama amacıyla paylaşılacak olay bilgilerinin bilgilendirilmiş rızasını veren ve (3) bir memnuniyet anketini tamamlayan toplam TCDS'ye maruz kalan kişi sayısı anlamına gelir. Bu bilgiler yalnızca Standart uyarınca ölçülecek ve raporlanacaktır. Standart 14: TCDS'ye Maruz Kalan Kişinin Verilerinin Toplanması ve Kullanımı
138. Sphere Projesi 2018b: Standart 2.3.2, s. 330.
139. DSÖ, UNFPA ve UNHCR 2019.
140. UNFPA 2015a, s. 25-26.
141. DSÖ, UNFPA ve UNHCR 2019.
142. IAWG 2011.
143. IAWG 2011; UNFPA 2015a, s. 26.
144. UKK 2017b, s. 60.
145. IAWG 2011.
146. UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) , 2017b. TCDS Acil Duruma Hazırlık ve Müdahale: Katılımcı El Kitabı
147. UNFPA 2015a, s. 27.
148. A.g.e.
149. A.g.e.
150. UKK ve UNICEF 2012, s. 87, 114-119.
151. UNFPA 2015a, s. 27-28.
152. UNFPA 2015a, s. 30.
153. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2007. Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek ile ilgili KADK Kılavuz İlkeleri. Cenevre.
154. Hobfoll, S. E., ve diğerleri, 2007. "Acil ve Orta Vadeli Kitlesel Travma Müdahalesinin Beş Temel Ögesi: Ampirik Kanıt." *Psikiyatri: Kişilerarası ve Biyolojik Süreçler* 70(4), s. 283-315.
155. KADK Küresel Koruma Kümesi Çalışma Grubu ve Ruh Sağlığı için KADK Referans Grubu ve Acil Durum Ortamlarında Psikososyal Destek 2010, s. 9-10.
156. DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2012. Çatışmadan Etkilenen Ortamlarda Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kişilere Toplum Temelli Psikososyal Destekte Yapılması ve Yapılmaması Gerekenler.
157. Sağlık ve İnsan Hakları Bilgisi 2014. Ruh Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet: Çatışmalarda Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kişilere Yardım – Bir Eğitim Kitapçığı. Rev. bas. Oslo.
158. GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, s. 67.
159. UNFPA 2015a, s. 32.
160. KADK 2015a, s. 40.
161. Bakınız, örneğin, Jabre, B. 1998. Arab Women Speak Out: Kendi Kendini Güçlendirme İçin Bir Eğitim El Kitabı. JHU/ SPH/CCP. Baltimore, Maryland.
162. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s.17-21.
163. A.g.e., s. 29-32.
164. A.g.e., s. 8.
165. UNFPA 2015a, s. 56.
166. A.g.e., s. 32.
167. A.g.e., s. 43.
168. A.g.e., s. 84.
169. GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, s. 135.
170. A.g.e., s. 30, s. 193-223.
171. GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, s. 41, 60-64.
172. UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) , 2018d. Acil durum müdahalesi ve Hazırlık Hizmeti Haritalama Aracı.
173. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s. 193-123; ve UKK ve UNICEF 2012, s. 45, 57, 83.
174. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s. 37-38.
175. A.g.e., s. 29-40; UNFPA 2015a, s. 56.

176. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s. 193-123; UKK ve UNICEF 2012, s. 45, 57, 83.
177. UNFPA 2015a, s. 56-57.
178. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s. 103-105.
179. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2015b. Cep Kılavuzu: Bölgenizde bir TCDŞ aktörü olmadığında toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan kişilere nasıl destek verilir.
180. GBVIMS Yürütme kurulu 2017, s. 29.
181. A.g.e. s.33-35
- 182.. A.g.e.
183. A.g.e., s. 184
184. A.g.e., s. 69.
185. A.g.e., s. 51.
186. A.g.e., s. 70.
187. A.g.e. , s. 35.
188. UKK ve UNICEF 2012.
189. A.g.e., s. 233.
190. GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, s.21.
191. UKK ve UNICEF 2012, ps.88.
192. A.g.e., s. 116.
193. "Yol" ve "sistem" terimleri bu Standart boyunca birbirinin yerine kullanılmaktadır.
194. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Toplumsal Cinsiyet ve İnsani Eylem Alt Çalışma Grubu, 2008. İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı Çok Sektörlü ve Kuruluşlar Arası Önleme ve Müdahale için Toplumsal Cinsiyete Dayalı Standart Çalışma Usullerinin (SÇU'ler) oluşturulması.
195. KADK 2015a, s. 64.
196. UNFPA 2015a, s. 54.
197. KADK Toplumsal Cinsiyet ve İnsani Eylem Alt Çalışma Grubu 2008.
198. UNFPA 2015a, s. 56.
199. UKK 2018f, s. 55.
200. A.g.e., s. 57.
201. A.g.e., s.56.
202. A.g.e., s. 57.
203. UKK ve Uluslararası Tıp Birlikleri
204. A.g.e.
205. Baldwin, W., 2011. "Ergenlik dönemindeki kızlar için 'güvenli alanlar' yaratmak." Yetişkinliğe Sağlıklı, Güvenli ve Üretken Geçişleri Teşvik Etmek serisi, Bilgilendirme no. 39, Mayıs.
206. KADK 2015a, s. 230.
207. UNFPA Bölgesel Suriye Müdahale Merkezi, 2015a. Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar: Suriye Krizinden Çıkarılan Derslere Dayalı Bir Kılavuz Not. <https://www.unfpa.org/resources/womens-girls-safe-spaces-guidance-note-based-lessons-learned-syrian-crisis>.
208. UKK ve Uluslararası Tıp Birlikleri
209. Tüm Suriye TCDŞ Alt Kümesi (Türkiye Merkezi) ve Tüm Suriye TCDŞ Çalışma Grubu (Ürdün Merkezi), 2018. TCDŞ Programlarının Etik Olarak Kapatılmasına İlişkin Kılavuz Notu. <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/guidance-note-ethical-closure-gbv-programmes-gbv-sc-whole-syria>.
210. Ürdün'de Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Alt Çalışma Grubu, 2014. Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar: Ürdün'de Suriye Krizi Müdahalesi. Ağustos. <https://data2.unhcr.org/fr/documents/download/43144>.
211. UKK ve Uluslararası Tıp Birlikleri
212. A.g.e.
213. UNFPA 2015a, s. 34.
214. Austrian, K., ve D. Ghati, 2010. Kız Çocuğu Merkezli Program Tasarımı: Ergenlik Dönemindeki Kız Çocukları Programlarını Geliştirmek, Güçlendirmek ve Genişletmeye Yönelik Bir Araç Takımı. Nairobi: Nüfus Konseyi. <https://www.popcouncil.org/research/girl-centered-program-design-a-toolkit-to-develop-strengthen-and-expand-ado>.
215. UNFPA 2015a, s. 34.
216. UNFPA Bölgesel Suriye Müdahale Merkezi 2015a, p.26.
217. World YWCA, 2014a. "Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar: Özet." <https://www.worldywca.org/wp-content/uploads/2014/02/SafeSpaces-brochure-ENG-WEB-092016.pdf>.
218. UKK ve Uluslararası Tıp Birlikleri
219. UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2012. Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlarını Yönetmek: E-Öğrenim Ortak Rehberi. https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/GBV%20E-Learning%20Companion%20Guide_ENGLISH.pdf
220. World YWCA 2014a, s. 3.
221. UKK ve Uluslararası Tıp Birlikleri
222. UNFPA Bölgesel Suriye Müdahale Merkezi 2015a, p.12.
223. A.g.e., s.17.
224. Oxfam ve Light House Relief, 2016. Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar Yunanistan Müdahalesi. Learning Paper 2016. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/52719>.
225. UNFPA Bölgesel Suriye Müdahale Merkezi 2015a, p.15.
226. A.g.e., s. 14.
227. KADK 2015a, s. 14.
228. A.g.e.
229. A.g.e.

230. UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2017b. TCDŞ Acil Durum Hazırlık ve Müdahalesi: Katılımcı El Kitabı. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/04/GBVEmergency-Hazırlıklı-olma-Response-Participant-Handbook.pdf>.
231. KADK 2015a, s. 14.
232. UKK 2018f, s. 63.
233. Üst yönetimin ve CSİK koordinatörünün/ülke içi CSİK ağıının sorumlulukları da dâhil olmak üzere risk azaltma hakkında daha fazla bilgi için, bakınız KADK 2016a.
234. Sığınma Evi Programlama Çalışma Grubunda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet, 2018. Saha Planlama: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Azaltma Rehberi. 3. baskı, Nisan. Küresel WASH (Su, temizlik ve hijyen) Kümesi, 2018. 5 Asgari Taahhüt. IOM (Uluslararası Göç Örgütü), Norveç Mülteciler Konseyi ve UNHCR (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2015. Kamp Yönetimi Araç Takımı. Haziran baskısı.
235. KADK 2015a, s. 43.
236. A.g.e., s.22.
237. Etkilenen Nüfuslara Karşı Hesap Verebilirlik ve Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunma ile ilgili KADK Görev Ekibi, 2018. İnsani Yardım Müdahalesinde CSİK'yi Hızlandırmaya Yönelik KADK Planı. https://interagency-standingcommittee.org/system/files/iasc_plan_for_accelerating_psea_in_humanitarian_response.pdf.
238. UKK 2017b, s. 81.
239. UKK 2018f, s. 63.
240. A.g.e., s.55.
241. KADK 2015a, sayfa14.
242. IRC 2018f, s. 60.
243. UKK 2017b, sayfa 32-35; ayrıca bakınız UKK Acil Durum Değerlendirme Araçları ve <https://gbvresponders.org/emergency-response-Hazırlıklı-olma/emergency-response-assessment/>.
244. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) İlkeleri, 2015. "Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Koruma: Kuruluşlar Arası Daimi Komite (KADK) İlkelerinin Açıklaması." 11 Aralık'ta onaylanmıştır.
245. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, 2003. Genel Sekreter Bülteni: Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunmaya Yönelik Özel Tedbirler, ST/ SGB/2003/13.
246. UNFPA 2015a, s. 82.
247. Thomas, C., ve diğerleri, 2011. Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Son Vermek İçin Adalet Sektörüyle Birlikte Çalışmak. Adalet Sektörü Modülü.
248. Kanada Savaş Çocuğu 2016. Akut Acil Durumlarda Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (CTCDŞ) Yasal Koruma Rehberi.
249. A.g.e., s. 30.
250. Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi 2015, para. 1.
251. UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2016. CTDS Öleme ve Müdahale: Eğitim Paketi. Ekim.
252. UNFPA 2015a, s. 42.
253. BM Kadın, 2011. Adalet Peşinde: 2011-2012 Dünya Kadınlarının Gelişimi.
254. A.g.e., s.28.
255. A.g.e., s. 28.
256. KADK 2015a, s. 247.
257. UNFPA 2015a, s.
258. KADK 2015a, s. 61.
259. A.g.e., s.255.
260. Kanada Savaş Çocuğu 2016, s. 18.
261. Amerikalılar Arası İnsan Hakları Komisyonu, 2011. Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kadınlar için Adalet Erişimi: Eğitim ve Sağlık. OEA/ Ser.L/V/II. Belge 65.
262. A.g.e.
263. Kanada Savaş Çocuğu 2016, s. 27.
264. UNFPA 2015a, s. 41.
265. A.g.e.
266. Uluslararası Hukukçular Komisyonu, 2016. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet için Kadınların Adalet Erişimi: Bir Uygulayıcı Kılavuzu. Uygulayıcı Kılavuzu No.12 Cenevre.
267. A.g.e., s.164.
268. UNFPA 2015a, s. 42.
269. BM Kadın, UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) ve UNODC (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi), 2015. Şiddete Maruz Kalan Kadınlar ve Kız Çocukları için Temel Hizmetler Paketi: Temel Unsurlar ve Kalite İlkeleri.
270. A.g.e., s.244.
271. Uluslararası Hukukçular Komisyonu, 2016, s.17.
272. A.g.e.
273. UNHCR 2016, s. 14.
274. UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) ve UNODC (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi), 2016. Hukuki Yardıma İlişkin Küresel Araştırma: Küresel Rapor.
275. A.g.e., s. 8.
276. A.g.e., s.25.
277. Thomas 2011, s. 8.

- 2011 Avrupa Konseyi Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Sözleşme, Sözleşme kapsamındaki tüm şiddet biçimleriyle ilgili olarak ara buluculuk ve uzlaştırma da dâhil olmak üzere zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerini yasaklamaktadır (Madde 48).
279. Uluslararası Hukukçular Komisyonu, 2016, s.152.
280. Kanada Savaş Çocuğu 2016, s. 26.
281. Uluslararası Hukukçular Komisyonu, 2016, s.155.
282. Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Son Verecek BM Kadın Sanal Bilgi Merkezi, 2011. "Güvenlik çabaları, TCDŞ'ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşım benimsemeye odaklanmalıdır." 29 Aralık.
283. A.g.e.
284. Gennari, F., ve diğerleri, 2015. Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet: Vatandaş Güvenliği, Hukuk ve Adalet Bilgilendirmesi. Washington, DC: Dünya Bankası.
285. A.g.e., s. 9.
286. BM Kadınlar, 2013. "Hijyen veya 'hijyen' kitleri için önemli hususlar" 3 Temmuz.
287. TCDŞ Alt Kümesi Türkiye (Suriye'de Sınır Ötesi Operasyonlar), 2015. Hijyen Kiti Kılavuz Notu
288. UNFPA 2015a, s. 46.
289. A.g.e., s. 47.
290. Abbott, L., ve diğerleri, 2011. UNFPA'nın İnsani Yardım ve Kriz Sonrası Ortamlarda Hijyen Kitleri Temininin Değerlendirilmesi.
291. UNFPA 2015c, s. 1.
292. TCDŞ Alt Kümesi Türkiye (Suriye'de Sınır Ötesi Operasyonlar) 2015, s. 9.
293. Kadınlar Mülteci Komisyonu, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Merhamet Birlikleri, 2018c. "Genel Bakış". Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmak için Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etme Araç Takımı.
294. Kadınlar Mülteci Komisyonu, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Merhamet Birlikleri, 2018e. "TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin Mali İhtiyaçlarını Değerlendirmek ve Nakit Yardım için TCDŞ Vaka Yönetimi Danışanlarını Yönlendirmek için TCDŞ Vaka Çalışanları için Protokol, "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmak için Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etme Araç Takımı. Bölüm II.
295. A.g.e., s. 4.
296. KADK , s. 95.
297. KADK 2015a, s. 134.
298. Kadınlar Mülteci Komisyonu ve diğerleri, 2018c, s. 1.
299. Kadınlar Mülteci Komisyonu ve diğerleri, 2018e, s. 1.
300. UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2012b. EAŞE Tartışma Grubu Serisi Kolaylaştırıcı
301. UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018b. Suriye, Rakka Valiliği'nde Nakit Transferleri: Kadınların Şiddet ve Refah Deneyimlerinde Zaman İçinde Değişiklikler.
302. BM Kadın 2013.
303. TCDŞ Alt Kümesi Türkiye (Suriye'de Sınır Ötesi Operasyonlar) 2015, s. 12.
304. UNFPA 2015a, s. 47.
305. TCDŞ Alt Kümesi Türkiye (Suriye'de Sınır Ötesi Operasyonlar) 2015, s. 11.
- ~~306.~~ Abbott ve diğerleri 2011.
307. TCDŞ Alt Kümesi Türkiye (Suriye'de Sınır Ötesi Operasyonlar) 2015, s. 6.
308. UNFPA 2015a, s. 48.
309. TCDŞ Alt Kümesi Türkiye (Suriye'de Sınır Ötesi Operasyonlar) 2015, s. 17.
310. A.g.e., s. 17.
311. Kadınlar Mülteci Komisyonu, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Merhamet Birlikleri, 2018e. "TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin Mali İhtiyaçlarını Değerlendirmek ve Nakit Yardım için TCDŞ Vaka Yönetimi Danışanlarını Yönlendirmek için TCDŞ Vaka Çalışanları için Protokol, "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmak için Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etme Araç Takımı. Bölüm II.
312. A.g.e., s. 17.
313. UNFPA 2015a, s. 50.
314. KADK 2015a, s. 222-223.
315. A.g.e., s. 220.
316. UNFPA 2015a, s. 50.
317. Kadınlar Mülteci Komisyonu 2014a, s. 2.
318. KADK 2015a, s. 78.
319. A.g.e.
320. Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2014a. İki Taraf Keskin Kılıç: Acil Durumlarda Geçim Kaynakları Rehberliği ve Geliştirilmiş Programlama için Araçlar. New York.
321. KADK 2015a, s. 222.
322. A.g.e., s.
323. UNFPA 2015a, s. 50.
324. A.g.e., s.51.
325. A.g.e.
326. Kadınlar Mülteci Komisyonu 2014a, s. 6.
327. IASKADK C 2015a, s. 209.
328. UNFPA 2015a, s. 50.
329. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2017b.KADK Toplumsal Cinsiyet Politikası Hesap Verebilirlik Çerçevesi
330. UNFPA 2015a, s. 52.
331. KADK 2015a, s. 204-205.
332. Kadınlar Mülteci Komisyonu 2014a, s. 3.
333. A.g.e.

334. A.g.e., s.2.
335. KADK 2015a, s. 222.
336. UNFPA 2015a, s. 52.
337. A.g.e., s.12.
338. A.g.e.
339. A.g.e.
340. Yükselen Sesler, 2009 ve TCDŞ Önleme Ağı, t.y. Get Moving!
341. Bakınız, örneğin, Yükselen Sesler, t.y. SASA! Kaynaklar. <http://raisingvoices.org/sasa/>. UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu), 2017. "Genel Bakış". Toplulukların Bakımı: Yaşamları Dönüştürmek ve Şiddeti Önlemek.
342. Yükselen Sesler, 2009. "Temel İzleme Araçları: Sonuç İzleme Aracı Modülü." İzleme ve Değerlendirme Serisi, Personel Beceri Geliştirme Kütüphanesi. Kampala. CARE, 2017. Teoriyi Pratiğe Uygulamak: CARE'nin Toplumsal Cinsiyet Programlaması için Sosyal Normlar Önlemlerine Pilotluk Yolculuğu.
343. CARE, Küresel Kadın Enstitüsü, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Şiddeti Önlemek İçin Ne İşe Yarar, 2018. Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Devlet İnşası ve Barış İnşasının Kesişimleri: Nepal, Sierra Leone ve Güney Sudan'dan Dersler.
344. A.g.e.
345. A.g.e.
346. UKK 2018f, s. 55.
347. Alexander-Scott, M., ve diğerleri, 2016. DFID Kılavuz Notu: Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetle Mücadele İçin Sosyal Normları Değiştirmek (VAWG).
Londra: VAWG Yardım Masası. 0 Mayıs 2019'da erişildi.
348. UNFPA 2015a, s. 13.
349. COFEM 2017b, s. 2.
350. A.g.e., s.7.
351. UNFPA 2015a, s. 14.
352. Heise, L., ve K. Manji, 2016. Sosyal normlar. GSDRC Profesyonel Gelişim Okuma Paketi no. 31. Birmingham, Birleşik Krallık: Birmingham Üniversitesi.
353. A.g.e.
354. UNFPA 2015a, s. 14.
355. GBVIMS Yürütme Kurulu 2017, DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2007. Acil Durumlarda Cinsel Şiddetin Araştırılması, Belgelenmesi ve İzlenmesi için Etik ve Güvenlik Önerileri. Cenevre.
356. GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2012. Kılavuz Notu: GBVIMS'nin Yapılması ve Yapılmaması Gerekenleri.
357. Primero, Korumayla İlgili Bilgi Yönetim Sistemi, GBVIMS+'nın bir modül olduğu TCDŞ ve çocuk koruma işlevlerine sahip birkaç bağımsız modüle sahip şemsiye platform (uygulama) hakkında bilgi için bakınız <http://www.gbvims.com/primero/>.
358. GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2016. Veri Koruma Protokolü.
359. GBVIMS Yürütme Kurulu 2012.
360. KADK 2015a, s. 12.
GBVIMS Yürütme Kurulu 2016.
362. GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010d. "Bilgi Paylaşım Protokolü Şablonu." <http://www.gbvims.com/gbvims-tols/isp/>.
363. GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010c. GBVIMS Kullanıcı Kılavuzu.
364. GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010a. "Veri Koruma Kontrol Listesi."
365. GBVIMS ve Primero/GBVIMS+'a nasıl erişileceği hakkında daha fazla bilgiyi www.gbvims.com adresinde bulabilirsiniz.
366. DSÖ 2007.
367. GBVIMS Yürütme Kurulu 2012, s.1
368. UNFPA 2015a, s. 74.
369. Küresel Koruma Kümesi 2013, s. 1.
370. A.g.e., s. 4.
371. A.g.e., s.1.
372. UNFPA 2016, s. 16.
373. UNFPA 2015a, s. 74.
374. Bakınız örneğin Küresel Koruma Kümesi, 2013. İnsani Yardım Bağlamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Haberleştirilmesi için Medya İlkeleri. UNFPA (Birleşmiş Milletler Nütüs Fonu), 2016. Suriye Krizinde Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Haberciliği: Bir Gazetecinin El Kitabı. UNFPA 2015b.
375. UNFPA 2015a, s. 68.
376. A.g.e., s.
377. TCDŞ Sorumluluk Alanı, 2019. İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Müdahalelerini Koordinasyon El Kitabı.
378. TCDŞ Sorumluluk Alanı 2019, s. 36.
379. KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Küme Yaklaşımı Alt Çalışma Grubu ve Küresel Küme Koordinatörleri Grubu, 2015. Ülke Düzeyinde Küme Koordinasyonuna İlişkin KADK Referans Modülü.
380. UKK 2018f, s. 72.
381. TCDŞ Sorumluluk Alanı, 2019.

382. UKK 2018f, s. 72-73.
383. KADK 2017b.
384. A.g.e.
385. Küme Yaklaşımı Üzerine KADK Alt Çalışma Grubu ve Küresel Küme Koordinatörleri Grubu 2015, s. 12.
386. A.g.e., s. 9.
387. Küresel Koruma Kümesi dört Sorumluluk Alanından oluşur: çocukların korunması; toplumsal cinsiyete dayalı şiddet; arazi, konut ve mülk; ve maden eylemi.
388. TCDŞ Sorumluluk Alanı 2019, s. 41.
389. Küme Yaklaşımı Üzerine KADK Alt Çalışma Grubu ve Küresel Küme Koordinatörleri Grubu 2015, s. 10.
390. UNFPA 2015a, s. 68.
391. TCDŞ Sorumluluk Alanı 2019, s. 43.
392. Ellsberg, M., ve L. Heise, 2005. Kadına Yönelik Şiddeti Araştırmak: Araştırmacılar ve Aktivistler için Pratik Bir Kılavuz. Washington, DC: DSÖ, PATH.
393. Küresel Kadın Enstitüsü, 2017. Mülteci ve Çatışmadan Etkilenenlerle Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Araştırma, İzleme ve Değerlendirme Nüfuslar: Araştırmacılar ve Uygulayıcılar için Bir Kılavuz ve Araç Takımı – Saha Testi Versiyonu. Washington, DC.
394. UNFPA 2015a, s. 16.
395. A.g.e., s.16.
396. Bain, A., ve M. F. Guimond, 2014. "TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin yaşamlarını etkileme: TCDŞ programlarında hizmete dayalı verilerin kullanılması." İnsani Yardım Değişimi 60. <https://odihpn.org/magazine/impacting-the-lives-of-survivors-using-service-based-data-in-gbv-programmes/>.
397. A.g.e., s. 15
398. DSÖ 2007.
399. Etkilenen Nüfuslara Karşı Hesap Verebilirliğe ilişkin KADK Görev Gücü t.y., s. 3.
400. UKK 2017b, s. 27-28.
401. UNFPA 2015a, s. 16-17.
402. A.g.e., s.
403. COFEM (Sosyal Değişim için Feministler Koalisyonu), 2017a. "Bilimsel ve sosyal değişim hedefleri, yaklaşımları ve yöntemleri arasındaki dengeyi bulmak." Kadına ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Karşı Feminist Perspektifler Serisi, 3 Numaralı Makale.
404. Küresel Kadın Enstitüsü 2017, s. 9.
405. A.g.e.
- 406.. UNFPA 2015a, s. 65.
407. A.g.e.
408. A.g.e., s. 17.
409. A.g.e.
410. Küresel Kadın Enstitüsü 2017, s. 11.
411. Küresel Kadın Enstitüsü 2017, s. 10-11.
412. UKK 2017b, s. 27.
413. Ellsberg ve Heise, 2005
414. DSÖ 2007, s. 7.
415. Küresel Kadın Enstitüsü 2017, s. 12-13.
416. A.g.e., s. 14.
417. A.g.e.
418. A.g.e., s.8 13-15
419. A.g.e., s.8
420. A.g.e., s. 9.
421. A.g.e., s. 17.

KAYNAKÇA

Abbott ve diğeri, 2011. UNFPA'nın İnsani Yardım ve Kriz Sonrası Ortamlarda Hijyen Kitleri Temininin Değerlendirilmesi. <https://web2.unfpa.org/public/about/oversight/evaluations/docDownload.unfpa?docId=68>.

Eylem Yardımı, 2016. *Ön Safflarda: İnsani Yardım Eyleminde Kadınların Liderliğini Harekete Geçirmek*. <https://actionaid.org.au/resources/on-the-frontline-catalysing-womens-leadership-in-humanitarian-action/>.

Yaş ve Engellilik Konsorsiyumu, 2017. *Yaş ve Engellilik Eğitim Kursu – Eğitimci El Kitabı*. Londra: Yaş ve Engellilik Konsorsiyumu adına RedR UK. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ADCAP_Training%20Handbook%202017.pdf.

Alexander-Scott, M., ve diğeri, 2016. *DFID Kılavuz Notu: Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetle Mücadele İçin Sosyal Normları Değiştirmek (VAWG)*. Londra: VAWG Yardım Masası. <https://prevention-collaborative.org/resource/dfid-guidance-note-shifting-social-norms-to-tackle-violence-against-women-and-girls-vawg/>. 0 Mayıs 2019'da erişildi.

Antares Foundation (2012). *İnsani Yardım Çalışanlarında Stres Yönetimi – İyi Uygulama Kılavuzu*. 3. baskı. Amsterdam. https://www.antaresfoundation.org/filestore/si/1164337/1/1167964/managing_stress_in_humanitarian_aid_workers_guidelines_for_good_practice.pdf.

Austrian, K., ve D. Ghati, 2010. *Kız Çocuğu Merkezli Program Tasarımı: Ergenlik Dönemindeki Kız Çocukları Programlarını Geliştirmek, Güçlendirmek ve Genişletmeye Yönelik Bir Araç Takımı*. Nairobi: Nüfus Konseyi. <https://www.popcouncil.org/research/girl-centered-program-design-a-toolkit-to-develop-strengthen-and-expand-ado>.

AWID (Kalkınmada Kadın Hakları Derneği) ve Kadınların İnsan Hakları Savunucuları Uluslararası Koalisyonu, 2014. *Güvenlik Hakkımız: Kadın İnsan Hakları Savunucularının Korunmaya Bütünsel Yaklaşımı*. Toronto, Kanada: AWID. https://www.awid.org/sites/default/files/atoms/files/Our%20Right%20To%20Safety_FINAL.pdf.

Bain, A., ve M. F. Guimond, 2014. "TCDŞ'ye maruz kalan kişilerin hayatlarını etkilemek: TCDŞ programlarında hizmete dayalı verilerin kullanılması." *İnsani Yardım Değişimi* 60. <https://odihpn.org/magazine/impacting-the-lives-of-survivors-using-service-based-data-in-gbv-programmes/>.

Baldwin, W., 2011. "Ergenlik dönemindeki kızlar için 'güvenli alanlar' yaratmak." *Yetişkinliğe Sağlıklı, Güvenli ve Üretken Geçişleri Teşvik Etmek serisi, Bilgilendirme no. 39, Mayıs*. https://www.popcouncil.org/uploads/pdfs/TABriefs/39_SafeSpaces.pdf.

Barry, J., 2011. *Entegre Güvenlik – Kılavuz*. Stockholm: Kvinna till Kvinna. http://www.integratedsecuritymanual.org/sites/default/files/integratedsecurity_themanual_1.pdf.

Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmaya İlişkin Eylem Çağrısı, 2015. *Eylem Çağrısı Yol Haritası 2016-2020*.

CARE, 2017. *Teoriyi Pratiğe Uygulamak: CARE'nin Toplumsal Cinsiyet Programlaması için Sosyal Normlar Önlemlerine Pilotluk Yolculuğu*. https://prevention-collaborative.org/wp-content/uploads/2018/04/applying_social_norms_theory_to_practice_cares_journey.pdf. 30 Mayıs 2019'da erişildi.

CARE Uluslararası, 2017. *Nakit Transferlerinin Dayanıklılık Üzerindeki Etkisi: Çok Ülkeli Bir Çalışma*. https://insights.careinternational.org.uk/media/k2/attachments/CARE_The-impact-of-cash-transfers-on-resilience_2017.pdf.

CARE ABD, 2019. *Nakit ve Kupon Yardımı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete İlişkin İnceleme: İnsani Yardım Uygulayıcıları için Pratik Kılavuz: KADK TCDŞ Kılavuz İlkelerine İlişkin Bir Kılavuz*. http://www.cashlearning.org/downloads/user-submitted-resources/2019/05/1557937891.CVA_GB%20guidelines_compendium.FINAL.pdf.

CARE, Küresel Kadın Enstitüsü, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Şiddeti Önlemek İçin Ne İşe Yarar, 2018. *Kadınlara ve Kızlara Yönelik Şiddetin Devlet İnşası ve Barış İnşası ile Kesişimleri: Nepal, Sierra Leone ve Güney Sudan'dan Dersler*. <https://www.whatworks.co.za/documents/publications/210-p784-irc-what-works-report-1r/file>.

Nakit Öğrenme Ortaklığı, 2017. *Nakit Transferi Programlama (CTP) Terminolojisi Sözlüğü*. <http://www.cashlearning.org/downloads/calp-updated-glossaryfinal-august-2017update.pdf>.

Nakit Öğrenme Ortaklığı, 2018a. *Nakit Temelli Yardım (NTY) Programı Kalite Araç Kutusu*. <http://pqtoolbox.cashlearning.org/>.

Nakit Öğrenme Ortaklığı, 2018b. *İnsani Yardım Bağlamında Toplumsal Cinsiyet ve Nakit Transferi Programları Konusunda Toplanan Belgeler*. <http://www.cashlearning.org/downloads/resources/Other/calpcollectedpapersongenderandctp-vol.3.pdf>.

Nakit Öğrenme Ortaklığı, t.y. Toplumsal Cinsiyet ve Nakit Kupon Yardımı. <http://www.cashlearning.org/thematic-area/gender-and-ctp>.

CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) Komitesi, 2015. *Kadınların Adalet Erişimi Hakkında 33 Sayılı Genel Tavsiye*. CEDAW/C/GC/33. 3 Ağustos. https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW/C/GC/33&Lang=en.

CERF (Birleşmiş Milletler Merkezi Acil Müdahale Fonu), 2010. *CERF Hayat Kurtarıcı Kriterler*.

Krizde Çocuk Koruma Ağı, UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) ve Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2014. *Güçlendirilmiş ve Güvenli: Acil Durumlarda Kız Çocuklarının Ekonomik Güçlendirilmesi*. <https://www.womensrefugeecommission.org/images/zdocs/Econ-Strength-for-Girls-Empowered-and-Safe.pdf>.

İnsani Yardım Ortamlarında Çocuk Koruma İttifakı, 2019. *İnsani Yardım Eylemlerinde Çocuk Koruma için Asgari Standartlar*.

COFEM (Sosyal Değişim için Feministler Koalisyonu), 2017a. "Bilimsel ve sosyal değişim hedefleri, yaklaşımları ve yöntemleri arasındaki dengeyi bulmak." *Kadına ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Karşı Feminist Perspektifler Dizisi, Makale No. 3.* <https://cofemsocialchange.org/wp-content/uploads/2018/11/Paper-3-Finding-the-balance-between-scientific-and-social-change-goals-approaches-and-methods.pdf>.

COFEM (Sosyal Değişim için Feministler Koalisyonu), 2017b. "Hesap verme sorumluluğu eksikliği, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarını nasıl baltalar?" *Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Karşı Feminist Perspektifler Serisi, Makale No. 1* http://raisingvoices.org/wp-content/uploads/2013/03/Paper-1-COFEM.final_sept2017.pdf.

COFEM (Sosyal Değişim için Feministler Koalisyonu), 2018. "Feminist hareket inşası: Uzun vadeli bir bakış açısı." *Feminist Cep Kitabı İpucu Sayfası 10* <https://cofemsocialchange.org/wp-content/uploads/2018/11/TS10-Feminist-movement-building-Taking-a-long-term-view.pdf>.

Cornwall, A., 2014. "Kadınların Güçlendirilmesi: Ne İşe Yarar ve Neden?" *Özel Sayı: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma için Yardım, Uluslararası Kalkınma Dergisi 28(3).28(3).* <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jid.3210>.

Crabtree, K., t.y. "Teknoloji için güvenlik planlaması: yerinden edilmiş kadın ve kız çocuklarının Lübnan'daki bilgi ve iletişim teknolojisi ile etkileşimleri ve insani yardım ortamları için zarar azaltma hususları." <https://jhumanitarianaction.springeropen.com/articles/10.1186/s41018-018-0031-xWRC>.

Crehan, P., ve diğerleri, 2015. *Kadına ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet: Cinsel ve Cinsiyetçi Azınlık Kadınlara Yönelik Şiddet Hakkında Briefing. Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet (VAWG) Kaynak Kılavuzu. Washington, DC: Dünya Bankası.* http://www.vawgresourceguide.org/sites/vawg/files/briefs/vawg_resource_guide_sexual_and_gender_minority_women_final.pdf.

Crenshaw, K., 1989. "İrk ve Cinsiyetin Kesişmesini Marjinalize Etmek: Ayrımcılık Karşıtı Doktrin, Feminist Teori ve İrkçilik Karşıtı Politikanın Siyah Feminist Eleştirisi." *Chicago Üniversitesi Hukuk Forumu 1989(8).*

Ellsberg, M., ve L. Heise, 2005. *Kadına Yönelik Şiddeti Araştırmak: Araştırmacılar ve Aktivistler için Pratik Bir Kılavuz. Washington, DC: DSÖ, PATH.* <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9241546476/en/>.

Fulu, E., ve A. Kerr-Wilson, 2015. "Makale 2: Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti önlemeye yönelik müdahaleler." *Kadınlara ve Kız Çocukları Yönelik Şiddeti Önlemek İçin Ne İşe Yarar Kanıt İncelemeleri.* <https://www.whatworks.co.za/documents/publications/35-global-evidence-reviews-paper-2-interventions-to-prevent-violence-against-women-and-girls-sep-2015/file>.

TCDŞ Alt Kümesi Bangladeş (Rohingya Krizi Müdahalesi) , 2017. *Hijyen Kiti Kılavuz Notu Cox's Bazar: UNFPA.* https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/dignity_kit_guidance_note_23_dec_2017_3.pdf.

TCDŞ Alt Kümesi Suriye (Türkiye Merkezi) ve Sağlık Kümesi (Türkiye Merkezi), 2019. *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Maruz Kalan Kişilerin Bakımına İlişkin Kılavuz İlkeleri de İçeren Tecavüze Maruz Kalan Kişilerin Klinik Yönetimi Protokolü*. <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/stima/document/revised-cmr-protocol-enar>.

TCDŞ Alt Kümesi Türkiye (Suriye'de Sınır Ötesi Operasyonlar), 2015. *Hijyen Kiti Kılavuz Notu* https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/dignity_kits_guidance_note_en.pdf.

Tüm Suriye TCDŞ Alt Kümesi (Türkiye Merkezi) ve Tüm Suriye TCDŞ Çalışma Grubu (Ürdün Merkezi), 2018. *TCDŞ Programlarının Etik Olarak Kapatılmasına İlişkin Kılavuz Notu*. <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/guidance-note-ethical-closure-gbv-programmes-gbv-sc-whole-syria>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Podcast Serisi. <https://player.fm/series/gbvims>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010. *Örnek Standart Onay Formu*. http://gbvims.com/wp/wp-content/uploads/IntakeandConsentForm_Feb20112.pdf.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010a. *Veri Koruma Kontrol Listesi*. <http://www.gbvims.com/wp/wp-content/uploads/DATA-PROTECTION-CHECKLIST.pdf>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010b. *GBVIMS Facilitator's Guide*. <http://www.gbvims.com/wp/wp-content/uploads/GBVIMS-Facilitators-Guide.compressed.pdf>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010c. *GBVIMS Kullanıcı Kılavuzu*. <http://www.gbvims.com/gbvims-tools/user-guide/>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010d. *Bilgi Paylaşım Protokolü Şablonu*. <http://www.gbvims.com/gbvims-tools/isp/>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2010e. *Alım ve Onay Formları*. <http://www.gbvims.com/gbvims-tools/intake-form/>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2011. *En İyi Uygulamaları Teşvik Etmek*. <http://www.gbvims.com/wp/wp-content/uploads/BestPractices2.pdf>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2012. *Kılavuz Notu: GBVIMS'de Yapılması ve Yapılmaması Gerekenler*. <http://www.gbvims.com/wp/wp-content/uploads/GBVIMS-Guidance-Note-Dos-and-Donts-Final.pdf>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2013. *GBVIMS+ Primero kılavuzu*. <http://www.gbvims.com/primero/>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme Kurulu, 2015 *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi (GBVIMS) ile İzleme ve Analiz Raporlama Düzenlemeleri (MARA) arasındaki kesişmelere ilişkin Geçici Kılavuz Notu*. <http://www.gbvims.com/wp/wp-content/uploads/Provisional-Guidance-Note-on-Intersections-Between-GBVIMS-MARA.pdf>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2016. *Veri Koruma Protokolü*. <http://www.gbvims.com/?s=data+protection+protocol>.

GBVIMS (Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Bilgi Yönetim Sistemi) Yürütme kurulu, 2017. *Kuruluşlar Arası Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Vaka Yönetimi Kılavuz İlkeleri: İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Maruz Kalanlara Bakım ve Vaka Yönetimi Hizmeti Sunmak*. <https://gbvresponders.org/response/gbv-case-management/>.

TCDŞ Sorumluluk Alanı, 2019. *İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Müdahalelerini Koordinasyon El Kitabı*. <http://gbvaor.net/handbook-coordinating-gender-based-violence-emergencies-now/>.

TCDŞ Sorumluluk Alanı Öğrenme Görev Gücü Ekibi, 2014. *İnsani Yardım Ortamlarında TCDŞ Program Yöneticileri ve Koordinatörleri için Temel Yetkinlikler*. <http://gbvaor.net/wp-content/uploads/sites/3/2015/04/Core-Competencies.pdf>.

Sığınma Evi Programlama Çalışma Grubunda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet, 2018. *Saha Planlama: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Azaltma Rehberi*. 3. baskı, Nisan. https://www.sheltercluster.org/sites/default/files/docs/site_planning-gbv_booklet_apr-2018_web_high-res_v3.pdf.

Gennari, F., ve diğerleri, 2015. *Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet: Vatandaş Güvenliği, Hukuk ve Adalet Bilgilendirmesi*. Washington, DC: Dünya Bankası. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/21091>.

Küresel Eğitim Kümesi ve diğerleri, 2011. *Acil Durumlarda Çocuk Dostu Alanlar için Kılavuz İlkeler. Küresel Eğitim Kümesi, Küresel Koruma Kümesi – Çocuk Koruma Sorumluluk Alanı, Kuruluşlar Arası Acil Durumlarda Eğitim Ağı ve KADK tarafından geliştirilen ve gözden geçirilen saha testi versiyonu*. Ocak. https://www.unicef.org/protection/Child_Friendly_Spaces_Guidelines_for_Field_Testing.pdf.

Küresel Koruma Kümesi. 2013. *İnsani Yardım Bağlamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin İhbarı için Medya Kılavuz İlkeleri*. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GBV-Media-Guidelines-25July2013.pdf>.

Küresel Koruma Kümesi, t.y. *Koruma ve Nakit ve Kupon Yardımı*. <http://www.cashlearning.org/sector-specific-cash-transfer-programming/protection-1>.

Küresel WASH (Su, temizlik ve hijyen) Kümesi, 2018. *5 Minimum Commitments*. <https://gbvguidelines.org/en/documents/wash-minimum-commitments-to-safety-and-dignity-framework-and-tools/>.

Küresel Kadın Enstitüsü, 2017. *Mülteci ve Çatışmadan Etkilenen Nüfuslarla Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Araştırması, İzlemesi ve Değerlendirmesi: Araştırmacılar ve Uygulayıcılar için Bir El Kitabı ve Araç Takımı – Saha Testi Versiyonu*. Washington, DC. <https://globalwomensinstitute.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs1356/f/downloads/Manual%20and%20Toolkit%20-%20Website.pdf>.

Küresel Kadın Enstitüsü, Dünya Bankası ve Amerikalılar Arası Kalkınma Bankası, 2015. *Violence Against Women and Girls (VAWG) Resource Guide: Health Sector Brief*. http://www.vawgresourceguide.org/sites/default/files/briefs/vawg_resource_guide_health_sector_brief_april_2015.pdf

Sağlık ve İnsan Hakları Bilgisi 2014. *Ruh Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet: Çatışmalarda Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kişilere Yardım – Bir Eğitim Kitapçığı*. Rev. bas. Oslo. https://www.hhri.org/wp-content/uploads/2019/01/HHRI_EN_GBV.pdf.

HealthNet TPO ve UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu), 2016. *Kadınlar ve Kız Çocukları için Olumlu Ortamların Teşvik Edilmesi: Güney Sudan'da Kadın ve Kız Çocukları Dostu Alanlar için Kılavuz İlkeler*. <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/guidelines-for-women-and-girls-friendly-spaces-in-south-sudan-1.pdf>.

Heise, L., ve K. Manji, 2016. *Sosyal normlar*. GSDRC Profesyonel Gelişim Okuma Paketi no. 31. Birmingham, Birleşik Krallık: Birmingham Üniversitesi. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/597f335640f0b61e48000023/Social-Norms_RP.pdf.

HelpAge International, 2017. *Yaşlı Kadınlara Yönelik Şiddet. Müzakere Dokümanı Kasım*. <http://www.helpage.org/download/5a1848be4c5ee>.

Hobfoll, S. E., ve diğerleri, 2007. "Acil ve Orta Vadeli Kitlesele Travma Müdahalesinin Beş Temel Ögesi: Ampirik Kanıt." *Psikiyatri: Kişilerarası ve Biyolojik Süreçler* 70(4), s. 283-315. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18181708>.

Hossain, M., ve diğerleri, 2018. *Mülteci kadınlar ve topluluk çalışanları arasında şiddet, belirsizlik ve dayanıklılık: Dadaab mülteci kamplarında toplumsal cinsiyete dayalı şiddet vaka yönetimi hizmetlerinin değerlendirilmesi*. Londra: Uluslararası Kalkınma Departmanı. <https://www.whatworks.co.za/resources/reports/item/417-violence-uncertainty-and-resilience-among-refugee-women-and-community-workers>.

İnsani Yardım Uygulama Ağı/Yurtdışı Kalkınma Enstitüsü, 2018. "Özel Özellik: İnsani Yardım Acil Durumlarında Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek." *İnsani Yardım Değişim Dergisi* 72. <https://odihpn.org/magazine/mental-health-and-psychosocial-support-in-humanitarian-crises/>.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2007. *Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek ile ilgili KADK Kılavuz İlkeleri*. Cenevre. https://www.who.int/mental_health/emergencies/guidelines_iasc_mental_health_psychosocial_june_2007.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2008. *Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek: Saha Kullanımı için Kontrol Listesi*. Cenevre. https://www.who.int/mental_health/emergencies/IASC_guidelines_%20checklist_%20%20for_%20field_use.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2013. “İnsani Yardım Faaliyetlerinde Korumanın Merkeziliği: Kuruluşlar Arası Daimi Komite’nin Açıklaması.”

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2015a. *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Müdahalelerini İnsani Yardım Eylemlerine Entegre Etme Yönergeleri: Riski azaltmak, dayanıklılığı arttırmak ve iyileşmeye yardımcı olmak*. https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2015b. *Cep Rehberi: Bölgenizde bir TCDŞ aktörü olmadığında toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalanlara nasıl destek verilir*. <https://gbvguidelines.org/en/pocketguide/>.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2016a. *Kuruluşlar Arası Topluluk Temelli Şikâyet Mekanizmalarının Oluşturulmasına İlişkin En İyi Uygulama Kılavuzu*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/best_practice_guide_inter_agency_community_based_complaint_mechanisms_1.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2016b. *Asgari Çalışma Standartları Kendi Personelinin Cinsel Sömürü ve İstismarına Karşı Korunma*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/3_minimum_operating_standards_mos-psea.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2017a. *İnsani Yardım El Kitabında Toplumsal Cinsiyet*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2018-iasc_gender_handbook_for_humanitarian_action_eng_0.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite), 2017b. *KADK Toplumsal Cinsiyet Hesap Verebilirlik Çerçevesi* https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_accountability_framework_with_adjusted_self_assessment_0.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Küresel Koruma Kümesi Çalışma Grubu ve Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek için KADK Referans Grubu, 2010. *Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek: Koruma Programı Yöneticileri Neleri Bilmelidir? Cenevre: KADK*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/legacy_files/MHPSS%20Protection%20Actors.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) İlkeleri, 2015. “Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunma: Kuruluşlar Arası Daimi Komite (KADK) İlkelerinin Beyanı.” 11 Aralık’ta onaylanmıştır. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/principals_statement_psea_20151112_0.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Referans Grubu. <https://interagencystandingcommittee.org/mental-health-and- psychosocial-support-emergency-settings>.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Referans Grubu, 2010. *Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek: İnsani Sağlık Aktörleri Neleri Bilmelidir? Cenevre*. <https://interagencystandingcommittee.org/node/2863>.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Referans Grubu, 2012. *KADK Referans Grubu Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek Değerlendirme Klavuzu* http://www.who.int/mental_health/publications/IASC_reference_group_psychosocial_support_assessment_guide.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Küme Yaklaşımı Alt Çalışma Grubu ve Küresel Küme Koordinatörleri Grubu, 2015. *Ülke Düzeyinde Küme Koordinasyonuna İlişkin KADK Referans Modülü* <https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/document/iasc-reference-module-cluster-coordination-country-level-0>.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Toplumsal Cinsiyet ve İnsani Eylem Alt Çalışma Grubu, 2008. *İnsani Yardım Ortamlarında Çok Sektörlü ve Kurumlar Arası Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önleme ve Müdahale için Toplumsal Cinsiyete Dayalı Standart Çalışma Usullerinin (SÇU'ler) oluşturulması*. <http://gbvaor.net/installing-gender-based-standard-operating-process-sops-for-multi-sectoral-and-inter-organisational-prevention-and-response-to-gender-based-violence-in-insani-ayarlar-ingilizce/>.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) Etkilenen Nüfuslara Hesap Verebilirlik Görev Gücü, t.y. Etkilenen Nüfuslara Hesap Verebilirlik Operasyonel Çerçevesi. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/legacy_files/AAP%20Operational%20Framework%20Final%20Revision.pdf.

KADK (Kuruluşlar Arası Daimi Komite) İnsani Yardımda Toplumsal Cinsiyet Görev Gücü, 2006. *Kadınlar, Kız Çocukları, Erkek Çocukları ve Erkekler: Farklı İhtiyaçlar – Fırsat Eşitliği*. Cenevre. <https://interagencystandingcommittee.org/gender-and-humanitarian-action-0/documents-public/women-girls-boys-men-different-needs-equal-5>.

Etkilenen Nüfuslara Karşı Hesap Verebilirlik ve Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunma Konusunda KADK Görev Ekibi, 2016. *CBCM'lerde Kuruluşlar Arası İş Birliğine İlişkin KADK Küresel Standart Çalışma Usulleri*. https://interagencystandcommittee.org/system/files/global_standard_operating_procedures_on_inter_agency_cooperation_in_cbcms.pdf.

Etkilenen Nüfuslara Karşı Sorumluluk ve Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunma Konusunda KADK Görev Ekibi, 2018. *İnsani Yardım Müdahalesinde CSİK'yi Hızlandırmaya Yönelik KADK Planı*. https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_plan_for_accelerating_psea_in_humanitarian_response.pdf.

Krizlerde Üreme Sağlığı IAWG (Kuruluşlar Arası Çalışma Grubu), 2011. *Minimum İlk Hizmet Paketi (MISP)*. New York. <http://iawg.net/minimum-initial-service-package/>.

Krizlerde Üreme Sağlığına İlişkin IAWG (Kuruluşlar Arası Çalışma Grubu), 2018. *2018 İnsani Yardım Ortamlarında Üreme Sağlığına İlişkin Kuruluşlar Arası Saha El Kitabı*. <http://iawg.net/iafm/>.

Krizlerde Üreme Sağlığı IAWG (Kuruluşlar Arası Çalışma Grubu), t.y. MISP Hesaplayıcı. <http://iawg.net/resource/misp-rh-kit-calculators/>.

Uluslararası Kadın Araştırmaları Merkezi (ICRW), 2011. *Kadınların Ekonomik Güçlenmesini Anlamak ve Ölçmek: Tanım, Çerçeve ve Göstergeler*. <https://www.icrw.org/wp-content/uploads/2016/10/Understanding-measuring-womens-economic-empowerment.pdf>.

Amerikalılar Arası İnsan Hakları Komisyonu, 2011. *Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kadınlar için Adalete Erişim: Eğitim ve Sağlık*. OEA/Ser.L/V/II. Belge 65.

Uluslararası Hukukçular Komisyonu, 2016. *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet için Kadınların Adalete Erişimi: Bir Uygulayıcı Kılavuzu. Uygulayıcı Kılavuzu No.12 Cenevre*. <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2016/03/Universal-Womens-access-to-justice-Publications-Practitioners-Guide-Series-2016-ENG.pdf>.

Uluslararası Gönüllü Kuruluşlar Konseyi, 2017. *Ortaklık İlkeleri: Bir Taahhüt Beyanı*.

IOM (Uluslararası Göç Örgütü) ve diğerleri, 2015. *Kamp Yönetimi Araç Takımı*. <https://www.humanitarianlibrary.org/resource/camp-management-toolkit-iom-nrc-unhcr-cccm-june-2015>.

IOM (Uluslararası Göç Örgütü) ve diğerleri, 2015. *TCDŞ ve Engellileri Dâhil Etme Araç Takımı*. <https://gbvresponders.org/response/disability-inclusion-2/>.

IOM (Uluslararası Göç Örgütü), Norveç Mülteciler Konseyi ve UNHCR (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2015. *Kamp Yönetimi Araç Takımı. Haziran Baskısı*. http://www.globalccmcluster.org/system/files/publications/CMT_2015_Portfolio_compressed.pdf.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2012a. *Ürdün'deki Suriyeli Mültecilere Nakit Transfer Programı Değerlendirme Raporu*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/36379>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2012b. *EAŞE Tartışma Grubu Serisi Kolaylaştırıcı Kılavuzu. New York*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/05/EAE-Facilitators-Guide-Discussion-Series.pdf>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2013. *"Bölüm 1: Giriş Kılavuzu." Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Önlenmesi: Sorumlu Uygulama Yoluyla Erkeklerin Katılımı (EMAP) – Çatışmadan Etkilenen Topluluklar için Dönüştürücü Bir Bireysel Davranış Değişikliği Müdahalesi*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/07/IRC-EMAP-Introductory-Guide-High-Res.pdf>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2014a. *CEFE İş Becerileri Eğitim Rehberi*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/05/EASE-Facilitators-Guide-CEFE-Business-Skills-Training.pdf>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2014b. *EAŞE (Ekonomik ve Sosyal Güçlendirme) Uygulama Kılavuzu*. https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/07/001_EAE_Implementation-Guide_English.pdf.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2014c. *Toplumsal Cinsiyet Tartışma Grubu Kolaylaştırıcı Kılavuzu* <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/05/EAE-Facilitators-Guide-Discussion-Series.pdf>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2014d. *Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Önlenmesi: Sorumlu Uygulama Yoluyla Erkeklerin Katılımı*. <https://gbvresponders.org/prevention/emap-approach/>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2014e. *VSLA Kolaylaştırma Kılavuzu*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/05/EAE-Facilitators-Guide-VSLA.pdf>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2017a. *“Vaka Yönetimi TCDŞ Kılavuz İlkeler Eğitim Modülü.”* https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2017/04/Module-8_Guiding-Principles-Roles-and-Responsibilities_Final.pptx.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2017b. *TCDŞ Acil Duruma Hazırlık ve Müdahale: Katılımcı El Kitabı*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/04/GBV-Emergency-Hazırlıklı-olma-Response-Participant-Handbook.pdf>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018a. *TCDŞ Vaka Yönetimi Sonuç İzleme Araç Takımı*. https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/11/GBV-Case-Management-Outcome-Monitoring-Toolkit_FINAL.docx.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018b. *Suriye, Rakka Valiliği'nde Nakit Transferleri: Kadınların Şiddet ve Refah Deneyimlerinde Zaman İçinde Değişiklikler*. <https://www.rescue-uk.org/sites/default/files/document/1943/p856ircsyriacashtransfersreportlr.pdf>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018c. *“Topluluk Haritalama Kılavuz Notu.” Acil Durum Değerlendirme Araçları*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Community-Mapping-Guidance-Note-2012-ENG.doc>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018d. *Acil Müdahale ve Hazırlık Hizmeti Haritalama Aracı*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Service-Mapping-Tool-2012-ENG.doc>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018e. *“Odak Grup Tartışma Kılavuzu.” Acil Durum Değerlendirme Araçları*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Focus-Group-Discussion-Tool-2013-ENG.doc>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018f. *TCDŞ Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Eğitimi: Kolaylaştırıcı Kılavuzu*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2018/04/GBV-Emergency-Hazırlıklı-olma-and-Response-Facilitator-Guide.pdf>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018g. "TCDŞ Hızlı Değerlendirme Kontrol Listesi." *Acil Durum Değerlendirme Araçları*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/GBV-Rapid-Assessment-Checklist.doc>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018h. *TCDŞ Müdahale Hizmetleri Haritalama Aracı. İngilizce ve Fransızca*. [https://gbvresponders.org/emergency-response-Hazırlıklı olma/emergency-response-assessment/](https://gbvresponders.org/emergency-response-Hazırlıklı%20olma/emergency-response-assessment/).

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018i. *İnsani Ortamlarda Ergenlik Dönemindeki Kız Çocuklarının Korunması ve Güçlendirilmesi için Kız Çocuklarını Ön Plana Çıkaran Program Modeli ve Kaynak Paketi*. <https://gbvresponders.org/adolescent-girls/girl-shine/>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018j. "Bireysel Mülakat Aracı." *Acil Durum Değerlendirme Araçları*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Individual-Interview-Tool-2012-ENG.doc>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018k. *Bekâreti Çevreleyen Mitler: Hizmet Sağlayıcılar İçin Bir Kılavuz*. New York. http://ccsas.iawg.net/sdm_downloads/myths-surrounding-virginity-guide-service-providers/

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018l. "Güvenlik Denetim Aracı." *Acil Durum Değerlendirme Araçları*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Safety-Audit-Tool-Updated-2013-ENG.doc>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018m. "Örnek Danışan Geri Bildirim Anketi." *TCDŞ Vaka Yönetim Araçları*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2017/08/SAMPLE-CLIENT-FEEDBACK-SURVEY.docx>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi), 2018n. "Hizmet Haritalama Aracı," *Acil Durum Değerlendirme Araçları*. <https://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2014/03/Service-Mapping-Tool-2012-ENG.doc>.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Uluslararası Tıp Birlikleri, 2019. *Kadın ve Kız Çocuklarının İnsani Yardım Ortamlarında Güçlendirilmesini Geliştirmek: Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar Küresel Bir Araç Takımı*. BAĞLANTI.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve (UNFPA Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu) Bangladeş, 2017. *Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alan (SSWG) Standardizasyon ve Teknik Rehberlik – Uygulamada Bir SSWG Nasıl Kurulur (Rohingya Crisis, Cox Bazaar, Bangladeş)*. https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/sswg_technical_toolkit_oct_2017_final_2.pdf.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu), 2012. *Cinsel İstismara Maruz Kalan Çocuklar için Bakım Yönergeleri ve Eğitim Araç Takımı*. <https://gbvresponders.org/response/caring-child-survivors/>.

UKK ve California Üniversitesi, Los Angeles, 2014. *Cinsel Saldırıya Maruz Kalan Kişiler için Yetkili, Şefkatli ve Gizli Klinik Bakım (CCSAS) Multimedya Öğrenme Aracı*. www.iawg.net/ccsas.

UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2015a. *TCDŞ ve Engellileri Dâhil Etme Araç Takımı*. <https://gbvresponders.org/response/disability-inclusion-2/>

KUKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2015b. “Mümkün olduğunu görüyorum”: *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddette Engellileri Dâhil Etme Kapasitesinin Oluşturulması İnsani Yardım Ortamlarında Programlama* <http://gbvresponders.org/wp-content/uploads/2015/06/Building-Capacity-for-Disability-Inclusion-in-Gender-Based-Violence-Programming-in-Humanitarian-Settings-v2.pdf>.

Jabre, B. 1998. *Arap Kadınları Konuşuyor: Kendi Kendini Güçlendirme İçin Bir Eğitim El Kitabı*. JHU/ SPH/CCP. Baltimore, Maryland. https://www.thecompassforsbc.org/sites/default/files/project_examples/AWSO_Manual_Combined.pdf.

Jhpiego, CDC (ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri) ve DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2018. *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (TCDŞ) Kalite Güvencesi Aracı*. <http://resources.jhpiego.org/resources/GBV-QA-tool>.

J-P JAL (Abdul Latif Jamal Yoksulluk Eylem Laboratuvarı), 2018. *Etki Değerlendirmelerinde Kadınların ve Kız Çocuklarının Güçlenmesini Ölçmek İçin Pratik Bir Kılavuz*. <https://www.povertyactionlab.org/research-resource/practical-guide-measuring-women-and-girls-empowerment-impact-evaluations>.

The KonTerra Group, 2016. *Personel Bakımının Temel İlkeleri: Uluslararası Yardım ve Kalkınma Kuruluşlarında Dayanıklılığı Güçlendirme Uygulamaları*. Washington, DC. <http://www.konterragroup.net/admin/wp-content/uploads/2017/03/Essential-Principles-of-Staff-Care-FINAL.pdf>.

Acil Durumlarda Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek, 2017 *Geçici Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek: Acil Durum Araç Takımı*. <https://app.mhpss.net/images/20170401-emergency-toolkit-version-for-online-placement.pdf>.

OHCR (İnsan Hakları Yüksek Komiserliği), 2011. *Ayrımcı yasalar ve uygulamalar ile cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı olarak bireylere yönelik şiddet eylemleri*.

Denizaşırı Kalkınma Enstitüsü, 2015. *Nakit Parayı Farklı Yapmak: İnsani Yardım Nakit Transferleri Raporuna İlişkin Üst Düzey Panel*. Londra. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9828.pdf>.

Oxfam ve Light House Relief, 2016. *Kadınlar ve Kız Çocukları için Güvenli Alanlar Yunanistan Müdahalesi. Öğrenme Kağıdı 2016*. <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/52719>.

Barış ve Özgürlük için Uluslararası Kadın Birliği PeaceWomen, 2013. *Kadın, Barış ve Güvenlik Ulusal Eylem Planı Geliştirme Araç Takımı*. New York. https://www.peacewomen.org/assets/file/national_action_plan_development_toolkit.pdf.

People in Aid, 2003. *Yardım Personelinin Yönetiminde ve Desteklenmesinde İyi Uygulamalar İlkeleri'nde People in Aid*. London. <https://reliefweb.int/report/world/people-aid-code-good-practice-management-and-support-aid-personnel>.

Nüfus Konseyi, Inc., 2010. *Kız Çocuğu Merkezli Program Tasarımı: Ergenlik Dönemindeki Kız Çocukları Programlarını Geliştirmek, Güçlendirmek ve Genişletmeye Yönelik Bir Araç Takımı*. <https://www.popcouncil.org/research/girl-centered-program-design-a-toolkit-to-develop-strengthen-and-expand-ado>.

Nüfus Konseyi, Inc., 2013. *Ergenlik Dönemindeki Kız Çocuklarını Güçlendirme Programı: Sağlık ve Yaşam Becerileri Müfredatı – Zambiya*. https://www.popcouncil.org/uploads/pdfs/2013PGY_HealthLifeSkills_AGEP.pdf.

Nüfus Konseyi, Inc., 2016. *Kız Çocuklarının Koruyucu Varlıklarını İnşa Etmek: Program Tasarımı İçin Bir Araçlar Koleksiyonu*. New York. https://www.popcouncil.org/uploads/pdfs/2016PGY_GirlsProtectiveAssetsTools.pdf.

Nüfus Referans Bürosu ve IGWG (Kuruluşlar Arası Toplumsal Cinsiyet Çalışma Grubu), 2010. *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı Müdahalede Sağlık Hizmetlerinin Önemli Rolü*. <https://www.igwg.org/resources/the-crucial-role-of-health-services-in-responding-to-gender-based-violence/>.

Rahman, M.A., 2013. "Kadının Güçlenmesi: Konsept ve Ötesi." *Küresel İnsan Sosyal Bilimler Sosyoloji ve Kültür Dergisi*13(6). 13(6) https://globaljournals.org/GJHSS_Volume13/2-Womens-Empowerment-Concept.pdf.

Yükselen Sesler, 2009. "Temel İzleme Araçları: Sonuç İzleme Aracı Modülü." *İzleme ve Değerlendirme Serisi, Personel Beceri Geliştirme Kütüphanesi*. Kampala. <http://www.raisingvoices.org/wp-content/uploads/2013/03/downloads/Activism/SBL/BasicMonitoringToolsOutcomeTrackingTool.pdf>.

Yükselen Sesler, 2013. *Aile İçi Şiddeti Önlemek için Toplulukları Harekete Geçirmek Doğu ve Güney Afrika'daki Kuruluşlar İçin Bir Kaynak Rehber* <http://raisingvoices.org/innovation/creating-methodologies/mobilizing-communities/>.

Yükselen Sesler, t.y. *SASA! Kaynaklar*. <http://raisingvoices.org/sasa/>.

Yükselen Sesler, 2009 ve TCDŞ Önleme Ağı, t.y. *Get Moving!*

Rohwerder, B., 2014. *Gıda dışı Malzemeler (NFI) ve Acil Durumlarda Kadın ve Kız Çocuklarının İhtiyaçları*. GSDRC Yardım Masası Araştırma Raporu 1107. Birmingham, Birleşik Krallık: GSDRC, Birmingham Üniversitesi. <http://www.gsdrc.org/docs/open/hdq1107.pdf>.

Ürdün'de Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Alt Çalışma Grubu, 2014. *Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar: Ürdün'de Suriye Krizi Müdahalesi*. Ağustos. <https://data2.unhcr.org/fr/documents/download/43144>.

Save the Children ve UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2009. *İnsani Yardım Ortamları için Ergenlik Dönemi Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Araç Takımı*.

Cinsel Şiddet Araştırma Girişimi, 2015. *Cinsel ve Yakın Partner Şiddeti Araştırmacıları Arasında Dolaylı Travmanın Önlenmesi ve Yönetimi için Kılavuz İlkeler*. Pretoria. <https://www.svri.org/sites/default/files/attachments/2016-06-02/SVRIVTguidelines.pdf>.

Smith, G., ve diğerleri, 2011. *İnsani Nakit ve Kupon Programlamayı Geliştiren Yeni Teknoloji*. Oxford: *Nakit Öğrenme Ortaklığı*. http://www.cashlearning.org/downloads/resources/calp/CalP_New_Technologies.pdf.

Sommer, M., ve diğerleri, 2017. *Menstrüel Hijyen Yönetimini (MHM) insani müdahaleye entegre etmek için bir araç takımı*. New York: *Columbia Üniversitesi, Mailman Halk Sağlığı Okulu ve Uluslararası Kurtarma Komitesi* <https://www.rescue.org/sites/default/files/document/2113/themhminemergenciestoolkitfullguide.pdf>.

Sphere Projesi, 2011a. *İnsani Yardım Sözleşmesi ve Asgari Standartlar*.

Sphere Projesi, 2011b. *“Temel Standart 2: Koordinasyon ve İş birliği.” Sphere El Kitabı Cenevre*. <http://www.spherehandbook.org/en/core-standard-2-coordination-and-collaboration/>.

Sphere Projesi, 2018a. *Sphere El Kitabı Cenevre*. <https://www.spherestandards.org/handbook-2018/>.

Sphere Projesi, 2018b. *“Sağlık Hizmetleri için Sphere Asgari Standartları.” Sphere El Kitabı: Afet Müdahalesinde İnsani Yardım Sözleşmesi ve Asgari Standartlar*. <https://handbook.spherestandards.org/en/sphere/#ch009>.

Thomas, C., ve diğerleri, 2011. *Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Son Vermek İçin Adalet Sektörüyle Birlikte Çalışmak. Adalet Sektörü Modülü*. <https://www.endvawnow.org/uploads/modules/pdf/1325624043.pdf>.

Çatışmalarda Cinsel Şiddete Karşı Birleşmiş Milletler Eylemi, 2008. *Çatışmalardan Etkilenen Ülkelerden Cinsel Şiddete İlişkin Verilerin Raporlanması ve Yorumlanması: “Yapılması ve Yapılmaması Gerekenler”*. <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/reporting-and-interpreting-data-sexual-violence-conflict-affected-countries-dos-and-donts>.

BM Kadınlar, 2011. *Adalet Peşinde: 2011-2012 Dünya Kadınlarının Gelişimi*. *BM Kadınlar, 2013. “Hijyen veya ‘hijyen’ kitleri için önemli hususlar” 3 Temmuz*. *BM Kadınlar ve diğerleri. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, BM Uyumluluğu ve Siz. E- Öğrenme Süreci* <https://trainingcentre.unwomen.org/course/description.php?id=10>.

Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete Son Verecek BM Kadın Sanal Bilgi Merkezi, 2011. *“Güvenlik çabaları, TCDŞ’ye maruz kalan kişiyi merkeze alan bir yaklaşım benimsemeye odaklanmalıdır.” 29 Aralık*. <http://www.endvawnow.org/en/articles/1045-security-efforts-should-be-focused-on-taking-a-survivor-centred-approach-.html?next=1046>

BM Kadın, UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı), UNODC (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi) ve OHCHR (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi), 2018. *Kadınların Adalete Erişimi Üzerine Bir Uygulayıcının El Kitabı*. <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2018/5/a-practitioners-toolkit-on-womens-access-to-justice-programming>.

BM Kadın, UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) ve UNODC (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi), 2015. *Şiddete Maruz Kalan Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Temel Hizmetler Paketi: Temel Unsurlar ve Kalite İlkeleri*. <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/12/essential-services-package-for-women-and-girls-subject-to-violence#view>.

UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) ve BM Kadın, 2014. *Çatışma Sırasında ve Sonrasında Kadınların Adalete Erişiminin İyileştirilmesi: BM Hukukun Üstünlüğü Katılımının Haritalandırılması*. <https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/improving-womens-access-to-justice.html>.

UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) ve UNODC (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi), 2016. Hukuki Yardıma İlişkin Küresel Araştırma: Küresel Rapor. https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/LegalAid/Global_Study_on_Legal_Aid_-_FINAL.pdf.

UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2011. *Kriz Durumları İçin Kuruluşlar Arası Üreme Sağlığı Kitleri*, UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2012. *Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlarını Yönetme: E-Öğrenim Rehberi*. https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/GBV%20E-Learning%20Companion%20Guide_ENGLISH.pdf

UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2015a. *Acil Durumlarda Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddeti Önleme ve Müdahale İçin Asgari Standartlar*. New York. <https://www.unfpa.org/featured-publication/gbvie-standards>.

UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2015b. *Suriye Krizinde Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Haberciliği: Medyada İyi Uygulamalar*. <https://www.unfpa.org/publications/reporting-gender-based-violence-syria-crisis-good-practices-media>.

UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2015c. *UNFPA Hijyen Kitleri - Nepal Depremi*. <https://www.unfpa.org/resources/dignity-kit-nepal-earthquake>.

UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2016. *Suriye Krizinde Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet İhbarı: Bir Gazetecinin El Kitabı*. <https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/UNFPA%20Journalsits%27s%20Handbook%20Small%5B6%5D.pdf>.

UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2018. *Engelli Gençler: Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Sonlandırılması ve Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı ile Haklarının Uygulanması Üzerine Küresel Çalışma*. https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Final_Global_Study_English_3_Oct.pdf

UNFPA Bölgesel Suriye Müdahale Merkezi, 2015a. *Kadınlar ve Kız Çocukları Güvenli Alanlar: Suriye Krizinden Çıkarılan Derslere Dayanan Bir Kılavuz Notu*. <https://www.unfpa.org/resources/women-girls-safe-spaces-guidance-note-based-lessons-learned-syrian-crisis>.

UNFPA Bölgesel Suriye Müdahale Merkezi, 2015b. "Ek II: Değerlendirme soruları." *Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar: Suriye Krizinden Alınan Derslere Dayalı Bir Kılavuz Notu*, s. 24-25. <https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/woman%20space%20E.pdf>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2016. *Operasyonlarda Katılımcı Değerlendirme için UNHCR Aracı*. Cenevre. <https://www.refworld.org/docid/462df4232.html>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2008. *Çocuğun Yüksek Yararının Değerlendirilmesi ve Belirlenmesine İlişkin Kılavuz İlkeler* <https://www.refworld.org/docid/5c18d7254.html>. 26 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2011. *Ulusal veya Etnik, Dinsel ve Dinsel Azınlıklar ve Zorla Yerinden Edilen Yerli Halklarla Çalışmak*. Cenevre. <https://www.refworld.org/docid/4ee72a2a2.html>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2012. *Zorla Yerinden Edilmede Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Maruz Kalan Erkekler ve Erkek Çocuklarla Çalışmak*. Cenevre. <http://www.refworld.org/pdfid/5006aa262.pdf>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2013a. *Mülteci Koordinasyon Modeli. 20 Kasım*. Cenevre. <https://www.refworld.org/docid/542554e14.html>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2013b. "Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Ofisine İlişkin Not." <https://www.refworld.org/docid/5268c9474.html>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2014. "Karışık Durumlar Üzerine Ortak UNHCR-OCHA Notu." <https://www.refworld.org/docid/571a20164.html>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2015a. *Nakit Temelli Müdahalelerde Koruma Rehberi*. <http://www.cashlearning.org/downloads/erc-guide-for-protection-in-cash-based-interventions-web.pdf>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2015b. *Nakit Temelli Müdahalelerde Koruma İçin Temel Öneriler*. <http://www.cashlearning.org/downloads/erc-key-recommendations-for-protection-in-cash-based-interventions-web.pdf>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2015c. *Farklı Cinsel Yönelimlere ve Cinsiyet Kimliklerine Sahip Kişilerin Korunması: UNHCR'nin Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks Sığınmacı ve Mültecileri Koruma Çabalarına İlişkin Küresel Bir Rapor*. <https://www.refworld.org/docid/566140454.html>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2015d. *Koruma Riskleri ve Faydaları Analiz Aracı*. <http://www.cashlearning.org/downloads/erc-protection-risks-and-benefits-analysis-tool-web.pdf>.

UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2016. *CTCDŞ Önleme ve Müdahale: Eğitim Paketi*. Ekim. <https://www.unhcr.org/publications/manuals/583577ed4/sgbv-prevention-response-training-package.html>.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Ofisi, t.y. “Eşitlik ve Ayrımcılık Yapmama.” *Birleşmiş Milletler Özgür ve Eşit Bilgi Notu* <https://www.unfe.org/wp-content/uploads/2018/10/Equality-And-Non-Discrimination-English.pdf>.

UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu), 2017. “Genel Bakış”. *Toplulukların Bakımı: Yaşamları Dönüştürmek ve Şiddeti Önlemek*. https://www.unicef.org/protection/files/Communities_Care_Overview_Print.pdf.

UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) ve UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2016. *Irak için Ergenlik Dönemindeki Genç Kızların Araç Takımı*. <https://gbvguidelines.org/en/documents/adolescent-girls-toolkit-iraq/>.

UNIFEM (Birleşmiş Milletler Kadınlar için Kalkınma Fonu), 2010. *Gerçekler: Kadına Yönelik Şiddet ve Binyıl Kalkınma Hedefleri*. New York. http://www.unwomen.org/~media/Headquarters/Media/Publications/UNIFEM/EVAWkit_02_VAWandMDGs_en.pdf.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, 2003. Genel Sekreter Bülteni: Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunmaya Yönelik Özel Tedbirler, ST/SGB/2003/13. <https://www.refworld.org/docid/451bb6764.html>.

Birleşmiş Milletler Sistem Üst Düzey Koordinasyon Kurulu, 2018. Yüksek Riskli Ortamdaki Personelin Bakım Görevine İlişkin İşlevler Arası Görev Gücü Raporu. CEB/2018/HLCM/17. https://www.unsceb.org/CEBPublicFiles/2018.HLCM_.17%20-%20Duty%20of%20Care%20Task%20Force%20E2%80%93%20Progress%20Report_0.pdf.

van der Straten Ponthoz, D., 2018. *Çatışmalarda Cinsel Şiddetin Belgelenmesi ve Soruşturulmasına Hakkında Mart 2017 Uluslararası Protokolüne İlişkin Eğitim Materyalleri: Bir Suç veya Uluslararası Hukukun İhlali Olarak Cinsel Şiddetin Belgelenmesine İlişkin En İyi Uygulama*. Lahey: *Uluslararası Suç Araştırmaları Enstitüsü*. <https://iici.global/0.5.1/wp-content/uploads/2018/05/Modules-0-17-Consolidated-GuidanceNotes4Trainers-March2018-FINAL.docx>.

Kanada Savaş Çocuğu 2016. *Akut Acil Durumlarda Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (CTCDŞ) Yasal Koruma Rehberi*. <https://warchild.ca/wp-content/uploads/2018/03/GuideToSGBVLegalProtectionInAcuteEmergencies.pdf>.

Welton-Mitchell, C. E., 2013. *UNHCR'nin Personel için Ruh Sağlığı ve Psikososyal Desteği*. Cenevre: UNHCR. <https://www.unhcr.org/51f67bdc9.pdf>.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2003. *Ergen Dostu Sağlık Hizmetleri: Bir Değişim Gündemi*.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2007. *Acil Durumlarda Cinsel Şiddetin Araştırılması, Belgelenmesi ve İzlenmesi için Etik ve Güvenlik Önerileri*. Cenevre. https://www.who.int/gender/documents/OMS_Ethics&Safety10Aug07.pdf

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2012. *Çatışmadan Etkilenen Ortamlarda Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kişilere Toplum Temelli Psikososyal Destekte Yapılması ve Yapılmaması Gerekenler*. http://www.searo.who.int/entity/emergencies/documents/dos_and_donts_psycho_support_sexviolence_survivors.pdf.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2017a. *Yakın Partner Şiddetine veya Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Müdahale Etmek İçin Sağlık Sistemlerinin Güçlendirilmesi: Sağlık Yöneticileri İçin Bir El Kitabı*. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/vaw-health-systems-manual/en/>.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), 2017b. *Cinsel istismara uğramış çocuk ve ergenlik dönemindekilere müdahale: DSÖ klinik kılavuz ilkeleri*. Cenevre. <http://ccsas.iawg.net/wp-content/uploads/2017/12/9789241550147-eng.pdf>.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu), 2014. *Yakın Partner Şiddetine veya Cinsel Şiddete Maruz Kalan Kadınlar için Sağlık Hizmetleri: Klinik Bir El Kitabı – Saha Testi Versiyonu*. Cenevre: DSÖ. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/vaw-clinical-handbook/en/>.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu) ve UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2019. *Tecavüz ve Yakın Partner Şiddetine Maruz Kalanların Klinik Yönetimi*.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) ve UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2012. *Ruh Sağlığının ve Psikososyal İhtiyaçların ve Kaynakların Değerlendirilmesi: İnsani Yardım Ortamları için Araç Takımı*. Cenevre: DSÖ. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/76796/9789241548533_eng.pdf?sequence=1.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) ve UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), 2015. *mhGAP İnsani Müdahale Rehberi (mhGAP-HIG): İnsani Acil Durumlarda Ruhsal, Nörolojik ve Madde Kullanım Koşullarının Klinik Yönetimi*. https://www.who.int/mental_health/publications/mhgap_hig/en/.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü), Savaş Travması Vakfı ve World Vision International. 2011. *Psikolojik İlk Yardım: Saha Çalışanları için Rehber*. https://www.who.int/mental_health/publications/guide_field_workers/en/.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) ve Dünya Bankası, 2011. *Dünya Engellilik Raporu*. https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2014a. *İki Tarafı Keskin Kılıç: Acil Durumlarda Geçim Kaynakları Rehberliği ve Geliştirilmiş Programlama için Araçlar*. New York. <https://womensrefugeecommission.org/resources/download/1046>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2014b. *Ben Buradayım: Acil Durumlarda Ergenlik Dönemindeki Kızlar*.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2016a. *CLARA: Kohort Geçim Kaynakları ve Risk Analizi Kılavuzu* . <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1363>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2016b. *Kohort Geçim Kaynakları ve Risk Analizi (CLARA) Araçları*. <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1231>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, 2017. *İnsani Yardım Eyleminde Engelli Kadınların Rolünün Güçlendirilmesi: Bir Kolaylaştırıcı Kılavuzu*. New York. <https://www.womensrefugeecommission.org/populations/disabilities/research-and-resources/1443-humanitarian-facilitators-guide>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu ve diğerleri, 2012. *İnsani Yardım Ortamlarında Ergenlik Dönemindeki Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Programı: Aile Planlaması Hizmetlerine Derinlemesine Bir Bakış*. https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/AAASRH_good_practice_documentation_English_FINAL.pdf.

Kadınlar Mülteci Komisyonu ve ÇocukFonu, 2016. *Engelli Çocuklara ve Gençlere Karşı Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet: Çocuk Koruma Aktörleri İçin Bir Araç Takımı*. <https://www.womensrefugeecommission.org/populations/disabilities/research-and-resources/document/download/1289>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu ve UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) İnsani Yardım Ortamlarında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Programlamasına Engellilerin Dâhil Edilmesi için Kapasite Oluşturma: TCDŞ Uygulayıcıları İçin Bir Araç Takımı. New York: Kadınlar Mülteci Komisyonu. <https://www.womensrefugeecommission.org/component/zdocs/document/download/1173>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Merhamet Birlikleri, 2018a. *“Nakit Temelli Müdahalelerde Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Risklerinin Öykü Yoluyla Değerlendirilmesi ve Azaltılması: Bir Odak Grup Görüşmesi ve Mülakat Kılavuzu.” Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmak İçin Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etme Araç Takımı. Bölüm*. <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1551>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Merhamet Birlikleri, 2018b. *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Maruz Kalanlara Yönelik Nakit Yönlendirmelerin İzlenmesine İlişkin TCDŞ Vaka Yönetim Hizmetleri Rehberi. Kılavuz Notu*. <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1552>

Kadınlar Mülteci Komisyonu, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Merhamet Birlikleri, 2018c. *“Genel Bakış”. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmaya Yönelik Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etme Araç Takımı*. https://www.alnap.org/system/files/content/resource/files/main/Mainstreaming-GBV-CBI_Toolkit-Overview.pdf.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Merhamet Birlikleri, 2018d. “Dağıtım Sonrası İzleme (DSI) Modülü: TCDŞ Risklerini Azaltmak için NTM’leri Uyarlama”, *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Koruma için Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etme Araç Takımı. Kısım I.* <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1550>.

Kadınlar Mülteci Komisyonu, UKK (Uluslararası Kurtarma Komitesi) ve Merhamet Birlikleri, 2018e. *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetten Korunmak için Nakit Temelli Müdahaleleri Optimize Etme Araç Takımı*, “TCDŞ’ye Maruz Kalan Kişilerin Mali İhtiyaçlarını Değerlendirmek ve Nakit Yardım için TCDŞ Vaka Yönetimi Danışanlarını Yönlendirmek için TCDŞ Vaka Çalışanları için Protokol”. *Kısım II.* <https://www.womensrefugeecommission.org/issues/livelihoods/research-and-resources/document/download/1553>.

Dünya Bankası Grubu, 2016. *Stratejik Not: İnsani Yardım Bağlamlarında Nakit Transferleri. Washington, DC.* <http://documents.worldbank.org/curated/en/697681467995447727/Strategic-note-cash-transfers-in-humanitarian-contexts>.

Dünya İnsani Yardım Zirve Sekreterliği, 2015. *İnsanlığın Restorasyonu: Dünya İnsani Zirvesi için Danışma Sürecinin Sentezi.*

World YWCA, 2014a. “Kadınlar ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar: Özet.” <https://www.worldywca.org/wp-content/uploads/2014/02/SafeSpaces-brochure-ENG-WEB-092016.pdf>.

World YWCA, 2014b. *Güvenli Alanlar: Eğitim Rehberi.* <https://www.worldywca.org/wp-content/uploads/2014/02/Safe-Spaces-long-web.pdf>.

Kapak fotoğrafına ilişkin bilgiler (Soldan sağa):

© UNICEF, © UNFPA için Luca Zordan, © UNFPA/G. Bello, © UNFPA/O. Girard

Avrupa Komisyonu Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları Departmanı tarafından finanse edilmektedir.

Bu girişim, Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hayata geçirilmiştir. Burada ifade edilen görüşler hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin resmi görüşünü yansıtmak amacıyla alınmamalıdır ve Avrupa Komisyonu, içerdiği bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu değildir.

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

